

DILEXI TE

——— พบพระเจ้าในผู้ยากไร้

วารสาร ราย 4 เดือน ปีที่ 50

ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2026/2569

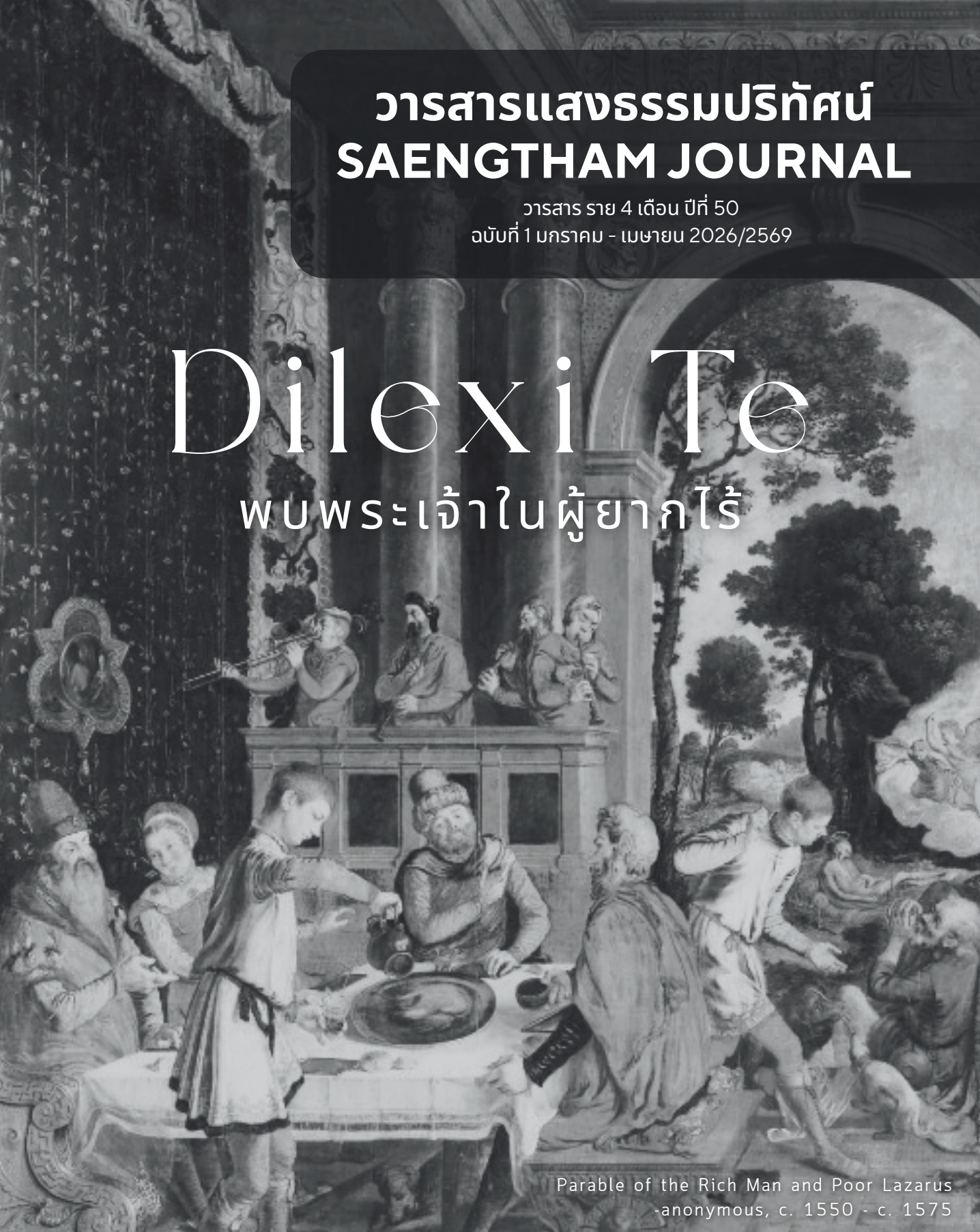

Parable of the Rich Man and Poor Lazarus
-anonymous, c. 1550 - c. 1575

วารสารแสงธรรมปริทัศน์ SAENGTHAM JOURNAL

วารสาร ราย 4 เดือน ปีที่ 50
ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2026/2569

Dilexi Te พบพระเจ้าในผู้ยากไร้

Parable of the Rich Man and Poor Lazarus
-anonymous, c. 1550 - c. 1575

วารสารแสงธรรมปริทัศน์

วิทยาลัยแสงธรรม 20 หมู่ 6 ต.ท่าข้าม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110 โทรศัพท์ 02-429100-3 โทรสาร 02-4290819

Saengtham College 20 Petkasem Rd, Sampran, Nakorn Pathom 73110 Thailand. Tel. 02-429100-3 Fax. 02-4290819

วารสารแสงธรรมปริทัศน์

วารสาร ราย 4 เดือน ปีที่ 50 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2026/2569

เจ้าของ	วิทยาลัยแสงธรรม
คณะที่ปรึกษา	อธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ คณบดีคณะศาสนศาสตร์ คณบดีคณะศิลปศาสตร์ ผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการ และ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยค้นคว้าศาสนาและวัฒนธรรม
วัตถุประสงค์	1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการในด้านเทววิทยา ปรัชญา และการศึกษาคาทอลิก 2. เพื่อเป็นสื่อกลางความรู้ และความสัมพันธ์อันดีทางด้านศาสนา

คณะผู้ทรงคุณวุฒิ

หมวดกระแสเรียก	บาทหลวง ผศ.เจริญ ว่องประชาณุกุล
หมวดการศึกษาคาทอลิก	บาทหลวง เดชา อภรณ์รัตน์ บาทหลวง ผศ. ดร.อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ บาทหลวง ดร.เอกรัตน์ หอมประทุม บาทหลวง ดร.นนทพล สุขสำราญ ภคินี ดร.ชวลา เวชยันต์ ภคินี ดร.น้ำทิพย์ งามสุทธา ผศ. ดร.ลัดดาวรรณ ประสูตรแสงจันทร์ ผศ. ดร.ศรัณยู พงศ์ประเสริฐสิน
หมวดกฎหมายคริสต์ศาสนา	บาทหลวง ดร.ประจักษ์ บุญเผ่า บาทหลวง สักรินทร์ ศิริบรรเทิง บาทหลวง ชิตพล แซ่โล้ว
หมวดคำสอนคริสต์ศาสนา	มุขนายก วีระ อภรณ์รัตน์ บาทหลวง ผศ. ดร.วัชศิลป์ กฤษเจริญ บาทหลวง ทศมะ กิจประยูร บาทหลวง นุพันธ์ ทศมาลี อาจารย์ สุดททัย นิยมธรรม
หมวดจริยศาสตร์	บาทหลวง ดร.เชิดชัย เลิศจิตรเลขา บาทหลวง ดร.พิเชฐ แสงเทียน บาทหลวง นัฏฐวี กังกั๋ง
หมวดชีวิตด้านจิตใจ	บาทหลวง ผศ.สมชัย พิทยาพงศ์พร
หมวดปรัชญา	บาทหลวง ดร.ออสติน สุกโย ปิโตโย บาทหลวง ดร.วีรศักดิ์ วนาโรจน์สุวิษ บาทหลวง ผศ. ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ บาทหลวง ผศ. ดร.วุฒิชัย อ่องนาวา บาทหลวง ดร.วีรศักดิ์ ยงศรีปนิธาน
หมวดพระคัมภีร์	มุขนายก ดร.เลื้อชัย ธาตุวิสัย บาทหลวง ผศ.ทักษ์ไนย์ คมกฤษ บาทหลวง สมเกียรติ ตรีนิกร บาทหลวง ธรรมรัตน์ เรืองงาม บาทหลวง ดร.ทัศนุ หัตถการกุล บาทหลวง สมชาย เกษี
หมวดพระสังฆธรรม	บาทหลวง ผศ. ดร.ฟรังซิส ไก่ส์ บาทหลวง ผศ.วสันต์ พิรุฬห์วงศ์ บาทหลวง สหพล ตั้งถาวร บาทหลวง เกรียงชัย ตริมรรคา บาทหลวง สุพัฒน์ หลิวสิริ บาทหลวง วิทยา เลิศทองศักดิ์

หมวดพิธีกรรม	มุขนายก ไตรรงค์ มุลตรี บาทหลวง เคลาดิโอ เบร์ตูซอร์ บาทหลวง ผศ.เชษฐา ไชยเดช บาทหลวง อนุสรณ์ แก้วขจร
หมวดประวัติศาสตร์คริสต์ศาสนา	บาทหลวง ดร.สุรัชย์ ชุ่มศรีพันธุ์ บาทหลวง อีรพล กอบวิทยากุล
หมวดศาสนสัมพันธ์และคริสต์สัมพันธ์	มุขนายก ชูศักดิ์ สิริสุทธิ บาทหลวง เสนอ ดำเนินสดวก บาทหลวง วุฒิไกร ชินทรนลัย บาทหลวง ดร.แอนโทนี ลี ดัก
บรรณาธิการบริหาร	บาทหลวง อีรพล กอบวิทยากุล
บรรณาธิการสร้างสรรค์	ผศ. ดร.ศรัญญู พงศ์ประเสริฐสิน
กองบรรณาธิการ	บาทหลวง วิทยา เลิศนงศ์ศักดิ์ อาจารย์สุดหทัย นิยมธรรม นายวรัญญู นางาม
จัดพิมพ์โดย	วิทยาลัยแสงธรรม
กำหนดออก	ปีละ 3 ฉบับ ดังนี้ ประจำเดือนมกราคม - เมษายน ประจำเดือนพฤษภาคม - สิงหาคม ประจำเดือนกันยายน - ธันวาคม
ค่าบำรุงสมาชิก	สมาชิกรายปี ปีละ 300 บาท (จำนวน 3 ฉบับ/ปี) จำหน่ายปลีก ราคาฉบับละ 120 บาท ***สำหรับสมาชิกรายปี*** สามารถโอนเงินค่าสมาชิกเข้าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาเทศบาล ไลต์ส สามพราน นครปฐม ชื่อบัญชี นายอภิสิทธิ์ ฤกษ์เจริญ เลขที่บัญชี 403-613134-4 และกรุณาส่งสำเนาใบนำเข้าบัญชี (Pay-in-Slip) พร้อมระบุ ชื่อ-ชื่อสกุล และหมายเลขสมาชิก (ถ้ามี) ส่งมาที่ e-mail: parithat@saengtham.ac.th หรือ โทรสาร 0-2429-0819 หรือ โทร. แจ้งการนำเงินเข้าบัญชีมาที่ ฝ่ายจัดทำวารสารแสงธรรมปริทัศน์ โทร. 0-2429-0100 ต่อ 624

*** บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารแสงธรรมปริทัศน์ ขอสงวนสิทธิ์ตามกฎหมาย ***
ในกรณีที่ต้องการบทความไปเผยแพร่ กรุณาแจ้งขออนุญาตอย่างเป็นทางการ

วารสารแสงธรรมปริทัศน์

ปีที่ 50 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2026/2569

บทบรรณาธิการ

สวัสดีท่านผู้อ่านทุกท่าน วารสารแสงธรรมปริทัศน์ฉบับนี้เป็นฉบับแรกของปี 2569 และเป็นฉบับพิเศษที่เฉลิมฉลองครบรอบ 50 ปีแห่งการก่อตั้งวารสาร ซึ่งเดินทางมาพร้อมกับหัวข้อหลัก "Dilexi Te : พบพระเจ้าในผู้ยากไร้" โดยได้รับแรงบันดาลใจจากพระสมณสาสน์เตือนใจ Dilexi Te (เรารักท่าน) ของสมเด็จพระสันตะปาปาเลโอที่ 14 ซึ่งท่านทรงสานต่อจิตตารมณ์ของพระสันตะปาปาฟรังซิสในการเรียกร้องให้พระศาสนจักรหันหน้าเข้าหาคนยากไร้อย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม

คำว่า "Dilexi Te" แปลว่า "เรารักท่าน" หรือ "เรารักท่านเสมอมา" เป็นถ้อยคำที่พระเจ้าตรัสผ่านประกาศกเยเรมีย์ และกลายมาเป็นแก่นของพระสมณสาสน์ฉบับนี้ที่ยืนยันว่า ความรักของพระเจ้าที่มีต่อมนุษย์นั้น ปรากฏชัดเจนเป็นพิเศษในบุคคลของผู้ยากไร้ ดังพระดำรัสของพระเยซูคริสตเจ้าที่ว่า "ท่านทำอะไรต่อพี่น้องผู้ต่ำต้อยที่สุดของเราคนหนึ่ง ท่านก็ทำสิ่งนั้นต่อเรา" (มธ 25:40) ซึ่งเป็นเสมือนเส้นด้ายแห่งความรักที่ร้อยเรียงบทความทุกชิ้นในฉบับนี้เข้าด้วยกัน

ในวารสารแสงธรรมปริทัศน์ฉบับนี้ ท่านผู้อ่านจะได้พบกับบทความที่หลากหลายมุมมอง ตั้งแต่การอธิบายสาระสำคัญของพระสมณสาสน์ Dilexi Te และพระเยซูคริสตเจ้าผู้ทรงเลือกประทับอยู่กับคนยากจน ไปจนถึงการไตร่ตรองจากพระคัมภีร์เรื่องเสียงร้องของคนยากไร้ที่พระเจ้าทรงได้ยิน และการพบพระเจ้าในความเป็นจริงของชีวิตคนจนในสังคมไทยปัจจุบัน นอกจากนี้ ท่านผู้อ่านจะได้ติดตามพัฒนาการของพระศาสนจักรสากลผ่านสรุปสมัชชาทั่วไปด้วยกัน ทั้งในประเด็นพันธกิจในยุคดิจิทัลและการอบรมพระสงฆ์ในโลกยุคปัจจุบัน รวมถึงได้รู้จักชีวิตและคำสอนของนักบุญ John Henry Newman และได้ศึกษาพระสมณกฤษฎีกาโอกาสปีศักดิ์สิทธิ์ ครบรอบ 80 ปี มรณกรรมของนักบุญฟรังซิสแห่งอัสซีซีอีกด้วย

วารสารฉบับครบรอบ 50 ปีนี้ จึงเป็นโอกาสดีที่เราทุกคนจะหยุดทบทวนตนเอง ว่าเราได้พบพระเจ้าในผู้ยากไร้รอบข้างเราอย่างจริงแท้เพียงใด และพร้อมจะก้าวเดินต่อไปในฐานะพระศาสนจักรที่ "ออกไป" สู่ชายขอบของสังคมด้วยความรักที่ไม่เสื่อมคลาย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ นักวิชาการ และนักเขียนทุกท่านที่ร่วมแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ผ่านบทความในฉบับนี้ และขอเชิญชวนผู้อ่านทุกท่านร่วมใจกันในคำภาวนา เพื่อขอพระพรจากพระเป็นเจ้าผ่านทางคำเสนอวิงวอนของพระแม่มาเรีย ได้โปรดประทานพระปรีชาญาณและพระพร เพื่อให้การศึกษาอบรมในสถาบันแสงธรรมและวารสารแสงธรรมปริทัศน์ เป็นพื้นที่แห่งการแสวงหาความจริง ส่องสว่างความดี เพื่อรับใช้พระศาสนจักรและสังคมไทยอย่างยั่งยืนตลอดไป

บรรณาธิการสร้างสรรค์

สารบัญ

วารสารแสงธรรมปริทัศน์

ปีที่ 50 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2026/2569

1 Dilexi te: พบพระเยซูคริสต์ผ่านทางผู้ยากไร้

บาทหลวงปรีชา ธรรมนิยม, ธ.ม.น.

13 พระเยซูกับคนยากจน

บาทหลวง ผศ.วสันต์ พิรุฬห์วงศ์, CSS.

21 สภาสังคายนาในระดับภาคครั้งแรกในรอบ 200 ปี

อัญมณี ลีกำเนิดไทย

27 พันธกิจในสภาพแวดล้อมดิจิทัล

บาทหลวงนุพันธ์ ทัศนมาลี

33 การอบรมพระสงฆ์ในโลกยุคปัจจุบัน

บาทหลวง ผศ.สมชัย พิทยาพงศ์พร

53 เสียงร้องของคนยากจนกับพระเจ้าผู้ทรงฟัง

บาทหลวงกฤษฎา ลีเมเฉลิม

65 นักบุญ John Henry Newman

บาทหลวงปรีชา ธรรมนิยม, ธ.ม.น.

73 คุณเป็นที่รัก

ดร.พีรพัฒน์ ถวิลรัตน์

สารบัญ

วารสารแสงธรรมปริทัศน์

ปีที่ 50 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2026/2569

- 81 ความเรียบง่ายของชีวิตสงฆ์ท่ามกลางความท้าทายของโลกสมัยใหม่
บาทหลวงอานาภาพ วงษ์แก้ว
- 85 พระสมณฤกษ์ีกาสำนักรงานศาลพระศาสนจักรเพื่อชีวิตภายใน
เรื่องปีศาจดีลิตีพิเศษนักบุญฟรังซิสและการมอบพระคุณการุณย์
ครบบริบูรณ์
บาทหลวงนุพันธ์ ทัตมาลี
- 89 พบพระเจ้าท่ามกลางคนยากจน
ดร. สุภาวดี นัมคณิสสรณ์
- 115 ความรักต่อคนยากจนในพระคัมภีร์หมวดปัญญาบรรพ
Rev. Guillaume Lepesqueux, M.E.P.
- 137 แนะนำหนังสือ: พระสมณสาสน์เตือนใจ "เรารักท่าน"
(Dilexi Te) เรื่องความรักต่อคนยากจน
บาทหลวง ผศ.สมชัย พิทยาพงศ์พร

(หมวดพระสังฆกรรม)

Dilexi te

พบพระเยซูคริสต์ผ่านทางผู้ยากไร้

บาทหลวงปรีชา ธรรมนิยม, ธ.ม.น.¹

คงไม่ต้องแปลกใจนักถ้าพวกเราจะได้เห็นข้อเขียนหรือได้ยินว่า สมณสาสน์เตือนใจ/ อ่อนวอน “Dilexi te” (เราได้รักเธอ/เราได้รักเธอเสมอมา) กล่าวถึงความกังวลห่วงใยของ พระศาสนจักรที่ต้องมีต่อผู้ยากไร้เป็นพระอักษรที่พระสันตะบิดรเลโอที่ 14 ทรงสานต่อ แนวความคิดของพระสันตะบิดรฟรังซิส

จดหมายเวียน หรือ สมณสาสน์เวียน (Encyclical) เป็นจดหมายหรือสาสน์ทั่วไปที่ แสดงถึงเจตนารมณ์ของพระสันตะบิดร โดยทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับข้อความเชื่อหรือหลัก ศีลธรรม อันจำเป็นและเหมาะสมกับสถานการณ์แห่งยุคนั้นๆ และพระสันตะบิดรจะทรงให้ แนวปฏิบัติที่ชัดเจน อาจเป็นจดหมายถึงพระศาสนจักรทั้งมวลหรือเป็นจดหมายถึง

¹ บาทหลวงสังกัดคณะธรรมทูตแห่งมารีนิรมล, O.M.I.

พระศาสนจักรเฉพาะแห่ง หรือทรงอักษรถึงชุมชนแห่งใดแห่งหนึ่งก็ได้ สำหรับพระศาสนจักรคาทอลิกในยุคปัจจุบัน สมณสาสน์เวียนของพระสันตะบิดรนี้ เป็นจดหมายชนิดหนึ่งเกี่ยวกับข้อความเชื่อคาทอลิกที่พระสันตะบิดรทรงส่งไปยังบรรดาบิชอป ผู้นำศาสนจักรท้องถิ่น พระอัยกา สมณประมุข และอาร์ชบิชอปผู้เป็นหนึ่งเดียวกับสันตะสำนัก เนื้อหาของสมณสาสน์นั้นอาจแตกต่างกันออกไป ถึงบรรดาบิชอปในภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่ง หรืออาจรวมไปถึงผู้คนทั่วไป (ประชากรโลก) โดยปกติแล้วจะออกมาในรูปแบบการอธิบายหลักความเชื่อ หลักจริยธรรม และความจริงซึ่งมาจากการไตร่ตรองส่วนตัวของพระองค์ เช่น สมณสาสน์เวียน “ขอคำสรรเสริญจงมีแด่พระองค์/ขอพระเจ้าจงได้รับการสรรเสริญ” (Laudato Si’) ลักษณะของจดหมายเวียนหรือ “Encyclical Letter” จะแตกต่างจากพระบัญชา ที่ต้องได้รับการตอบสนองอย่างเป็นทางการที่เป็นแก่นแห่งความเชื่อหรือแก่นแท้แห่งหลักสัจธรรมทางศาสนา

แม้คำว่า “Encyclical” เริ่มแรกหมายถึงจดหมายเวียน แต่มีความหมายพิเศษมากกว่าบริบทหรือธรรมเนียมปฏิบัติของพระศาสนจักรคาทอลิก ในปี 1740/2283 พระสันตะบิดรเบเนดิกต์ ที่ 14 ได้ลิขิตจดหมายฉบับหนึ่งที่ชื่อว่า “Ubi Primum” ซึ่งทั่วไปแล้วถือกันว่าเป็นสมณสาสน์ทั่วไปฉบับแรกที่มีความหมายแบบปัจจุบัน สมณสาสน์เวียนที่เรียกว่า Encyclical ดังกล่าวนิยมเขียนเป็นภาษาละติน โดยใช้ชื่อจากคำเริ่มต้นสองสามคำแรกของสมณสาสน์นั้นๆ

พระสันตะบิดรเลโอที่ 14 คือ

คุณพ่อโรเบิร์ต ฟรังซิส เพอร์วอสท์ จากชิคาโก สหรัฐอเมริกา ในครอบครัวที่มีเชื้อสายอิตาลี ฝรั่งเศส และสเปนจบการศึกษาแล้ว เข้าร่วมพันธกิจของคณะออกัสตินเนียนในเปรู ระหว่างค.ศ. 1985-1986 ในชีวิตสมณมีสุขภาพจิตว่า “ความสามารถคือคำสาปของตัวเอง” กล่าวคือ ยิ่งทำงานเก่ง งานก็ยิ่งถาโถมเข้ามา

ปี 2001/2544 คุณพ่อ เพอร์วอสท์ได้รับเลือกเป็นอธิการใหญ่ของคณะออกัสตินเนียนทั่วโลก ประจำอยู่ที่กรุงโรม ณ สถาบันออกัสตินเนียน Pontifical Patristic Institute (Augustinianum) ใกล้มหาวิหารนักบุญเปโตร วาติกัน ทำให้ท่านได้พบปะกับคุณพ่อบาทหลวงและบิชอปจากทั่วโลก

พฤศจิกายน ค.ศ. 2014/2557 พระสันตะบิดร ฟรังซิสได้ทรงแต่งตั้งบาทหลวงเพอร์วอสท์ให้เป็นผู้บริหารในเขตปกครองทางศาสนาชิคลาโยในเปรู และเป็นบิชอปเต็มตัวในปีต่อมาของเปรู กุมภาพันธ์ 2023/2566 พระสันตะบิดรฟรังซิสได้ทรงแต่งตั้งให้เป็นคาร์ดินัลบิชอประดับสูงสุดของวาติกัน แสดงถึงความไว้วางใจและเชื่อมั่นในตัวพระคาร์ดินัลเพอร์วอสท์อย่างยิ่ง

ภาพลักษณ์ของท่านผู้เป็นชาวอเมริกัน ได้รับการขนานนามจากสื่ออิตาลีว่า
“ชาวอเมริกันที่มีความเป็นอเมริกันน้อยที่สุด”

สมณสาสน์เตือนใจ/อ้อนวอน “Dilexi te” เป็นสมณสาสน์แรกของพระสันตะปาปา
 เลโอที่ 14 กล่าวถึงความกังวลห่วงใยของพระศาสนจักรที่ต้องมุ่งเป้าไปยังผู้ยากไร้
 โดยดึงแรงจูงใจจากเนื้อความในพระคัมภีร์หนังสือวิวรณ์ 3 : 9 (/เยเรมีย์ 31 :3) พระองค์ทรง
 ลงพระปรมาภิไธยและทรงให้ชื่อหัวข้อว่า “สมณสาสน์เตือนใจ/อ้อนวอน Dilexi te (เราได้รัก
 เธอ/เราได้รักเธอเสมอมา) ในเช้าของวันที่ 4 ตุลาคม 2025/ 2568 อันตรงกับวันระลึกถึง
 นักบุญฟรังซิสแห่งอัสซีซี และได้ออกสู่สายตาของทุกคนในวันที่ 9 ตุลาคม 2025/2568

Dilexi te กล่าวถึงความรักและความห่วงใยที่พวกเราต้องมีเป็นหลักในหัวใจ
 ต่อผู้ยากไร้ เป็นพระอักษรที่พระสันตะปาปาเลโอที่ 14 สื่อให้พระศาสนจักรและ
 ให้คริสต์ศาสนิกชนทุกคน ปฏิบัติกิจเมตตาธรรมนี้อย่างเอาจริงเอาจังต่อผู้ต้องการ
 ความช่วยเหลือ ในแต่ละอริยาบทของกิจเมตตาธรรม ในหลากหลายรูปแบบและวิถีปฏิบัติ ถือได้
 ว่าเป็นการเผยแสดงของพระเจ้า เอกสารเตือนให้พวกเรารำลึกอยู่เสมอ ว่าพระเจ้าทรงเป็น
 พระผู้ช่วยตลอดกาลของบรรดาผู้ยากไร้ หรือของผู้ด้อยโอกาส เพราะความรักเมตตาของ
 พระองค์จริงแท้และเป็นรูปธรรม พวกเราได้รับเรียกให้จุ่มตัวลงในกระแสแสงและชีวิต
 ที่มาจากการยอมรับรู้พระเยซูคริสต์ในหลากหลายใบหน้าของผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส
 ผู้ต้องการความช่วยเหลือ และผู้ทนทุกข์ พวกเราต้องไปให้ถึงความเชื่อที่ว่าผู้ยากไร้ คือ
 พระกายของพระเยซูคริสต์

ในความเป็นจริง ก่อนสิ้นพระชนม์ พระสันตะบิดรฟรังซิสได้ทรงพระอักษรร่างของสมณสาส์นเตือนใจ/อ้อนวอนฉบับนี้แล้ว พระสันตะบิดรเลโอที่ 14 ได้ทรงตรวจทานและทรงพระอักษรให้อยู่ในแนวการสานต่อความคิดของพระสันตะบิดรฟรังซิสในสมณสาส์นเวียน **Dilexit nos (พระองค์ได้ทรงรักพวกเราเสมอมา)** เป็นสมณสาส์นเวียนฉบับสุดท้ายของพระสันตะบิดรฟรังซิส ที่เน้นและชี้ชัดความเกี่ยวพันระหว่างรากฐาน/บาทฐานทางชีวิตธรรมจิตกับการมุ่งมั่นทุ่มเทตนในชีวิตด้านสังคม นั่นคือจากประสบการณ์ชีวิตที่ได้สัมผัสความรักของพระเจ้าที่ได้ทรงมีต่อพวกเรา ไปสู่ความตื่นรู้ถึงความรักของพระเจ้าที่ทรงมีต่อเพื่อนมนุษย์ อันจะเป็นเครื่องบอก/หมายชี้ทาง ว่าพวกเราต้องมีท่าทีและมีพฤติกรรมอย่างไรต่อพวกเขา

เป็นสิ่ง**ไม่ธรรมดา**ที่บรรดาพระสันตะบิดรผู้ทรงหยิบและทรงทำให้สมณเอกสารของพระสันตะบิดรก่อนพระองค์ ได้เติมเต็มในช่วงเริ่มสมณสมัยของความเป็นประมุขสูงสุดของพระศาสนจักร ในปี 2006/2550 พระสันตะบิดรเบเนดิกต์ที่ 16 ได้ทรงหยิบยกในสมณสาส์นเวียน **‘Deus Caritas est’** บางแนวความคิดของนักบุญพระสันตะบิดรยอห์น ปอลที่สอง ในปี 2013/2556 พระสันตะบิดรฟรังซิสได้ทรงขยายความสมณสาส์นเวียนที่พระสันตะบิดรได้เริ่มทรงพระอักษร ก่อนพระองค์จะสิ้นพระชนม์

สมณเอกสารฉบับที่รวม **4 พระหัตถ์**ได้ทรงอักษรออกสู่สายตาในชื่อว่า ‘Lumen Fidei’ ที่กล่าวถึงความเชื่อ อันเป็นข้อสรุปหลักของชุดที่อธิบายถึงฤทธิ์กุศลทางเทววิทยาที่พระสันตะบิดรเบเนดิกต์ได้ทรงเริ่มอธิบายมาแล้ว

นี่คือแสงคบไฟที่แสดงให้เห็นการสานต่อ/ต่อเนื่องของธรรมเนียมประเพณีของบรรดาผู้ที่สืบทอดพระภารกิจของนักบุญเปโตร เป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความสานต่อ/ต่อเนื่องของบรรดาคริสตศาสนิกผู้ดำเนินชีวิตในประวัติศาสตร์ของพระศาสนจักร

พระสันตะบิดรเลโอที่ 14 ได้ทรงพระอักษรว่า “เราตั้งใจที่ได้เขียนสมณสาส์นฉบับนี้เหมือนเป็นของตัวเอง และออกให้ทุกคนได้อ่านในต้นสมณสมัยของเรา เพราะว่าเราเห็นพ้องกับผู้สืบตำแหน่งสูงสุดของพระศาสนจักรก่อนเราว่า คริสต์ศาสนิกชนทุกท่านควรชื่นชมยินดีกับความเกี่ยวโยงอันแนบแน่น ระหว่างความรักของพระเยซูคริสต์กับคำสั่งของพระองค์ที่ให้อุณหภูมิแห่งใจผู้ยากไร้

พระสันตะบิดรเลโอที่ 14 ได้ทรงพระอักษรในสมณสาส์นนี้ เน้นย้ำว่า “ความรัก ความศรัทธาต่อองค์เจ้าเหนือหัวเยซูคริสต์ **รวมพวกเราให้เป็นหนึ่งเดียวกันกับพระองค์ผ่านทางผู้ยากไร้**” กล่าวถึงบทบาทอันเป็นจุดศูนย์กลางในชีวิตของพระศาสนจักร กล่าวถึงพัฒนาการของหลักความเชื่อทางด้านสังคมของพระศาสนจักรตลอด 150 ปีที่ผ่านมา พร้อมทั้งเฝ้าถึงการเรียกร้อง/การทำลายหลากหลายที่พระศาสนจักรต้องเผชิญ

พระองค์ยังได้ทรงพระอักษรถึงบรรดาบิชอปทั่วโลกว่า พระองค์ทรงมีความหวังว่า **ขอให้สมณสาสน์เตือนใจ/อ้อนวอน Dilexi te (เราได้รักเธอ/เราได้รักเธอเสมอมา)** อันเป็น**สมณอักษรฉบับแรก**ของพระองค์ เน้นย้ำแนวความคิดไตร่ตรองของพระสันตะบิดร ฟรังซิส เกี่ยวกับธรรมชาติอันไม่มีเหือดแห่งของความรักตามแบบสภาพมนุษย์ของพระหฤทัย อันศักดิ์สิทธิ์ของพระเยซูคริสต์ **ช่วยพระศาสนจักรให้รับใช้ผู้ยากไร้อย่างจริงจังและพาพวกเขาให้ได้พบพระเยซูคริสต์ (ข้อ 21)**

สมณสาสน์เตือนใจ/อ้อนวอน Dilexi te เป็นสมณอักษรเพิ่มเติม/ทำให้สมบูรณ์แบบ/ต่อยอดพระภารกิจของพระสันตะบิดรฟรังซิส อันมีความคล้ายอย่างมากตรงที่ สมณสาสน์เวียน ฉบับแรกของพระองค์ ‘Lumen Fidei’ เพิ่มเติมให้สมบูรณ์แบบพระภารกิจการทรงพระอักษรของพระสันตะบิดรเบเนดิกต์ที่ 16 ก่อนที่พระองค์ทรงสละตำแหน่งประมุขสูงสุดของพระศาสนจักรคาทอลิก

มองเปรียบเทียบกัน จะเห็นชัดว่า ‘Lumen Fidei’ เฉลิมฉลองหนึ่งในแนวคำสอนหลักของพระสันตะบิดรเบเนดิกต์ที่ 16 ส่วน “Dilexi te” เฉลิมฉลองหนึ่งในแนวคำสอนหลักของพระสันตะบิดรฟรังซิส นั่นคือ ความรักเมตตาต่อคนยากไร้

พระสันตะบิดรเลโอที่ 14 ทรงสานต่อพระภารกิจของพระสันตะบิดรฟรังซิส พระองค์ได้ทรงเปรยอย่างชัดเจนว่าพระองค์จะเดินตามรอยพระสันตะบิดรฟรังซิส

พระนามเลโอของพระองค์ คือการให้เกียรติแด่พระสันตะบิดรเลโอที่ 13 (Leo XIII) ผู้ได้ทรงนำเสนอหลักความเชื่อสมัยใหม่ด้านสังคมแก่พระศาสนจักร และทรง**ปกป้องสิทธิของผู้ใช้แรงงาน** (ในสมณสาสน์เวียน Rerum Novarum, 15 พฤษภาคม 1891/2434) อาจารย์นาฏภาพของพระองค์ในสมณสาสน์เวียนนี้ยังขอร้องให้พระศาสนจักรช่วยเหลือสิ่งแวดล้อม ความยุติธรรมด้านเชื้อชาติเผ่าพันธุ์พร้อมทั้งสร้างแนวความคิดแบบประชาธิปไตยให้มากขึ้น เพื่อต่อกรกับระบบเผด็จการที่กำลังขยายวงกว้างขึ้นเรื่อยๆ

เมื่อพระสันตะบิดรเลโอที่14 ได้ตรัสว่าจะเดินตามรอยพระสันตะบิดรฟรังซิส ก็แต่ในการเน้นย้ำการสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและการต้องสนใจและมุ่งเป้าไปที่บรรดาผู้อยู่ชายขอบสังคม พระองค์จะไม่ทรงกระทำเหมือน แต่จะอยู่ในกระแสธรรมปฏิบัติของพระสันตะบิดรฟรังซิส

พระองค์ทรงพระอักษรในบทนำว่า ‘ในช่วงเดือนสุดท้ายปลายพระชนม์ชีพ พระสันตะบิดรฟรังซิสได้ทรงเตรียม ‘สมณสาสน์เตือนใจ/อ้อนวอน Dilexi te อันเกี่ยวกับความดูแลเอาใจใส่ของพระศาสนจักรต่อผู้ยากไร้ เหมือนกับว่าพระเยซูคริสต์ได้ตรัสกับผู้ยากไร้เหล่านั้นว่า “พวกเขาจะได้รับรู้ว่า ‘เราได้รักพวกเขาเสมอมา’” (เทียบ วิวรณ 3: 9/

เยเรมีย์ 31:3) เรามีความปลื้มปิติ ที่จะทำให้พระอักษรฉบับนี้มาจากเราเองโดยเสริมบางความคิดไตร่ตรองบางประการ และให้ออกสู่สาธารณชนในช่วงต้นสมณสมัยของเรา

พระสันตะบิดรฟรังซิสได้ทรงหวนรำลึกให้ฟังว่า เมื่อได้รับเลือกเป็นพระมุขสูงสุดของพระศาสนจักรคาทอลิก ขณะที่สวมกอดแสดงความชื่นชมยินดีกับพระองค์ พระคาร์ดินัลผู้เป็นพระสหายท่านหนึ่งกระซิบว่า ‘อย่าลืมผู้ยากไร้’ และพระองค์ได้ทรงปฏิบัติตามทั้งในอาจารย์ภาพ ทั้งในการเป็นพยานชีวิตจนถึงที่สุดของพระชนม์ชีพของพระองค์ พระองค์ได้ทรงเรียกร้องให้ ‘พระศาสนจักรทำตัวให้ยากไร้และรับใช้ผู้ยากไร้’

ท่วงทำนองของการทุ่มเทแบบคาทอลิกต่อผู้ยากไร้ เป็นของพระประมุขสูงสุด ผู้ทรงมุ่งมั่นคิด พร้อมกับพระศาสนจักรทั้งพระศาสนจักร ตลอดประวัติศาสตร์อันยิ่งใหญ่และทรงคุณค่า ด้านอาจารย์ภาพ ด้านเทววิทยา และด้านอภิบาล

ด้วยสมณสาส์นเตือนใจ/อ้อนวอน **Dilexi te** พระสันตะบิดรเลโอที่ 14 ได้ทรงหยิบยกระดับความสำคัญในแนวพระพินิจไตร่ตรองของพระสันตะบิดรฟรังซิส พระองค์ยังได้ตรัสเสริมอีกว่า ‘พระประสงค์ของผู้ที่ได้รับตำแหน่งก่อนเรา ว่าคริสต์ศาสนิกชนทุกคนต้องมีความชื่นชมในความเกี่ยวข้องอย่างแนบแน่น ระหว่างความรักที่มีต่อพระเยซูคริสต์ กับคำตรัสเรียกร้องให้ดูแลคนยากไร้’ เราถือว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในหนทางสู่ความครบครัน/ความศักดิ์สิทธิ์’

เด่นชัดว่าพระสุรเสียงของพระสันตะบิดรฟรังซิส เปล่งประกายทั่วเนื้อความของสมณสาส์น และเราก็คงสังเกตได้ว่า มีมากกว่า 50 คำตรัสของพระสันตะบิดรในนั้น รวมถึงคำตรัสจาก *Laudato Si'*, *Fratelli Tutti* และ *Dilexit nos*

ผ่านทางประวัติศาสตร์ของพระศาสนจักร ในสมณสาส์นเตือนใจ/อ้อนวอน **Dilexi te** พระสันตะบิดรเลโอที่ 14 ได้ทอดพระเนตรช่วงสองพันปีของหลักคำสอนและพยานชีวิตของพระศาสนจักร ในความรักต่อผู้ยากไร้ จากพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมและพันธสัญญาใหม่

พระองค์ทรงฉายภาพอันสิ้นไหลไปเรื่อย จากเหตุการณ์ที่โมเสสหน้าพุ่มไม้ที่ลุกเป็นไฟ ได้พบพระยาห์เวห์ ผู้ทรงดูเหมือนไม่แยแสต่อทุกขร้อนของประชากรของพระองค์ และได้พบว่าพระองค์ทรงห่วงใยพวกเขามาก จากปฏิบัติการโดยประกาศอาโมสและประกาศกอิสยาห์ผู้ได้ต่อต้านความอยุติธรรม

ผ่านทางพระเยซูคริสต์ พระบุตรสุดที่รักของพระบิดา ผู้ทรงถ่อมองค์ลงมารับสภาพมนุษย์ในวิถีชีวิตของคนธรรมดายากไร้ และพระองค์ได้ทรงสอนวิถีดำเนินชีวิตเมตตาธรรมว่าพวกเราควรรักเพื่อนมนุษย์อย่างไรและแบบไหน

Dilexi te อ้างอิงเอกสารหลายฉบับเกี่ยวกับความยุติธรรมในสังคม *Rerum Novarum* (จากพระสันตะบิดรเลโอที่ 13 เกี่ยวกับสภาพของผู้ใช้แรงงาน :1891/2434), *Mater et*

Magister (จากนักบุญพระสันตะปาตรียอนที่ 23 คริสตศาสนากับสังคม:1961/2504), Populorum Progressio (จากนักบุญพระสันตะปาปาโลที่ 6 เกี่ยวกับพัฒนาการทั้งครบของมนุษยชาติ:1967/2510, Sollicitudo Rei Socialis(จากนักบุญพระสันตะปาตรียอน ปอลที่ 2 ความห่วงใยและความสัมพันธ์เป็นพิเศษทางสังคมของพระศาสนจักรกับผู้ยากไร้:1987/2530, Laborem Exercans คักดิ์ศรีของงาน:1981/2524, Caritas in Veritate (จากพระสันตะปาตรเบเนดิกต์ที่ 16 มนุษยชาติที่ต้องเปี่ยมด้วยความรักเพื่อแม่: 2009/2552 รวมถึงเอกสารจากสังคายนาวาติกันที่สอง

Dilexi te เป็นสมณสาสน์เวียนที่กล่าวถึงความถึงความรักต่อผู้ยากไร้โดยรวมถึงการ**ปฏิเสศเศรษฐกิจ**ที่พละชีวิตมนุษย์ สร้างความ**เหลื่อมล้ำ**ในสังคม – มีเสถียรภาพในการ**เพิ่ม**โภคทรัพย์และความมั่งมี แต่**ด้อยพัฒนา**การของความเป็นมนุษย์ และมีความไม่เท่าเทียมกัน น้อยคนได้เป็นเจ้าของกินเอา กินเอา แต่ชนส่วนมากกลับห่างไกลจากความสุขสบายมากขึ้นทุกที(เทียบข้อ 92) พระองค์ทรงประณามกฎเกณฑ์แนวความคิดใหม่ สร้างความรุนแรงต่อ**สตรีเพศ** หลอกล่อมผิดวิธีและเกิดวิกฤติทางการ**ศึกษา** จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องหันไปพิจารณาอย่างลุ่มลึก ถึงความรักของพระเยซูคริสต์ที่เสด็จมารับสภาพมนุษย์และดำเนินชีวิตเป็นพิเศษในการรักผู้ยากไร้และดูแลผู้เปราะบาง ถึงการต่อต้านการเป็นทาส ถึงการปกป้องคุ้มครอง**สตรีเพศ** ที่หลายครั้งตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงและถูกดันไปอยู่มนุษย์ประเภทสอง ถึงการคงไว้ซึ่งการศึกษาที่ดี ถึงการเดินไปกับบรรดาผู้อพยพย้ายถิ่น

สมณสาสน์ได้อ้างอิงนักบุญกว่า30 องค์ ผู้ได้มอบแบบอย่างความครบครัน/ความศักดิ์สิทธิ์ในการปฏิบัติตนกับผู้ยากไร้ กับคนเจ็บป่วย คนต้องโทษในคุก คนด้อยการศึกษา และคนชายขอบสังคมรวมถึงคนอพยพย้ายถิ่น

ภาพลื่นไหลต่อไปจากภารกิจแพร่ธรรมและเมตตาธรรมของนักบุญเปาโลผ่านทางบรรดาบิดาจารย์ของพระศาสนจักร ผ่านทางธรรมเนียมปฏิบัติแพร่ธรรมและเมตตาธรรมของบรรดานักพรต ของบรรดานักบุญผู้รณรงค์ต่อสู้เพื่อความยุติธรรมทางสังคม และผ่านทางนักบุญร่วมสมัยกับพวกเรา อาทิ นักบุญชาร์ล เดอ โฟโกลด์ นักบุญคุณแม่เทเรซาแห่งกัลกาตันักบุญ ออสการ์ โรเมโล เป็นต้น ผู้อุทิศตนเพื่อผู้ยากไร้เสริมเติมภาพแห่งภารกิจเมตตาธรรมของพระศาสนจักรให้สมบูรณ์แบบขึ้น และสำคัญยิ่งผ่านทางนักบุญฟรังซิสแห่งอัสซีซีและนักบุญคลารา ผ่านทางนักบุญโดมินิก นักบุญเอากุสติน นักบุญเบเนดิกต์

นี่คือการพินิจไตร่ตรองของสมณสาสน์ฉบับนี้ถึงชีวิตของสมาชิกผู้ถวายตัวในชีวิตนักบวช จากการดำเนินชีวิตเป็นกลุ่มชีวิตรวม/หมู่คณะในความยากจนด้วยความสมัครใจพยายามหว่านเมล็ดพันธุ์แห่งการสร้างวัฒนธรรมใหม่อย่างเรียบง่าย ในด้านเศรษฐกิจเพื่อ**การแบ่งปัน** เพื่อความเป็น**น้ำหนึ่งใจเดียวกัน** แทนที่จะปล่อยตัวให้อยู่ในอารยธรรมของบริโภคนิยมและความมีอันจะกิน

เป็นที่น่าเสียดตาเป็นพิเศษที่พระองค์ ผู้ทรงเป็นประมุขสูงสุดของพระศาสนจักร เชื่อชาติอเมริกัน (สัญชาติเปรู) พระองค์แรก ผู้ได้ทรงคิดไตร่ตรองถึงนักบุญฟรังซิส เซเวียร์ กาบรีนี (St. Francis Xavier CABRINI) ปฐมนักบุญชาวอเมริกัน

สอดท่ายด้วยหลักความเชื่อทางด้านสังคมของพระศาสนจักรตลอด 150 ที่ผ่านมานั้นเป็นคุณค่าประเสริฐแท้ของอาจารย์ภาพที่ลุ่มลึกของสังคายนาวาติกันที่ 2 ของนักบุญพระสันตะบิดรเปาโลที่ 6 ของนักบุญพระสันตะบิดรยอห์น ปอลที่ 2 ของพระสันตะบิดรเบเนดิกต์และพระสันตะบิดรฟรังซิส

สมณสาสน์เตือนใจ/อ้อนวอน Dilexi te ฉบับนี้ เน้นความจำเป็นและสำคัญของผู้ยากไร้ในชีวิตคริสตชน ทำให้เราต้องนึกถึงงานเมตตาธรรม พระสันตะบิดรเลโอที่ 14 ได้ทรงพระอักษรว่าเป็น ‘ดวงใจที่ร้อนลุ่มในทรงของภารกิจแพร่ธรรมของพระศาสนจักร’ ในการรับสภาพบังเกิดเป็นมนุษย์ พระเยซูคริสต์ องค์เจ้าเหนือหัวของเราได้ทรงรับสภาพยากไร้เพื่อเราจะได้รับพรเพราะสภาพยากไร้ของพระองค์นี่เอง (เทียบ 2 โครินธ์ 8:9)

และคริสตชนได้รับเรียกให้ดำเนินชีวิตในชาติพันธุ์ที่ต่ำต้อยนี้ เพื่อสามารถสัมผัสกับสภาพมนุษย์ที่ยอมทุกข์ทนของพระเยซูคริสต์

ในการเลือกรับใช้ผู้ยากไร้ก่อน มิได้หมายความว่าต้องปิดความสนใจต่อกลุ่มชนกลุ่มอื่น แต่พระองค์ทรงมีพระประสงค์ชี้เน้นพระภารกิจของพระเจ้า ที่เปี่ยมด้วยความรักเมตตา ความห่วงใยต่อความคับแค้นยากไร้และความเปราะบางของมนุษยชาติ เพื่อ**ยกฐานะและเปิดทาง**สู่การมาของพระอาณาจักรแห่งความยุติธรรม ของความเป็นพี่น้องกัน และของความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว แบ่งใจให้ผู้ที่ถูกแบ่งแยกดันอยู่ชายขอบสังคม ผู้ที่เปราะบางและด้อยโอกาส

พระสันตะบิดรเลโอที่ 14 ได้ทรงขยายความ ว่ามีรูปแบบของความยากไร้หลายรูปแบบทางวัตถุ ทั้งทางด้านอุปโภคและบริโภค ความยากไร้จากการถูกสังคมเบียดให้อยู่ชายขอบ จนไม่มีใครได้ยินเสียงของพวกเขา ศักดิ์ศรีและศักยภาพของพวกเขา ความยากไร้ทางวัฒนธรรม ทางศีลธรรมและทางชีวิตธรรมจิต แล้วยังมีความยากไร้จากความเปราะบางและไม่มีใครฟังเสียงของพวกเขา พวกเขาขาดที่อยู่อาศัย ขาดอิสรภาพและสิทธิอันพึงได้รับ ดังนั้นแนวความคิดของผู้เรียกตนเองว่าชนชั้นสูง ที่ตีมูลค่าต่อความคิดที่จะต้องเสียเวลาทำงานเพื่อคนยากไร้ จะไม่ดีกว่าหรือที่จะหันมาอภิบาลคนมั่งมี ผู้บริหารระดับสูงหรือกับผู้ที่มีอิทธิพล

พระองค์ได้ทรงพระอักษรอีกว่า คริสตชนหลายคนหลงไปกับการคิดแนวใหม่ทางการเมืองและเศรษฐกิจที่พาไปสู่บทสรุปอันหลอกลวงและน่าเศร้าใจ บางคนคิดเพียงว่า ‘หน้าที่ของเราคือสวดภาวนาและสอนหลักความเชื่อแท้’ เป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องดูแลผู้ยากไร้ ส่วนตนเองปล่อยให้พวกเขาตกอยู่ในความทุกข์ยากต่อไป แทนที่จะช่วยพวกเขาให้มีความทำ (เทียบ ข้อ 114)

พระองค์ทรงเตือนสติให้เรา “เปลี่ยนแนวความคิด” โดยสลับแนวโน้มของความคิดที่มี “ความเพ้อฝันว่าความสุขแท้ คือการมีชีวิตที่สบายไร้กังวล” อันนำมาซึ่งคนจำนวนมากผู้หลงเข้าไปในมโนภาพของการทำให้ชีวิตอยู่ได้ด้วยความสะดวก และพยายามไขว่คว้าความสำเร็จทางสังคมที่แฝงด้วยความอยุติธรรมและการเอารัดเอาเปรียบ (เทียบข้อ 11) พระองค์ได้ทรงพระอักษรว่าพวกเรา**ต้องเคารพศักดิ์ศรี**ของความเป็นมนุษย์ตั้งแต่วิถีนี้ มิใช่รอเวลาที่พวกเราคิดว่าเหมาะสม (เทียบข้อ 92)

พระองค์ทรงเน้นย้ำถึงความสำคัญของการให้การศึกษาแก่ผู้ยากไร้ด้วย เพราะปฏิบัติการนี้มีใช้เป็นเพียงการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อ แต่เป็นสิทธิและหน้าที่ที่ต้องกระทำ พวกเขามีสิทธิได้รับการศึกษาอันเป็นเงื่อนไขหลักของการยอมรับ**ศักดิ์ศรี**ของมนุษย์ในตัวพวกเขา (เทียบข้อ 72)

ในการเน้นความรักต่อผู้ยากไร้ พระสันตะปาตรเลโอที่ 14 ได้ทรงเตือนให้ระวัง**ความศรัทธา**นิยมจนอาจละเลยกิจการอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงการรณรงค์เพื่อความยุติธรรมทางสังคมซึ่งไม่สามารถแปรเปลี่ยนหรือทดแทนความหวังโยด้านศาสนาได้ พระองค์จึงทรงเรียกร้องให้พวกเรามีความรักองค์เจ้าเหนือหัวเยซูคริสต์ ในเวลาเดียวกันมีความรักต่อผู้ยากไร้ด้วย อันเป็นปฏิบัติการต่อยอดซึ่งดู ‘แตกต่างแต่แยกจากกันไม่ได้’ ของความรักต่อพระเจ้าและต่อเพื่อนมนุษย์

ในเรื่องของผู้อพยพย้ายถิ่น พระองค์ทรงพระอักษรกล่าวถึงประวัติศาสตร์ของประชากรของพระเจ้า จากประสบการณ์ของอาบราฮัม โมเสส ครอบครว้ศักดิ์สิทธิ์ที่ต้องย้ายถิ่นหลายครั้ง และของพระเยซูคริสต์ที่ได้ทรงย้ายถิ่นลงมาดำเนินชีวิตของพวกเรา การพร้อมต้อนรับผู้อพยพย้ายถิ่น เป็นภารกิจสำคัญยิ่งของพระศาสนจักรผ่านทางองค์กรแห่งความเมตตาหลายองค์กร พระองค์ได้ทรงพระอักษรว่า

“พระศาสนจักรเป็นประจุมารดาที่เดินไปพร้อมกับลูกๆ ที่ใดมีการคุกคามแม้จะคอยปกป้องลูก ที่ใดมีการสร้างกำแพงกัน พระศาสนจักรจะสร้างสะพานให้ข้ามผ่านได้ เพราะพระศาสนจักรทราบดีว่า ผู้คนจะเชื่อในพระวรสารก็ต่อเมื่อพวกเขามีความรู้สึกและสัมผัสได้ว่า**พวกเราใกล้ชิดกับพวกเขาและพร้อมที่จะต้อนรับพวกเขา** (เทียบข้อ 75) พระองค์ได้ทรงนำคำภีร์ที่แหลมคมมาใช้ นั่นคือ **พร้อมต้อนรับ ปกป้อง ส่งเสริมและบูรณาการ**

พระองค์ได้ทรงกล่าวถึงบุคคลจำนวนไม่น้อยที่ต้องสิ้นชีวิตจากการขาดโภชนาการที่ดี ถึงสตรีที่จำต้องทุกข์ทรมานจากการแยกเผ่าพันธุ์และวรรณะ จากการทารุณข่มเหงและความรุนแรง บุคคลเหล่านี้อยู่ในสภาพและภาวะที่ไม่สามารถปกป้องศักดิ์ศรีของตนได้ (เทียบข้อ 12)

ไม่ใช่**ความบังเอิญ**ที่พวกเขาอยากไร้ และไม่ใช่**ทางเลือก**ของผู้คนจำนวนมาก พวกเขาจำต้องทำงานเพื่อให้ชีวิตของตนเองรอด แต่หาโอกาสได้พัฒนาชีวิตของตนเองไม่

เหตุผลสุดท้ายที่ต้องอ่านสมณสาส์นเตือนใจ/อ้อนวอนฉบับนี้และลงมือปฏิบัติการ ก็เพราะเอกสารนี้เกี่ยวโยงอย่างแนบแน่นกับชีวิตของบรรดาประชาชนสัตบุรุษทุกคน ที่ต้องมีความรักเผื่อแผ่ต่อผู้ด้อยโอกาส และไม่มีใครถือตนเองว่าเป็นคริสตชนถ้าเขาไม่สนใจใยดีต่อความรักเผื่อแผ่ พระสันตะปาตรองเน้นชัดว่า ‘*ไม่มีใครรักพระเจ้าได้จริงถ้าเขาไม่มีความรักต่อคนยากไร้*’ และได้ทรงเอ่ยซ้ำสำนวนอันงดงามของนักบุญยอห์น คริสอสโตมที่ว่า “การทำทานคือปีกของการภาวนา ถ้าใครไม่ให้ปีกแก่คำภาวนาของท่าน ภาวนานั้นก็ไม่สามารถบินขึ้นสู่เบื้องบนได้” พระองค์ทรงพระอักษรว่า คริสตชนไม่ควรละเลยหรือเหยียดหยามการให้ทาน ซึ่งสามารถกระทำได้ในหลายวิธีการและรูปแบบ แต่พวกเราต้องกระทำด้วยความ **เคารพ ให้เกียรติ** พวกเราต้องสร้างสรรค์คุณประโยชน์ดีกว่าไม่ทำอะไรเลย คงไม่ใช่บทจุดจบของความยากไร้ แต่การให้ทานคงช่วยให้พวกเราได้สัมผัสสร้างอันทุกข์ทนของผู้ยากไร้

พระองค์ยังได้ทรงอ้างถึงการบริจาคให้ทาน ว่าเป็นการแสดงออกอย่างเป็นรูปธรรม อันเป็นการช่วยเหลืออย่างจริงจังต่อเพื่อนพี่น้องที่เจริญในความยากจน

“ต้องพยายามหล่อเลี้ยงความรักเมตตาและความเชื่อมั่นว่าต้องช่วยเหลือลงในการกระทำ ในโลกปัจจุบัน แม้แต่พุดจาสนทนาด้วยภาษาสวยงามพร้อมความคิดที่สวยหรู โดยไม่มีแววของการกระทำใดๆ ที่จริงใจ จะนำมาซึ่งหายนะของทุกความฝัน...ด้วยเหตุนี้จึงไม่ควรสลัดการบริจาคให้ทานทิ้งไป” (เทียบข้อ 119)

ลึกลงไปแล้ว เหตุผลที่ผลักดันให้ประชาชนสัตบุรุษใส่ใจและห่วงใยคนยากไร้ แฝงอยู่ในความมั่นใจอันเป็นการประกันว่าจะได้**พบสัมผัส**พระเยซูคริสต์ได้ผ่านทางการได้สัมผัสกับผู้ยากไร้ในชีวิตของเรานั้นเอง พระสันตะปาตรองพระอักษรในสมณเตือนใจ/อ้อนวอนฉบับนี้ทรงยืนยันว่า “*พวกเราสามารถมองเห็นพระพักตร์แห่งการทรมานของพระเยซูคริสต์ ผ่านทางใบหน้าทุกข์ทนของผู้ยากไร้ อันเป็นตราประทับบนพระพักตร์อันบริสุทธิ์ผู้มองของพระเยซูคริสต์*”

ตั้งแต่ศตวรรษแรกๆ บรรดาบิดาจารย์ยอมรับว่า การได้สัมผัสและรับใช้ผู้ยากไร้เป็นวิธีอันยอดเยี่ยมในการเข้าถึงพระเจ้า ความรักเผื่อแผ่ต่อผู้ด้อยโอกาส ผู้ต้องการความช่วยเหลือ เป็นปฏิบัติการที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่ออย่างเป็นรูปธรรมต่อพระวาจาที่ได้ทรงรับสภาพมนุษย์

นักบุญคริสตอสโตมได้ยืนยันว่า ‘พระเจ้ามิได้ทรงปรารถนาทองคำทางวัตถุ แต่พระองค์ทรงต้องการดวงวิญญาณทอง’ ท่านได้ผลักดันให้ประชาชนสัตบุรุษบริจาคช่วยคนยากไร้และยอมรับพระเยซูคริสต์ในตัวพวกเขา สำหรับท่านแล้ว ‘จะเป็นประโยชน์อันใดในการถวายเป็นบูชาขอบพระคุณด้วยการสรรเสริญพระองค์บนพระแท่น ด้วยกาลิกซ์ทองคำ แต่ไม่ใยดีพระองค์ในคนไร้เสื้อผ้าและทิวโหยที่หน้าประตูวัด’

นี่คือเสียงสะท้อนคำตรัสขององค์เจ้าเหนือหัวเยซูคริสต์ “เราบอกความจริงแก่ท่านทั้งหลายว่า ท่านทำสิ่งใดต่อพี่น้องผู้ต่ำต้อยที่สุดของเราคนหนึ่ง ท่านก็ทำสิ่งนั้นต่อเรา” (มัทธิว 25: 40)

ความห่วงใยต่อผู้ยากไร้ เป็นประตูเปิดเข้าหาพระเจ้าและเปลี่ยนแปลงหัวใจพวกเราได้นักบุญฟรังซิสแห่งอัสซีซี นักบุญชาร์ล เดอ โฟโกลด์ ซิสเตอร์เอมมานูแอล...ที่พระองค์ได้ทรงกล่าวถึงในสมณสาสน์ฉบับนี้บอกให้พวกเราว่า การรับใช้ผู้ยากไร้ได้เปลี่ยนแปลงจิตใจมนุษย์ได้อย่างแท้จริง **มิใช่เพราะพวกเขาได้ปฏิบัติกิจเมตตาธรรม แต่เพราะพวกเขาได้พบพระเยซูคริสต์**

พระสันตะบิดรเลโอที่ 14 ได้ทรงยืนยันว่า ‘แต่ละคนสามารถค้นเจอ ว่าผู้ยากไร้หาใช่เป้าหมายประสงค์ของความหลงเสน่ห์ แต่เป็นอาจารย์สอนพระวรสาร’ นั้นหมายความว่าไม่ใช่ปฏิบัติการนำพระเจ้าไปสู่คนยากไร้ แต่เป็นชีวิตที่ได้พบพระเจ้าผ่านทางผู้ยากไร้ (เทียบข้อ 79) นี่คือหลักธรรมที่สอนพวกเราว่า การรับใช้ผู้ยากไร้มิใช่ปฏิริยาจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง แต่เป็นการสัมผัสและพบปะกันระหว่างผู้เสมอเท่าเทียมกัน อันเป็นที่ๆ พระเยซูคริสต์ได้รับการนมัสการสรรเสริญ ด้วยเหตุนี้ ถ้าพระศาสนจักรปรารถนาจะเป็นพระศาสนจักรของพระเยซูคริสต์ พระศาสนจักรต้องเป็นพระศาสนจักรแห่งความจริงเที่ยงแท้/แห่งบุญลาภ **มีที่เสมอสำหรับผู้ด้อยโอกาส และผู้ยากไร้สามารถเดินไปมากับผู้ยากไร้ได้** (เทียบข้อ 21)

พระองค์ทรงเน้นอีกว่า “ผู้ยากไร้หาได้เป็นหนึ่งในภาคส่วนของสังคม แต่เป็นกายของพระศาสนจักร” และในการใส่ใจต่อความทุกข์ทรมาน คือหนทางสู่ความครบครัน/ความศักดิ์สิทธิ์ ‘ไม่ควรที่พวกเราคริสตชนมองผู้ยากไร้ว่าเป็นปัญหาของสังคม เพราะพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งในครอบครัวของพวกเรา งานเมตตาจึงไม่ควรเป็นไปในแบบกิจกรรมหรือหน้าที่เท่านั้น’ นั่นคือ การเน้นพระภารกิจของพระเจ้าที่กระทำด้วยความรักเมตตา ต่อการกับความยากจนและความเปราะบางของมนุษยชาติ

สมณสาสน์ฉบับนี้ ขอร้องพวกเราให้กล้าปฏิเสธแนวความคิดลวงโลก ที่สัญญาถึงความสะดวกสบายจอมปลอมที่นักบุญพระสันตะบิดรยอห์น ปอลที่สองได้ตรัสไว้ คือ “โครงสร้างของบาป - ปกป้องความเป็นอิสระอย่างเด็ดขาดของตลาดและการเก็งกำไรทางการเงิน (เทียบข้อ 92/100)” พระสันตะบิดรได้ทรงคิดว่ามีข้อเขียนมากที่ชัดเจนเกี่ยวกับคนยากไร้ แต่หลายคนก็ยังคงละเลยการปฏิบัติอย่างถูกต้องต่อพวกเขา (เทียบข้อ 23 และ 112)

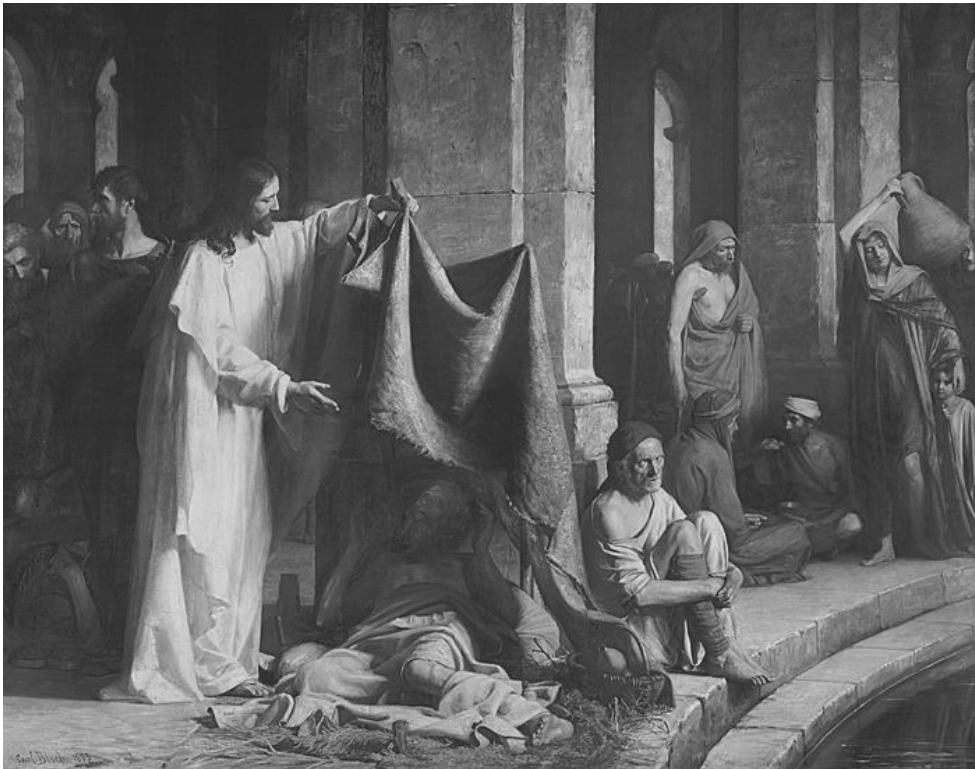
พระสันตะบิดรมีพระประสงค์ให้พระศาสนจักร ‘มิเพียงหยุดอยู่ที่รักที่ปราศจากศัตรู แต่ต้องมีเพียงสตรีและบุรุษที่รักกันและกัน’(ข้อ112)

ด้วยเหตุนี้จึงมีเหตุผลอันไร้ข้อติอีกหนึ่งประการในการอ่านสมณสาสน์เตือนใจ/อ้อนวอน *Dilexi te* และลงมือปฏิบัติ

โดยสรุปย่อๆ สมณสาสน์เตือนใจ/อ้อนวอน “Dilexi te” เรียกร้องให้พวกเราตระหนักรู้ว่าความห่วงใยผู้ยากไร้ เป็นส่วนหนึ่งของธรรมเนียมประเพณีที่ล้ำเลิศของพระศาสนจักร เป็นประดุจโคมไฟที่ผ่านพระวรสาร ส่องสว่างตลอดเวลา ให้ดวงใจและการก้าวเดินรวมทั้งกิจการต่างๆ ของบรรดาประชาชนสัตบุรุษ เตือนสติพวกเราทุกคนว่า *ความรักเมตตาและความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นพิเศษต่อผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาสและผู้ถูกเบียดให้อยู่ชายขอบสังคม* เป็นองค์ประกอบอันสำคัญยิ่งในความเชื่อของเรา จำเป็นที่พวกเราต้องเปล่งเสียงเพื่อให้โครงสร้างของสังคมที่ล้าเหลื่อมล้ำและอยุติธรรม หยุดปฏิบัติการ แต่ช่วยเสริมสร้างและจรรโลงผู้ยากไร้ให้ได้รับศักดิ์ศรีคืนกลับ แม้พวกเราจะถูกมองว่าเป็นคนไร้เดียงสาหรือคนโง่ก็ตามที

พระสันตะบิดรได้เคยทรงพระอักษรว่า:

“ถ้าพวกเราเสาะหา ทุกวินาทีที่เราสามารถพบ **ลาซาร์หรือบรรดาขอทาน** ได้ทุกที่ได้ทุกวัน อาจเป็นที่หน้าประตูบ้านของพวกเราก็ได้ วอนขอความเมตตาช่วยเหลือให้แทรกซึมอยู่ในสังคมอย่างทั่วมหัน... ดังนั้นจงอย่าปล่อยให้โอกาสในกิจเมตตาจิตผ่านหน้าพวกเราไปอย่างคอยแต่จะละสลมสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อพวกเราแต่ไม่ได้ใช้มัน”

(หมวดพระสังฆธรรม)

พระเยซูกับคนยากจน

บาทหลวง ผศ.วสันต์ พิรุฬห์วงศ์ CSS.¹

ภาพความเมตตาของพระเจ้าที่มีต่อคนยากจนมีปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดตลอดพระคัมภีร์ โดยพระเจ้าทรงแสดงให้เห็นถึงความรัก ความเมตตาสงสาร และความปรารถนาที่จะดูแลความต้องการของผู้ที่อ่อนแอและเปราะบางในสังคม และพระองค์ก็ทรงสัญญาว่าจะช่วยเหลือ สนับสนุน และปกป้องพวกเขา แม้โลกส่วนใหญ่จะละเลยหรือแม้แต่จะปฏิเสธพวกเขาก็ตาม

ในพระคัมภีร์พันธสัญญาเดิม คนยากจนถูกมองว่าเป็นผู้ที่อ่อนแอและเปราะบางทางสังคม ประกอบด้วยทั้งหญิงหม้าย เด็กกำพร้า และคนต่างด้าว แต่พระเจ้าก็ทรงปกป้องคุ้มครอง และให้ความยุติธรรมแก่พวกเขา “เพราะพระยาห์เวห์ พระเจ้าของท่าน เป็นพระเจ้าเหนือเทพเจ้าใดๆ ทั้งสิ้น ทรงเป็นเจ้านายเหนือเจ้านายทั้งปวง ทรงเป็นพระเจ้ายิ่งใหญ่

¹ บาทหลวงสังกัดคณะสติกมาติน, อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทววิทยา คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

ทรงพระอนุภาพและน่าสะพรึงกลัว พระองค์ไม่ทรงล่าเอียง ไม่ทรงรับสินบน พระองค์ทรงให้ ความยุติธรรมแก่ลูกกำพร้าและหญิงม่าย ทรงรักคนต่างด้าว ประทานอาหารและเสื้อผ้าแก่เขา” (ฉธบ.10:18) พระเจ้ายังสั่งให้ประชากรของพระองค์ให้ความช่วยเหลือคนยากจนเหล่านั้นด้วย ชาวอิสราเอลจึงมีกฎบัญญัติในการให้ความยุติธรรมและความช่วยเหลือแก่คนยากจน ดังที่มี กำหนดไว้ในหนังสือเฉลยธรรมบัญญัติว่า “ถ้าในเมืองใดเมืองหนึ่งของแผ่นดินที่พระยาห์เวห์ พระเจ้าของท่านทรงมอบให้ท่าน มีพี่น้องคนใดของท่านยากจน ท่านจะต้องไม่เป็นคนใจดำ ไม่ยอมช่วยเหลือพี่น้องที่ยากจนผู้นั้น แต่ท่านจะต้องมีใจเอื้อเฟื้อให้เขาติดตามที่เขาต้องการ” (ฉธบ.15:7-8) และ “ในแผ่นดินจะยังคงมีคนยากจนอยู่เสมอ ข้าพเจ้าจึงสั่งให้ท่านมีใจเอื้อเฟื้อ ต่อพี่น้องที่ยากจนและขัดสนในแผ่นดินของท่าน” (ฉธบ.15:11) และที่สุด พระเจ้ายังทรงกำชับ ผ่านทางประกาศกอิสยาห์ว่า “การจำศีลอดอาหารที่เราต้องการคือ การแก้ไขตรวนที่อธรรม แก่สายรัดแอก ปลอ่ยผู้ถูกข่มเหงให้เป็นอิสระ และหักแอกทุกอัน แบ่งปันอาหารกับผู้หิวโหย นำคนยากจนไร้ที่อยู่อาศัยเข้ามาในบ้าน ให้เสื้อผ้าแก่ผู้ที่ท่านเห็นว่าไม่มีเสื้อผ้าสวม และ ไม่หันหน้าหนีจากญาติพี่น้อง” (อสย.58:6-7)

ความยากจนในพันธสัญญาเดิมมีสาเหตุมาจากหลายประการ รวมถึงผลของ ความอยุติธรรมในสังคมอันมีเหตุมาจากการแบ่งชนชั้น การไม่มีทรัพย์สินสมบัติและไม่มีอาชีพ การงาน ซึ่งบ่อยครั้ง มีเหตุมาจากการกระทำของคนรวย ประกาศกหลายท่านอย่างประกาศก อาโมสและประกาศกอิสยาห์จึงประกาศพระวาจาประณามการกระทำของคนรวยและคนที่มี อำนาจทางสังคมที่คอยเอารัดเอาเปรียบและฉ้อโกงคนยากจนเพื่อทำให้ตนเองรวยขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้คนยากจนยิ่งจนลงและมีจำนวนมากขึ้น “พระยาห์เวห์ตรัสดังนี้ เราจะ ตัดสินลงโทษและจะไม่กลับคำ เพราะเขาได้ขายผู้ชอบธรรมเพื่อเงิน ขายคนขัดสนเพื่อรองเท้า แต่ละคู่เดียว เขาทั้งหลายได้เหยียบย่ำศีรษะของคนยากจนลงไปในฝุ่นของแผ่นดิน ทำให้หนทาง ของผู้ต่ำต้อยต้องหันเหไป เป็นการลบหลู่นามศักดิ์สิทธิ์ของเรา” (อมส.2:6-7) ด้วยเหตุนี้ พันธสัญญาเดิมจึงพูดอยู่บ่อยๆ ว่าสังคมใดจะถือว่าชอบธรรมหรือไม่ชอบธรรมก็ขึ้นอยู่กับว่า ได้ปฏิบัติต่อคนยากจนและคนที่อ่อนแออย่างไร

ในพันธสัญญาใหม่ คนรวยที่อาศัยอยู่ในกาลิลีในช่วงเวลาสมัยพระเยซูเจ้ามีไม่มากนัก และชาวยิวส่วนใหญ่มีความเชื่อและความเข้าใจเหมือนกันว่า ความร่ำรวยเป็นผลมาจากพระพร ของพระเจ้า เป็นพระเจ้าที่อวยพรพวกเขา พวกเขาจึงร่ำรวย แต่ประชากรส่วนใหญ่ค่อนข้าง ยากจน เป็นคนไร้บ้าน และเป็นขอทาน พวกเขาจึงถูกมองข้ามความสำคัญ ถูกละเลย และถูกทิ้ง ให้เป็นเหมือนสิ่งของ ข้างยังถูกมองว่าเป็นพวกที่พระเจ้าไม่สนใจอีกด้วย

ตามบันทึกของพระวรสาร พระเยซูทรงประกาศวิธีคิดใหม่เกี่ยวกับเรื่องความมั่งคั่ง ร่ำรวยและการชอบเอารัดเอาเปรียบคนที่ยากจนกว่าของคนร่ำรวยเหล่านั้น พระองค์ทรงพลิก โลกให้หันกลับด้านเมื่อทรงประกาศว่า “ท่านทั้งหลายที่ยากจนย่อมเป็นสุข เพราะ พระอาณาจักรของพระเจ้าเป็นของท่าน” (ลก.6:20) คำประกาศนี้ไม่ใช่เป็นการพูดเกินจริงแบบ ไร้สาระ เพราะพระเยซูเจ้าทรงยืนยันซ้ำอีกครั้งผ่านทางคำแนะนำที่พระองค์ให้แก่ชายหนุ่มที่

ร่ำรวยคนหนึ่งที่เขาเข้ามาถามพระองค์ โดยทรงตรัสกับเขาว่า “ท่านยังขาดสิ่งหนึ่ง จงไปขายทุกสิ่งที่มี มอบเงินให้คนยากจน และท่านจะมีชุมทรัพย์ในสวรรค์ แล้วจงติดตามเรามาเถิด” (ลก.18:22) เมื่อได้ฟังพระวาจานี้ ชายผู้นั้นหน้าสลดลง เพราะเขามีทรัพย์สมบัติจำนวนมาก จึงจากไปด้วยความทุกข์ พระเยซูเจ้าทอดพระเนตรโดยรอบ แล้วตรัสกับบรรดาศิษย์ว่า “ยากจริงหนอที่คนมั่งมีจะเข้าสู่พระอาณาจักรของพระเจ้า” (ลก.18:24)

ยังมีในอีกเหตุการณ์หนึ่ง ขณะที่พระเยซูเจ้ากำลังประทับที่โต๊ะอาหารในบ้านหลังหนึ่งที่หมู่บ้านเบธานี มีหญิงคนหนึ่งถือขวดดินขาวบรรจุน้ำมันหอมราคาแพงเข้ามา และเทน้ำมันหอมลงบนพระเศียรของพระองค์ นักบุญมัทธิวเล่าว่า บรรดาศิษย์ของพระเยซูเจ้าเห็นดังนั้นก็ไม่ค่อยพอใจและเริ่มพูดวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นการสิ้นเปลืองเปล่าๆ สู้เอาไปขายเพื่อได้เงินมาแล้วเอาไปแจกคนยากจนยังดีกว่า (มธ.26:8-9) แต่พระวรสารของยอห์นให้ข้อมูลเราเพิ่มเติมว่าเป็นยูดาส อิสคาริโอท ที่อยากได้เงินนั้นไปมากกว่า มิใช่เพราะเขาห่วงใยคนยากจนแต่อย่างใด (ยน.12:4-6) และพระเยซูเจ้าก็ทรงตรัสกับบรรดาศิษย์ของพระองค์ว่า “ท่านจะมีคนยากจนอยู่กับท่านเสมอ” (มธ.26:11) ซึ่งทำให้บางคนตีความคำพูดของพระองค์ตอนนี้ว่า ความยากจนไม่เคยสามารถแก้ไขได้จริงๆ จึงไม่ควรไปเสียเวลาแก้ไขปัญหาเรื่องนี้ แต่ในความเป็นจริง เป็นที่ชัดเจนว่า พระเยซูเจ้าทรงตรัสเช่นนี้เพราะตั้งใจให้บรรดาศิษย์ของพระองค์เอาใจใส่อย่างจริงจังต่อคนยากจน

จากการเทศนาสั่งสอนให้มนุษย์รู้จักแบ่งปัน ขจัดความโลภ และมุ่งเน้นความมั่งคั่งฝ่ายจิตวิญญาณมากกว่าทรัพย์สินทางโลก แสดงให้เห็นว่า พระเยซูเจ้าทรงมีความห่วงใยคนยากจนอย่างเป็นรูปธรรม และยังทรงปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่างด้วย ซึ่งจากหลักฐานที่มีอยู่ในพระคัมภีร์ เราพอสรุปทัศนคติของพระเยซูเจ้าที่มีต่อคนยากจนได้ ดังนี้

1. พระเยซูเจ้าทรงถือว่าคนยากจนเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติพันธกิจของพระองค์

เรื่องนี้พบในพระวรสารของนักบุญลูกาที่เล่าว่า ในการเริ่มต้นพระพันธกิจของพระเยซู พระองค์ได้เลือกที่จะเปิดเผยแผนการพันธกิจทั้งหมดที่พระองค์จะกระทำในบ้านเกิดเมืองนอนของพระองค์เอง โดยเข้าวันหนึ่งในวันสัปดาห์โต พระจิตเจ้าทรงนำพระเยซูเจ้าเข้าไปในศาลาธรรม แล้วพระองค์ก็ทรงเลือกที่จะอ่านพระคัมภีร์จากหนังสือประกาศอิสยาห์ 61:1-2 ที่กล่าวอ้างอิงถึงพระจิตเจ้า ซึ่งเป็นพระจิตองค์เดียวกับที่ประทับอยู่ในพระองค์และนำพระองค์กลับมาয়เมืองนาซาเร็ธแห่งนี้ พระคัมภีร์ตอนดังกล่าวเขียนไว้ว่า “พระจิตขององค์พระผู้เป็นเจ้าทรงอยู่เหนือข้าพเจ้า เพราะพระองค์ทรงเจิมข้าพเจ้าไว้ ให้ประกาศข่าวดีแก่คนยากจน ทรงส่งข้าพเจ้าไปประกาศการปลดปล่อยแก่ผู้ถูกจองจำ คืนสายตาให้แก่คนตาบอด ปลดปล่อยผู้ถูกกดขี่ให้เป็นอิสระ ประกาศปีแห่งความโปรดปรานจากองค์พระผู้เป็นเจ้า” (ลก.4:18-19) จากนั้น พระองค์ก็ทรงตรัสแก่คนที่อยู่ในศาลาธรรมนั้นว่า “ในวันนี้ ข้อความจากพระคัมภีร์ที่ท่านได้อ่านกับหูอยู่นี้เป็นความจริงแล้ว” (ลก.4:21) นี่เป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างมากที่พระเยซูเจ้าทรงเลือกข้อความของอิสยาห์ตอนนี้เป็น การเปิดตัวพันธกิจของพระองค์ นักบุญลูกามักจะพูดถึงพระจิตเจ้าว่ามีบทบาทเป็นผู้นำและเสริมพลังประชากรสำหรับการทำหน้าที่ประกาศและประกาศพระวาจา และเวลานี้ พระจิตเจ้าองค์เดียวกันนี้ก็เป็นผู้นำพระเยซูเจ้าในการเปิดตัวแผนพันธกิจและเริ่มปฏิบัติพระพันธกิจสำคัญ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือการประกาศข่าวดีแก่คนยากจน ซึ่งสำหรับพระเยซูเจ้าแล้ว การมาถึงของพระอาณาจักรเป็นข่าวดีที่ยิ่งใหญ่สำหรับคนยากจน และคนที่อยู่ชายขอบของสังคม

ในโลกที่ดูเหมือนจะมองคนยากจนและคนที่เจ็บป่วยว่าเป็นการลงโทษจากพระเจ้า แต่พระเยซูเจ้ากำลังบอกคนยากจนว่า พระเจ้าได้ทรงนับและจัดเตรียมไว้สำหรับพวกเขาแล้ว นี่จึงเป็นข่าวดีสำหรับพวกเขา และพระเยซูเจ้าใช้เวลาของพระองค์ทุ่มเทไปกับการประกาศข่าวดีนี้แก่บรรดาคนยากจนทั่วอิสราเอล เราเองก็ควรจะต้องกระทำในแบบเดียวกันนี้ด้วย

อีกตัวอย่างหนึ่งพบในพระวรสารของมัทธิวที่บันทึกไว้ว่า ขณะที่ยอห์นถูกจองจำอยู่ในคุก เขาได้ยื่นขาวกิจการของพระเยซูเจ้า จึงใช้ศิษย์ไปทูลถามพระองค์ว่า “ท่านคือผู้ที่จะต้องมาหรือเราจะต้องรอคอยใครอีก” (มธ.11:2-3) แต่แทนที่พระเยซูเจ้าจะตอบคำถามนี้ตรงๆ พระองค์กลับชี้แสดงให้เห็นศิษย์ของยอห์นเห็นเครื่องหมายและสิ่งน่าประหลาดใจที่พระองค์ได้ทรงกระทำ โดยตรัสตอบว่า “จงไปบอกยอห์นถึงสิ่งที่ท่านได้ยินและได้เห็น คนตาบอดกลับแลเห็น คนง่อยเดินได้ คนโรคเรื้อนหายจากโรค คนหูหนวกได้ยิน คนตายกลับคืนชีพ คนยากจนได้รับการประกาศข่าวดีผู้ที่ไม่แคลงใจในเราย่อมเป็นสุข” (มธ.11:4-6) นี่หมายความว่า การช่วยคนยากจนให้รอดเป็นส่วนหนึ่งของแผนการแห่งการฟื้นฟูของพระเจ้าผ่านทางพันธกิจของพระองค์

2. พระเยซูเจ้าทรงเป็นหนึ่งในผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ

หนึ่งในอุปมาที่ทรงพลังที่สุดของพระเยซูเจ้าคือเรื่องการพิพากษาครั้งสุดท้าย โดยพระองค์จะทรงแยกผู้ที่ถูกพิพากษาออกเป็นสองพวก ดังคนเลี้ยงแกะแยกแกะออกจากแพะ แล้วทรงตรัสแก่กลุ่มแกะว่า “เชิญมาเถิด ท่านทั้งหลายที่ได้รับพระพรจากพระบิดาของเรา เชิญมารับอาณาจักรเป็นมรดกที่เตรียมไว้ให้ท่านแล้วตั้งแต่สร้างโลก เพราะว่า เมื่อเราหิว ท่านให้เรากิน เรากระหาย ท่านให้เราดื่ม เราเป็นแขกแปลกหน้า ท่านก็ต้อนรับ เราไม่มีเสื้อผ้า ท่านก็ให้เสื้อผ้าแก่เรา เราเจ็บป่วย ท่านก็มาเยี่ยม เราอยู่ในคุก ท่านก็มาหา” (มธ.25:34-36)

ส่วนกลุ่มแพะได้ละเลยที่จะกระทำการสิ่งต่างๆ เหล่านี้ และด้วยเพราะพวกเขาไม่ได้ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ เท่ากับพวกเขาละเลยที่จะให้ความช่วยเหลือพระเยซูเจ้าด้วย จุดสำคัญของคำสอนนี้คือ พระเยซูเจ้าทรงถือว่า การปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติต่อคนยากจน และคนที่ต้องการความช่วยเหลือหมายถึงการปฏิบัติต่อพระองค์เอง

3. พระเยซูเจ้าทรงเห็นอกเห็นใจคนยากจนและเจ็บป่วย

ในพระวรสารของนักบุญลูกา พระเยซูเจ้าได้ทรงแสดงความเมตตาสงสารต่อหญิงคนหนึ่งซึ่งถูกความเจ็บป่วยเรื้อรังทำให้ยากจน เธอใช้จ่ายเงินทองทั้งหมดที่มีไปกับแพทย์ที่รักษาเธอไม่ได้ (ลก.8:43) โรคเรื้อรังของเธอได้ทำลายการดำรงชีวิตและชื่อเสียงของเธอจนหมด แต่ทันทีที่นางได้จับชายเสื้อของพระเยซูเจ้าด้วยความเชื่อและความหวัง พระเยซูเจ้าก็ทรงรักษาเธอให้หายจากโรค หลังจากที่เธอหายดีแล้ว พระเยซูเจ้าก็ทรงหยุดเดินและหันไปหานาง และเปิดโอกาสให้นางได้เล่าแบ่งปันอัศจรรย์ที่เกิดขึ้นกับนางให้ประชาชนที่อยู่บริเวณนั้นได้รับรู้ (ลก.8:47)

ในเหตุการณ์ครั้งนี้ พระเยซูเจ้าได้ทรงกระทำมากกว่าการรักษาหญิงคนนั้นให้หายจากความเจ็บป่วยทางกาย พระองค์ยังทรงให้โอกาสหญิงที่ยากจนนี้ได้สร้างชื่อเสียงของเธอขึ้นมาใหม่อีกด้วย ความยากจนทางด้านวัตถุของเธอนั้นเกิดขึ้นพร้อมกับความยากจนทางจิตวิญญาณที่ถูกมองว่าเป็นคน “ไม่บริสุทธิ์” มาเป็นเวลานาน และพระเยซูเจ้าก็ทรงรักษาความยากจนนี้ของนางด้วย นี่แสดงให้เห็นว่า ความใส่ใจของพระเยซูต่อคนยากจนนั้นไปไกลกว่าความต้องการด้านร่างกาย

4. พระเยซูเจ้ามองคนยากจนว่าเป็นผู้ได้รับพระพร

นักบุญลูกาได้บันทึกพระธรรมเทศนาบทแรกเรื่องความสุขแท้จริงของพระเยซูเจ้าไว้ว่า พระเยซูเจ้าทรงตรัสว่า “ท่านทั้งหลายที่ยากจนย่อมเป็นสุข เพราะพระอาณาจักรของพระเจ้าเป็นของท่าน” พร้อมกับทรงสัญญาว่าคนยากจนจะได้รับสิ่งที่มีค่ายิ่งใหญ่กว่าความร่ำรวยใดๆ ในโลกนี้ พระองค์ยังตรัสต่อไปถึงคนที่เป็นทุกข์โศกเศร้าในโลกนี้ว่า ในพระอาณาจักรสวรรค์ พวกเขาจะไม่ต้องเป็นทุกข์อีกต่อไป (ลก.6:21-22)

พระเยซูเจ้ายังทรงตรัสบ่อยๆ ถึงวันที่คนสุดท้ายจะกลับเป็นคนแรกและคนแรกจะกลับเป็นคนสุดท้าย (มธ.20:16) ซึ่งหมายความว่า บทบาทของคนยากจนที่ได้รับการกดขี่ในสังคม จะถูกพลิกกลับไปในทางตรงกันข้าม และคนร่ำรวยที่มีทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตนี้ก็จะถูกเปลี่ยนสถานะไปในแบบตรงกันข้ามด้วยเช่นกัน

คำสอนนี้ชัดเจนที่สุดในอุปมาเรื่องเศรษฐีกับลาซารัส ในอุปมานี้ ลาซารัสที่เป็นคนยากจนได้อยู่ในสวรรค์หลังความตาย ส่วนเศรษฐีที่มั่งคั่งมากจนอย่างที่สุดอย่าง ลาซารัสกลับถูกส่งไปรับโทษในแดนผู้ตาย เมื่อเศรษฐีวอนขอด้วยความหวังว่าจะได้รับความบรรเทาช่วยเหลือ กลับได้รับคำตอบว่า “ลูกเอ๋ย จงจำไว้ว่า เมื่อยังมีชีวิต ลูกได้รับแต่สิ่งดีๆ ส่วนลาซารัสได้รับแต่สิ่งเลวๆ บัดนี้เขาได้รับการบรรเทาใจที่นี่ ส่วนลูกต้องรับทรมาน” (ลก.16:25) หากเศรษฐีใส่ใจลาซารัสมากกว่านี้ สถานการณ์คงต่างไปจากนี้

ด้วยเหตุนี้ ในขณะที่พระเยซูเจ้ากำลังนั่งรับประทานอาหารที่บ้านของหัวหน้าชาวฟาริสี ผู้หนึ่ง พระองค์จึงทรงตรัสกับเจ้าภาพที่เชิญพระองค์มาว่า “เมื่อท่านจัดเลี้ยงอาหารกลางวัน หรืออาหารค่ำ อย่าเชิญมิตรสหาย พี่น้องหรือเพื่อนบ้านที่มั่งมี เพราะเขาจะเชิญท่านและท่านจะได้รับการตอบแทน แต่เมื่อท่านจัดงานเลี้ยง จงเชิญคนยากจน คนพิการ คนง่อย คนตาบอด แล้วท่านจะเป็นสุข เพราะคนเหล่านั้นไม่มีสิ่งใดตอบแทนท่านได้ ท่านจะได้รับการตอบแทนจากพระเจ้า” (ลก.14:12-14) จากนั้น พระเยซูเจ้าก็ทรงเล่าอุปมาเปรียบเทียบเรื่องงานเลี้ยง ในพระอาณาจักรสวรรค์ว่า “ชายผู้หนึ่งจัดงานเลี้ยงใหญ่และเชิญคนเป็นจำนวนมาก เมื่อถึงเวลางาน เขาส่งผู้รับใช้ไปบอกผู้รับเชิญทั้งหลายว่า ‘เชิญมาเถิด ทุกอย่างพร้อมแล้ว’ แต่ทุกคนต่างขอตัว คนแรกพูดว่า ‘ข้าพเจ้าได้ซื้อที่ดินไว้แปลงหนึ่ง จำเป็นต้องไปดู จึงขอภัยที่ทำงานเลี้ยงไม่ได้’ อีกคนหนึ่งพูดว่า ‘ข้าพเจ้าซื้อโคไว้ห้าตัว กำลังจะไปทดลองใช้งาน จึงขอภัยที่ทำงานเลี้ยงไม่ได้’ อีกคนหนึ่งพูดว่า ‘ข้าพเจ้าเพิ่งแต่งงาน จึงมาไม่ได้’ ผู้รับใช้กลับมารายงานทุกอย่างแก่นายของตน นายโกรธมาก พูดกับผู้รับใช้ว่า ‘จงรีบออกไปตามลานสาธารณะและตามถนนในเมือง จงพาคนยากจน คนพิการ คนตาบอดและคนง่อยเข้ามาที่นี่เถิด’ ผู้รับใช้กลับมามีคนมาบอกนายว่า ‘นายขอรับ ข้าพเจ้าทำตามคำสั่งของท่านแล้ว แต่ยังมีที่ว่างอีก’ นายจึงบอกผู้รับใช้ว่า ‘จงออกไปตามทางเดินและตามรั้วต้นไม้ เร่งเร้าผู้คนให้เข้ามาเพื่อทำให้คนเต็มบ้านของเรา เราบอกท่านทั้งหลายว่า ไม่มีผู้ที่ได้รับเชิญคนใดจะได้ลิ้มรสอาหารของเรา’” (ลก.14:16-24) ความหมายก็คือ คนยากจนและคนที่ถูกสังคมทอดทิ้งคือคนที่ได้รับเชิญให้เข้าสู่พระอาณาจักรของพระเจ้า นี่เป็นการพลิกกลับครั้งยิ่งใหญ่ที่จะเกิดขึ้นในพระอาณาจักรสวรรค์

5. พระเยซูเจ้ามองความร่ำรวยว่าอาจขัดขวางความก้าวหน้าทางชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณได้

คำสอนเรื่องนี้เป็นหนึ่งในคำสอนที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักกันดีของพระเยซูเจ้า เป็นนักบุญมหัศจรรย์ที่ได้บันทึกคำสอนนี้ไว้ โดยหลังจากที่พระเยซูเจ้าได้พบปะและพูดคุยกับเศรษฐีหนุ่มแล้ว พระองค์ได้ทรงตรัสกับบรรดาศิษย์ของพระองค์ถึงอันตรายจากทรัพย์สมบัติว่า “เราบอกความจริงแก่ท่านทั้งหลายว่า คนมั่งมีจะเข้าสู่อาณาจักรสวรรค์ได้ยาก” (มธ.19:23) ในบริบทนี้ พระเยซูเจ้าไม่ได้มีเจตนาที่จะสอนถึงความไม่ดีและอันตรายของความร่ำรวยทางทรัพย์สมบัติเพียงในแง่ลบเดียว แต่พระองค์กำลังประเมินเศรษฐีหนุ่มคนนั้นว่า จากการกระทำทั้งหมดของเขา แสดงว่าเขาให้ความสำคัญและคุณค่าแก่ทรัพย์สมบัติมากกว่าคุณค่าของความสงบสุขทางจิตใจ พระองค์จึงตรัสในเชิงอนุমানสรุปว่า ความร่ำรวยสามารถเป็นอุปสรรคขัดขวางความสุขทางฝ่ายจิตวิญญาณได้ ซึ่งเรื่องนี้ เมื่อพระเยซูเจ้าเสด็จไปประกอบพระพันธกิจและเรียกศิษย์ให้มาติดตามพระองค์ พระองค์จึงทรงเรียกร้องพวกเขาให้สละละทิ้งทรัพย์สินทุกอย่างเพื่อจะสามารถติดตามพระองค์ได้ (มธ.19:27; มก.1:18; 10:28) และนี่ดูเหมือนเป็นเงื่อนไขสำคัญก่อนที่จะเป็นศิษย์ติดตามพระเยซูเจ้า โดยพระเยซูเจ้าทรงตรัสซ้ำเช่นนี้แก่ประชาชนที่ปรารถนาจะติดตามพระองค์ว่า “ทุกท่านที่ไม่ยอมสละทุกสิ่งที่มีอยู่ ก็เป็นศิษย์ของเราไม่ได้” (ลก.14:33)

นอกจากนี้ เรายังพบตัวอย่างจากพระเยซูเจ้าอีกหลายครั้งที่ต้องการสอนเกี่ยวกับความร่ำรวยว่าสามารถเป็นอุปสรรคขัดขวางความก้าวหน้าทางชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณได้ เช่น ทรงตำหนิชาวฟาริสีที่รักเงินทอง (ลก.16:14-15) ทรงขับไล่บรรดาพ่อค้าออกจากพระวิหาร (มธ.21:12-13) และเรื่องราวของยูดาส อิสคาริโอท (มธ.26:14-16; ยน.12:4-6) แต่เราก็ไม่ควรตีความคำเตือนของพระเยซูเจ้าเกี่ยวกับ “กัณฑ์” ของความร่ำรวยว่าเราจำเป็นต้องประมาณและรังเกียจทรัพย์สมบัติฝ่ายโลกทั้งหมด เพราะพระเยซูเจ้าเอง ในขณะที่ปฏิบัติพันธกิจท่ามกลางประชาชน พระองค์ก็ทรงได้รับประโยชน์และความช่วยเหลือจากคนที่ร่ำรวยและมีฐานะทางสังคม อย่างเช่น ศักเคียส (ลก.19:1-10) และโยเซฟชาวอาริมาเธีย (มธ.27:57-60; มก.15:43-46; ลก.23:50-55; ยน.19:38-42) ซึ่งได้ตัดสินใจเป็นศิษย์ติดตามพระเยซูเจ้าด้วย

พระดำรัสของพระเยซูเจ้าที่ว่า ความร่ำรวยอาจเป็นอุปสรรคขัดขวางความก้าวหน้าทางจิตวิญญาณได้จึงมีลักษณะเป็นคำเตือนให้ระมัดระวังและใช้ทรัพย์สินเงินทองอย่างมีสติ ไม่ได้มีเจตนาหรือมีเป้าหมายเพื่อต่อต้านแต่อย่างใด บางที คำพูดสรุปเรื่องการใช้ทรัพย์สินเงินทองที่ดีที่สุดของพระเยซูเจ้าอาจพบได้ในโอวาทบนภูเขาเมื่อพระองค์ทรงตรัสว่า “ท่านทั้งหลายจงอย่าสะสมทรัพย์สมบัติบนแผ่นดินนี้เลย ที่นี้ทรัพย์สมบัติทั้งหลายถูกสนิมและตัวหนอนทำลาย ถูกขโมยเจาะช่องเข้ามาขโมยไปได้ แต่จงสะสมทรัพย์สมบัติในสวรรค์เถิด ที่นั่นไม่มีสนิมและตัวหนอนทำลาย ขโมยก็เจาะช่องเข้ามาขโมยไปไม่ได้ เพราะทรัพย์สมบัติของท่านอยู่ที่ใด ใจของท่านก็จะอยู่ที่นั่นด้วย” (มธ.6:19-21)

6.บทสรุป การเอาใจใส่ดูแลความต้องการของผู้อื่น

หลังจากพระเยซูเจ้าทรงกลับคืนพระชนมชีพแล้ว พระศาสนจักรในสมัยแรกในกรุงโรม ได้พยายามเอาใจใส่ดูแลคนยากจน หญิงหม้าย เด็กกำพร้า และคนที่ถูกสังคมทอดทิ้ง อย่างเต็มความสามารถ การกระทำเช่นนี้ได้รับแบบอย่างและแรงบันดาลใจจากการกระทำและคำสอนของพระเยซูเจ้า และถือว่าการช่วยเหลือและการปฏิบัติต่อคนยากจนเท่ากับการปฏิบัติต่อองค์พระเยซูเจ้าเอง การปฏิบัติเช่นนี้จึงได้รับการส่งเสริมและแพร่หลายไปในหมู่คริสตชนที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วไปในทุกหนทุกแห่ง นักวิชาการบางคนได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า การช่วยเหลือและการเอาใจใส่ดูแลคนยากจนเช่นนี้เองที่อาจเป็นเหตุผลหลักและเหตุผลแรกๆ ที่ทำให้พระศาสนจักรในช่วงศตวรรษแรกๆ เติบโตและแผ่ขยายไปอย่างรวดเร็ว

และนับจากนั้นเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน พระศาสนจักรคาทอลิกก็ยึดถือและปฏิบัติด้วยความเอาใจใส่ทั้งต่อคนยากจน คนที่ต่ำต้อย และคนที่ถูกสังคมทอดทิ้ง หากเราต้องการติดตามพระเยซูอย่างจริงจัง เราก็ควรจะจริงจังกับการเอาใจใส่และดูแลความต้องการของผู้อื่น และอย่างที่เราเคยรู้ในอุปมาเรื่องแกะและแพะว่า โดยการรับใช้ผู้อื่น เรากำลังรับใช้พระองค์เอง

เอกสารอ้างอิง

- Gelin, A. (1964). The poor of Yahweh. The Liturgical Press.
- Kinnard, G. S. (2017). Jesus and the poor. Illumination Publishers.
- Pallares, J. C. (1986). A poor man called Jesus: Reflections on the Gospel of Mark. Orbis Books.
- Pilgrim, W. E. (1981). Good news to the poor: Wealth and poverty in Luke-Acts. Augsburg Publishing House.
- Pixley, G. V., & Boff, C. (1986). The Bible, the church and the poor. Orbis Books.
- Schottroff, L., & Stegemann, W. (1986). Jesus and the hope of the poor. Orbis Books.
- Wenham, D. (2021). Jesus in context: Making sense of the historical figure. Cambridge University Press.

(หมวดประวัติศาสตร์คริสตศาสนา)

สภาพร่างกายระดับภาค ครั้งแรกในรอบกว่า 200 ปี สะท้อนเสียงจาก“ต้นกล้าแห่งความเชื่อ”

ธัญกรณ์ ลีกำเนิดไทย¹

ในระยะเวลากว่าสิบปีที่ผ่านมา จำนวนของผู้ที่ขอรับศีลล้างบาปในประเทศฝรั่งเศส มีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยในปีค.ศ. 2026 นี้ ผู้ที่จะได้รับศีลล้างบาปในคืนสมโภชปัสกา มีจำนวนถึง 21,896 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่า 20% เมื่อเทียบกับปีแล้ว โดยในจำนวนดังกล่าว ประกอบไปด้วย ผู้ใหญ่กว่า 13,234 คน และวัยรุ่นกว่า 8,152 คน

¹นักวิเคราะห์เศรษฐกิจและการเงิน นักแปล นักเขียน มหบัณฑิตด้านเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศจากมหาวิทยาลัยรัฐศาสตร์ ปารีส, อดีตนักเรียนทุนรัฐบาลฝรั่งเศสที่สนใจศึกษาค้นคว้าทางเทววิทยา และพยายามเป็นศิษย์ธรรมทูตตามแบบฉบับฆราวาส ในโลกปัจจุบัน

ปรากฏการณ์การเพิ่มขึ้นของผู้ขอรับศีลล้างบาปนี้ สวนกระแสสังคมฝรั่งเศสที่ผู้คนส่วนใหญ่ไม่ได้ถือศาสนาใดๆ โดยส่วนหนึ่ง สืบเนื่องมาจากกฎหมายที่แยกรัฐออกจากศาสนา ซึ่งได้บังคับใช้ในฝรั่งเศส นับตั้งแต่ค.ศ. 1905 กฎหมายดังกล่าวมอบสิทธิเสรีภาพในการเลือกที่จะถือศาสนาให้แก่พลเมืองในประเทศฝรั่งเศส หลายครอบครัวในฝรั่งเศส จึงไม่ยึดติดที่จะต้องถือศาสนา

แม้ว่าประเทศในยุโรปในหลายประเทศนอกเหนือจากประเทศฝรั่งเศส มีกฎหมายแยกรัฐออกจากกิจการทางศาสนา อันส่งผลให้ศาสนาคริสต์เหลือเป็นเพียงแค่รากเหง้าทางวัฒนธรรม แต่ทว่าประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศเดียวในยุโรปที่พบกับปรากฏการณ์ของการเพิ่มขึ้นของผู้ได้รับศีลล้างบาป โดยเกือบครึ่งของผู้ที่ขอศีลล้างบาปนั้น ระบุว่าประสบการณ์ลึกลับทางจิตวิญญาณ (Mystical experiences) ทำให้พวกเขาตัดสินใจเรียนคำสอน และขอเป็นคริสตชน

กลุ่มคนที่ขอศีลล้างบาปเหล่านี้ไม่ได้มีพื้นฐานครอบครัวคริสตชนโดยตรง พื้นเพของผู้ที่ขอศีลล้างบาปกว่า 30% ไม่ได้ศึกษาในโรงเรียนคาทอลิก หรือได้รับการอบรมในการดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนของพระศาสนจักรแต่อย่างใด พ่อแม่ผู้ปกครองของผู้ที่ขอศีลล้างบาปเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่ได้นับถือศาสนาใดๆ แม้ว่าบางส่วนจะมีปู่ย่าตายายที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกก็ตาม

ประสบการณ์การรับฟังและก้าวเดินไปด้วยกันจากชีโนตการก้าวเดินไปด้วยกันนำไปสู่การริเริ่มสภาสังคายนาในระดับภาค

ความประทับใจ และประสบการณ์จากชีโนตการก้าวเดินไปด้วยกันส่งผลให้พระคุณเจ้ามาทีเออร์ รูเจ (Matthieu Rougé) สังฆราชประจำนองแตร์ (Nantaise) และพระคุณเจ้าเบอนัวท์ แบร์ทรอง (Benoît Bertrand) สังฆราชแห่งปอนตัวส์ (Pontoise) เห็นควรว่าต้องให้อาศัยประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างชีโนต เพื่อเข้าใจและตอบรับผู้ขอศีลล้างบาปซึ่งมีมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งวัดหลายแห่งไม่พร้อมที่จะตอบรับ เนื่องจากบุคลากร และทรัพยากรไม่เพียงพอ

ด้วยเหตุนี้เอง สังฆมณฑลในแคว้นอีลเดอฟรองซ์ (Ile de France) ซึ่งประกอบด้วย 7 สังฆมณฑล (ปารีส และบริเวณรอบปารีส) และสังฆมณฑลประจำกองทัพ จึงได้จัดสภาสังคายนาในระดับภาค (Provincial council) ขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาคำตอบต่อประเด็นต่อไปนี้ :

- แนวทางที่ช่วยให้พระศาสนจักรสามารถต้อนรับทุกคนได้ดียิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นคริสตชนปัจจุบัน ผู้ที่กำลังเตรียมตัวรับศีลล้างบาป เป็นต้น
- แนวปฏิบัติที่คอยช่วยเหลือผู้ที่เรียนคำสอน หรือช่วยให้คริสตชนใหม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับชุมชนวัด และรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของพระศาสนจักร
- ทบทวนรูปแบบการเรียนคำสอนซึ่งไม่ได้มีจุดประสงค์เพื่อเข้ารับศีลล้างบาปเท่านั้น แต่เพื่อเป็นหลักการในการดำเนินชีวิตคริสตชน

สภาสังคายนาในระดับภาค : แนวทางของการก้าวเดินไปด้วยกันเพื่อตอบโจทยในระดับท้องถิ่น

โดยทั่วไป สภาสังคายนา หมายถึง การประชุมที่ตัวแทนแต่ละสังฆมณฑลมารวมตัวกัน เพื่อพูดคุยเรื่องสำคัญและกำหนดกฎเกณฑ์ร่วมกัน ซึ่งเป็นการประกอบพิธีกรรมอย่างหนึ่ง (Liturgical act) โดยผู้เข้าร่วมแต่ละคนจะรับฟังพระวาจาและได้รับการนำทางโดยพระจิตเจ้า

ทว่าเมื่อได้ยินคำว่าสภาสังคายนา (Council) บ่อยครั้งจะนึกถึงภาพของสภาสังคายนา วาติกันที่สอง ซึ่งเป็นสภาสังคายนาสากล (Ecumenical council) อันประกอบไปด้วยบิชอปในทวีปต่าง ๆ จากทั่วทุกมุมโลก อย่างไรก็ตาม ในช่วงเริ่มแรกของพระศาสนจักร สภาสังคายนาได้จัดขึ้นในระดับท้องถิ่น / ระดับภาค เพื่อไตร่ตรองและพิจารณาประเด็นต่างๆ ในระดับสังฆมณฑล เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์สำหรับสังฆมณฑลที่เกี่ยวข้องนั้น ซึ่งกฎเกณฑ์ดังกล่าวจำต้องสอดคล้องกับหลักการของพระศาสนจักรสากล

นับตั้งแต่ที่มีสภาสังคายนาวาติกันที่สอง การจัดสภาสังคายนาในระดับภูมิภาคมีเพียงแค่ 7 ครั้งเท่านั้น โดยครั้งสุดท้ายที่ สังฆมณฑลในอิตาลีเดอพรองซ์ ได้จัดสภาสังคายนาในระดับภาค เกิดขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1815 หรือกว่า 211 ปีก่อน

สภาสังคายนาในระดับภาค คือซีโนดการก้าวเดินไปด้วยกันขนาดจิ๋ว

สภาสังคายนาในระดับภาคในแคว้นอิตาลีเดอพรองซ์ ได้เริ่มต้นขึ้นในวันที่ 25 มกราคม ค.ศ. 2026 ซึ่งเป็นวันฉลองนักบุญเปาโลกลับใจ ทั้งนี้การจัดสภาสังคายนาในระดับภาคมีระยะเวลาอยู่ที่ 1 ปี โดยจะสิ้นสุดในวันสมโภชนักบุญทั้งหลายในปี 2027

ในระยะเวลา 1 ปีของการจัดสภาสังคายนาในระดับภาคนี้ คล้ายกับการจัดซีโนดการก้าวเดินไปด้วยกัน ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ช่วงหลัก ดังต่อไปนี้ :

- ช่วงที่ 1 : การรับฟังและปรึกษาหารือ (Consultation)
- ช่วงที่ 2 : การพิจารณาไตร่ตรอง (Deliberation)
- ช่วงที่ 3 : การนำไปปฏิบัติ

ช่วงที่ 1 มีระยะเวลา 6 เดือน และเป็นช่วงการเปิดรับฟังความเห็นจากผู้เตรียมเป็นคริสตชน และคริสตชนใหม่ ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา รวมทั้งครูคำสอน พี่เลี้ยง บาทหลวง และสัตบุรุษจากวัดต่าง ๆ ในแต่ละสังฆมณฑล ทั้งนี้การเปิดรับฟังความเห็นไม่ใช่การทำแบบสอบถาม แต่จัดในรูปแบบของการแบ่งปันพูดคุยเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งประกอบไปด้วย กลุ่มของผู้ที่เตรียมเป็นคริสตชน และคริสตชนใหม่ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับชั้นเรียนคำสอน กลุ่มสัตบุรุษ โดยแต่ละกลุ่มจะมีผู้ดูแลประจำกลุ่มที่จะให้หัวข้อสำหรับการแบ่งปัน

ทั้งนี้สังฆมณฑลแซงต์ เดอนี (St Denis) ภายใต้การนำของพระคุณเจ้า เอเตียน กียเต์ (Mgr Etienne Guillet) ซึ่งอดีตอัครมุขนิเทศ MEP ในประเทศไทย (และยังคงสามารถกล่าว

คำทักทายเป็นภาษาไทยอย่างชัดเจน) ได้จัดการรับฟังความเห็นในวันที่ 25 มกราคม และวางกำหนดการการรับฟังออกเป็นภาคเช้าและภาคบ่าย ผู้เข้าร่วมแต่ละคนจะได้รับคู่มือ ซึ่งระบุโปรแกรมกิจกรรม บทภาวนา เพลงมิสซา ข้อปฏิบัติสำหรับผู้เข้าร่วมในช่วงของการแบ่งปันและหัวข้อแบ่งปัน

โดยหัวข้อแบ่งปันในแต่ละกลุ่มจะเหมือนกัน และมีสองคำถามหลัก ได้แก่

- สิ่งที่เราศาสนจักรควรทำ เพื่อที่จะต้อนรับผู้ที่ต้องการเป็นสมาชิกครอบครัวคริสตชน หรือผู้ที่สนใจ แต่ยังไม่กล้าเข้ามาได้ดียิ่งขึ้น ?

- เราควรแนะนำ อยู่เคียงข้างผู้เตรียมรับศีลล้างบาป และช่วยให้คริสตชนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนคริสตชน อย่างไรบ้าง ?

ซึ่งแต่ละกลุ่มปฏิบัติดังต่อไปนี้

- ผู้ดูแลประจำกลุ่มตั้งคำถาม พร้อมกับบันทึกเสียง จากนั้น สมาชิกกลุ่มแต่ละคนอยู่ในความเงียบ ด้วยท่าทีสำรวม และจิตใจภาวนา พร้อมกับเตรียมคำตอบสำหรับคำถามนั้น

- สมาชิกกลุ่มแต่ละคนอาศัยจากประสบการณ์ส่วนตัวและการภาวนาเพื่อตอบคำถามแต่ละคนผลัดกันตอบคำถาม ระหว่างที่ผู้อื่นกำลังแบ่งปัน ทุกคนตั้งใจรับฟังอย่างสงบ

ข้อมูลการแบ่งปันในแต่ละสังฆมณฑล จะถูกนำไปสังเคราะห์ด้วย AI และจัดทำเอกสารสรุป (Instrumentum Laboris) เพื่อใช้ในการประชุมสภาสังคายนา (Council assembly) ในระดับแคว้นต่อไป ทั้งนี้เอกสารสรุปในระดับสังฆมณฑลต้องได้รับการยืนยันโดยคณะผู้ที่รับผิดชอบประจำสังฆมณฑลภายใน 48 ชั่วโมง

คริสตชนทุกคน ไม่ว่าจะมิกระแสเรียกใด มีสิทธิ์โหวตในสภาสังคายนา

ในส่วนในช่วงที่ 2 นี้ เริ่มต้นด้วยการเปิดสภาสังคายนาในระดับภาค (Provincial council) อย่างเป็นทางการ ในวันอาทิตย์ที่ 31 พฤษภาคม ค.ศ. 2026 (วันสมโภชพระตรีเอกภาพ) ตัวแทนจากสังฆมณฑลในแคว้นอัล-เดอ-ฟรองซ์ จะเข้าร่วมประชุมสภาสังคายนา เพื่อปรึกษาหารือ รวมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะแก่บรรดาพระสังฆราช โดยอ้างอิงจากเอกสารสรุปที่ได้รับจากสังฆมณฑลต่าง ๆ สมาชิกตัวแทนที่เข้าร่วมการประชุมสภาสังคายนา (Council assembly) ประกอบไปด้วย บรรดาพระสังฆ ผู้ที่เตรียมเป็นคริสตชน และฆราวาสที่ทำงานในพระศาสนจักร (เช่น ครูคำสอน ตัวแทนจากสภาภิบาล ฯลฯ)

เนื่องด้วยข้อจำกัดทางกฎหมายพระศาสนจักร ซึ่งจำกัดจำนวนฆราวาสในองค์ประชุม ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมการประชุมจากฝ่ายต่าง ๆ ประกอบด้วยฝ่ายละ 1/3 ขององค์ประชุม

การประชุมนี้จัดขึ้นด้วยกัน 3 ครั้ง ซึ่งมีกำหนดการประชุมทุก 3 เดือน เพื่อให้ผู้ที่เข้าร่วมมีเวลาพิจารณาและไตร่ตรองเอกสารที่ได้รับ รวมทั้งเก็บเกี่ยวประสบการณ์จากในการประชุมแต่ละครั้ง เพื่อนำไปปรึกษาหารือในการประชุมครั้งต่อไป

หลังจากการประชุมครั้งที่ 3 สิ้นสุดลง ในปลายเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2027 ตัวแทนเข้าร่วมการประชุมสภาสังคายนา จะจัดทำเอกสารสุดท้ายเพื่อนำเสนอข้อสรุปให้แก่บรรดา

พระสังฆราชต่อไป ซึ่งบรรดาพระสังฆราชจะไตร่ตรองข้อเสนอแนะต่าง ๆ และทำการโหวตมติเห็นชอบเอกสาร ทั้งนี้ต้องมีมติเห็นชอบอย่างเป็นเอกฉันท์จากพระสังฆราชทุกสังฆมณฑลในแคว้นอิล-เดอ-ฟรองซ์ เมื่อเอกสารได้รับการโหวตเห็นชอบแล้ว ก็จะนำเสนอต่อโรมเพื่ออนุมัติรับรองผลการประชุมสภาสังคายนาในระดับภาค

หลังจากที่ได้รับการรับรองจากกรุงโรม ก็จะเข้าสู่ช่วงที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงการนำมติการประชุมสภาสังคายนาไปใช้ปฏิบัติในแต่ละสังฆมณฑลต่าง ๆ ในแคว้นอิล-เดอ-ฟรองซ์ โดยคาดว่าจะการนำมติสภาไปปฏิบัติจะเริ่มขึ้นในวันสมโภชนักบุญทั้งหลาย ปี 2027

พระศาสนจักรในฝรั่งเศส พระศาสนจักรในประเทศที่เป็นพื้นที่แพร่ธรรม

แม้ว่าประเทศฝรั่งเศสจะได้รับขนานนามว่าเป็นพืสาวคนโตของพระศาสนจักรสภาพสังคมในประเทศฝรั่งเศสปัจจุบันบ่งบอกว่าประเทศฝรั่งเศสกลับเป็นพื้นที่แพร่ธรรมจำนวนบาทหลวงและนักบวชชาย-หญิงได้ลดลงอย่างชัดเจนกว่าหลายสิบปีที่ผ่านมา จนทำให้อารามมากมายหลายแห่ง รวมถึงบ้านเณรจำนวนมากต้องปิดตัวลง เหลือให้เห็นเพียงแค่อัสนวิหารต่าง ๆ นอกปารีส จำเป็นต้องอาศัยมิชชันนารีจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในทวีปแอฟริกา

สภาสังคายนาในระดับภาค โดยสังฆมณฑลจากแคว้นอิลเดอ-ฟรองซ์ แสดงให้เห็นถึงความพยายามของพระศาสนจักรฝรั่งเศสในการปรับตัวต่อสภาพสังคมปัจจุบัน อีกทั้งเป็นการนำประสบการณ์จากซินอดิกการก้าวเดินไปด้วยกันมาปรับใช้

บรรดาคริสตชนใหม่ และผู้เตรียมเป็นคริสตชน ซึ่งต่างแสวงหาชุมชนที่เป็นพี่น้องกัน และมีจำนวนมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ได้นำมาซึ่งความท้าทายต่อพระศาสนจักรฝรั่งเศส อีกทั้งยังเป็นเครื่องหมายแห่งการเวลา ที่จำเป็นต้องได้รับพิจารณาและไตร่ตรอง โดยอาศัยการรับฟังเสียงของบรรดาคริสตชนใหม่ และเหล่าผู้เตรียมเป็นคริสตชน อันเป็น “ต้นกล้า” ของพระศาสนจักรฝรั่งเศสในยุคที่ประเทศฝรั่งเศสถือเป็นประเทศที่เป็นพื้นที่แพร่ธรรมอย่างสมบูรณ์

อย่างไรก็ดี ซินอดิกการก้าวเดินไปด้วยกัน หรือสภาสังคายนาในระดับภาคนั้นไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นเครื่องมือที่พระศาสนจักรในยุคเริ่มต้นนำมาใช้เพื่อหาข้อตกลง และทางออกต่อความท้าทายต่างๆ ร่วมกัน

“บรรดาคริสตชนใหม่และผู้เตรียมเป็น
คริสตชน คือ ต้นกล้าแห่งความเชื่อ”

(หมวดคำสอนคริสตศาสนา)

พันธกิจในสภาพแวดล้อมดิจิทัล

The Mission in the Digital Environment¹

เรียบเรียงโดย บาทหลวงนุพันธ์ ทัตมาลี²

เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2024 หลังจาการประชุมสมัชชาบิชอปสากล สมัยสามัญ ครั้งที่ 16 ครั้งที่ 1 เดือนตุลาคม 2023 สิ้นสุดลง พระสันตะปาปาฟรังซิสได้ทรงกำหนด 10 กลุ่มพิเศษเพื่อการศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมในเชิงลึก เพื่อขยายผลการสมัชชาและให้คำตอบกับพระศาสนจักรสากลในประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างพระศาสนจักรตะวันออกและตะวันตก
2. พันธกิจกับผู้ยากจน
3. พันธกิจในโลกดิจิทัล

¹ <https://www.synod.va/en/the-synodal-process/phase-3-the-implementation/the-study-groups/final-reports/group-3.html>

² บาทหลวงสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเลขาธิการสังฆมณฑลและเลขานุการพระสังฆราช, ผู้ช่วยพระสังฆราชฝ่ายสื่อสารสังคม และผู้อำนวยการแผนกคริสตศาสนธรรม

4. การอบรมพระสงฆ์ในโลกยุคปัจจุบัน
5. เทววิทยาและพระบัญญัติที่กำลังถกเถียงกันในปัจจุบัน (สังฆานุกรผู้หญิง ศีลสมรส)
6. ความสัมพันธ์ระหว่างพระสังฆราช พระสงฆ์ นักบวช ขรวาาส
กลุ่มองค์กรในพระศาสนจักร
7. การเลือกพระสังฆราช การเข้าเฝ้า Ad Limina
8. บทบาทของผู้แทนพระสันตะปาปา
9. ปัญหาด้านศีลธรรมและเทวจริยธรรมในปัจจุบัน
10. คริสตศาสนจักรสัมพันธ์

ต่อมาในเดือนกรกฎาคม 2025 พระสันตะปาปาเลโอที่ 14 ทรงตั้งกลุ่มเพิ่มเติมอีก 2 กลุ่ม คือ

1. การรับศีลล้างบาปผู้ใหญ่ ในกรณีที่มีภรรยาหลายคน (แอฟริกาและมาดากัสการ์)
2. พิธีกรรมในมุมมองของการก้าวเดินไปด้วยกัน

จากระยะเวลาที่ผ่านมา กลุ่มศึกษาต่าง ๆ ได้ทำงานร่วมมือกันระหว่างสำนักเลขาธิการ สมัชชาบิชอปสากล สมณกระทรวงและสมณสภาต่าง ๆ สภาพระสังฆราชทุกแห่ง ผู้แทนจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในพระศาสนจักร รวมถึงผู้เชี่ยวชาญในด้านที่เกี่ยวข้อง การทำงานได้ใกล้มาถึงจุดสิ้นสุดลง ด้วยรายงานของแต่ละกลุ่มที่ทยอยเผยแพร่ออกมาให้กับประชากรของพระเจ้าทุกคนได้รับรู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแห่งการก้าวเดินไปด้วยกัน ความเปิดเผยและจริงใจ จากนั้นกลุ่มศึกษาต่าง ๆ ก็จะถือว่าได้สิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่ของตนและถูกยกเลิกไป เอกสารการรายงานในหัวข้อต่าง ๆ ได้ถูกเผยแพร่ไว้ใน www.synod.va ทั้งรายงานแบบเต็มและแบบย่อ เริ่มตั้งแต่วันที่ 10 มีนาคม 2026 เป็นต้นไป ต่อไปนี้เป็นรายงานฉบับย่อของกลุ่มศึกษาที่ 3 พันธกิจในโลกดิจิทัล

บทสรุปใจความสำคัญ (Executive Summary)

พระเจ้าทรงเรียกผู้รับศีลล้างบาปแล้วทุกคนให้ประกาศพระวรสาร โดยทรงมอบพันธกิจนี้แก่ทุกคน ภายในพระศาสนจักรแห่งการเป็นธรรมทูตของเรา พระพรพิเศษต่าง ๆ ได้พัฒนาขึ้นมาเพื่อดำเนินพันธกิจนี้ให้สอดคล้องกับความต้องการของยุคสมัยและวัฒนธรรมต่าง ๆ ในช่วงเวลาปัจจุบัน เอกสารฉบับสุดท้าย (Final Document) ของการประชุมสมัชชาบิชอปสากล สมัยสามัญ ครั้งที่ 16 ซึ่งปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจการสั่งสอนทั่วไป (Magisterium) ของพระสันตะปาปา ได้ตระหนักถึงสภาพแวดล้อมดิจิทัลว่าเป็นวัฒนธรรมที่มีพลวัต ภาษา และรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ของตนเอง ในมุมมองนี้ สมัชชาบิชอปสากลยืนยันว่า “วัฒนธรรมดิจิทัลเป็นมิติที่สำคัญยิ่งของการเป็นพยานของพระศาสนจักรในวัฒนธรรมร่วมสมัย และเป็นสนามแห่งการประกาศพระวรสารที่กำลังเกิดขึ้นใหม่” (FD, ข้อ 149)

เราทุกคนในฐานะผู้รับศีลล้างบาป ถูกเรียกให้ประกาศพระวรสารแก่ผู้คนที่เราพบในสภาพแวดล้อมนี้ ผ่านแนวทางการประกาศพระวรสารที่ตอบสนองต่อลักษณะเฉพาะของมัน โดยใช้ประโยชน์จากโอกาสต่าง ๆ ในขณะเดียวกันก็เผชิญกับความท้าทายและความเสี่ยงโดยตรง

การสืบสานเส้นทางที่พระสันตะปาปาองค์ก่อนได้เปิดไว้ พระสันตะปาปาเลโอที่ 14 ทรงเชิญชวนผู้เข้าร่วมงานเฉลิมฉลองปีศักดิ์สิทธิ์เพื่อธรรมทูตในโลกดิจิทัลและผู้เผยแพร่ความเชื่อคาทอลิกผ่านสื่อ (the Jubilee of Digital Missionaries and Catholic Influencers) ให้ “ต่ออายุพันธสัญญาของพวกเขาในการบำรุงเลี้ยงความหวังของคริสตชนในเครือข่ายสังคมและพื้นที่ออนไลน์”

สมเด็จพระสันตะปาปาเลโอที่ 14 ทรงยืนยันว่า “เราต้องการศิษย์ธรรมทูตที่น่า ของขวัญของพระเจ้าผู้ทรงกลับคืนพระชนมชีพไปสู่โลก ผู้ที่ประกาศความหวังที่พระเยซูเจ้าประทานให้แก่เราไปจนสุดปลายแผ่นดินโลก (ดู กิจการ 1:3-8) และผู้ที่ไปทุกที่ที่มีหัวใจที่รอคอย แสวงหา และต้องการ [...] จงมองหา “พระวรกายที่ทนทุกข์ของพระคริสตเจ้า” ในพี่น้องทุกคนที่ท่านพบเจอทางออนไลน์เสมอ” สมเด็จพระสันตะปาปายังทรงเน้นย้ำว่า “เราจำเป็นต้องพิจารณาว่า เราจะใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลได้อย่างไรในการเผยแพร่ศาสนา สร้างชุมชน และท้าทายเทพเจ้าเท็จเทียมแห่งการบริโภคนิยม อำนาจ และการพึ่งพาตนเอง?”

ตลอดการประชุมสมัชชาทั้งสองครั้ง (ตุลาคม 2023 และ ตุลาคม 2024) สมัชชาได้ระบุถึงความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นในการทำความเข้าใจว่าพันธกิจของพระศาสนจักรจะสามารถดำเนินไปได้อย่างดีที่สุดในยุคดิจิทัลได้อย่างไร? หัวข้อนี้ได้ถูกกล่าวถึงอย่างชัดเจนในบทที่ 17 ของรายงานสรุปการประชุมครั้งแรก (Synthesis Report) ของสมัชชาอภิบาลสากลสมัยครั้งที่ 16 (SR, ข้อ 17) และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในย่อหน้าที่ 58, 59, 113 และ 149 ของเอกสารฉบับสุดท้าย (Final Document)

กลุ่มศึกษาที่ 3 ได้รับมอบหมายให้ระบุวิธีการที่เป็นรูปธรรมซึ่งจะช่วยให้พันธกิจดิจิทัลของพระศาสนจักรดำเนินไปได้อย่างซื่อสัตย์ งานของเรามุ่งเน้นไปที่ว่า พระศาสนจักรได้เป็นพยาน และสามารถเป็นพยานถึงพระวรสารของพระเยซูคริสตเจ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุดได้อย่างไร ในยุคที่สภาพแวดล้อมดิจิทัล และทางกายภาพเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดในทุกด้านของชีวิตทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในท่ามกลางคนหนุ่มสาว การปฏิบัติทางดิจิทัลนี้ เป็นหัวใจสำคัญของการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ ซึ่งท้าทายให้เราตอบสนองอย่างซื่อสัตย์ และดำเนินการประกาศพระวรสารของเราในบริบทใหม่นี้

ตามคำสั่งนี้ กลุ่มของเราได้พยายามตอบคำถามที่กำหนดโดยสำนักเลขาธิการทั่วไปของสมัชชา เกี่ยวกับวิธีที่พระศาสนจักรสามารถเรียนรู้ มีส่วนร่วม และดำเนินพันธกิจของตนต่อไปภายในสภาพแวดล้อมดิจิทัล กลุ่มของเราได้แบ่งปันคำถามเหล่านี้กับกลุ่มและบุคคลต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่องของพระศาสนจักรในการรับฟังและเสวนา

สิ่งสำคัญคือต้องยอมรับตั้งแต่ต้นว่า แม้จะมีการปรึกษาหารืออย่างกว้างขวางเช่นนี้ ข้อสรุปของเราก็ยังเป็นเพียงเบื้องต้นเท่านั้น พระศาสนจักรได้มีส่วนร่วมในสภาพแวดล้อมดิจิทัลมาตั้งแต่เริ่มแรก แต่การส่งเสริมการมีส่วนร่วมนี้ในทุกระดับของพระศาสนจักรต้องใช้เวลา เนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัลยังคงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การไตร่ตรองของพระศาสนจักรเกี่ยวกับวิธีการดำเนินชีวิตตามพันธกิจของตน จึงยังคงเป็นการเดินทางที่ดำเนินต่อไป ไม่ใช่ภารกิจที่เสร็จสิ้นแล้ว

ในขณะเดียวกัน เราได้เรียนรู้มากมายระหว่างการปรึกษาหารือ และการรับฟังอย่างกว้างขวางในที่ประชุมสมัชชา รายงานฉบับนี้ระบุถึงการแสดงออกของพันธกิจในปัจจุบันหลายประการ ในยุคที่โดดเด่นด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง และได้ตั้งเอาบทเรียนอันมีค่าที่ได้เรียนรู้มาจนถึงปัจจุบันจากสิ่งเหล่านั้น โดยอาศัยข้อมูลเชิงลึกเหล่านี้ เราจึงเสนอคำแนะนำที่เป็นรูปธรรมว่า พระศาสนจักรจะสามารถดำเนินพันธกิจในการประกาศพระวรสารในโลกดิจิทัลต่อไปได้อย่างไร? และดำเนินชีวิตในบทใหม่ในประวัติศาสตร์พันธกิจของพระศาสนจักร ข้อเสนอแนะของเรามีกรอบการทำงานห้าประการ คือ

1. ประการแรก **สภาพแวดล้อมดิจิทัลไม่ใช่เพียงแค่ชุดเครื่องมือที่ต้องเรียนรู้ให้เชี่ยวชาญเท่านั้น แต่เป็นวัฒนธรรม** การทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมดิจิทัลนั้นเกี่ยวข้องกับการเข้าใจว่าเรามีความสัมพันธ์กันอย่างไร? เราสร้างชุมชนอย่างไร? และท้ายที่สุดแล้วเราแบ่งปันพระวรสารในโลกที่ใช้สื่อดิจิทัลมากขึ้นเรื่อย ๆ ได้อย่างไร? (ดู FD ข้อ 113a)

2. ประการที่สอง **การมีส่วนร่วมในโลกดิจิทัลทำให้เราสามารถรับฟัง ร่วมทาง และส่งเสริมเสียงของผู้ที่ไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น และเป็นการแสดงออกถึงพันธกิจทางสังคมของพระศาสนจักร** เราได้ยินมาโดยตลอดว่าสภาพแวดล้อมดิจิทัลเป็นสถานที่ที่ผู้คนแสวงหาพระเจ้าอย่างแท้จริง และแสดงออกถึงความต้องการทางจิตวิญญาณอย่างลึกซึ้ง (ดู SR ข้อ 17b) ดังนั้นจึงเป็นวิธีหนึ่งในการดำเนินชีวิตตามพันธกิจทางสังคมของพระศาสนจักร และเป็นมิติใหม่ของการเลือกที่จะช่วยเหลือผู้ยากจนเป็นพิเศษ

วิสัยทัศน์ของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสเกี่ยวกับพระศาสนจักรที่เป็น “โรงพยาบาลสนาม” (field hospital) ซึ่งออกไปช่วยเหลือผู้คนในพื้นที่รอบนอก สะท้อนให้เห็นในงานของธรรมทูตในสภาพแวดล้อมดิจิทัล พร้อมทั้งจะตอบสนองต่อผู้ที่กำลังทุกข์ทรมาน พื้นที่ดิจิทัลจึงสามารถกลายเป็นสถานที่แห่งการเชื่อมต่อระหว่างมนุษย์อย่างแท้จริง ไม่ใช่แค่การแลกเปลี่ยนข้อมูล ในแง่ที่ดีที่สุด การมีส่วนร่วมทางดิจิทัลไม่ได้มาแทนที่การพบปะกันแบบตัวต่อตัว แต่สามารถนำไปสู่การพบปะกันเหล่านั้นได้ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์และชุมชนดังที่สมเด็จพระสันตะปาปาเลโอทรงเน้นย้ำว่า “ภารกิจของเรา – ภารกิจของคุณ – คือการบ่มเพาะวัฒนธรรมแห่งมนุษยนิยมแบบคริสตชน และทำเช่นนั้นร่วมกัน นี่คือความงดงามของ “เครือข่าย” สำหรับพวกเราทุกคน”

3. ประการที่สาม **วัฒนธรรมดิจิทัลนี้ต้องการความตั้งใจ การเตรียมตัว และจิตวิญญาณแห่งการเผยแพร่พระวรสาร** เช่นเดียวกับที่เรามีต่อพันธกิจข้ามวัฒนธรรมใด ๆ เช่นเดียวกับที่ธรรมชาติของประวัติศาสตร์ได้เรียนรู้ภาษา เข้าใจขนบธรรมเนียม และปรับวิธีการของตนในขณะที่ยังคงรักษาแก่นแท้ของพระวรสารไว้ ผู้ที่รับศีลล้างบาปทุกคนก็ถูกเรียกให้เป็นเกลือและเชื้อในวัฒนธรรมใหม่นี้ โดยยังคงยึดมั่นในความจริง ความดี และความงดงามของความเชื่อคาทอลิกของเรา (ดู FD ข้อ 59)

4. ประการที่สี่ **การมีส่วนร่วมทางดิจิทัลที่ดีที่สุดจะส่งเสริมองค์ประกอบของการก้าวเดินไปด้วยกันโดยธรรมชาติ** ได้แก่ การฟัง การมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบร่วมกัน การมีส่วนร่วมทางออนไลน์ที่ดีที่สุดจะเปิดโอกาสให้ได้ยินเสียงที่หลากหลายจากภูมิหลัง พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ และมุมมองที่แตกต่างกันอย่างไม่เคยมีมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่มีถูกมองข้ามในบริบทของพระศาสนจักรแบบดั้งเดิม วัฒนธรรมดิจิทัลที่ดีที่สุดสามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของพระศาสนจักรในฐานะเครือข่ายของเครือข่ายต่าง ๆ สะท้อนถึงความเป็นเอกภาพในความหลากหลายซึ่งเป็นลักษณะเด่นของพระวรกายของพระเยซูเจ้า (ดู FD ข้อ 149) [8]

5. ประการที่ห้า ในขณะที่เดียวกัน **สภาพแวดล้อมดิจิทัลก็ก่อให้เกิดความท้าทายอย่างมาก** มันนำเสนอความเสี่ยงมากมาย และถูกกำหนดรูปแบบโดยอัลกอริทึม (ชุดคำสั่งหรือสูตร ที่บอกให้คอมพิวเตอร์ทำงานเป็นขั้นตอนหรือแก้ปัญหาหรือเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ) ที่สามารถแยกเราออกจากกันในห้องสะท้อนเสียงและบงการเราได้ โดยแบบจำลองทางธุรกิจที่สร้างรายได้จากความสนใจของเราและตรวจสอบการกระทำของเรา และโดยพลวัตที่ส่งเสริมการแบ่งขั้วมากกว่าความเป็นหนึ่งเดียวกัน และสามารถผลักดันให้เกิดลัทธิินิฮิลิซึม (nihilism คือลัทธิที่เชื่อว่าทุกสิ่งว่างเปล่าและไร้จุดหมาย) และความรุนแรงได้

แพลตฟอร์ม (คือ ระบบ พื้นที่ หรือโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่เชื่อมโยงกลุ่มใช้งาน เช่น Facebook หรือ Line เป็นต้น) เดียวกันที่ช่วยให้เกิดการเชื่อมต่อก็สามารถทำให้เกิดการลดทอนความเป็นมนุษย์ได้เช่นกัน นี่คือเหตุผลที่ในยุคดิจิทัล เราถูกเรียกร้องให้ดำเนินชีวิตตามความเชื่ออย่างมีวุฒิภาวะ และด้วยการอธิษฐานภาวนาในชุมชนแบบเผชิญหน้ากัน ได้รับการหล่อเลี้ยงด้วยศีลศักดิ์สิทธิ์ และส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทั้งแบบตัวต่อตัว และแบบดิจิทัลที่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ส่งเสริมการพบปะอย่างแท้จริง และเป็นพยานถึงความจริงด้วยความรัก สิ่งนี้เป็นจริงอย่างยิ่งสำหรับคนหนุ่มสาวที่มักจะพบกับความเชื่อเป็นครั้งแรกทางออนไลน์ ดังที่ สมเด็จพระสันตะปาปาเลโอที่ 14 ทรงกล่าวว่า “ความเชื่อที่ค้นพบเฉพาะในพื้นที่ดิจิทัลมีความเสี่ยงที่จะยังคง ‘ไร้ตัวตน’ ไม่เคยหยั่งรากในความสัมพันธ์ที่แท้จริงหรือชีวิตของพระศาสนจักร และสามารถทำให้บุคคล ‘อยู่คนเดียวกับตัวเอง’ ในความโดดเดี่ยวที่ถูกกำหนดรูปแบบโดยอัลกอริทึม”

การบรรจบกันเหล่านี้เป็นผลมาจากการทำงานของการก้าวเดินไปด้วยกันของเรา ในการรับฟังและสนทนากับบุคคลและกลุ่มต่าง ๆ มากมาย รวมถึงสภาพระสังฆราช ผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการก้าวเดินไปด้วยกัน นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ เยววชน และผู้ที่ตั้งใจมีส่วนร่วมในพันธกิจดิจิทัล การปรึกษาหารือในการก้าวเดินไปด้วยกันครั้งนี้ ส่งผลให้เกิดข้อมูลเชิงลึก และข้อเสนอแนะที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น ซึ่งเราได้สรุปรายละเอียดไว้ในรายงานฉบับเต็ม

เช่นเดียวกับหนทางใหม่ ๆ พันธกิจร่วมกันในสภาพแวดล้อมดิจิทัลเป็นการเดินทางที่กำลังดำเนินการอยู่ พระศาสนจักรกำลังเรียนรู้ความท้าทาย โอกาส และภาษาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมที่กำลังเกิดขึ้นนี้ แนวคิดต่าง ๆ เช่น พันธกิจดิจิทัล การก้าวเดินไปด้วยกันแบบออนไลน์ เขตอำนาจศาล การให้ความช่วยเหลือ และการพิจารณาตัดสินทางดิจิทัล จำเป็นต้องมีการศึกษาอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อให้เข้าใจความหมายทางเทววิทยา การอภิบาล และกฎหมายอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องมีการไตร่ตรองอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการอบรมและการมีส่วนร่วมของผู้ที่อยู่ในพันธกิจดิจิทัลนี้ กระบวนการเรียนรู้และการไตร่ตรองนี้ เป็นประสบการณ์ร่วมกันของการก้าวเดินไปด้วยกัน ในขณะที่เราเดินไปด้วยกันเพื่อไตร่ตรองว่า พระจิตเจ้าจะทรงนำพระศาสนจักรอย่างไรต่อไป เพื่อให้เราสามารถแสดงออกถึงพระวรสารด้วยความซื่อสัตย์และความสร้างสรรค์ และทำให้วัฒนธรรมดิจิทัลเป็นพื้นที่แห่งการพบปะ การเป็นพยาน และการมีส่วนร่วม

พันธกิจในโลกดิจิทัลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านการอภิบาล การประกาศพระวรสาร และการก้าวไปด้วยกัน ซึ่งพระจิตเจ้าทรงเรียกพระศาสนจักรในปัจจุบัน ไม่ใช่เพียงแค่การใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อประกาศพระวรสาร แต่เป็นการทำให้การประกาศนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในโลกดิจิทัล ที่ซึ่งความสัมพันธ์ ภาษา และรูปแบบของชุมชนมีรูปแบบใหม่และเฉพาะเจาะจง การปรากฏตัวของพระศาสนจักรในโลกดิจิทัลสามารถเป็นเครื่องหมายแห่งความเป็นหนึ่งเดียวกัน และเป็นพยานแห่งความหวังที่สามารถสะท้อนพระพักตร์อันเมตตาของพระคริสตเจ้า ขอให้การไตร่ตรองนี้ช่วยเสริมสร้างพระศาสนจักรให้มีความเป็นหนึ่งเดียว มีส่วนร่วม และมีพันธกิจในการประกาศพระวรสารอย่างสร้างสรรค์และซื่อสัตย์

**“วัฒนธรรมดิจิทัลเป็นมิติที่สำคัญยิ่งของการเป็นพยานของ
พระศาสนจักรในวัฒนธรรมร่วมสมัยและเป็นสนาม
แห่งการประกาศพระวรสารที่กำลังเกิดขึ้นใหม่”**

(FD, ข้อ 149)

(หมวดกระแสเรียก)

การอบรมพระสงฆ์ในโลกยุคปัจจุบัน

สรุปรายงานสุดท้ายจากกลุ่มศึกษากลุ่ม 4 ของสมัชชาก้าวไปด้วยกัน

เรียบเรียงโดย บาทหลวง ผศ.สมชัย พิทยาพงศ์พร¹

ความเป็นมา

เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2024 หลังจากการประชุมสมัชชาบิชอปสากล สมัยสามัญครั้งที่ 16 ครั้งที่ 1 เดือนตุลาคม 2023 สิ้นสุดลง พระสันตะปาปาฟรังซิสได้ทรงกำหนด 10 กลุ่มพิเศษเพื่อทำการศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมในเชิงลึก ต่อมาในเดือนกรกฎาคม 2025 พระสันตะปาปาเลโอที่ 14 ทรงตั้งกลุ่มเพิ่มเติมสุดท้ายอีก 2 กลุ่ม เพื่อขยายผลการสมัชชาและให้คำตอบกับพระศาสนจักรสากลในประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้ คือ 1. ความสัมพันธ์ระหว่างพระศาสนจักรตะวันออกและตะวันตก 2. พันธกิจกับผู้ยากจน 3. พันธกิจในโลกดิจิทัล 4. การอบรมพระสงฆ์ในโลกยุคปัจจุบัน 5. เทววิทยาและพระบัญญัติที่กำลังถูกเถียงกันใน

¹ บาทหลวงสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นอาจารย์ประจำวิทยาลัยแสงธรรม และบาทหลวงวิญญูณรักษ์ สามเณราลัยแสงธรรม

ปัจจุบัน (สังฆานุกรผู้หญิง และศีลสมรส) 6. ความสัมพันธ์ระหว่างพระสังฆราช พระสงฆ์ นักบวช ขรราวาส กลุ่มองค์กรในพระศาสนจักร 7. การเลือกพระสังฆราชและการเข้าเฝ้า Ad Limina 8. บทบาทของผู้แทนพระสันตะปาปา 9. ปัญหาด้านศีลธรรมและเทวจริยธรรมในปัจจุบัน 10. คริสตศาสนสัมพันธ์และศาสนสัมพันธ์ 11. การรับศีลล้างบาปผู้ใหญ่ในกรณีที่มีภรรยาหลายคน (แอฟริกาและมาดากัสการ์) 12. พิธีกรรมในมุมมองของการก้าวเดินไปด้วยกัน

จากระยะเวลาที่ผ่านมากลุ่มศึกษาต่าง ๆ ได้ทำงานร่วมมือกันระหว่างสำนักเลขาธิการ สมัชชาบิชอปสากล สมณกระทรวงและสมณสภาต่าง ๆ สภาพระสังฆราชทุกแห่ง ผู้แทนจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในพระศาสนจักร รวมถึงผู้เชี่ยวชาญในด้านที่เกี่ยวข้อง การทำงานได้ใกล้มาถึงจุดสิ้นสุดลง ด้วยรายงานของแต่ละกลุ่มที่ทยอยเผยแพร่ออกมาให้กับประชากรของพระเจ้าทุกคนได้รับรู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแห่งการก้าวเดินไปด้วยกัน ความเปิดเผยและจริงใจ จากนั้นกลุ่มศึกษาต่าง ๆ ก็จะถือว่าได้สิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่ของตนและถูกยกเลิกไป เอกสารการรายงานในหัวข้อต่าง ๆ ได้ถูกเผยแพร่ไว้ใน www.synod.va ทั้งรายงานแบบเต็มและแบบย่อ เริ่มตั้งแต่วันที่ 10 มีนาคม 2026 เป็นต้นไป ต่อไปนี้เป็น

สรุปรายงานสุดท้ายของกลุ่มศึกษาที่ 4 ของสมัชชาการก้าวเดินไปด้วยกัน: การอบรมพระสงฆ์ในโลกยุคปัจจุบัน

For a synodal Church
communion | participation | mission

Pope Francis
and
XVI Ordinary General Assembly
of the Synod of Bishops
FINAL DOCUMENT

คำนำ

กระบวนการสมัชชาการก้าวเดินไปด้วยกันหรือซินอด (Synodal process) ในพระศาสนจักรเน้นย้ำว่าความเป็นซินอด (synodality) หรือการ “ก้าวเดินไปด้วยกัน” ในความเป็นหนึ่งเดียว การมีส่วนร่วม และพันธกิจ เป็นหนทางที่พระเจ้าทรงคาดหวังสำหรับพระศาสนจักรในสหัสวรรษที่สาม แนวทางนี้ได้รับการผลักดันอย่างเข้มแข็งโดย สมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส และได้รับการสืบสานต่อโดย สมเด็จพระสันตะปาปาเลโอที่ 14 ตั้งแต่ต้นสมณสมัยของพระองค์ เส้นทางดังกล่าวจึงไม่เพียงต้องการการปรับเปลี่ยนในระดับโครงสร้างเท่านั้น แต่ยังต้องการการฟื้นฟูรูปแบบการอบรมผู้จะรับศีลบวชด้วย

เอกสารสรุปสุดท้ายของ Synod of Bishops ครึ่งสามัญทั่วไปสมัยที่ 16 ได้เรียกร้องให้มีการทบทวนระบบอบรมพื้นฐานสำหรับการอบรมพระสงฆ์ (Ratio Fundamental Institutionis Sacerdotalis) เพื่อให้สามารถบูรณาการข้อค้นพบและข้อเสนอจากการประชุมซินอด และให้แนวทางที่ชัดเจนสำหรับการอบรมที่มุ่งสู่พระศาสนจักรที่เป็นสมัชชาการก้าวเดิน

ไปด้วยกันหรือซินอด อย่างไรก็ตาม **ระบบอบรมพื้นฐานการอบรมพระสงฆ์ (Ratio Fundamentalis)** ฉบับปัจจุบัน ซึ่งประกาศใช้ในปี 2016 ยังถือว่าเป็นเอกสารที่ค่อนข้างใหม่ และกำลังอยู่ในช่วงของการนำไปปฏิบัติผ่านเอกสารระดับชาติที่เรียกว่า **ระบบการอบรมพระสงฆ์ของแต่ละประเทศ (Ratio Nationalis)** ด้วยเหตุนี้ สมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส จึงได้ทรงแนะนำว่า พระศาสนจักรไม่จำเป็นต้องจัดทำ Ratio ฉบับใหม่ทั้งหมด แต่ควรเดินหน้า พัฒนาและนำเอกสารที่มีอยู่ไปใช้ต่อไป พร้อมกับทำให้มิติด้านซินอด(synodal) หรือ การ “ก้าวเดินไปด้วยกัน” (synodality) ในความเป็นหนึ่งเดียว การมีส่วนร่วม และพันธกิจ และการเป็นธรรมทูต (missionary) ให้มีความลึกซึ้งยิ่งขึ้น

เอกสารยังเน้นว่า ข้อเรียกร้องของซินอด ไม่ใช่เพียงการปรับปรุงทางเทคนิคเล็กน้อย แต่เป็นการเรียกร้องให้เกิดการกลับใจการเปลี่ยนแปลงอย่างลึกซึ้ง ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน หรือหมู่คณะ และโครงสร้าง ซึ่งส่งผลต่อจิตใจ สติปัญญา ทศนคติ ความสัมพันธ์ และ กระบวนการอบรมทั้งหมด Ratio Fundamentalis ปี 2016 ได้เสนอแนวคิดสำคัญสำหรับ พระศาสนจักรที่เป็นธรรมทูตและเป็นซินอดแล้ว เช่น

1. **การอบรมหนึ่งเดียว** การเดินทางสู่การเป็นศิษย์ของพระคริสตเจ้า (discipleship) เพื่อปรับเปลี่ยนตนให้เหมือนพระคริสต์ มีขั้นตอนและขั้นตอนเนื่องตลอดชีวิต จนสามารถมอบตน เป็นของขวัญสำหรับพระศาสนจักร ด้วยสมัครใจจากความรักของผู้อภิบาล

2. **การอบรมในมิติชีวิตหมู่คณะ (communal formation)** ให้หยั่งรากในชีวิตของ พระศาสนจักร

3. **การอบรมแบบบูรณาการ (integral formation)** มิติด้านความเป็นมนุษย์ ด้านชีวิต จิต ด้านสติปัญญา และด้านการอภิบาล

4. **การมีจิตตารมณ์ธรรมทูต (missionary spirit)** และการให้ความสำคัญกับการวินิจฉัยกระแสเรียก (Vocational discernment) ภายในกระบวนการของพระศาสนจักร ในขณะเดียวกัน กระบวนการซินอดยังชี้ให้เห็นถึงประเด็นที่ต้องพัฒนาให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ได้แก่

1. ความเข้าใจเกี่ยวกับ ศาสนบริการของผู้รับศีลบวช ในความสัมพันธ์กับ ศาสนบริการอื่น ๆ ภายในประชากรของพระเจ้า

2. การอบรมที่หยั่งรากในชีวิตของประชากรของพระเจ้า และมีความใกล้ชิดกับ ผู้ยากจน

3. ประสพการณ์การอบรมร่วมกันระหว่าง ฆราวาส ผู้ถวายตัว นักบวชเณร และพระสงฆ์

4. การมีส่วนร่วมของ พระศาสนจักรทั้งมวล โดยเฉพาะสตรีและครอบครัว ในการอบรมพระสงฆ์ในอนาคต

5. การพัฒนาทักษะสำคัญสำหรับพระศาสนจักรแบบซินอด เช่น การรับฟัง การเสวนา ความรับผิดชอบร่วม และการวินิจฉัยการแยกแยะและตัดสินใจร่วมกันใน พระศาสนจักร

6. การเสริมสร้างมิติชีวิตธรรมทูตของพระสงฆ์ เพื่อตอบสนองต่อข้อเรียกร้องนี้ คณะทำงานศึกษา (Study Group) ของซินอด จึงได้จัดทำ เอกสารแนะแนว (Guiding Document) เพื่อช่วยในการนำ Ratio Fundamentalіs และ Ratio Nationalis ไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับกระบวนการ การกลับใจเชิงซินอดและธรรมทูต ของพระศาสนจักรในปัจจุบัน เอกสารดังกล่าวประกอบด้วย 1 บทนำ (Preamble) อธิบายอัตลักษณ์ของพระสงฆ์ในพระศาสนจักรที่เป็นซินอดและธรรมทูต

1. แนวทางและหลักเกณฑ์ สำหรับการนำ Ratio Fundamentalis ไปปฏิบัติในแสงสว่างของกระบวนการซินอด

2. ตัวอย่างแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ที่กำลังดำเนินอยู่ในพระศาสนจักรถิ่นต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของพระศาสนจักรสากล

สรุปภาค 1 บทนำเกี่ยวกับพระศาสนจักรและการอภิบาลอธิบายอัตลักษณ์ของพระสงฆ์ในพระศาสนจักรที่เป็นซินอดและธรรมทูต

กล่าวถึง “การกลับใจ (conversion)” 6 ประการสำคัญที่พระศาสนจักรคาทอลิกเรียกร้องให้ดำเนินชีวิตใหม่ตามแสงสว่างของการประชุมสมัชชาซินอด ค.ศ. 2021–2024 และคำสอนของสภาสังคายนาวาติกันที่สอง (Vatican II)

การกลับใจเปลี่ยนแปลงด้านความสัมพันธ์ (Conversion of relationships)

1. พระศาสนจักรในฐานะ “ศีลศักดิ์สิทธิ์แห่งเอกภาพ” ไม่ได้เป็นเพียงองค์กรหนึ่งเท่านั้น แต่เป็น เครื่องหมายและเครื่องมือของความเป็นหนึ่งเดียวในสองลักษณะคือ: ความเป็นหนึ่งเดียวกันระหว่างมนุษยชาติกับพระเจ้า (LG.n1) ความเป็นเอกภาพของมนุษยชาติทั้งมวลมีส่วนร่วมอย่างลึกซึ้งในความยินดี ความหวัง ความทุกข์ และความกังวลของมนุษย์ทุกคน โดยเฉพาะผู้ยากไร้ (GS.n1)

2. จากทฤษฎีสู่ “วิถีซินอด” (Synodality) สมัชชาพระสังฆราช (Synod) ปี 2021–2024 ถูกนำเสนอในฐานะ “ผลพวงที่สุกหอม” ของวาติกันที่ 2 ซึ่งเป็นการเปลี่ยนอัตลักษณ์ของพระศาสนจักรไปสู่ “วิถีซินอด” ซึ่งอธิบายว่าเป็น “แนวทางการดำเนินชีวิตและการทำงานตามปกติ” การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญประกอบด้วย:

1. ประชากรของพระเจ้า: การเปลี่ยนจากโครงสร้างอำนาจตามลำดับชั้นจากบนลงล่าง ไปสู่การเป็น “องค์กรรวมแห่งชุมชนและประวัติศาสตร์”

2. วัฒนธรรมแห่งการพบปะ: การวางตำแหน่งพระศาสนจักรให้เป็น “เชื้อแบ่ง” สำหรับความยุติธรรมในสังคม การเปิดรับผู้ที่ถูกทอดทิ้ง และการดูแลรักษาโลก

3. การเรียกร้องให้เกิด “การกลับใจด้านความสัมพันธ์” หัวใจสำคัญของเอกสารนี้คือความจำเป็นเร่งด่วนในการ กลับใจด้านความสัมพันธ์อย่างแท้จริง ซึ่งไม่ใช่เพียงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กร แต่เป็นความจำเป็นทางเทววิทยาที่มีรากฐานมาจากพระตรีเอกภาพ การกลับ

ใจนี้มุ่งเป้าไปที่ความสัมพันธ์ในทุกระดับ: 1. ระหว่างสัตบุรุษกับพระเจ้า 2. ระหว่างบุรุษและสตรี 3. ภายในครอบครัวและชุมชนท้องถิ่น 4. ระหว่างกลุ่มสังคมและศาสนาต่างๆ 5. กับสรรพสิ่งที่ทรงสร้างทั้งหมด

4. พันธกิจที่สวนกระแสวัฒนธรรม ด้วยการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลบนพื้นฐานของความรักต่อกัน พระศาสนจักรตั้งเป้าที่จะเป็นพยานถึง "บทบาทยุทธการ" ในโลกสมัยใหม่ที่ถูกครอบงำด้วยลัทธิปัจเจกนิยม พระศาสนจักรพยายามที่จะแสดงให้เห็นถึง "เครือข่ายแห่งความสัมพันธ์" ที่สะท้อนถึงพระชนมชีพของพระตรีเอกภาพ (Ecclesia de Trinitate)

สรุปใจความสำคัญ: พันธกิจของพระศาสนจักรไม่ใช่เพียงการส่งต่อข้อความเชื่อเท่านั้น แต่คือการเป็น "บ้านและครอบครัวของพระเจ้า" ที่เดินเคียงข้างชายและหญิงทุกคน เพื่อส่องแสงสว่างของพระคริสต์ผ่านคุณภาพของความสัมพันธ์

การกลับใจเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นธรรมทูต (Missionary conversion)

1. ความรับผิดชอบร่วมกัน (บทบาทยุทธการ "ตัวเอก" ของพันธกิจ) สำคัญคือ พันธกิจของพระศาสนจักรไม่ได้จำกัดอยู่แค่กลุ่มพระสงฆ์หรือนักบวชเท่านั้น จากคำสอนใน Lumen Gentium Ch1-3 ระบุว่า: **1. ศักดิ์ศรีที่เท่าเทียม:** ผู้รับศีลล้างบาปทุกคน ไม่ว่าเพศหรือสถานะใด ต่างมีศักดิ์ศรีที่เท่าเทียมกัน และมี "ความรับผิดชอบร่วมกัน" ในการแพร่ธรรม **2. ศิษย์ธรรมทูตของพระคริสต์:** ทุกคนที่ได้พบกับพระคริสต์ถูกเรียกให้เป็น "ตัวเอก" (Protagonist) หรือผู้ขับเคลื่อนข่าวดีด้วยตนเอง **3. ความเชี่ยวชาญในงานธรรมทูต:** พระศาสนจักรควรให้คุณค่ากับประสบการณ์วิชาชีพและทักษะส่วนตัวของฆราวาสในการทำพันธกิจ

2. การปรับมุมมองใหม่ต่อ "วัด" (Parish) เอกสารเรียกร้องให้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มคริสตชน: **1. มุ่งหน้าออกสู่ภายนอก:** วัดต้องเลิกยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง (ไม่เน้นแค่กิจกรรมภายในวัด) **2. ศูนย์กลางแห่งการสนับสนุน:** บทบาทของวัดคือการสนับสนุนคริสตชนให้สามารถดำเนินชีวิตตามความเชื่อใน "โลกแห่งความเป็นจริง" ทั้งในด้านการเมือง การทำงาน ครอบครัว และโลกดิจิทัล **3. ความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลและบทบาทของสตรี** การ "กลับใจ" คือการปรับความสัมพันธ์ภายในพระศาสนจักร: **1. ความเท่าเทียมทางเพศ:** เน้นย้ำเรื่อง "ศักดิ์ศรีที่เท่าเทียมและการเกื้อกูลกัน" ระหว่างชายและหญิง เพื่อเป็นประจักษ์พยานถึงพระวรสาร **2. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง:** เรียกร้องให้ใช้กฎหมายพระศาสนจักร (Canon Law) ที่มีอยู่อย่างเต็มที่ เพื่อเปิดโอกาสให้สตรีมีบทบาทในระดับบริหารและการตัดสินใจมากขึ้น **4. การขยายขอบเขต "งานธรรมทูต"** งานแพร่ธรรมไม่ได้ถูกจำกัดอยู่แค่พิธีกรรมทางศาสนาอีกต่อไป แต่รวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมใน: **1. ชีวิตภาคพลเมืองและการเมือง:** การขับเคลื่อนความยุติธรรมในสังคมและสิ่งแวดล้อม **2. โลกของการทำงาน:** การนำคุณค่าของพระวรสารไปใช้ในสายอาชีพต่างๆ **3. โลกดิจิทัล:** การประกาศข่าวดีในพื้นที่ออนไลน์สมัยใหม่

สรุปใจความสำคัญ: พระศาสนจักรกำลังเปลี่ยนผ่านไปสู่รูปแบบ "ก้าวเดินไปด้วยกัน" (Synodal model) ที่ซึ่งความเป็นผู้นำและพันธกิจเป็นหน้าที่ร่วมกัน โดยมุ่งหวังให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการฟื้นฟูสังคมด้วย

การกลับใจเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นหนึ่งเดียว (Conversion to communion)

กระบวนการ "การหมุนเวียนของพระพร" (Circularity of Gifts) ซึ่งเป็นการปรับมุมมองต่อพระศาสนจักรใหม่ ไม่ใช่ในฐานะโครงสร้างอำนาจที่ตายตัว แต่เป็นความสอดคล้องประสานที่เปี่ยมด้วยพลังของบทบาทอันหลากหลายที่รวมเป็นหนึ่งเดียวด้วยพันธกิจเดียว

1. มิติด้านพระพรพิเศษ (The Charismatic Dimension) จากคำสอนของสภาสังคายนาวาติกันที่ 2 (Lumen Gentium) เอกสารฉบับนี้ย้ำว่า คริสตชนที่รับศีลล้างบาปทุกคนได้รับพระพรพิเศษจากพระจิตเจ้าที่แตกต่างกัน

1. การมีส่วนร่วมระดับสากล: ไม่มีใครคนใดคนหนึ่งทำทุกอย่างเพียงลำพัง แต่ "ประชากรของพระเจ้า" ก้าวเดินไปด้วยกัน โดยแต่ละคนมีส่วนร่วมที่ "ขาดไม่ได้" ในการประกาศข่าวดี 2. "ศีลศักดิ์สิทธิ์ที่มองเห็นได้": เมื่อพระพรที่หลากหลายเหล่านี้ประสานกัน พระศาสนจักรจึงกลายเป็นเครื่องหมายที่มีชีวิตของความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในพระคริสต์

2. การหมุนเวียนและการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน (Circularity and Reciprocity) พันธกิจนี้ถูกอธิบายว่าเป็น การหมุนเวียนของกระแสเรียก ซึ่งหมายถึงการแลกเปลี่ยนกันระหว่างสมาชิกทุกคนในพระศาสนจักร: 1. กลุ่มคนที่หลากหลาย: ครอบครัวทั้งชาย หญิง เยาวชน เด็ก ครอบครัว ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย และผู้พิการ 2. รูปแบบชีวิตคริสตชน: รวมถึงผู้ถวายตัว อาราม คณะนักบวช กลุ่มเคลื่อนไหว และพระศาสนจักรท้องถิ่นต่างๆ 3. การสนับสนุนซึ่งกันและกัน: ศาสนบริกรที่รับศีลบรรพชา (พระสังฆราช สงฆ์ สังฆานุกร) ไม่ได้ทำงานโดยโดดเดี่ยว แต่จะพบกับความชื่นชมยินดีและประสิทธิภาพในการรับใช้ ท่ามกลางชุมชนที่มีชีวิตชีวาและหลากหลายเหล่านี้

3. บทบาทของศาสนบริกรฆราวาส (The Role of Lay Ministries) หัวใจสำคัญของการเปลี่ยนแปลงนี้คือการให้ความสำคัญกับ ศาสนบริกรฆราวาส (Lay Ministries) : จาก "พระพร" สู่ "ศาสนบริกร" : "พระพรพิเศษ" (ของประทานทางจิตวิญญาณ) จะกลายเป็น "ศาสนบริกร" เมื่อได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการจากชุมชนและผู้นำ เพื่อรับใช้พันธกิจอย่างมั่นคงและต่อเนื่อง

ประเภทของศาสนบริกร: สมัชชาได้แบ่งประเภทไว้ดังนี้: 1. ศาสนบริกรที่ได้รับการแต่งตั้ง (Instituted ministries): เช่น ผู้ช่วยพิธีกรรม หรือ ผู้อ่านบทอ่าน 2. ศาสนบริกรตามพันธกิจ (Mandated ministries): ไม่ได้แต่งตั้งผ่านพิธีกรรมแต่ปฏิบัติหน้าที่อย่างมั่นคงตามการมอบหมาย 3. ศาสนบริกรวิสามัญ (Extraordinary ministries) 4. การบริการด้วยความสมัครใจ (Spontaneous services)

4. ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม (Leadership and Inclusion) เอกสารระบุบทบาทของสตรีอย่างชัดเจนว่า "ไม่มีเหตุผลหรืออุปสรรคใดๆ" ที่จะขัดขวางไม่ให้สตรีดำรงตำแหน่งผู้นำในพระศาสนจักร โดยย้ำว่า "สิ่งที่มาจากพระจิตเจ้านั้นไม่มีใครสามารถหยุดยั้งได้"

สรุปใจความสำคัญ: เป้าหมายของ "การเปลี่ยนผ่านสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกัน" คือการก้าวข้ามรูปแบบเดิมที่คณะสงฆ์ ต้องแบกรับภาระพันธกิจทั้งหมดเพียงฝ่ายเดียว แต่ให้ผู้อภิบาลทำหน้าที่เป็นผู้ประสานความสอดคล้อง เพื่อให้มั่นใจว่า "ความมั่งคั่งของพระพรพิเศษ" ที่กระจายอยู่ท่ามกลางฆราวาสนั้นได้รับการเห็นคุณค่าและนำมาบูรณาการร่วมกัน เพื่อให้ชาวติของพระเจ้าสามารถเข้าถึงทุกพื้นที่ในสังคมมนุษย์

การกลับใจเปลี่ยนแปลงสู่การรับใช้ (Conversion to Service)

การเปลี่ยนแปลงความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของพระสงฆ์ โดยเปลี่ยนจาก "การแยกตัวอย่างศักดิ์สิทธิ์" (sacred isolation) ไปสู่ รูปแบบความสัมพันธ์และการร่วมพันธกิจ (relational and communal model) ที่มีรากฐานมาจากการรับใช้ประชากรของพระเจ้า

1.รากฐานด้านความสัมพันธ์และการอยู่ร่วมกัน อัตลักษณ์ของพระสงฆ์ไม่ได้ถูกจำกัดอยู่แค่สถานะ "ผู้ที่ถูกแยกไว้ต่างหาก" อีกต่อไป แต่ถูกกำหนดโดยความสัมพันธ์:

- 1.กับพระสังฆราช: ไม่ใช่เพียงผู้ใต้บังคับบัญชา แต่เป็น "มิตร พี่น้อง" และผู้ร่วมงาน
- 2.กับเพื่อนพระสงฆ์: เชื่อมโยงกันด้วย "ภราดรภาพแห่งศีลศักดิ์สิทธิ์" เพื่อทำงานเป็นหนึ่งเดียว
- 3.กับฆราวาส: มุ่งเน้นการยอมรับและส่งเสริมศักดิ์ศรี รวมถึงบทบาทเฉพาะของฆราวาสในพันธกิจของพระศาสนจักร

2. "ในและจาก" ประชากรของพระเจ้า เอกสารย้ำว่าพระสงฆ์ต้องเป็น "ศิษย์ธรรมทูตของพระคริสต์" เป็นอันดับแรก อำนาจของท่านไม่ได้อยู่ "เหนือ" ชุมชน แต่อยู่เพื่อ "รับใช้" ชุมชน **1"ดินที่ดี":** การอบรมบ่มเพาะควรเกิดขึ้นท่ามกลางชุมชน ไม่ใช่ในโลกที่ปิดกั้น ชุมชนคือดินที่ทำให้อัตลักษณ์ของพระสงฆ์เติบโตและสุกงอม **2."พี่น้องท่ามกลางพี่น้อง":** ก้าวข้าม "รัศมีแห่งความศักดิ์สิทธิ์" ที่แบ่งแยกพระสงฆ์ออกจากสัตบุรุษ

3. พระคริสต์ในฐานะต้นแบบแห่งการรับใช้ การที่พระสงฆ์ได้รับรูปลักษณ์ตามพระคริสตนั้น เชื่อมโยงกับ 3 บทบาทหลักคือ: **ศิระ (ผู้นำ), ผู้รับใช้ และนายชุมพา (ผู้ดูแล)**

- 1.การล้างเท้า: เช่นเดียวกับที่พระคริสต์ทรงล้างเท้าบรรดาสาวก การเป็นประธานในพิธีกรรม (โดยเฉพาะมิสซา) ต้องปฏิบัติด้วยจิตตารมณ์แห่งการรับใช้อันถ่อมตน
- 2.ความใกล้ชิด: คุณลักษณะเด่นของฐานานุกรมของพระคริสต์คือ "ความใกล้ชิดเป็นพิเศษ" ทั้งต่อพระเจ้าและต่อมนุษย์ พระสงฆ์จึงถูกเรียกให้เลียนแบบความใกล้ชิดนี้

4. การปรับทิศทางสู่ความเป็น "ซินอด" (Synodal) ในพระศาสนจักรที่เป็น "ซินอด" บทบาทของพระสงฆ์คือการส่งเสริมพระพรของผู้อื่น: **1.ความรับผิดชอบร่วมกัน:** ส่งเสริมรูปแบบซินอดที่เน้นการรับฟังและการต้อนรับทุกคน **2.การมอบหมายงาน:** การแยกแยะว่างานใดเป็นหน้าที่ของศาสนบริกร และงานใดควรแบ่งมอบให้ผู้อื่น จะช่วยลดภาระที่หนักเกินไป

และทำให้พระสงฆ์ใกล้ชิดกับพันธกิจหลักได้ดีขึ้น **3.พลังชีวิตที่เหนือกว่าอภิสิทธิ์:** แม้จะดูเหมือนสูญเสีย "อภิสิทธิ์" บางอย่างไป แต่นั่นกลับทำให้ศาสนบริกรมีความเป็นพระวรสารมีความแท้จริง และมีพลังฝ่ายจิตที่เข้มแข็งขึ้น

ตารางสรุป: การปรับเปลี่ยนมุมมอง

จาก: โดดเดี่ยว / ตามลำดับชั้น	ไปสู่: ความสัมพันธ์ / ซินอด
พระสงฆ์อยู่ "เหนือ" ประชากร	พระสงฆ์อยู่ "ในและมาจาก" ประชากร
เน้นสถานะความศักดิ์สิทธิ์ส่วนบุคคล	เน้นศักดิ์ศรีแห่งศีลล้างบาป
แบกรับภาระงานทุกอย่างเพียงลำพัง	แบ่งปันความรับผิดชอบ / มอบหมายงาน
การอบรมในพื้นที่ปิดแยกส่วน	การอบรมท่ามกลางวิถีชีวิตของชุมชน

การกลับใจเปลี่ยนแปลงสู่จิตตารมณ์การก้าวเดินไป (Conversion to a Synodal Style)

โดยเน้นการเปลี่ยนจากโครงสร้างอำนาจที่แข็งตัว ไปสู่รูปแบบ "ความรับผิดชอบร่วมกันที่แตกต่างตามบทบาท" (Differentiated Co-responsibility)

1.การวินิจฉัยในพระศาสนจักรเพื่อพันธกิจ (Ecclesial Discernment for Mission) การวินิจฉัย (Discernment) ไม่ใช่เครื่องมือในการบริหารองค์กร แต่เป็น **การปฏิบัติทางจิตวิญญาณ** ที่หยั่งรากอยู่ใน *มโนธรรมแห่งความเชื่อ (sensus fidei)* ของผู้รับศีลล้างบาปทุกคน เพื่อจำแนกและรับรู้ถึงการสถิตอยู่ของพระเจ้าในเหตุการณ์ปัจจุบัน

1.พื้นฐาน: เริ่มต้นจากการฟังพระวาจาของพระเจ้า ธรรมประเพณี และอำนาจสอนของพระศาสนจักร (Magisterium) ขณะเดียวกันต้องฟัง "เสียงร้องของคนยากจน" และทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติด้วย

2.องค์ประกอบสำคัญของกระบวนการ: 1.การนำเสนอหัวข้อที่จะวินิจฉัยอย่างชัดเจน 2.การอธิษฐานภาวนา และการมีอิสระภายในใจจากผลประโยชน์ส่วนตัว 3.การรับฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ เพื่อหา **มติเอกฉันท์ (Consensus)** ที่ไม่ใช่แค่การยอมรับข้อเสนอที่ต่ำที่สุดเพื่อให้จบไป 4.การเรียบเรียงข้อสรุปและนำเสนอกลับไปยังชุมชนเพื่อให้การรับรอง

2.ความรับผิดชอบร่วมกันที่แตกต่างตามบทบาท (Differentiated Co-responsibility) พระศาสนจักรไม่ใช่กลุ่มคนที่ "ไร้รูปแบบหรือเหมือนกันไปหมด" แต่เป็นพระกายที่สมาชิกทุกคนมีบทบาทต่างกัน โดยนำหลักการโบราณ **"สามสิ่งที่ขาดไม่ได้" (Triple Nothing Without)** กลับมาใช้: 1.ขาดพระสังฆราชไม่ได้ 2.ขาดคำแนะนำจากพระสงฆ์และสังฆานุกรไม่ได้ 3.ขาดความยินยอมจากสัตบุรุษไม่ได้

1. การเตรียมมติ (Decision-Making) vs. การตัดสินใจ (Decision-Taking): เอกสารแยกแยะระหว่าง กระบวนการเตรียมและกลั่นกรอง (การวินิจฉัยและปรึกษาหารือร่วมกัน) กับ การตัดสินใจขั้นสุดท้าย (หน้าที่ของผู้มีอำนาจตามตำแหน่ง เช่น พระสังฆราช)

2. ไม่มีความขัดแย้ง: อำนาจตามลำดับชั้นกับการปรึกษาหารือไม่ใช่เรื่องที่ขัดแย้งกัน แม้อำนาจการตัดสินใจจะเป็นสิทธิ์ขาด แต่ผู้มีอำนาจไม่ควรละเลยทิศทางที่เกิดจากการวินิจฉัยร่วมกันของชุมชน

3. ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการประเมินผล

พระศาสนจักรที่ก้าวเดินไปด้วยกันต้องละทิ้ง "ความคลุมเครือ การเสแสร้ง และการมีวาระซ่อนเร้น" การตรวจสอบได้รับผิดชอบ (Accountability) ไม่ใช่เรื่องทางโลกที่รับมาภายหลัง แต่เป็นธรรมประเพณีของอัครสาวก (น.เปโตรในกรุงเยรูซาเล็ม กจ11)

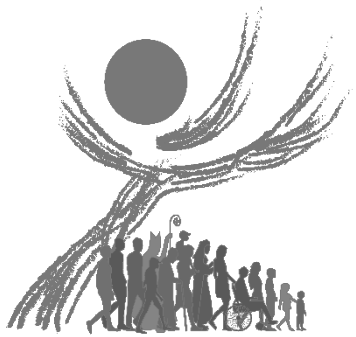
1. ขอบเขต: ความโปร่งใสครอบคลุมตั้งแต่ 1. การปกป้องคุ้มครองเยาวชน ไปจนถึงการวางแผนอภิบาล รายงานทางการเงิน และวิถีชีวิตของผู้อภิบาล 2. ข้อกำหนดประจำปี: เอกสารเรียกร้องให้มีการตรวจสอบในเรื่องต่อไปนี้อย่างสม่ำเสมอ: 3. ส่วนร่วมของสัตบุรุษในการวางแผนเศรษฐกิจและงบประมาณ 4. รายงานการเงินประจำปีและรายงานความคืบหน้าของพันธกิจ 5. การประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของศาสนบริกรและงานต่างๆ

2. องค์กรที่มีส่วนร่วม: พระศาสนจักรต้องทำให้สภาหรือคณะกรรมการต่างๆ มีชีวิตชีวาและทำงานได้จริง ไม่ใช่มีเพียงแค่ชื่อในกระดาษ (Nominal existence)

ตารางเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจ

หัวข้อเปรียบเทียบ	รูปแบบ "จากบนลงล่าง" (เดิม)	รูปแบบ "รับผิดชอบร่วมกัน" (Synodal)
ที่มาของแนวคิด	มาจากผู้มีอำนาจตามลำดับชั้น	การวินิจฉัยร่วมกัน (sensus fidei)
การปรึกษาหารือ	เป็นทางเลือก / ตามใจผู้บริหาร	เป็นขั้นตอนสำคัญที่ "ต้องทำร่วมกัน"
ความโปร่งใส	เป็นเรื่องภายใน / ส่วนบุคคล	ตรวจสอบได้โดยสาธารณะ & มีรายงานประจำปี
เป้าหมาย	เน้นประสิทธิภาพในการสั่งการ	เน้นมิติเอกฉันท์โดยการนำของพระจิตเจ้า

สรุปภาพรวม การเปลี่ยนแปลงสู่รูปแบบสมัชชา คือ: 1. ฟังพระเจ้า “ร่วมกัน” 2. ตัดสินใจ “ร่วมกันแต่มีบทบาทต่างกัน” 3. ดำเนินงานด้วย “ความโปร่งใสและตรวจสอบได้” ทั้งหมดนี้เพื่อให้พระศาสนจักรสามารถปฏิบัติพันธกิจได้อย่างซื่อสัตย์ มีส่วนร่วม และสอดคล้องกับพระประสงค์ของพระเจ้าในโลกปัจจุบัน

For a synodal Church
communion | participation | mission

การกลับใจเปลี่ยนแปลงด้านการอบรม (Conversion of Formation) การฟื้นฟูพระ ศาสนจักรต้องฟื้นฟูเปลี่ยนแปลงการอบรมอย่างลึกซึ้ง ทั้งกระบวนการความสัมพันธ์ วิธีอบรม และการกลับใจให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสำหรับผู้ที่จะรับศีลบวช การอบรมต้องดำเนินการตามหลักการของ Ratio Fundamentalism Institutionis Sacerdotalis และ Ratio Nationalis และปรับปรุง

ต่อยอดจากกรอบเดิมและปรับปรุงให้เหมาะสมกับความต้องการใหม่ ให้สอดคล้องกับภาพของ **พระศาสนจักรที่เป็นศิษย์**

ธรรมทูตที่ก้าวเดินไปด้วยกัน (Synodal & Missionary Church) เป็นหนึ่งเดียว ทุกคนมีส่วนร่วมในพันธกิจของพระศาสนจักร

เสาหลักสำคัญของการปรับเปลี่ยนที่เสนอ

1. **รูปแบบบ้านเณร** แบบดั้งเดิมยังคงเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ แต่ไม่ควรเป็น "สถานที่หรือช่วงเวลา" เดียวในการอบรมอีกต่อไป เพื่อป้องกัน "ความเป็นเด็กในกราบพระสงฆ์" (Clerical Infantilism) หรือความไม่รับผิดชอบ และการแยกตัวออกจากสังคม ผู้รับการอบรมจะต้อง: 1. สัมผัสชีวิตมนุษย์ในสภาวะปกติ และเข้าไปคลุกคลีอยู่ในชุมชนคริสตชนอย่างสม่ำเสมอ 2. เข้าร่วมในบทเรียนการอบรมที่ส่งเสริมซึ่งกันและกันกับบ้านเณร ไม่ใช่การเลือกทำอย่างใดอย่างหนึ่ง 3. สร้างอัตลักษณ์เฉพาะตัวให้ลึกซึ้งผ่านการยอมรับและเห็นคุณค่าในพรสวรรค์ (Charisms) และกระแสเรียกที่แตกต่างของผู้อื่น

2. **ขอบเขตแห่งวิสัยทัศน์ร่วมกัน** การอบรมไม่ใช่เรื่องของพระสงฆ์เท่านั้น แต่เป็นเรื่องของพระศาสนจักรทั้งหมด: ต้องมี

1. **การอบรมร่วมกัน:** ทำความเข้าใจงานธรรมบริการแต่ละด้านภายใต้บริบทที่กว้างขึ้นของ "ศิษย์ธรรมทูตของพระคริสต์"

2. **การเปลี่ยนทัศนคติ:** ละทิ้งแนวทางการสั่งการจากบนลงล่าง (Top-down) ไปสู่ "การวินิจฉัยแยกแยะตัดสินใจในระดับพระศาสนจักร" (เช่น การสนทนาในพระจิตเจ้า)

3. ข้อกำหนดด้านโครงสร้างและวัฒนธรรม

การสังเคราะห์จากการประชุมซินอด (FD 148-150) เรียกร้องให้มีการปรับปรุงกฎเกณฑ์พื้นฐาน (Ratio Fundamentalism) ในการอบรมพระสงฆ์ดังนี้:

1. **การมีส่วนร่วมที่ครอบคลุม:** ให้สตรีเข้ามามีบทบาทสำคัญในกระบวนการอบรม
2. **การบูรณาการในภาคปฏิบัติ:** มีส่วนร่วมในชีวิตประจำวันของชุมชนและร่วมมือกับสมาชิกทุกคนในพระศาสนจักร การหลอมรวมเข้ากับชีวิตประจำวันของชุมชน การฝึกฝนการทำงานร่วมกับทุกคนในพระศาสนจักร
3. **ทักษะสมัยใหม่:** การฝึกฝนด้านวัฒนธรรมดิจิทัล และความมุ่งมั่นอย่างเด็ดขาดในวัฒนธรรมการปกป้อง (Safeguarding) ผู้เยาว์และผู้เปราะบาง การฝึกทักษะการวินิจฉัยการแยกแยะและตัดสินใจในพระศาสนจักร (ecclesia Discernment (เช่น การสนทนาในพระจิต)
4. **การมุ่งเน้นสากลสัมพันธ์และการแพร่ธรรม:** มีใจรักกระตือรือร้นในการแพร่ธรรมแก่คนต่างความเชื่อ (Mission ad gentes) และสอดคล้องกับค่านิยมด้านสากลสัมพันธ์คริสตสัมพันธ์และศาสนสัมพันธ์ในทุกหลักสูตร

สรุปเป้าหมาย วัตถุประสงค์คือเพื่อสร้าง "ศิษย์ธรรมทูตของพระคริสต์ผู้ที่รักในพระอาจารย์" และ "ผู้อภิบาลที่มีกลิ่นสาบแกะ" (ใกล้ชิดกับสัตว์บุรุษ) ด้วยการปรับเปลี่ยนสถานที่และเวลาในการฝึกฝนที่หลากหลาย พระศาสนจักรตั้งเป้าที่จะสร้างคณะสงฆ์ที่มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ และเป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้าและชุมชน พร้อมทั้งจะรับใช้และนำความเมตตาของพระเจ้าไปสู่โลกสมัยใหม่

สรุปภาค 2 แนวทางปฏิบัติการดำเนินงาน (Guidelines Operational Pathways)

ส่วนที่สองของเอกสารนี้เสนอ แนวทางปฏิบัติการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุงและนำไปใช้ ของ Ratio Fundamentalis และ Ratio Nationalis ในมุมมองของพระศาสนจักรธรรมทูตที่ก้าวเดินไปด้วยกัน (Synodal & Missionary Church)

แนวทางเหล่านี้มาจาก 1. เอกสารสรุปของสมัชชาซินอด 2. ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากหลายทวีปทั่วโลก 3. ประสบการณ์ที่ดี (Best Practices) จากการประชุมพระสังฆราชทั่วโลก เพื่อการนำไปปรับใช้โดยคำนึงถึง บริบทวัฒนธรรมและพระศาสนจักรในแต่ละพื้นที่

วัตถุประสงค์หลัก: การอบรมที่แยกจากโลกภายนอกสู่การอบรมแบบบูรณาการ

แนวทางนี้เน้นย้ำว่าการอบรมพระสงฆ์ไม่ควรแยกขาดจากชีวิตของคริสตชนผู้รับศีลล้างบาปทั่วไป แต่ควร "หลอมรวมเข้ากับความเป็นจริงของประชากรของพระเจ้า" โดยมุ่งเน้นที่: 1. **ความใกล้ชิดกับผู้ยากไร้** และความหลากหลายของพระพรพิเศษ (Charisms) 2. **"การหมุนเวียน"** ของกระแสเรียก ซึ่งบทบาทต่างๆ (ฆราวาส, นักบวช, ศาสนบริกร) ต่างสนับสนุนและส่งเสริมซึ่งกันและกันผ่านการแลกเปลี่ยนพระพร 3. **ความสอดคล้องกับโลก** ความเป็นจริง เพื่อให้มั่นใจว่าสภาพแวดล้อมในการฝึกฝนสะท้อนถึงชีวิตจริงที่ผู้สมัครรับเลือกจะต้องเผชิญหลังบวช

ข้อกำหนดหลักในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์นี้ เอกสารได้กำหนดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในเส้นทางการอบรม ดังนี้:

1. พื้นฐานก่อนการแยกแยะกระแสเรียก: ผู้สมัครต้องมีประวัติความเชื่อและความมุ่งมั่นที่ชัดเจนภายในชุมชนคริสตชน *ก่อน* ที่จะเริ่มเข้าสู่กระบวนการอบรมอย่างเป็นทางการ

2. ขั้นตอนการอบรมร่วมกัน: ตั้งแต่ขั้นเตรียมตัว (Propaedeutic) ผู้สมัครควรมีช่วงเวลาที่ได้ร่วมรับการอบรมไปพร้อมกับฆราวาสและนักบวช เพื่อส่งเสริมการรู้จักตนเองผ่านความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการทำงานร่วมกันแบบพี่น้อง

3. รูปแบบการพำนักที่ยืดหยุ่น: แทนที่จะใช้เวลาทั้งหมดอาศัยอยู่แต่ในบ้านเณรใน "ขั้นศึกษาเทววิทยาหรือการปรับเปลี่ยนตนเอง" (Configurative stage) ควรมีการจัดช่วงเวลาให้ไปพำนักในชุมชนวัดหรือสภาพแวดล้อมของพระศาสนจักรอื่นๆ

4. วุฒิภาวะความเป็นมนุษย์แบบองค์รวม: เอกสารเน้นว่าการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนทั่วไปเป็นประจำ จะช่วยส่งเสริมการเติบโตของบุคลิกภาพที่รับผิดชอบและเป็นผู้ใหญ่ โดยเฉพาะในเรื่อง **อารมณ์ความรู้สึกและเพศวิถี** เพื่อป้องกันปัญหาพัฒนาการหยุดชะงักที่อาจเกิดขึ้นจากการถูกแยกตัวโดดเดี่ยว

บริบทและการนำไปใช้ **1. ความยืดหยุ่น:** แนวทางเหล่านี้ต้องปรับให้เข้ากับบริบททางวัฒนธรรมและพระศาสนจักรในแต่ละท้องถิ่น โดยอาศัย "ตัวอย่างแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด" (Best Practices) ที่ระบุไว้ในภาคผนวก **2. ระยะเวลา:** การนำรูปแบบการพำนักในชุมชนมาใช้นี้ มุ่งเน้นไปที่การเปลี่ยน *คุณภาพ* ของการอบรม โดยไม่จำเป็นต้องขยาย *ระยะเวลา* ในการอบรมให้ยาวนานขึ้น

บทสรุปสำคัญ: "วิถีแห่งการดำเนินงาน" (Operational Pathways) นี้มุ่งหวังที่จะทำลายกำแพงการอบรมแบบดั้งเดิมที่ปิดกั้น และแทนที่ด้วยโมเดลที่ยังรากลึกในชีวิตประจำวันและพันธกิจของพระศาสนจักรท้องถิ่น

สรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนรูปแบบการฝึกอบรมพระสงฆ์ ให้เป็นไปตามแนวทางของ "วิถีซินอด" (Synodal Model) โดยเปลี่ยนจากการเน้นเฉพาะการเรียนวิชาการแบบแยกส่วน มาสู่ รูปแบบการมีส่วนร่วมและวิถีซินอด โดยมีเป้าหมายเพื่อให้แน่ใจว่าพระสงฆ์ในอนาคตจะไม่ถูกหล่อหลอมเพียงในฐานะปัจเจกบุคคล แต่ในฐานะสมาชิกของชุมชนที่นำผู้อื่นผ่านการรับใช้และการเสวนา ประกอบด้วย 3 มิติสำคัญ **1. ชีวิตชุมชนและวิถีซินอด** บ้านเณร (Seminary) ถูกนิยามว่าเป็น "**ชุมชนแห่งการฝึกอบรม**" มากกว่าจะเป็นเพียงแค่ตัวอาคาร เพื่อส่งเสริม "จิตตารมณ์แห่งการเป็นหนึ่งเดียว" ผู้สมัครต้องเติบโตใน 1.ความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับพระคริสต์ 2.ประสบการณ์ภราดรภาพกับผู้อื่น วิธีการ เช่น 1.มีชุมชนอบรมที่มีจำนวนผู้เข้าอบรมและผู้ฝึกอบรมเหมาะสม 2.จัดกลุ่มชีวิตชุมชนย่อยในบ้านเณร 3.ฝึกการกลับใจส่วนตัว

และจิตตารมณ์แห่งการเป็นหนึ่งเดียว 4.ให้ผู้สมัครมีส่วนในงานบ้านและชีวิตปกติ 5.ทำงานและพันธกิจร่วมกับผู้อื่น เพื่อสร้าง จิตตารมณ์การรับใช้ จึงเสนอแนะว่า:

1.กลุ่มย่อย: การแบ่งบ้านเถรขนาดใหญ่ให้เป็น "กลุ่มชีวิตชุมชน" ขนาดเล็ก โดยมี ผู้ฝึกอบรม (Formator) คอยดูแล เพื่อให้การดูแลเป็นรายบุคคลทำได้อย่างทั่วถึง

2.การรับใช้และ "ชีวิตปกติ": กำหนดให้เถรมีส่วนร่วมในงานบ้าน (การทำความสะดวก, การทำอาหาร ฯลฯ) เพื่อเลียนแบบพระคริสต์ในฐานะผู้รับใช้ มากกว่าจะเป็นเจ้านาย

3.การทำงานร่วมกัน: ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งภายในบ้านเถร และในการปฏิบัติงานอภิบาลภายนอก

หลักสูตรปรับปรุงใหม่เพื่อวิธชีนอด

ขั้นตอนการฝึกอบรม 1.ช่วงเตรียม(Propaedeutic stage) 1. ศึกษาเอกสารชีนอด 2. ฝึกทักษะพื้นฐานสำคัญ เช่น 2.1 การเรียนรู้การฟังอย่างตั้งใจ (Active Listening) 2.2 การเสวนา 2.3 การไตร่ตรองร่วมกัน 2.4.ความรับผิดชอบร่วมกัน และ "การสนทนาในพระจิตเจ้า" 2.ช่วงการเป็นศิษย์พระคริสต์(Discipleship stage)ชั้นปรีชาญาณ เรียนมานุษยวิทยาเชิงสัมพันธ์และเสวนา: 2.มองมนุษย์ในมิติพระคัมภีร์ ปรีชาญาณ และวิทยาศาสตร์ 3.ช่วงชั้นเทววิทยาเตรียมรับศีลบวช (Configurative stage) 1.ศึกษาเทววิทยาพระศาสนจักรในมุมมองชีนอด2.อัตลักษณ์พระสงฆ์ในความสัมพันธ์กับ1.พระคริสต์ 2.ประชากรของพระเจ้า 3.ศาสนบริการอื่น มากกว่าการวางตัวอยู่เหนือผู้อื่น 4. ช่วงอภิบาล (Pastoral stage) ฝึกปฏิบัติรูปแบบการอภิบาลแบบมีส่วนร่วม ถูกปรับปรุงด้วยเป้าหมายแบบ "ชีนอด" ที่เฉพาะเจาะจง: และมีการปกป้องคุ้มครอง (Safeguarding): การฝึกอบรมภาคบังคับเกี่ยวกับการป้องกันการล่วงละเมิดและการคุ้มครองบุคคลกลุ่มเปราะบาง

ทีมฝึกอบรมที่มีความหลากหลาย ข้อความเน้นย้ำว่า พระสงฆ์ในอนาคตไม่สามารถถูกฝึกอบรมโดยพระสงฆ์ด้วยกันเองเพียงกลุ่มเดียวได้ ทีมผู้ฝึกอบรมต้องเป็นเหมือน "โลกจำลอง" (Microcosm) ของพระศาสนจักร:

ประจักษ์พยานแห่งความเป็นหนึ่งเดียว: 1.มีผู้ฝึกอบรมที่มีคุณภาพและทำงานร่วมกันเป็นทีม 2.จัดการอบรมต่อเนื่องสำหรับผู้ฝึกอบรม 3.ให้ฆราวาสและนักบวชมีส่วนในการสอน 4.ให้สตรีมีบทบาทในกระบวนการอบรม รวมถึงการไตร่ตรองกระแสเรียก

หมายเหตุสรุป: นี่คือการเปลี่ยนผ่านจากรูปแบบพระสงฆ์ที่เป็น "ผู้ปกครองแบบเบ็ดเสร็จ" (Monarchial) ไปสู่รูปแบบ "ความสัมพันธ์" (Relational) ซึ่งพระสงฆ์คือผู้นำที่เป็นผู้รับใช้ และถูกหล่อหลอมโดยปรีชาญาณร่วมกันของชุมชนที่เขาจะไปรับใช้นั่นเอง

ความรับผิดชอบร่วมกันที่แตกต่างตามบทบาท (Differentiated Co-responsibility)

การอบรมผู้ที่จะเป็นพระสงฆ์ในอนาคตไม่ใช่หน้าที่ของพระสังฆราชหรือคณะผู้บ่มเพาะในบ้านเณรเท่านั้น แต่เป็นความรับผิดชอบร่วมกันของประชากรของพระเจ้าทุกคน

1. การร่างหลักสูตรแบบมีส่วนร่วม: สนับสนุนให้พระสังฆราชรับฟังเสียงจากผู้ที่มีกระแสเรียกในรูปแบบต่างๆ เมื่อต้องจัดทำแนวทางการอบรมระดับชาติและระดับท้องถิ่น (*Ratio Nationalis*)

2. ระบบนิเวศแห่งกระแสเรียก: ครอบครัว โรงเรียน และวัด (อาสนวิหาร/วัดคาทอลิก) ต้องร่วมมือกันผ่านศูนย์ส่งเสริมกระแสเรียก เพื่อแสวงหาและอบรมอย่างต่อเนื่องแก่ผู้ที่ได้รับเลือก

3. การประเมินผลแบบองค์รวม: ความก้าวหน้าของผู้สมัครรับเลือกควรได้รับการประเมินจากบุคคลที่มากกว่าเพียงแค่พระสงฆ์ผู้ให้การอบรมโดยควรรับฟังความเห็นจาก:

1. เพื่อนเณรด้วยกัน
2. สัตบุรุษและฆราวาสที่ได้เห็นพฤติกรรมและการปฏิบัติตนของเขา
3. เจ้าอาวาสจากวัดบ้านเกิดของผู้สมัคร
4. บทบาทของสตรี: เน้นย้ำอย่างชัดเจนถึงความสำคัญในการรับฟังมุมมองและการประเมินจากสตรี ในการพิจารณาว่าผู้สมัครมีความพร้อมสำหรับการรับศีลบรรพชาหรือไม่

การอบรมเพื่อพันธกิจ (Formation for Mission)

เป้าหมายหลักของการบวชคือการรับใช้พันธกิจร่วมกับคริสตชนที่รับศีลล้างบาปทุกคน การอบรมในขั้นต้นจะต้องเปลี่ยนจากการแยกตัวเรียนอยู่แต่ในวิหารการ ไปสู่การลงมือปฏิบัติและมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในด้านต่างๆ ดังนี้

1. งานอภิบาลและงานสังคม: ผู้สมัครต้องมีประสบการณ์การรับใช้คนจน การดูแล "บ้านส่วนรวม" (สิ่งแวดล้อม) และงานอภิบาลด้านสังคม

2. การสื่อสารที่เข้าถึงผู้คน: การฝึกเทศน์ (บทเทศน์) และการสอนคำสอนต้องสามารถเชื่อมโยงพระวาจาของพระเจ้าเข้ากับชีวิตจริงที่เป็นรูปธรรมของผู้คนได้

3. โลกยุคดิจิทัล: หลักสูตรต้องคำนึงถึงผลกระทบของวัฒนธรรมดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้และการประกาศข่าวดี

4. การคุ้มครอง (Safeguarding): กำหนดให้มีการฝึกอบรมด้านการป้องกันการล่วงละเมิดและสร้างวัฒนธรรมแห่งความปลอดภัย

5. คริสตสัมพันธและศาสนสัมพันธ์ การเสวนาระหว่างศาสนา: พัฒนาจิตตารมณ์แห่ง "การแลกเปลี่ยนพระพร" กับความเชื่ออื่นๆ และนิกายต่างๆ ในคริสตศาสนา

6. ทักษะระดับสากล: หากเป็นไปได้ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้สามเณรได้ไปใช้เวลาอบรมในต่างประเทศหรือในสังคมชนบทอื่นที่มีจิตตารมณ์แห่งพันธกิจธรรมทูตที่เข้มแข็ง

- สรุปแก่นสำคัญของภาค 2** การอบรมพระสงฆ์ในพระศาสนาจักรปัจจุบันต้อง
1. เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของประชากรของพระเจ้า
 2. ดำเนินในรูปแบบซินอดและการมีส่วนร่วม
 3. มีความรับผิดชอบร่วมของพระศาสนาจักรทั้งหมด
 4. มุ่งสู่พันธกิจธรรมทูตในโลกปัจจุบัน

บทสรุปภาคผนวก: 1.แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

ในการร่างแนวทางปฏิบัติ นอกจากการรับฟังผู้เชี่ยวชาญจากทวีปต่างๆ แล้ว ยังได้ให้ความสำคัญกับ **"แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ"** ที่รายงานโดยสภาพระสังฆราช สำนักงานเลขาธิการสมัชชาใหญ่ (Synod) และผู้มีประสบการณ์จริง ตัวอย่างเหล่านี้ไม่ใช่ "สูตรสำเร็จ" แต่เป็นแรงบันดาลใจเพื่อให้แต่ละบ้านเณรนำไปปรับใช้ให้เข้ากับวัฒนธรรมและสถานการณ์ของตน

1.การฝึกอบรมบาทหลวงร่วมกับคริสตชนผู้รับศีลล้างบาปทุกคน การฝึกอบรมไม่ได้แยกขาดจากชุมชน แต่เป็นการเดินไปด้วยกัน:

รัสเซีย: ในปีเตรียม (Propaedeutic year) ผู้สมัครจะไปใช้ชีวิตในวัดที่ห่างไกล โดยมีทีมดูแลที่ประกอบด้วยเจ้าอาวาส ครอบครัวคริสตชน ชิสเตอร์ และนักจิตวิทยา เพื่อช่วยกันพิจารณาเสียงกระแสรายก

สหรัฐอเมริกา: เน้นการเยียวยาบาดแผลจากการถูกโดดเดี่ยวทางเทคโนโลยีและการล่มสลายของครอบครัว ผ่านการฝึกจิตภาวนาและความเงียบ โดยมีสตรีร่วมเป็นผู้ร่วมเดินทางฝ่ายจิตวิญญาณ

อิตาลี: เณรอาศัยอยู่ในอพาร์ทเมนต์ของวัดเป็นกลุ่มเล็กๆ (3-4 คน) แทนการอยู่แต่ในบ้านเณร เพื่อให้ได้ฝึกทำงานเลี้ยงชีพและรับใช้จิตตภาวนาในสถานการณ์จริง

สเปนและไต้หวัน: จัดการเข้าเฝ้าร่วมกันระหว่างเณรและผู้นำเยาวชน (ทั้งชายและหญิง) รวมถึงการส่งเณรไปฝึกงานต่างประเทศเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่าง

2. รูปแบบการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมและตามวิถีซินอด

ฟิลิปปินส์: เน้นรูปแบบ **"ชุมชนแห่งชุมชน" (Communion of Communities)** เณรจะมีบทบาทผู้นำในระดับต่างๆ และเน้นการลงพื้นที่ในชุมชนคริสตชนพื้นฐาน (BECs) โดยเฉพาะในกลุ่มคนยากจนและกลุ่มชาติพันธุ์

โคลอมเบีย: ปรับเปลี่ยนอาคารบ้านเณรขนาดใหญ่ให้เป็น **"บ้านหลังเล็ก"** หลายๆ หลัง โดยมีพระสงฆ์ 1 รูป อาศัยอยู่ร่วมกับเณรกลุ่มเล็กๆ เพื่อแบ่งปันชีวิต ประสบการณ์ และการทำงานบ้านร่วมกัน

ไนจีเรีย: เณรต้องทำงานฝีมือและงานซ่อมแซมอาคารด้วยตนเอง (เช่น ช่างไฟ ช่างประปา ช่างไม้ เกษตรกร) เพื่อเรียนรู้ **"ศักดิ์ศรีของแรงงาน"** โดยไม่มีการจ้างพนักงานทำความสะอาด

เม็กซิโกและกานา: เพิ่มวิชาการบริหารจัดการวัด ความโปร่งใสทางการเงิน และหลักสูตร "การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย" (Safe Environments) เพื่อป้องกัน การล่วงละเมิดทุกรูปแบบ

3. ความรับผิดชอบร่วมกันในการพิจารณาและฝึกอบรม

ฝรั่งเศส: สภาพระสังฆราชกำหนดให้ ต้องมีผู้หญิงอย่างน้อย 1 คนที่มีสิทธิออกเสียง อยู่ในคณะกรรมการที่ปรึกษาของบ้านเณรทุกแห่ง บางแห่งมีคู่สามีภรรยาอาศัยอยู่ร่วมกับทีม ผู้ฝึกอบรมด้วย

ออสเตรเลีย: หลักสูตรกำหนดให้เณรเรียนร่วมกับนักศึกษาฆราวาส เพื่อฝึกฝนการเป็น "ผู้นำที่เป็นผู้รับใช้" (Servant Leaders)

ไลบีเรีย: เน้นการปรับทัศนคติทางวัฒนธรรมเพื่อลดการเลือกปฏิบัติทางเพศ ส่งเสริมให้ ผู้หญิงมีบทบาทในการสอน การเทศน์ และการเป็นผู้นำในพระศาสนจักรมากขึ้น

อินเดีย: การร่างกฎระเบียบ (เช่น การใช้ศาสนภัณฑ์หรืออินเทอร์เน็ต) จะทำผ่านการ สนทนากับเณรเพื่อให้เกิดความเข้าใจและยอมรับร่วมกัน ไม่ใช่การสั่งการจากบนลงล่าง

4. การฝึกอบรมเพื่อพันธกิจและการประกาศข่าวดี

สเปนและชิลี: เน้นการพบปะกับคนยากจนและการเข้าหาเยาวชนในพื้นที่ที่เขายู่ จริงๆ เพื่อสร้างความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) และพันธะสัญญาทางจิตวิญญาณ

ออสเตรเลีย: มีโรงเรียนสอนการเทศน์ (Xavier School of Preaching) เพื่อฝึกทักษะ การสื่อสารที่ชัดเจนและสร้างสรรค์

พันธกิจโลกดิจิทัล: ในลาตินอเมริกา มีหลักสูตรการประกาศข่าวดีผ่านสื่อดิจิทัลและ แพลตฟอร์มต่างๆ เพื่อเตรียมเณรให้พร้อมสำหรับการทำงานในโลกยุคใหม่

ข้อสังเกตโดยรวม แนวปฏิบัติเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า การอบรมพระสงฆ์ทั่วโลก กำลังมุ่งไปสู่ 1.ความเป็นซินอด (การเดินร่วมกันในความเป็นหนึ่งเดียวและการมีส่วนร่วม) 2. ความรับผิดชอบร่วมกับฆราวาส 3.การอบรมที่เน้นชีวิตชุมชน 4. การออกไปสู่คนยากจน และชายขอบของสังคม 5. ความสามารถในการปรับตัวทางวัฒนธรรมและดิจิทัล

เป้าหมาย คือการอบรมพระสงฆ์ให้เป็นผู้ที่ มีความสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำงานร่วมกัน มีจิตตารมณ์ธรรมทูต และใส่ใจต่อความต้องการของประชากรของพระเจ้า

ภาคผนวก 2 แผนงานการก้าวเดินไปด้วยกัน (Synodal Roadmap) ระยะเวลา 3 ปี เพื่อปฏิรูปการอบรมสามเณรและพระสงฆ์ โดยมีเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนจากภาคทฤษฎีไปสู่ภาคปฏิบัติ ผ่านการจัดตั้งคณะทำงานกำกับดูแล การสร้างแผนปฏิบัติการในระดับท้องถิ่น และการรายงานผลไปยังสันตะสำนักอย่างต่อเนื่อง สรุปกระบวนการดำเนินงานและติดตามผลมีดังนี้ครับ:

ระยะที่ 1: การเปิดตัวและการเผยแพร่ (6 เดือนแรก) เน้นการสร้างความรู้และวางโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเปลี่ยนแปลง

การกำกับดูแล: สภาพระสังฆราชแต่ละแห่ง (ภายใต้สมณกระทรวงเพื่อพระสงฆ์) จัดตั้ง **คณะทำงาน (Working Group)** เพื่อนำการทบทวนกระบวนการ **ภารกิจหลัก:** 1. จัดทำแผนเผยแพร่เอกสารแนะแนวและนำเสนอองค์ประกอบใหม่ๆ ที่เป็นนวัตกรรม 2. ให้พระสังฆราชแต่ละองค์แต่งตั้ง **ผู้ประสานงานระดับสังฆมณฑล** เพื่อสนับสนุนบ้านเณรในพื้นที่

ผลผลิต: ภายใน 6 เดือน ต้องส่งรายงานเกี่ยวกับเอกสารและข้อเสนอแนะเบื้องต้นจากพระสงฆ์และสภาต่างๆ ไปยังวาติกัน

ระยะที่ 2: การปฏิบัติและการประสานพลัง (ปีที่ 1-2) ระยะนี้คือการเปลี่ยนจาก "การพูดคุย" มาเป็นการสร้าง "แผนปฏิบัติการที่เป็นรูปธรรม" ในระดับท้องถิ่น **1.แผนปฏิบัติการ:** ในช่วงครึ่งหลังของปีที่ 1 บ้านเณรแต่ละแห่งต้องจัดทำแผนงานเจาะจง (How-to) เพื่อนำแนวทางใหม่ไปใช้ **2.แนวทางแบบซินอดัล (Synodal):** แผนเหล่านี้ต้องทำร่วมกับทีมผู้บ่มเพาะและเจ้าหน้าที่อภิบาล (ฆราวาส/ผู้เชี่ยวชาญ) ภายใต้การดูแลของพระสังฆราช **3.ความร่วมมือ:** ต้องแบ่งปันแผนงานภายใน **เขตปกครองคริสตจักร (Ecclesiastical Province)** เพื่อความสอดคล้องและช่วยเหลือกัน **4.การลงมือทำ:** ปีที่ 2 และ 3 จะเป็นการนำแผนไปปฏิบัติจริงในภาคสนาม **5.การติดตามผล:** คณะทำงานจะส่ง **6.รายงานความคืบหน้า** ไปยังวาติกันเมื่อสิ้นสุดปีที่ 2

ระยะที่ 3: การประเมินและการรายงานผล (ปีที่ 3) ระยะสุดท้ายคือการวัดผลความสำเร็จและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคต

1. การประเมิน: คณะทำงานจัดทำสื่อการเรียนรู้เพื่อช่วยให้บ้านเณรวิเคราะห์ว่าอะไรที่สำเร็จและอะไรที่เป็นอุปสรรค

2. รายงานฉบับสมบูรณ์: คณะกรรมการเพื่อพระสงฆ์รวบรวมผลลัพธ์ ปัญหา และประสบการณ์ทั้งหมดเป็นรายงานสรุป

3. การพิจารณาของวาติกัน: รายงานจะถูกส่งไปยังสมณกระทรวงเพื่อพระสงฆ์ เพื่อนำกราทูลรายงานต่อองค์สมเด็จพระสันตะปาปา

4. ก้าวต่อไป: ข้อมูลเหล่านี้จะถูกนำมาใช้กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับ **ระยะ 3 ปี** รอบถัดไป

บทสรุปสำคัญ กระบวนการนี้ถูกออกแบบมาให้เป็น **วงจร (Circular)** โดยเริ่มจาก วาติกัน ส่งต่อไปยังบ้านเณรในท้องถิ่นเพื่อทดลองและปฏิบัติจริงเป็นเวลา 3 ปี จากนั้นจึงส่ง ข้อมูลกลับไปยังวาติกันเพื่อใช้กำหนดทิศทางวิวัฒนาการของพระศาสนจักรในขั้นต่อไป

สรุป: กระบวนการดำเนินงานและการติดตามผล (แผนระยะเวลา 3 ปี) เอกสารฉบับนี้เสนอ **กระบวนการระยะเวลา 3 ปี** เพื่อช่วยให้พระศาสนจักรท้องถิ่นสามารถนำข้อเสนอเชิงซินอตัลไปปฏิบัติ เพื่อการฟื้นฟูการอบรมสมณสมัย (การอบรมพระสงฆ์)

สรุปสาระสำคัญของเอกสาร "เพื่อพระศาสนจักรแบบก้าวเดินไปด้วยกัน (Synodal Church): การแก้ไขปรับปรุงแผนการอบรมพระสงฆ์ (Ratio Fundamentalis)" เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของพระศาสนจักรที่ "ก้าวเดินไปด้วยกัน" โดยมีใจความสำคัญว่า หากพระศาสนจักรต้องการเน้นการมีส่วนร่วมและมุ่งเน้นพันธกิจมากขึ้น วิธีการฝึกฝนอบรมพระสงฆ์ก็จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงใหม่ตั้งแต่รากฐาน

วัตถุประสงค์หลักของการปรับปรุง เป้าหมายสำคัญคือการปรับปรุง **Ratio Fundamentalis Institutionis Sacerdotalis** (ระบบพื้นฐานการอบรมพระสงฆ์ให้มีรูปแบบของ "ความรับผิดชอบร่วมกัน" และ "เป็นธรรมชาติ" ออกจาก "ระบบสงฆ์นิยม" (Clericalism))

1.จากความโดดเดี่ยวสู่การเป็นหนึ่งเดียว: แทนที่จะอบรมพระสงฆ์แยกขาดจากโลก เอกสารฉบับนี้เน้นการอบรมภายในชุมชน ซึ่งหมายถึงการเรียนรู้เคียงข้างไปกับฆราวาส สตรีผู้อุทิศตน และครอบครัว

2.อัตลักษณ์แห่งพันธกิจ: นิยามความเป็นพระสงฆ์ใหม่ โดยไม่ยึดติดกับสถานะหรืออำนาจ แต่ขับเคลื่อนด้วย "แรงผลักดันแห่งพันธกิจ" พระสงฆ์จะถูกมองในฐานะ "ผู้นำที่เป็นผู้รับใช้" (Servant-leader) ผู้ส่งเสริมพรสวรรค์ของผู้อื่น มากกว่าจะเป็นผู้สั่งการเพียงลำพัง

3. วุฒิภาวะความเป็นมนุษย์แบบองค์รวม: ให้ความสำคัญอย่างมากกับสุขภาพทางจิตวิทยาและอารมณ์ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้สมิครมี "วุฒิภาวะทางอารมณ์" ที่จำเป็นต่อการรับมือกับความท้าทายในงานอภิบาลสมัยใหม่ได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ

เสาหลักสำคัญในมุมมองแบบซินอด (Synodal Perspective)

คณะทำงานได้เน้นย้ำถึง 3 ด้านเฉพาะสำหรับการกระบวนการอบรมใหม่ ดังนี้:

เสาหลัก	จุดเน้นสำคัญ
การมีส่วนร่วม (Participation)	การให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นฆราวาสและสตรี เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาและประเมินผลผู้สมัครเตรียมเป็นพระสงฆ์
การวินิจฉัยแยกแยะตัดสินใจ (Discernment)	ก้าวข้ามผ่านแค่การ "ทำเครื่องหมายถูกต้องตามช่อง" ไปสู่การแยกแยะความเหมาะสมของผู้สมัครอย่างต่อเนื่องผ่านชีวิตจริง
ความสัมพันธ์ (Relationality)	การพัฒนา "ศิลปะแห่งการรับฟัง" ให้เป็นสมรรถนะหลักสำหรับศาสนบริกรในอนาคต

เป้าหมาย: "ศิษย์ธรรมทูตของพระคริสต์" ท้ายที่สุด เอกสารมุ่งหวังที่จะสร้างพระสงฆ์ที่เป็น "ศิษย์ธรรมทูตของพระคริสต์" (Missionary Disciple) มาก่อนความเป็นศาสนบริกร โดยเรียกร้องให้การอบรมนั้นไม่ใช่แค่เรื่องวิชาการหรือพิธีกรรม แต่ต้องหยั่งรากลึกใน "กลิ่นสาบของแกะ" (ใกล้ชิดกับสัตว์ปศุสัตว์) เพื่อให้แน่ใจว่าคณะสงฆ์สามารถนำพาพระศาสนจักรที่ก้าวเดินไปด้วยกันได้ แทนที่จะเป็นระบบที่สั่งการจากบนลงล่างเพียงอย่างเดียว

บทสรุปสำคัญ: การปรับปรุงนี้ไม่ใช่แค่การเปลี่ยนหลักสูตรการเรียน แต่คือการเปลี่ยน "วัฒนธรรม" ของการเป็นสงฆ์ให้มีความถ่อมตัว ความเป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้า กับเพื่อนพี่น้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในพันธกิจ เป็นศิษย์ธรรมทูตของพระคริสต์ในโลกปัจจุบัน

“หากพระศาสนจักรต้องการเน้นการมีส่วนร่วม
และมุ่งเน้นพันธกิจมากขึ้น วิธีการฝึกฝนอบรมพระสงฆ์
ก็จำเป็นต้องเปลี่ยนใหม่ตั้งแต่รากฐาน”

(หมวดพระคัมภีร์)

เสียงร้องของคนยากจนกับพระเจ้าผู้ทรงฟัง

The Cry of the Poor and the God Who Hears

บาทหลวงกฤษฎา ลิ้มเฉลิม¹

บทนำ: สมณสาสน์ *Dilexi te* และเข็มทิศใหม่แห่งความเมตตา

ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงที่เชื่อมโยงรากของศตวรรษที่ 21 การประกาศสมณสาสน์เตือนใจ *Dilexi te* (ข้าพเจ้ารักท่าน) โดยสมเด็จพระสันตะปาปาเลโอที่ 14 ในวันที่ 4 ตุลาคม ค.ศ. 2025 มิได้เป็นเพียงการออกเอกสารตามวาระปกติของพระศาสนจักร แต่ถือเป็นหมุดหมายสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ที่สั่นสะเทือนมโนธรรมของคริสตชนและสังคมโลก สมณสาสน์ฉบับนี้มีสถานะพิเศษในฐานะ “มรดกทางเทววิทยา” ที่สืบทอดมาจากเจตนารมณ์สุดท้ายของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส ผู้ทรงจัดเตรียมเนื้อหาหลักไว้ก่อนจะเสด็จกลับคืนสู่พระหัตถ์ของพระเจ้า โดยพระสันตะปาปาเลโอที่ 14 ทรงนำมาปรับปรุงและประกาศใช้เป็นเอกสารฉบับแรกในรัชสมัยของพระองค์เพื่อยืนยันว่า “ความรักต่อคนยากจน” คือหัวใจที่ไม่เปลี่ยนแปลงของพันธกิจคาทอลิก (เทียบ DT 3)

¹บาทหลวงสังกัดสังฆมณฑลราชบุรี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการแผนกพระคัมภีร์ และ PMS, รองผู้อำนวยการศูนย์คริสตศาสนธรรม และ รองอธิการสภามหาวิทยาลัยแม่พระนิรมล ราชบุรี

สมณสาสน์ *Dilexi te* ทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมระหว่างมิติความเชื่อและมิติการปฏิบัติ โดยมีรากฐานมาจากสมณสาสน์ *Dilexit Nos* (2024) ของพระสันตะปาปาฟรังซิสที่เน้นเรื่องความรักแห่งพระหฤทัยของพระเยซูเจ้า หาก *Dilexit Nos* คือการสำรวจความลึกซึ้งของต้นธารแห่งรัก *Dilexi te* ก็คือการประกาศผลผลิตของความรักนั้นในโลกแห่งความจริง โดยเฉพาะการเผชิญหน้ากับ “วัฒนธรรมแห่งความเฉยเมย” (Culture of Indifference) ซึ่งพระสันตะปาปาเลโอที่ 14 ทรงวิพากษ์ว่าเป็นสถานะที่มนุษย์สมัยใหม่สร้าง “ฟองสบู่แห่งความสะดวกสบาย” (Bubble of Comfort) ขึ้นมาปกป้องตนเอง จนกระทั่งเสียงร้องของผู้ทุกข์ยากกลายเป็นเพียงเสียงรบกวนที่ถูกคัดออกจากการรับรู้ (เทียบ DT 11) สมณสาสน์นี้จึงพยายามเปลี่ยนผ่านความรักจากนามธรรมไปสู่ “ทางเลือกเพื่อคนยากจน” (Preferential Option for the Poor) ซึ่งไม่ใช่เรื่องของการเลือกปฏิบัติเชิงการเมือง แต่เป็นการเลียนแบบพระลักษณะของพระเจ้าผู้ทรงโน้มพระองค์ลงมาหาผู้ที่เปราะบางที่สุด (เทียบ EG 197)

หัวใจสำคัญที่สมณสาสน์ฉบับนี้ต้องการตอกย้ำคือการที่พระศาสนจักรต้องกลับไป “สัมผัสพระกายของพระคริสต์” (Touch the flesh of Christ) ในตัวผู้ทุกข์ยาก การมองเห็นคนยากจนมิใช่เพียงการทำทานแบบสงเคราะห์ (Object of Charity) แต่คือการรับรู้ถึงการประทับอยู่ของพระเจ้าในประวัติศาสตร์มนุษย์ การทำความเข้าใจในทัศนเรื่องคนยากจนจึงต้องเริ่มจากการพิจารณาผ่านแว่นตาของเทววิทยาพระคัมภีร์ เพื่อให้เห็นว่าพระเจ้าทรงเป็นพระเจ้าผู้ทรง “ฟัง” และ “แทรกแซง” เพื่อกอบกู้ผู้ที่ไร้เสียงเสมอมา

“คนยากจน” ในพระคัมภีร์พันธสัญญาเดิม

พระคัมภีร์พันธสัญญาเดิมใช้ภาษาฮีบรู มิได้ทำหน้าที่เพียงสื่อสารข้อมูล แต่ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสะท้อนหัวใจของพระเจ้าที่มีต่อมนุษยชาติ มโนทัศน์เรื่อง “คนยากจน” ในพันธสัญญาเดิมมีความลุ่มลึกและเป็นพหุมิติ ซึ่งสะท้อนผ่านคำศัพท์ที่มีนัยทางสังคมและเทววิทยาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในการทำความเข้าใจเสียงร้องของคนยากจน เราจำเป็นต้องสำรวจรากศัพท์ในพระคัมภีร์ภาษาฮีบรูซึ่งมีความลุ่มลึกและจำแนกสถานะความยากจนไว้อย่างละเอียด (Gutierrez, 1988: 7) คำแรกคือ **אָנִי** (‘Ani - อานี) หมายถึงผู้ที่ถูกกดขี่โดยอำนาจทางสังคมหรือโครงสร้างที่ไม่เป็นธรรม ผู้ถูกทำให้ต่ำต้อยด้วยกำลัง เน้นย้ำสถานะของผู้ที่ไม่มีอำนาจต่อรองใด ๆ นอกจากความไว้วางใจในความยุติธรรมของพระเจ้า คำที่สองคือ **עֲבֹיִן** (‘Ebyon - เอ็บโยน) สื่อถึงผู้ขัดสนอย่างรุนแรง ผู้ที่ต้องวิงวอนขอความเมตตาเพื่อปัจจัยพื้นฐาน (อาหาร/น้ำ) สะท้อนภาพลักษณ์ของมนุษย์ที่ยืนอยู่ต่อหน้าพระเจ้าด้วยมือเปล่า และรอคอยความรอดพ้นอย่างจذจ่อ คำที่สามคือ **דָּל** (Dal - ดัล) หมายถึงผู้ที่อ่อนแอทางกายภาพ ชูบผอม ไร้กำลัง ผู้ที่อ่อนแอ หรือผู้ที่มีทรัพยากรจำกัดจนไม่สามารถปกป้องตนเองได้ สื่อถึงความเปราะบางของความเป็นมนุษย์ที่เรียกร้องการปกป้องจากพระเจ้าผู้ทรงเป็นโล่กำบัง และคำที่สี่ซึ่งมีความหมายทางเทววิทยาสูงสุดคือ **אָנָוָה** (‘Anaw - อานาว) ซึ่งหมายถึง

“ผู้ถ่อมตน” หรือ “คนจนของพระเจ้า” ผู้ที่ตระหนักว่าตนเองไม่มีที่พึ่งใด ๆ ในโลกและต้องวางใจในพระกรุณาของพระเจ้าเพียงอย่างเดียว (Boff, 1997: 55)

จากการวิเคราะห์ศัพท์เหล่านี้ เราสามารถประเมินได้ว่าความยากจนในพันธสัญญาเดิมไม่ใช่เพียง “โซคร้าย” หรือ “ชะตากรรมที่บอดใบ้” แต่คือผลลัพธ์ของความบิดเบี้ยวทางจริยธรรมของมนุษย์ที่แสดงออกผ่านโครงสร้างสังคม (เทียบ DT 14) สภาวะความยากจนที่รุนแรงที่สุดคือสภาวะของการถูกกลืนกินโดยศัตรูจนกลายเป็นผู้ไร้สิทธิไร้เสียง ดังที่ปรากฏในบทเพลงของพระนางมารีย์ (Magnificat) ที่ว่าพระเจ้าทรง “ยกย่องผู้ต่ำต้อยและส่งเศรษฐีไปมือเปล่า” (ลก. 1:52-53) ซึ่งสอดคล้องกับเหตุการณ์สำคัญในหนังสืออพยพ (3:7) เมื่อพระเจ้าทรงตรัสว่า “เราเห็นความทุกข์ทรมาน... เราได้ยินเสียงร้อง” การที่พระเจ้าทรง “เห็น” และ “ได้ยิน” มิใช่สภาวะหยุดนิ่ง แต่คือการแทรกแซงเชิงประวัติศาสตร์เพื่อการปลดปล่อย

ในทัศนะของ Gutierrez (1988) “ทางเลือกเพื่อคนยากจน” ในพันธสัญญาเดิมคือการประกาศว่าพระเจ้าทรงเลือกข้าง (Partisanship of God) มิใช่เพราะคนจนมีความด้อยมากกว่าผู้อื่น แต่เพราะพระเจ้าทรงเป็นพระเจ้าแห่งความยุติธรรมผู้ไม่ทรงยอมทนต่อการข่มเหงผู้ที่ไร้ทางสู้ (สดด 34:6) มโนทัศน์นี้กลายเป็นเชื้อไฟศักดิ์สิทธิ์ที่จุดประกายให้บรรดาประกาศกลุกขึ้นมาวิพากษ์วิจารณ์สังคมอย่างเผ็ดร้อน

เสียงจากประกาศก: การวิพากษ์โครงสร้างความอยุติธรรม

บทบาทของบรรดาประกาศกในพันธสัญญาเดิมถือเป็นจุดสูงสุดเชิงกลยุทธ์ของการสอนเรื่องสิทธิของผู้ยากไร้ หน้าที่ของประกาศกมิใช่เพียงการทำนายอนาคต แต่คือการ “พิพากษา” (Judge) และ “ประณาม” (Condemn) พฤติกรรมของชนชั้นปกครองที่สร้างความมั่งคั่งบนหยาดเหงื่อและน้ำตาของคนจน พระเจ้าทรงประกาศอย่างชัดเจนผ่านทางประกาศกว่าการนมัสการที่ปราศจากความยุติธรรมคือความว่างเปล่าและเป็นการหมิ่นพระเกียรติของพระองค์อย่างรุนแรง

ประกาศกอโมส (อมส. 5) ได้ใช้ถ้อยคำที่รุนแรงเพื่อประณามสังคมที่ “เหยียบย่ำคนยากจน” และ “รับสินบนเพื่อบิดเบือนสิทธิของผู้ขัดสน” ประกาศกอโมสชี้ให้เห็นว่าพระเจ้าทรงรังเกียจเทศกาลฉลองและเครื่องบูชาที่หรูหรา หากในสังคมนั้นความยุติธรรมไม่ได้หลังไถลงมาดังสายน้ำ (อมส. 5:24) การวิพากษ์ของประกาศกอโมสเป็นการกระชากหน้ากากของศาสนาที่รับใช้ชนชั้นนำแต่ทอดทิ้งมนุษย์ธรรม ในขณะที่ประกาศกอิสยาห์ ทรงสั่งการอย่างเฉียบขาดให้ “จงเรียนรู้ที่จะทำความดี จงแสวงหาความยุติธรรม จงช่วยเหลือผู้ถูกข่มเหง จงให้ความเป็นธรรมแก่ลูกกำพร้า จงปกป้องสิทธิของหญิงหม้าย” (อสย. 1:17) ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เปราะบางที่สุดในโครงสร้างสังคมยุคนั้น ยิ่งไปกว่านั้น ประกาศกเยเรมีย์ได้สร้างนิยามทาง

เทววิทยาที่สันตะเพื่อนมโนธรรมว่า “เขาตัดสินคดีของคนยากจนและคนขัดสน เขาก็อยู่อย่างมีความสุข การทำเช่นนี้เป็นารรู้จักเรามีใช้หรือ” (ยรม. 22:16) คำสอนนี้ปฏิบัติแนวคิดเรื่องความเชื่อโดยสิ้นเชิง เพราะการ “รู้จักพระเจ้า” ไม่ใช่เรื่องของความรู้เชิงทฤษฎี แต่คือการปฏิบัติความยุติธรรม สอดคล้องกับคำสอนในสมณสาสน์ *Dilexi te* ที่ระบุว่าโครงสร้างทางสังคมที่เอารัดเอาเปรียบคือ “โครงสร้างแห่งบาป” (Structure of sin) (DT 93) ที่ปิดกั้นพระพรของพระเจ้า การพิพากษาของพระเจ้าต่อสังคมที่เหลื่อมล้ำจึงเป็นการยืนยันศักดิ์ศรีของมนุษย์ที่พระองค์ทรงสร้างมาอย่างเท่าเทียมกัน จิตตารมณ์เชิงพยากรณ์นี้เองที่ส่งต่อเนื้อหามายังพระชนม์ชีพของพระเยซูเจ้า ผู้ทรงมิได้เพียงแค่ตรัสเกี่ยวกับคนยากจน แต่ทรงรับสภาพมนุษย์มาเป็นหนึ่งเดียวกับคนยากจนจนถึงที่สุด

“คนยากจน” ในพระคัมภีร์พันธสัญญาใหม่

เมื่อประวัติศาสตร์แห่งความรอดเคลื่อนเข้าสู่พันธสัญญาใหม่ มโนทัศน์เรื่อง “คนยากจน” ได้รับการขยายความให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นผ่านพระชนม์ชีพและคำสอนของพระเยซูคริสต์ ภาษากรีกที่ใช้ในพระวรสารช่วยให้เราเห็นความแตกต่างของสภาวะความขัดสนที่ส่งผลต่อศักดิ์ศรีของมนุษย์ในมิติต่าง ๆ

- *πτωχός* (*ptochos*): สื่อถึงคนจนที่ขัดสนอย่างถึงขั้นต้องก้มหัวขอทาน (Beggar) เป็นสภาวะที่ไร้ทรัพยากรโดยสิ้นเชิงและต้องพึ่งพาผู้อื่นเพื่อความอยู่รอด นัยสำคัญของคำนี้รวมถึง “ภาระหนักแห่งความอับอายทางสังคม” (Added burden of social shame) เพราะในยุคนั้นความจนมักถูกตีความว่าเป็นผลจากบาป (DT 22) คำนี้ปรากฏในบทเทศนาบนภูเขา “ผู้มีใจยากจนย่อมเป็นสุข” (มธ. 5:3) ซึ่งหมายถึงการสละความยึดมั่นในตนเองเพื่อรอรับความรักจากพระเจ้า
- *πενής* (*penes*): สื่อถึงคนที่ต้องทำงานหนักเพื่อเลี้ยงชีพ (Working Poor) แม้จะมีงานทำแต่ก็มีรายได้เพียงแค่อุปประทังชีวิตวันต่อวัน ไร้ซึ่งความมั่นคงหรือหลักประกันในอนาคต

ในพระวรสารตามคำบอกเล่าของนักบุญลูกา (ลก. 4:18) พระเยซูเจ้าทรงประกาศพันธกิจหลักของพระองค์โดยใช้คำว่า *ptochos* เพื่อชี้ให้เห็นว่า “ชาวดี” ถูกส่งมายังผู้ที่โลกมองว่าไร้ค่าที่สุด การประกาศว่า “ท่านทั้งหลายที่ยากจนย่อมเป็นสุข เพราะพระอาณาจักรของพระเจ้าเป็นของท่าน” (ลก. 6:20) คือการพลิกผันคุณค่าทางสังคมอย่างสุดขั้ว ความยากจนในบริบทของพระวรสารจึงไม่ใช่เพียงสภาวะทางเศรษฐกิจที่ต้องแก้ไข แต่เป็น “พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์” ที่พระเจ้าทรงเลือกเพื่อเปิดเผยพระองค์เอง คนยากจนกลายเป็น “ประธานของชาวดี” (Subject of the Gospel) มิใช่เพียงเป้าหมายของการสงเคราะห์เท่านั้น ซึ่งนำไปสู่การเปิดเผยของพระองค์ในฐานะ “พระเมสสิยาห์ผู้ยากจน”

พระเมสสิยาห์ผู้ยากจน (The Poor Messiah)

สมณสาสน์ *Dilexi te* เน้นย้ำว่าหัวใจของคริสตวิทยาคือแนวคิดเรื่อง *κένωσις* (Kenosis) หรือการที่พระเจ้าทรง “สละพระองค์” เพื่อมารับสภาพมนุษย์ที่ยากไร้ (DT 16) การที่พระบุตรของพระเจ้าทรงบังเกิดในรางหญ้าท่ามกลางสัตว์และคนเลี้ยงแกะมิใช่เรื่องบังเอิญ แต่เป็นการตัดสินใจเชิงเทววิทยาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ เพื่อสื่อสารว่าความรักของพระเจ้าไม่มีพรมแดนและไม่เลือกชนชั้น นักบุญเปาโลได้เขียนจดหมายถึงชาวโครินธ์ โดยประกาศว่า “แม้ทรงร่ำรวย พระองค์ก็ยังทรงยอมกลายเป็นคนยากจนเพราะเห็นแก่ท่าน เพื่อท่านจะได้ร่ำรวยเพราะความยากจนของพระองค์” (2 คร. 8:9) ท่านยังย้ำอีกครั้งในบทจดหมายถึงชาวฟิลิปปี “แม้ว่าพระองค์ทรงมีธรรมชาติพระเจ้า พระองค์ก็มีได้ทรงถือว่าศักดิ์ศรีเสมอพระเจ้านั้น เป็นสมบัติที่จะต้องหวงแหน แต่ทรงสละพระองค์จนหมดสิ้น ทรงรับสภาพดุจทาส เป็นมนุษย์ดุจเรา ทรงแสดงพระองค์ในธรรมชาติมนุษย์ ทรงถ่อมพระองค์จนถึงกับทรงยอมรับแม้ความตาย เป็นความตายบนไม้กางเขน” (ฟป. 2:6-8) ความมั่งคั่งที่มนุษย์ได้รับจากความยากจนของพระคริสต์คือ “ศักดิ์ศรีที่ไม่อาจสูญสลายได้” เพราะพระองค์ทรงพิสูจน์ว่าคุณค่าของคนคนหนึ่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่เขามี แต่ขึ้นอยู่กับการที่เขาเป็น “ที่รักของพระเจ้า” ดังที่ Gutierrez กล่าวไว้ว่าพระคริสต์เจ้าไม่ได้อยู่ข้างคนยากจนเท่านั้น แต่ทรงอยู่ภายในประสบการณ์ของพวกเขา (เทียบ 1988: 3-13) “นี่ไม่ใช่เพียงแค่ความเมตตาของมนุษย์ แต่เป็นการเปิดเผยว่า การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ต่ำต้อยและผู้ไร้ซึ่งอำนาจเป็นหนทางพื้นฐานในการพบกับพระเจ้าในประวัติศาสตร์ ในคนยากจน พระองค์ยังคงตรัสกับเราอยู่” (DT 5) ในสมณสาสน์นี้ต้องการชี้ให้เห็นว่า ความยากจนของพระเยซูคริสต์คือเครื่องมือที่ทำให้ลายกำแพงแห่งชนชั้นและการเหยียดหยาม

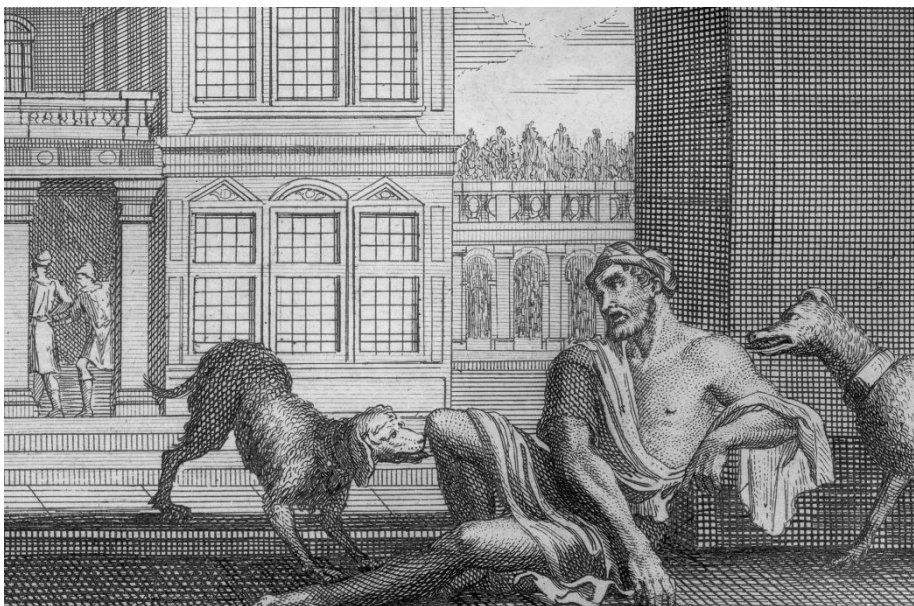
ยิ่งไปกว่านั้น สภาวะชีวิตของพระเยซูเจ้าที่ปรากฏในพระวรสารนักบุญลูกา ซึ่งพระองค์ตรัสว่า “บุตรแห่งมนุษย์ไม่มีที่จะวางศีรษะ” (ลก. 9:58) สะท้อนถึงสถานะของพระองค์ในฐานะ “ครูผู้จาริก” (Itinerant Teacher) หรือการเป็นครูที่ออกไปหาผู้คน โดยเฉพาะคนยากจนที่ไร้ความมั่นคงทางวัตถุ พระองค์ทรงเลือกจะมีชีวิตอยู่ชายขอบของสังคมเพื่อเป็นหนึ่งเดียวกับผู้ถูกทอดทิ้ง ความไม่มั่นคงในชีวิตของพระคริสต์กลายเป็นแหล่งพลังที่ทำให้พระองค์ทรงเข้าถึงใจของผู้ที่เจ็บปวดได้ดีที่สุด การสละพระองค์ (Kenosis) นี้มิได้หยุดลงที่รางหญ้า แต่ดำเนินไปจนถึงการสละพระชนม์ชีพบนกางเขนในฐานะ “ผู้ที่ถูกกำจัด” (The Discarded) ซึ่งกลายเป็นต้นแบบจริยศาสตร์ที่พระศาสนจักรต้องปฏิบัติตาม

จริยศาสตร์ของพระคริสต์เจ้าต่อผู้ทุกข์ยาก

คำสอนของพระเยซูเจ้ามิใช่เพียงคำแนะนำทางจริยธรรมที่สวยงามแต่เป็น “มาตรฐานสุดท้าย” (Final Criterion) ที่จะตัดสินชีวิตของมนุษย์ทุกคน จริยศาสตร์ของพระองค์ท้าทายตรรกะของโลกที่มักเชิดชูผู้มั่งมีและมองข้ามผู้ยากไร้ โดยทรงเปลี่ยนคนยากจนให้กลายเป็น “ศีลศักดิ์สิทธิ์” แห่งการประทับอยู่ของพระเจ้า

พระวรสารนักบุญมัทธิว (25:31-46) กล่าวถึงการพิพากษาครั้งสุดท้ายซึ่งสมณสาสน์ *Dilexi te* ชี้ให้เห็นว่าการตัดสินในวันสุดท้ายไม่ได้ขึ้นอยู่กับพิธีกรรมทางศาสนาที่ซับซ้อน แต่ขึ้นอยู่กับคำถามที่เรียบง่าย: “ท่านได้ให้อาหารแก่เราเมื่อเราหิวหรือไม่?” การที่พระองค์ทรงระบุว่า “ท่านทำสิ่งใดต่อพี่น้องผู้ต่ำต้อยที่สุดของเรคนหนึ่ง ท่านก็ทำสิ่งนั้นต่อเรา” (มธ. 25:40) เป็นการสถาปนา “ศีลศักดิ์สิทธิ์แห่งคนยากจน” (Sacrament of the Poor) บาปที่ร้ายแรงที่สุดในสายพระเนตรของพระเจ้าจึงมิใช่เพียงการทำผิดกฎ แต่คือ “บาปของการมองไม่เห็น” (Sin of Invisibility) หรือความเฉยเมยต่อทุกข์สุขของเพื่อนมนุษย์ที่อยู่ตรงหน้า (เทียบ DT 9-12)

อุปมาเรื่องเศรษฐีกับลาซารัส (ลก. 16:19-31) ยืนยันถึงจริยศาสตร์นี้ได้อย่างชัดเจน บาปของเศรษฐีมิใช่การไปขโมยของจากลาซารัส แต่คือการที่เขาไม่ทรพยากรล้นเหลือแต่กลับ “มองไม่เห็น” ลาซารัสที่นอนรอรับเศษอาหารอยู่ที่หน้าประตูบ้าน ความมั่งคั่งที่สร้างกำแพงกั้นกลางระหว่างมนุษย์คือกับดักที่นำไปสู่ความตายทางจิตวิญญาณ (เทียบ DT 22) จริยศาสตร์ของพระคริสต์จึงเรียกร้องความรักที่ประกอบด้วยการกระทำ ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นรากฐานของพระศาสนจักรยุคเริ่มแรกในการสร้างประชาคมที่ไม่มีใครต้องขาดสน

พระศาสนจักรที่ซื่อสัตย์ต่อพระหฤทัยของพระเจ้า

สมณสาสน์ *Dilexi te* ยืนยันว่าความรักต่อคนยากจนมิใช่เพียงกิจกรรมอาสาสมัคร แต่เป็นเกณฑ์ตัดสินความซื่อสัตย์ต่อพระหฤทัยของพระเจ้าและหัวใจสำคัญของความเชื่อ โดยพระศาสนจักรเรียกร้องให้บรรดาคริสตชนทะลาย “วัฒนธรรมแห่งการเมินเฉย” เพื่อกลับไปรับฟังเสียงร้องของผู้ทุกข์ยากที่ถูกกลบด้วยความเจริญทางวัตถุ การเลือกเพื่อคนยากจนต้องถูกยกให้เป็นลำดับความสำคัญสูงสุดในมิติทางศาสนา เพื่อคืนศักดิ์ศรีให้แก่เขาในฐานะสมาชิกแห่งพระกายพระคริสต์ แม้การสร้างงานจะเป็นเป้าหมายหลัก แต่ “การให้ทาน” ยังคงจำเป็นในฐานะจุดเริ่มต้นของการสัมผัส พบปะ และมองหน้าคนจนด้วยความเมตตา ทั้งนี้ พันธกิจต้องครอบคลุมทั้งการสงเคราะห์ส่วนบุคคลและการต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมที่อยู่ติดธรรมอย่างเป็นรูปธรรม พระศาสนจักรถูกเรียกให้เป็นประจักษ์พยานถึงความรักผ่านการลงมือทำเพื่อความยุติธรรมและการผูกสัมพันธ์กับผู้ยากไร้อย่างใกล้ชิด (เทียบ Gonçalves, 2025: 291-301)

พระศาสนจักรที่แท้จริงตามจิตตารมณ์ของพระวรสารคือพระศาสนจักรที่ดำรงอยู่ “เพื่อ” และ “กับ” คนยากจน โดยมีรูปแบบชีวิตที่ชัดเจนในหนังสือกิจการอัครสาวก บทที่ 2 และ 4 การแบ่งปันทรัพยากรในประชาคมเริ่มแรกมิใช่เรื่องของการกุศโลบายใจสมัคร แต่เป็น “เอกลักษณ์” (Identity) ของผู้ติดตามพระคริสต์ที่เชื่อว่าทุกสิ่งที่เขามีคือของประทานจากพระเจ้าเพื่อส่วนรวม (กจ. 4:32) ตามทัศนะของ Brown (1992) รูปแบบชีวิตเช่นนี้เป็นการทำลายโครงสร้างเศรษฐกิจแบบ “ผู้อุปถัมภ์” (Patronage system) ของอาณาจักรโรมันที่เน้นบุญคุณและความเหลื่อมล้ำ คริสตชนยุคแรกได้สถาปนา “เศรษฐกิจแห่งภราดรภาพ” (Fraternal Economy) ขึ้นมาแทนที่ ความมุ่งมั่นนี้เห็นได้ชัดจากการตั้งกลุ่มสังฆานุกร (Diaconia) ในหนังสือกิจการอัครสาวก (6:1-6) เพื่อดูแลแม่ยายและคนต่างชาติ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มักถูกลืมในสังคมสมัยนั้น การที่นักบุญสเตเฟน มรณสักขีคนแรกเป็นหนึ่งในกลุ่มสังฆานุกร สะท้อนว่าการรับใช้คนจนกับการยอมตายเพื่อความเชื่อคือเรื่องเดียวกัน (DT 37)

ประวัติศาสตร์พระศาสนจักรยังเต็มไปด้วยพยานยืนยันถึงความเชื่อนี้ เช่น นักบุญ ลอเรนซ์ สังฆานุกรแห่งกรุงโรม เมื่อถูกทางการบีบให้ส่งมอบ “สมบัติของพระศาสนจักร” ท่านกลับนำคนตาบอด คนง่อย และคนยากจนมาปรากฏตัวพร้อมกล่าวว่า “นี่คือชุมชนที่แท้จริงของพระศาสนจักร” (DT 38) หรือในคำสอนของนักบุญยอห์น คริสโตสโตมที่ตำหนิผู้ที่ตกแต่งพระแท่นด้วยถ้วยทองคำแต่ปล่อยให้พระคริสต์ในตัวคนยากจนต้องหนาวตายข้างทาง ท่านเน้นย้ำว่า “พระเจ้าไม่ต้องการภาชนะทองคำ แต่ต้องการจิตวิญญาณที่เปล่งประกายด้วยความเมตตา” (DT 41) ในยุคกลาง คณะนักบวชภิกขาจาร (Mendicant Orders) เช่น คณะฟรังซิสกันและคณะโดมินิกันได้ปฏิวัติรูปแบบการเผยแผ่ศาสนาโดยการเข้าไปใช้ชีวิตคลุกคลีกับคนยากจนในเมืองใหญ่ เปลี่ยนสถานะจากการ “ช่วยคนจน” มาเป็น “เป็นคนจน

เพื่อคนจน” (DT 63) มรดกเหล่านี้ถูกนำมาประยุกต์เข้ากับวิสัยทัศน์ในสมณสาสน์ *Dilexi te* เพื่อตอบโจทยความท้าทายสมัยใหม่

วิสัยทัศน์จาก *Dilexi te*: 3 แนวทางสู่การเยียวยาสังคม

เพื่อให้การตอบสนองต่อคนยากจนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับจิตตารมณ์ของพระวรสาร สมณสาสน์ *Dilexi te* ได้เสนอแนวทางการเยียวยาสังคมผ่าน 3 เสาหลักเชิงกลยุทธ์:

1. **การเปิดใจรับรู้ (Awareness):** คือการทำลาย “วัฒนธรรมแห่งการทิ้งขว้าง” ที่มองว่ามนุษย์บางกลุ่มเป็นส่วนเกินของเศรษฐกิจ การเปิดใจเริ่มต้นจากการตระหนักว่าคนยากจนทุกคนมีศักดิ์ศรีที่พระเจ้าประทานให้เท่าเทียมกับมหาเศรษฐี และการมีชีวิตที่สะดวกสบายบนความทุกข์ของผู้อื่นคือภาวะแปลกแยกทางจิตวิญญาณ (DT 11)
2. **การเปิดหูรับฟัง (Listening):** มิใช่เพียงการฟังข้อมูลทางสถิติ แต่คือการฟัง “เสียงร้อง” และเรื่องราวชีวิตของผู้ทุกข์ยาก การฟังนี้ต้องนำไปสู่ “ความรักเชิงรำพึง” (Contemplative Love) ที่มองเห็นความงามและศักดิ์ศรีที่ซ่อนอยู่ในตัวผู้ที่โลกปฏิเสธ (DT 101)
3. **การรักในภาคปฏิบัติ (Practical Love):** คือการก้าวพ้นจากการสงเคราะห์แบบชั่วคราวไปสู่การแก้ไขที่ต้นเหตุของปัญหา การรักในภาคปฏิบัติต้องมุ่งเน้นที่การ “ปลดปล่อย” (Liberation) และการเสริมสร้างศักยภาพเพื่อให้คนยากจนสามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเองอย่างมีศักดิ์ศรี (DT 100) พระศาสนจักรต้องออกไปพบปะแบบเผชิญหน้าและเห็นอกเห็นใจ (encounter and empathy) (DT 115) ต่อผู้ยากจนด้วยใจจริง

สมณสาสน์ฉบับนี้วิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจที่ “ฆ่า” (Economy that kills) โดยชี้ให้เห็นว่าความเหลื่อมล้ำสุดโต่งไม่ใช่เรื่องบังเอิญ แต่เป็นผลผลิตของ “โครงสร้างบาป” ที่เกิดจากความโลภและการเก็งกำไรอย่างไร้ขอบเขต พระสันตะปาปาเลโอที่ 14 ทรงเตือนสติว่า “ทฤษฎีการไหลรินของผลประโยชน์” (Trickle-down theory) มักเป็นเพียงข้ออ้างเพื่อรักษาอำนาจของกลุ่มคนส่วนน้อย (DT 93) การเยียวยาสังคมจึงต้องหมายรวมถึงการเรียกร้องนโยบายสาธารณะที่ยุติธรรมและการควบคุมตลาดไม่ให้ทำลายสวัสดิภาพของมนุษย์

สถานการณ์ความยากจนในบริบทประเทศไทย

เมื่อนำกรอบคิดจากสมณสาสน์ *Dilexi te* มาพิจารณาบริบทประเทศไทย เราจะพบกับภาพความย้อนแย้งเชิงโครงสร้างที่ซับซ้อน แม้ไทยจะขยับสถานะเป็นประเทศรายได้ปานกลางระดับสูงและมีตัวเลข GDP ที่ฟื้นตัว (World Bank, 2026) แต่ธนาคารโลกชี้ว่าการเติบโตนี้ยังไม่สอดคล้องกับคุณภาพชีวิตจริง เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์จีนิ (Gini Coefficient) ยังคงสะท้อนความเหลื่อมล้ำที่สูงและการกระจายรายได้ที่กระจุกตัวอยู่เพียงกลุ่มบน (World Bank, 2025) แม้อัตราการจ้างงานจะดูดีในเชิงตัวเลข แต่ส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกระบบที่มีผลิตภาพต่ำและรายได้ไม่แน่นอน ความร่ำรวยกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มอภิสิทธิ์ชน ในขณะที่เกษตรกร แรงงานนอกระบบ และแรงงานข้ามชาติยังคงติดอยู่ในกับดักความยากจน

ประเทศไทยยังมีคนยากจนจำนวนมาก แต่เสียงร้องของพวกเขากลับถูกละเลย ความยากจนในสังคมไทยมักถูก “บิดเบือน” ด้วยคตินิยมเรื่อง “ความคู่ควร” (Meritocracy) ที่บิดเบือนหลายคนเชื่อว่าความรวยคือผลของบุญบารมี และความจนคือผลของกรรมเก่าหรือความขี้เกียจส่วนบุคคล (เทียบ DT 14) ทักษะคิดเช่นนี้สร้าง “การเหยียดหยามที่ซ่อนเร้น” ต่อคนยากจน และกลายเป็นกำแพงที่ทำให้เสียงร้องของผู้ถูกกดขี่ไม่ได้รับการรับฟัง สังคมไทยยังตกอยู่ภายใต้ “พระราชที่มองไม่เห็น” ของกลไกตลาดที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มทุนผูกขาด ส่งผลให้คนตัวเล็กตัวน้อยไร้ที่ดินทำกินและขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรอย่างเท่าเทียม

ตามแนวทางของ *Dilexi te* สถานการณ์นี้คือ “บาปทางสังคม” (Social Sin) (DT 90, 93) ที่คริสตชนไทยไม่อาจนิ่งเฉย การที่เสียงร้องของคนยากจนในสลัมเมืองหรือในไร่นาที่ห่างไกลถูกกลบด้วยเสียงแห่งความรุ่งโรจน์ทางวัตถุ คือเครื่องพิสูจน์ว่าสังคมไทยกำลังตกอยู่ในภาวะ “หัวใจที่แข็งกระด้าง” ซึ่งต้องการการเยียวยาด้วยพระวรสารอย่างเร่งด่วน การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ปราศจากการพัฒนาที่เป็นมนุษย์ (Integral Human Development) คือ ภาพลวงตาที่นำไปสู่ความขัดแย้งในอนาคต

พันธกิจของพระศาสนจักรไทยตามจิตตารมณ์ *Dilexi te*

ภายใต้คำสอนของสมณสาสน์ *Dilexi te* พระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยต้องทบทวนบทบาทของตนเองอย่างจริงจัง การเป็นศิษย์ติดตามพระคริสต์ในสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำสูงเช่นนี้เรียกร้องการก้าวข้ามการ “ทำทาน” แบบเดิมๆ ไปสู่พันธกิจที่ทรงพลังใน 4 มิติ:

1. **การอภิบาลที่เน้นคนยากจน (Pastoral Preference):** ต้องมีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างตรงไปตรงมาต่อแนวโน้มที่พระศาสนจักรอาจจะหันไปเน้น “งานอภิบาลเพื่อคนชั้นนำ” (Pastoral work with the elite) เพียงเพราะต้องการความมั่นคงและอิทธิพล (DT 114) พระศาสนจักรไทยต้องกล้าหาญที่จะให้คนยากจนอยู่ “ใจกลาง” ของวัด มิใช่เพียงผู้รับแจกของที่ประตูโบสถ์
2. **การเป็นกระบอกเสียงเชิงนโยบาย (Social Advocacy):** องค์การคาทอลิกต้องยกระดับจากการสงเคราะห์ไปสู่การวิพากษ์และเสนอแนะนโยบายสังคม เช่น การสนับสนุนค่าจ้างที่เป็นธรรม การกระจายถือครองที่ดิน และการปกป้องสิทธิของแรงงานข้ามชาติที่ถูกเอารัดเอาเปรียบในระบบเศรษฐกิจไทย
3. **การพัฒนาศักดิ์ศรีมนุษย์แบบบูรณาการ (Integral Development):** ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากและเกษตรกรรมยั่งยืนตามจิตตารมณ์ *Laudato Si'* เพื่อให้คนยากจนมีอำนาจในการกำหนดชีวิตของตนเอง (Empowerment) มิใช่รอรับความเมตตาจากเบื้องบนเพียงอย่างเดียว
4. **การเป็นสัญลักษณ์แห่งความเรียบง่าย (Simplicity as Witness):** ในสังคมที่บูชาเงินตรา พระศาสนจักรไทยต้องเป็นประจักษ์พยานถึงชีวิตที่สมถะและการแบ่งปัน การใช้อาคารสถานที่และทรัพยากรของวัดต้องมุ่งเน้นเพื่อประโยชน์ของคนยากจนเป็นอันดับแรก

ความสำเร็จของพระศาสนจักรไทยตามแนวทางของพระสันตะปาปาเลโอที่ 14 มิได้วัดกันที่จำนวนผู้มาโบสถ์หรือความวิจิตรของศาสนสถาน แต่วัดกันที่ว่าพระศาสนจักรสามารถเป็น “โรงพยาบาลสนาม” ที่เยียวยาบาดแผลของผู้ที่ถูกสังคมทอดทิ้งได้มากน้อยเพียงใด การก้าวพ้นจากการสงเคราะห์ไปสู่การปลดปล่อยคือหนทางเดียวที่จะทำให้ชาวดีของพระคริสต์กลับมามีความหมายและพลังในสังคมไทยอีกครั้ง

บทสรุป: พระเจ้าทรงฟัง... แล้วเราเล่า?

เสียงร้องของคนยากจนที่ตั้งก้องอยู่ในโลกและในแผ่นดินไทย มิใช่เพียงเสียงแห่งความทุกข์ทรมาน แต่คือ “พระสุรเสียงของพระเจ้า” ที่ทรงเรียกเราคริสตชนให้กลับคืนสู่สาระสำคัญของความเชื่อ สมณสาสน์ *Dilexi te* ตอกย้ำความจริงที่ว่า ความมั่งคั่งที่แท้จริงของพระศาสนจักรหาใช่สิ่งของมีค่าหรือสถานะทางสังคม แต่คือมนุษย์ทุกคนที่มีรอยแผลแห่ง

ความยากไร้ เพราะในรอยแผลเหล่านั้นเองที่พระคริสต์ทรงเลือกประทับอยู่ (DT 38) สมณสาสน์ทำให้เรามั่นใจได้ว่าพระเจ้าทรงสดับฟังเสียงร้องของผู้ถูกกดขี่และเลือกอยู่เคียงข้างผู้ยากไร้ในฐานะ “คนจนของพระเจ้า” (Anawim) เพื่อท้าทายวัฒนธรรมแห่งการเมินเฉย เราในฐานะเป็นส่วนหนึ่งในพระศาสนจักรจึงถูกเรียกให้ตอบสนองผ่านทางเลือกเพื่อเห็นแก่คนยากจน เปลี่ยน “การเมินเฉย” ไปสู่ “วัฒนธรรมแห่งการพบปะ” (Culture of Encounter) ซึ่งการฟังเสียงร้องของคนยากจนในศตวรรษที่ 21 เรียกร้องให้เราต้องกล้า “สัมผัสเนื้อหนังของผู้ทุกข์ยาก” (Touching the flesh of the poor) เริ่มจากการหยุด (Stopping) ยอมเสียเวลาจากความเร่งรีบเพื่อรับรู้การมีอยู่ของผู้อื่น การมองหน้า (Looking in the face) มองคนยากจนในฐานะ “บุคคล” ที่มีศักดิ์ศรี ไม่ใช่วัตถุ (Gonçalves, 2025: 5) และการสัมผัส (Touching) เป็นการลงมือช่วยเหลือแบบเผชิญหน้า (Personal encounter) ซึ่งจะทำลายกำแพงแห่งการเมินเฉยที่ได้ผลที่สุด

“ผู้มีใจกว้างมองเห็นความต้องการของผู้อื่นย่อมเป็นสุข เพราะเขาแบ่งอาหารของตนแก่คนยากจน” (สภษ. 22:9) พระศาสนจักรดำรงอยู่อย่างศักดิ์สิทธิ์และมีความหมายก็ต่อเมื่อเป็น “พระศาสนจักรของผู้ยากไร้” ที่มีหัวใจเต้นเป็นจังหวะเดียวกับผู้ที่โลกทอดทิ้ง มีพันธกิจที่จะต้องเติมความเมตตา (*pietas*) ลงในสังคมที่แห้งแล้ง (DT 116) ดังเช่นนักบุญเทเรซาแห่งกัลกัตตา (Saint Mother Teresa of Calcutta) และนักบุญดูลเซแห่งผู้ยากจน (St. Dulce of the Poor) ทำให้พระวรสารเป็นจริงในชีวิตของท่าน ท่านได้พิสูจน์ว่าความรักในพระคริสต์คือความมุ่งมั่นที่จะไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง พันธกิจแห่งความรักใน *Dilexi te* มิใช่เพียงโครงการเพื่อสังคมชั่วคราวชั่วคราว แต่เป็นหนทางสู่ความศักดิ์สิทธิ์ที่เชื่อมโยงเราเข้ากับพระหฤทัยของพระเจ้าอย่างสมบูรณ์ เพื่อสื่อสารคำสัญญาของพระองค์ไปยังทุกคนว่า “ข้าพเจ้ารักท่าน” (วว. 3:9)

เอกสารอ้างอิง

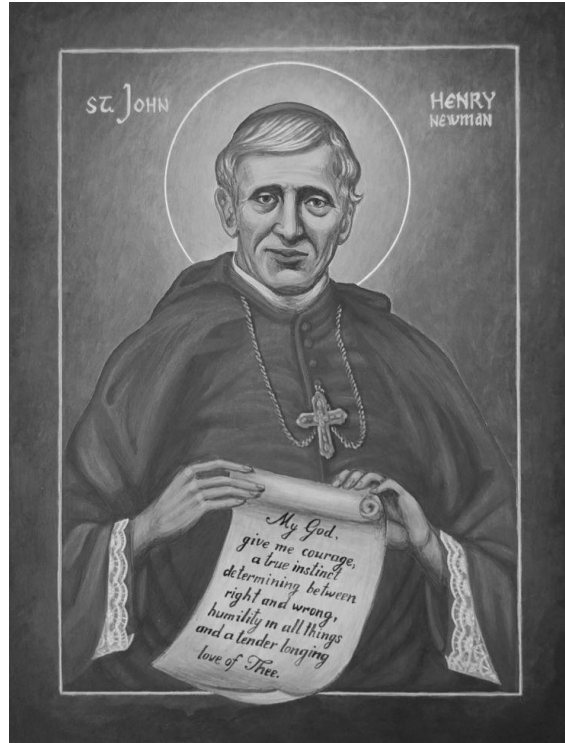
- Boff, L. (1978). *Jesus Christ liberator: A critical Christology for our time*. Orbis Books.
- Boff, L. (1997). *Cry of the earth, cry of the poor*. Orbis Books.
- Brown, R. E. (1992). *The churches the apostles left behind*. Paulist Press.
- Francis. (2013). *Apostolic exhortation Evangelii Gaudium*. Libreria Editrice Vaticana.
- . (2015). *Encyclical letter Laudato Si'*. Libreria Editrice Vaticana.
- . (2020). *Encyclical letter Fratelli Tutti*. Libreria Editrice Vaticana.
- . (2024). *Encyclical letter Dilexit Nos*. Libreria Editrice Vaticana.
- Gonçalves, N. S. (2025, November). *Una Chiesa fedele al cuore di Dio: L'Esortazione apostolica Dilexi te*. *La Civiltà Cattolica*, 4199, 291–301.
- Gutiérrez, G. (1988). *A theology of liberation* (Rev. ed.). Orbis Books.
- Leo XIII. (1891). *Encyclical letter Rerum Novarum*. Libreria Editrice Vaticana.
- Leo XIV. (2025). *Apostolic exhortation Dilexi te: On love for the poor*. Dicastery for Communication–Libreria Editrice Vaticana.
- Pontifical Dicastery for Promoting Integral Human Development. (2025). *Presentation note on the apostolic exhortation Dilexi te*. Libreria Editrice Vaticana.
- Teresa of Calcutta, M. (1997). *No greater love*. New World Library.
- World Bank. (2025, October). *Thailand poverty and equity brief: October 2025*. <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099503004222538328>
- World Bank. (2026, February 12). *Thailand economic monitor February 2026: Advanced green manufacturing for growth*. <https://www.worldbank.org/en/country/thailand/publication/thailand-economic-monitor-february-2026-advanced-green-manufacturing-for-growth>
- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อพระคัมภีร์. (2014). *พระคัมภีร์คาทอลิกฉบับสมบูรณ์*. แผนกคริสตศาสนธรรม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ.

(หมวดประวัติศาสตร์คริสตศาสนา)

นักบุญ John Henry Newman

นักปราชญ์แห่งพระศาสนจักรท่านที่ 38
(1801/2344 – 1890/2433)

บาทหลวงปรีชา ธรรมนิยม, ธ.ม.น.¹

ในบูชาขอบพระคุณของวันที่ 1 พฤศจิกายน 2025/2568 ที่พระองค์ได้ทรงเป็นประธาน ร่วมกับสัตบุรุษ 50,000 คน พระสันตะบิดรเลโอที่ 14 ได้ทรงแสดงพระปรารภว่า “เราภาวนาเพื่อการศึกษาคาทอลิกช่วยทุกคนให้ค้นเจอกระแสเรียกของความครบครันของตน” พระองค์ได้ทรงประกาศและแต่งตั้งให้นักบุญ จอห์น เฮนรี นิวแมน นักปราชญ์แห่งพระศาสนจักร

พระคาร์ดินัลชาวอังกฤษท่านนี้ ได้ทุ่มเทตนอย่างจริงจังในการศึกษา ในภารกิจของผู้เลี้ยงแกะ/นายชุมพา นักเทววิทยาท่านนี้ได้เป็น “ผู้ปกป้องข้อความเชื่อหลักอย่างเข้มแข็งแกร่งกล้า”

พระสันตะบิดรเลโอที่ 14 ได้ทรงประกาศให้นักบุญชาวอังกฤษ จอห์น เฮนรี นิวแมน (St. John Henry Newman) ผู้ได้รับการสถาปนาให้เป็นนักบุญเมื่อปี 2019/2562 ให้เป็น “นักปราชญ์แห่งพระศาสนจักร” รวมเข้ากับกลุ่มนักปราชญ์อีก 37 ท่าน เหมือนนักบุญเอากุสติน นักบุญ โทมัส อะไควนัส และนักบุญเทเรซาแห่งพระกุมารเยซู แต่ละท่านได้สะท้อนเอกลักษณ์เฉพาะของตนในการดำเนินชีวิต และในการแพร่กระจายคำสอนของพระเยซูคริสต์

¹บาทหลวงสังกัดคณะธรรมทูตแห่งมารีนิรมล, O.M.I.

พยานชีวิตของท่านและของความเชื่อของแต่ละท่าน ที่มีคุณค่าที่ล้ำเลิศของหลักความเชื่อ อันเป็นเหตุผลที่ทำให้พระศาสนจักรต้องมอบเกียรติของความเป็นนักปราชญ์ให้แก่พวกท่าน

วันศุกร์ที่ 31 ตุลาคม 2025/2568 ได้มีการเฉลิมฉลองบูชาขอบพระคุณในวิหารของ อาศรมของนักบุญเมารีส (St. Maurice) ตามด้วยปาฐกถาโดยสังฆานุกร เกรโกรี โซลารี (Deacon Gregory Solari) เกี่ยวกับพระคาร์ดินัล จอห์น เฮนรี นิวแมนและแนวความคิด ไตร่ตรองเกี่ยวกับมโนธรรม เขาได้เชื้อเชิญให้ทุกคนมาร่วมกันค้นเจอพยานชีวิตท่านหนึ่งที่เชื่อใน เสียงของมโนธรรม ซึ่งสำหรับท่านถือว่าเป็นสุรเสียงของพระเจ้านั่นเอง และเสียงของมโนธรรมนี้ ได้หล่อหลอมทั้งชีวิตของท่าน

นักบุญ จอห์น เฮนรี นิวแมน เคยเป็นผู้อภิบาลในคริสตจักรนิกายอังกลิกัน ได้เข้าเป็น คาทอลิกในปี 1845/2388 ได้รับเกียรติเป็นคาร์ดินัลในปี 1879/2422 โดยพระสันตะปาปาเลโอ ที่ 13 พระสันตะปาปาเบเนดิกต์ที่ 16 ได้สถาปนาให้เป็นบุญราศีในปี 2010/2553 พระสันตะปาปาฟรานซิสได้ประกาศให้เป็นนักบุญในปี 2019/2562

พระสันตะปาปาเลโอที่ 14 ขึ้นขอบและได้ตรัสไว้ว่า ‘ความรอบรู้อันเป็นเลิศทั้งด้านจารีต ประเพณีและด้านชีวิตธรรมจิตของท่าน Newman จะเป็นแรงจูงใจคนรุ่นใหม่ที่มีหัวใจกระหาย หายอย่างไม่สิ้นสุดเพื่อทำให้เป็นจริงจากการค้นคว้าและจากความรอบรู้ หนทางนี้จะพาทุกคนให้ ผ่านอุปสรรคต่างๆ เพื่อมุ่งไปสู่ความเปล่งประกายของดาวดาราได้’ พระองค์ได้ทรงเชื้อเชิญให้ บรรดาผู้ให้การศึกษาทั้งหลายให้ช่วย ‘เป็นดาวดาราที่เปล่งประกายในโลก ด้วยการทุ่มเทอย่าง หมดใจในการค้นคว้าให้เจอเจอสัจธรรม เหมือนท่านนักบุญนิวแมนได้พยานชีวิตที่บอกทุกคน ว่าสามารถดำเนินชีวิตอย่างกระตือรือร้นได้ท่ามกลางความปั่นป่วนในโลกปัจจุบัน โดยไม่ต้อง สละภารกิจธรรมทูตที่ต้องกระทำ’

ภารกิจเพื่อพระเจ้า

นักบุญจอห์น เฮนรี นิวแมนเกิดวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 1801/2344 ณ กรุงลอนดอน เป็นบุตรหัวปีของลูกๆ 6 คน ได้รับศีลล้างบาปในคริสตจักรอังกลิกัน และได้รับการปลูกฝังใน ความเชื่อแบบนิกายอังกลิกัน เมื่อท่านได้เปลี่ยนวิถีชีวิตของความเชื่อมาเป็นคาทอลิก ท่านได้ให้ อย่างมากมายต่อทฤษฎีและแนวการปฏิบัติ ท่านได้ถ่ายทอดแนวความคิดที่ให้ความหมาย ท่านได้เขียนไว้ว่า ‘พระเจ้าได้ทรงสร้างข้าพเจ้ามาเพื่อรับใช้พระองค์อย่างเฉพาะเจาะจง ให้ภารกิจเฉพาะซึ่งข้าพเจ้าอาจยังไม่เข้าใจถึงในโลกนี้ แต่จะได้รับการเผยแสดงอย่างแน่นอน ในโลกหน้า’ เป็นสำนวนอันดีเลิศที่กล่าวถึงธรรมล้ำลึกแห่งศักดิ์ศรีของมนุษย์แต่ละคน ซึ่งแตกต่างออกไปตามแต่พระเจ้าได้ทรงกำหนด

ขณะเป็นผู้อภิบาลอังกิลัน(พระสงฆ์ในนิกายอังกิลัน) ท่านได้ปฏิบัติภารกิจอภิบาลด้วยความรับผิดชอบสูงเด่น ท่านได้สอนในมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด(Oxford University) ได้เรียบเรียงเนื้อความต่าง ๆ จากพระคัมภีร์และจากบรรดาปีตาจารย์ เพื่อมุ่งปรับปรุงคริสตจักรอังกิลัน และปรับปรุงความเชื่ออังกิลันให้ไปในทิศทางเดียวกับความเชื่อคาทอลิก

แต่ยังคงคิดว่าหลักความเชื่ออังกิลันอย่างลุ่มลึกมากขึ้น ท่านก็เกิดความกังขาไม่แน่ใจในหลักความเชื่อนี้ หลังจากผ่านวิกฤติ เป็นมรสุมทางชีวิตธรรมชาติของความเชื่อที่ผลักดันให้เกิดความลังเลใจ ท่านได้พบความมั่นใจในปี 1845/2388 ยอมรับว่า**ความจริงที่เที่ยงแท้พบได้ในหลักความเชื่อของพระศาสนจักรคาทอลิก** ปีนี้เองท่านได้เขียน ‘บทเรียงความเกี่ยวกับพัฒนาการของหลักความเชื่อคริสต์ ที่โยงใยการค้นคว้าของท่านเกี่ยวกับความหมายของประวัติศาสตร์ของมนุษย์และความสัมพันธ์กับพระเจ้า

ก่อนท่านนิวแมนตัดสินใจยอมรับความเชื่อคาทอลิก ท่านได้รับการยกย่องว่าเป็นนักบุญท่านหนึ่งในคริสตจักรอังกิลันแล้ว ศาสนิกอังกิลันยังร้องบางบทขับร้องที่ท่านได้นิพนธ์ไว้ใช้ในพิธีกรรม

ท่านนิวแมนไม่เคยปฏิเสธรากฐานความเชื่ออังกิลัน ท่านยอมรับว่าท่านได้พบพระเยซูคริสต์ในคริสตจักรอังกิลัน จากนั้นได้ความสมบูรณ์แบบในพระศาสนจักรคาทอลิก เป็นหนทางเดินของความเชื่อที่ไปอย่างไหลรื่น และท่านได้นำทุกอย่างในความเชื่ออังกิลันเข้ากลมกลืนในความเชื่อคาทอลิก

การตัดสินใจเปลี่ยนมานับความเชื่อคาทอลิกสร้างปรากฏการณ์ลือลั่นทั่วประเทศอังกฤษ

วันที่ 30 พฤษภาคม 1847 ท่านได้รับศีลบวชเป็นบาทหลวงคาทอลิกในวัดน้อยของสมณกระทรวงเผยแผ่พระวรสารที่กรุงโรม ด้วยดีมีคำในพรพิเศษและแนวความคิดของนักบุญ ฟิลิป เนรี (St. Philip Neri) ท่านได้ก่อตั้งคณะออราทอรีในประเทศอังกฤษ ท่านได้พยายามทุ่มเทตน สมาชิกทุกท่านของคณะพร้อมกับบาทหลวงจอห์น เฮนรี นิวแมนได้ร่วมกันเรียนรู้ว่า สำหรับสมาชิกแต่ละท่านของคณะออราทอรี ความศักดิ์สิทธิ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มชีวิตรวม/หมู่คณะ มิได้หมายความว่าต้องปฏิบัติตามวินัยที่เป็นนามธรรมจนลืมความ

ในช่วงทศวรรษแรกๆของการเปลี่ยนจิตใจยอมรับความเชื่อคาทอลิก คริสตศาสนิกชนคาทอลิกหลายท่าน ยังไม่แน่ใจหรือยังไม่ไว้วางใจในการเปลี่ยนจิตใจครั้งนี้ จนในที่สุดท่านนักบุญได้นิพนธ์ข้อเขียนแก้ต่าง(Apology of his life :1863/2406) เพื่อยืนยันและปกป้องความจริงใจของท่านในการขอเข้าเป็นสมาชิกของพระศาสนจักรคาทอลิก ข้อแก้ต่างนี้กระทำเป็นพิเศษเพื่ออธิบายการเปลี่ยนวิถีความเชื่อของท่านแก่บรรดาพระสงฆ์คาทอลิกโดยทั่วไป แต่สำหรับ

ท่านนักบุญ การเปลี่ยนจิตใจ/การกลับใจครั้งนี้ คือการค้นเจอกับความมั่นใจอย่างแน่วแน่ที่ได้ค้นพบตัวตนของท่าน มโนธรรม/จิตสำนึก/สติสัมปชัญญะได้กลายเป็นแหล่งที่ท่านสามารถเข้าถึงพระเจ้าได้และได้บรรลุถึงความอิสระเสรี

จะเผ่าพึ่งเสียงของมโนธรรม/จิตสำนึก/สติสัมปชัญญะได้ เราต้องสงวนตัวเราจากเสียงรบกวนทางโลก สลัดเสียซึ่งความรู้สึกทางอุดมการณ์และหวาดกลัว เราอาจมองเห็นแสงเรืองรองที่ยังไม่แจ้งชัดว่า จะส่องหนทางแห่งความเชื่อไปถึงไหน แต่อย่างน้อยก็ชี้ทางที่สามารถเดินต่อไปได้ ท่านนักบุญได้กล่าวเป็นบทขับร้องว่า **‘แสงอันอ่อนละมุน โปรดชี้ทางให้ข้าพระองค์ด้วย ข้าพระองค์ต้องการมองเห็นจนสุดถนน ขอให้เห็นว่าก้าวเดินไปได้อีกกี่พอ’**

สำหรับท่านนิวแมน มโนธรรม/จิตสำนึก/สติสัมปชัญญะและความนอบน้อมต้องไปด้วยกันเสมอ เป็นสององค์ประกอบของความจริง/สัจธรรมเดียวกันที่ต้องสอดรับกัน ท่านมองว่า มโนธรรม/จิตสำนึก/สติสัมปชัญญะเป็นเสียงของพระเจ้าในจิตใจมนุษย์ เป็นกฎธรรมชาติที่ติดตัวมนุษย์มาแต่เกิด เป็นกฎที่มนุษย์ควรได้รับการเคารพสูงสุด

ท่านนิวแมนได้ปฏิเสธเข้าร่วมสังคายนาในฐานะผู้เชี่ยวชาญ เพื่อถกเถียงข้อความเชื่อของความไร้ผิดพลาดของประมุขสูงสุดของพระศาสนจักร ซึ่งท่านถือว่าไม่เหมาะสม แต่เมื่อข้อความเชื่อข้อนี้ได้รับการประกาศออกไปแล้ว ท่านได้น้อมรับการตัดสินใจนี้โดยุศุณีเป็นมโนธรรม/จิตสำนึก/สติสัมปชัญญะเช่นกันที่พาท่านก้าวเข้าสู่ความเป็นคาทอลิก ทั้งๆ ที่ท่านมีเหตุผลนานัปการที่ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติดังนี้

พระสันตะบิดรเลโอที่ 13 ได้ทรงมอบเกียรติการเป็นพระคาร์ดินัลแก่ท่านนิวแมน ในปี 1879/2422 นำสังเกตว่าเวลานั้นท่านอายุ 78 พรรษาแล้ว

องค์อุปถัมภ์ร่วมในเรื่องการศึกษา

พระสันตะบิดรเลโอที่ 14 ได้ทรงประกาศให้นักบุญจอห์น เฮนรี นิวแมนเป็น “นักปราชญ์แห่งพระศาสนจักร” **“องค์อุปถัมภ์ร่วมในเรื่องการศึกษา”** เหมือนนักบุญเอากุสติน นักบุญ โทมัส อะไควนัส พระองค์ได้ทรงนำเสนอท่านนักบุญนิวแมนเป็นอาจารย์แห่ง “ทฤษฎีและปฏิบัติการด้านการศึกษา” ผู้เชื่อเชิญพวกเราให้รู้จักมอบ **“แสงสว่างแห่งความเมตตา”** ของความเชื่อในพระญาณเอื้ออาทร สลัดเสีย/ปลดเสียซึ่งเหตุผลอันผิด ๆ เพื่อยอมจำนนหรือกลายเป็นคนหมดเรี่ยวแรง แต่พยายามถ่ายทอด **“แสงสว่างและแนะนำทาง”** ในโลกปัจจุบันที่มีมืดมัวด้วยความอยุติธรรมและความไม่แน่นอน พระองค์ได้ทรงเชื่อเชิญให้ **“สร้างความแน่นอนใจว่า โรงเรียน มหาวิทยาลัยสถานศึกษาทั้งนอกและในระบบในสภาพแวดล้อมของทุกระดับ ให้เป็นประตูเปิดสู่วัฒนธรรมของการเจรจาพูดคุยในบรรยากาศของความสงบสันติ”**

ในบทเทศน์ พระองค์ได้ทรงเชิญให้รำลึกว่า นักปราชญ์ท่านใหม่ของพระศาสนจักรคาทอลิก ได้มอบมรดกชิ้นงามโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการรำพึงและความเลื่อมใสศรัทธา นั่นคือ การพิณิจไตร่ตรองอันเลิศล้ำใน “**ธรรมล้ำลึกของศักดิ์ศรีของแต่ละบุคคลและในของขวัญ/พระพรหลากหลายที่พระองค์ได้ทรงมอบให้แก่พวกเรา**”

พระองค์ตรัสต่อว่า ชีวิตเริ่มสว่างจ้าขึ้นเมื่อใครสักคน เหมือนท่านนักบุญนิวมาน ได้ค้นเจอว่าตนเองมีกระแสเรียก มีภารกิจต้องทำ ดังนั้นจึงหมายความว่า “ชีวิตของพวกเราไม่ใช่อะไรสักอย่างที่ยิ่งใหญ่กว่าตัวพวกเราเอง” ผลงานที่แต่ละคนได้มอบให้มีคุณค่าอย่างเอกอุและภารกิจของกลุ่มต่าง ๆ ในด้านการศึกษา คือ ส่งเสริม ให้กำลังใจและวางแผนผลงานเหล่านั้นแนวความคิดในด้านการศึกษานี้อาจใช้ได้อย่างแน่นอนให้เป็น**แรงบันดาลใจคนรุ่นใหม่** ผู้กำลังแสวงหาความจริง ผู้ต้องพยายามใช้ประสบการณ์ของการค้นคว้าและขององค์ความรู้เพื่อตนเอง ให้ข้ามผ่านอุปสรรคนานาไปสู่ดวงดาว

ท่านนิวมานเชื่อมั่นและเข้าใจถึงความสำคัญของทั้งพัฒนาการควบคู่ด้าน**จริยธรรม/คุณธรรมและสติปัญญา**ของมนุษย์ ท่านมองตัวท่านเองว่า ต้องรับผิดชอบในพัฒนาการทั้งในด้านความรู้และการอบรมด้านคุณธรรม/จริยธรรมของนักศึกษา และได้พยายามทำตนเองให้เป็นที่น่าไว้วางใจ ท่านถือว่ามหาวิทยาลัยควรเป็น ‘**แม่อีกคนที่ต้องรู้จักดูแล/เลี้ยงลูกแต่ละคนของตน**’

แนวความคิดและปฏิบัติการด้านการศึกษาของท่านนิวมานนี้ เสริมพลังให้ศักดิ์ศรีของตัวบุคคล เสริมความสำคัญของหัวใจ เสริมหน้าที่ของสติปัญญาและความต้องการการหล่อเลี้ยงให้เกิดผล ‘**พวกเราสามารถทำให้ธรรมชาติเข้าสู่บูรณาการได้ โดยการเสริมเติมสิ่งที่เหนือธรรมชาติ และนำธรรมชาติให้มุ่งตรงสู่เป้าประสงค์ที่สูงกว่า**’

อ้างอิงการวิเคราะห์เนื้อหาความของบทเทศน์บนภูเขาเรื่อง ‘**ความสุขแท้/บุญลาภ**’ ในพระวรสารตามคำเล่าของนักบุญมัทธิว พระสันตะบิดรเลโอที่ 14 ทรงอธิบายว่าโรงเรียนและสถานศึกษาต่าง ๆ เป็นประจักษ์พยานทางและสารของพระอาจารย์เยซูคริสต ผู้ได้ทรงประกาศว่าผู้ยากจน ผู้หิวกระหาย ผู้แสวงหาความยุติธรรม ผู้ถูกเบียดเบียนข่มเหงและพยายามสร้างสันติเป็นผู้มีความสุขแท้ ท่านเหล่านั้นเป็นเครื่องหมายของอาณาจักรสวรรค์ที่บรรดานักบุญได้ทำให้เป็นที่ประจักษ์ท่ามกลางพวกเรา

“**พวกเราเป็นศิษย์ของพระองค์และเป็นโรงเรียนของพระองค์ด้วย พวกเราเรียนรู้จากพระชนม์ชีพของพระองค์ ในวิถีดำเนินชีวิตของพระองค์ ว่าควรทำอย่างไรเพื่อสามารถค้นเจอขอบฟ้าของความหมายของชีวิตที่มีศักยภาพในการส่องสว่างในทุกรูปแบบของความรอบรู้ ขอให้โรงเรียนและมหาวิทยาลัยเป็นสถานที่แห่งการรับฟังพระวรสาร และลงมือในภาคปฏิบัติอย่างแท้จริง**”

พระองค์ทรงตระหนักรู้ว่าปฏิบัติการนี้เป็นการท้าทาย/เรียกร้องที่อาจเหลือบ่ากว่าแรงของพวกเรา แต่พระองค์ได้ทรงอ้างอิงพระดำรัสของพระสันตะปาปาฟรานซิสที่ว่า

“พวกเราต้องเดินและทำงานร่วมกัน เพื่อนำมนุษยชาติให้เป็นอิสระรอดพ้นจากวิญญูจักรของลัทธิศูนย์นิยมผู้ไม่นับถือหรือไม่สนใจศาสนาใดที่กำลังรอบล้อมพวกเราอยู่เป็นวงล้อมที่อันตรายที่สุดในวัฒนธรรมร่วมสมัย เพราะมันบีบบังคับให้เราลบความหวังออกไปจากความคิดความศรัทธาของเรา

พระสันตะปาปาฟรานซิสได้ 14 ได้เคยตรัสว่า ในมุมมองแบบคริสตชน การศึกษาช่วยให้ทุกคนเป็นนักบุญได้ “เราขอภาวนาว่าการศึกษาคือจะช่วยพวกเราแต่ละคนให้ค้นเจอกระแสเรียกของความครบครันเพียบพร้อม นักบุญเอากุสติน ผู้ที่นักบุญ จอห์น เฮอร์ นิวแมนชื่นชอบเป็นอย่างยิ่ง ได้เคยกล่าวไว้ว่า ‘พวกเราเป็นลูกศิษย์ติดตามพระอาจารย์ผู้เดียว ผู้ทรงสอนในโรงเรียนบนแผ่นดินโลก แต่มีธรรมาสันบนสวรรค์’

ในพระดำรัสของสมณลิขิต ‘วาดภาพของแผนที่ใหม่ของความหวัง’ เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2025/2568 ออกให้โอกาสครบรอบ 60 ปีของสมัชชาวาติกันที่ 2 ที่ประกาศเรื่องการศึกษาระบบคริสตชน พระองค์ได้ใช้คำของนักบุญจอห์น นิวแมนว่า

“ลัทธิธรรมทางศาสนามีใช่เป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นเงื่อนไข (สิ่งที่ต้องทำ) ขององค์รวมความรู้”

**พระศาสนจักรบนบาทฐานของ
ความเป็นไทในความนอบน้อม**

นักบุญจอห์น เฮอร์ นิวแมนเป็นหนึ่งในสองหรือสามนักเทววิทยาในศตวรรษที่ 19 ผู้ได้นำเสนอแนวความคิดคาทอลิกทางเทววิทยาใหม่และลุ่มลึกหลายท่านได้กล่าวว่าท่านนิวแมนเป็น ผู้นำหน้าสมัชชาสังคายนาวาติกันที่ 2 เหตุมาจากแนวความคิดที่ว่า มวลสัตบุรุษ/ฆราวาสเช่นกัน มีส่วนในภารกิจของพระศาสนจักร แม้ในเรื่องการปกป้องและการรู้หลักความเชื่อให้ลุ่มลึกมากขึ้น ท่านมีเพียงศึกษาค้นคว้าแต่ในมุมมองของ

ประวัติของอังกิกัน แต่ได้เข้าถึงพระศาสนจักรในศตวรรษแรก ๆ ด้วย ท่านปฎิเสธวิสัยทัศน์สงฆ์นิยมของพระศาสนจักร

ท่านนิวมैनยอมรับว่าข้อความเชื่อและหลักความเชื่อ เป็นความจริงที่ต้องได้รับการปกป้องและการไตร่ตรองให้ลุ่มลึกมากขึ้นเสมอ เพราะความจริงนี้มีอะไรที่อยู่กับที่ แต่เป็นพลวัตที่ต้องได้รับการพัฒนาการและคลี่คลายขยายความอยู่ตลอดเวลา

เมื่อพระสันตะบิดรเลโอที่ 13 ได้ทรงแต่งตั้งท่านนิวมैनให้เป็นคาร์ดินัล เป็นปฏิบัติการที่ฝนความรู้สึกรักของพระคาร์ดินัลหลายท่าน ผู้สงฆ์และระวางในพฤติกรรมการณ์เปลี่ยนจิตใจ / การกลับใจมาเป็นคาทอลิกของท่านนิวมैन พระคาร์ดินัลเหล่านั้นล็งเลใจในวิธีการแสดงออกทางเทววิทยาที่รบกวนแนวความคิดของพวกเขา เพราะท่านนิวมैनคิดว่าความเชื่อคาทอลิกไม่จำเป็นต้องคัดลอกทุกแบบอย่างของความเลื่อมใสศรัทธาจากโรม

แต่พระสันตะบิดรเลโอที่ 13 ทรงชื่นชมท่านนิวมैनอย่างมากและตรัสถึงท่านด้วยความเอ็นดูเสมอ

คงไม่เป็นการพูดเกินความจริงไป ว่าในการประกาศและแต่งตั้งให้นักบุญ จอห์น เฮนรี นิวมैन เป็นนักปราชญ์แห่งพระศาสนจักร สะท้อนภาพในประวัติศาสตร์ของพระศาสนจักรคาทอลิกภาพหนึ่ง คือ เมื่อปี 1879/2422 พระสันตะบิดรเลโอที่ 13 ได้ทรงมอบเกียรติให้คุณพ่อ เฮนรี เดอ ล็อบัก (Henri de Lubac) ผู้ที่หลายคนสงสัยและไม่เข้าใจแนวการสอนของท่านนานพอสมควร ให้เป็นพระคาร์ดินัล การแต่งตั้งนี้เป็นเกียรติมิใช่เพียงยอมรับการเข้าสู่สถานภาพเดิม แต่เป็นยอมรับคุณต่อผลงานของท่าน ด้วยพระอิริยาบถนี้ พระประมุขสูงสุดของพระศาสนจักรคาทอลิกยอมรับแนวความคิดของความเชื่อที่ท่านนิวมैनได้นำเสนอ คุณพ่อ เฮนรี เดอ ล็อบัก ได้อ่านแนวความคิดของท่านนิวมैनและได้เข้าใจ

ในการประกาศและแต่งตั้งให้นักบุญ จอห์น เฮนรี นิวมैनนักปราชญ์แห่งพระศาสนจักร พระสันตะบิดรเลโอที่ 14 ได้นำเสนอภาพลักษณ์ของท่านนักบุญนิวมैनให้เจิดจ้าขึ้นมา ภาพลักษณ์ที่สามารถสื่อสารกับโลกสมัยใหม่ได้ด้วยหลากหลายเหตุผล ต้องยอมรับว่านักบุญจอห์น เฮนรี นิวมैनสอนพวกเราถึงพระศาสนจักรที่มีบาทฐานบนความนอบน้อมมีชีวิตชีวาและต้องพัฒนาตลอดเวลา ให้พบความหมายที่ลุ่มลึกขึ้นเสมอ สิ่งที่ทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายในพระศาสนจักรอาจกลายเป็นโอกาสให้พวกเราเข้าใจให้ลุ่มลึกขึ้น เพื่อเปิดทางให้องค์พระจิตปฏิบัติภารกิจของพระองค์ต่อไปในการนำประวัติศาสตร์ นี่คือการเทววิทยาแห่งความหวังไว้ใจ เทววิทยาที่มุ่งสายตาสู่นาคตตลอดเวลา

“ชีวิตเริ่มสว่างจ้าขึ้นเมื่อใครสักคน เหมือนท่านนักบุญ
นิวแมน ได้ค้นเจอว่าตนเองมีกระแสเรียก มีภารกิจต้องทำ ดังนั้นจึง
หมายความว่า ชีวิตของพวกเราไร้ใช้อะไรสักอย่างที่ยิ่งใหญ่กว่าตัว
พวกเราเอง” (พระสันตะปาปาเลโอที่ 14)

(หมวดจริยศาสตร์)

คุณเป็นที่รัก

“ท่านทำสิ่งใดต่อพี่น้องผู้ต่ำต้อยที่สุดของเราคนหนึ่ง ท่านก็ทำสิ่งนั้นต่อเรา”
(มัทธิว 25: 40)

ดร.พีรพัฒน์ ฤวิรัตน์¹

ในโลกที่ความสำเร็จมักถูกวัดด้วยตัวเลข รายได้ และความสามารถในการแข่งขัน มีผู้คนจำนวนไม่น้อยที่ค่อย ๆ ถูกผลักให้อยู่ชายขอบของสังคม จนเสียงของเขาแทบไม่ถูกรับฟัง ความยากจนไม่ได้ทำให้มนุษย์ขาดเพียงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต หากยังค่อย ๆ บั่นทอน ความหวังและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเงียบงัน จนพวกเขาไม่อาจมั่นใจในคุณค่าของตน

¹ อาจารย์และนักจิตวิทยาการศึกษา วิทยาลัยแสงธรรม โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ แผนกหญิง และโรงเรียนคาเบรียลอุปถัมภ์ อาจารย์พิเศษในสถาบันอุดมศึกษา นักจิตวิทยาการปรึกษาครอบครัวและวัยรุ่น วิทยากรด้านจิตวิทยาการศึกษาและการพัฒนาตนเอง

และไม่อาจคาดคิดว่า เขามีคุณค่าพอที่จะได้รับความรักจากใครสักคน ท่ามกลางความเป็นจริงเช่นนี้ ถ้อยคำเรียบง่ายว่า “พระเจ้าทรงรักท่าน” จึงมิใช่เป็นเพียงคำปลอบใจ แต่เป็นคำประกาศที่ทำทนายวิธิต่างโลกมองคุณค่าของมนุษย์

ความยากจนมิใช่ปรากฏการณ์ใหม่ในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ หากแต่มีรากฐานย้อนไปถึงจุดเริ่มต้นของการจัดระเบียบสังคม เมื่อมนุษย์เปลี่ยนผ่านจากวิถีชีวิตแบบเร่ร่อนสู่การตั้งถิ่นฐานถาวรในยุคเกษตรกรรมเมื่อราว 10,000 ปีก่อนคริสตกาล การเพาะปลูกและการครอบครองที่ดินนำไปสู่การสะสมทรัพยากรและการแบ่งแยกอำนาจทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ความแตกต่างระหว่างผู้ที่มีสิทธิ์เข้าถึงทรัพยากรกับผู้ที่ขาดแคลนเริ่มปรากฏชัด และความยากจนค่อย ๆ กลายเป็นสถานะทางสังคมที่ฝังแน่นอยู่ในโครงสร้างของอารยธรรมมนุษย์

จากข้อมูลเชิงสถิติของสหประชาชาติในปัจจุบันแสดงให้เห็นว่า ปัญหาความยากจนยังคงเป็นเรื่องใหญ่ในระดับโลก แม้ว่าจะมีความพยายามอย่างต่อเนื่องในการลดปัญหานี้ก็ตาม ปัจจุบันประชากรประมาณ 1.1 พันล้านคนทั่วโลกตกอยู่ในภาวะความยากจนหลายมิติ ซึ่งหมายถึงการขาดแคลนทรัพยากรพื้นฐานหลายประการ ทั้งด้านการศึกษา สุขภาพ ที่อยู่อาศัย น้ำดื่มสะอาด และบริการสาธารณสุข โดยปัจจัยเหล่านี้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่รายได้ต่ำ แต่ยังสะท้อนถึงคุณภาพชีวิตที่บกพร่องในหลายด้านด้วย โดยมากกว่า 80 % ของคนเหล่านี้อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบท และเกือบครึ่งหนึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความยากจนไม่ได้ส่งผลเฉพาะผู้ใหญ่เท่านั้น แต่ยังขัดขวางศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการเติบโต และสร้างอนาคตของตนเองอีกด้วย

ในบริบทของประเทศไทย แม้จะมีความพยายามในการลดความยากจนในช่วงที่ผ่านมา แต่ปัญหานี้ยังคงมีความซับซ้อนและท้าทายต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ข้อมูลล่าสุดระบุว่า มีประชากรจำนวนหลายล้านคนที่เผชิญกับความยากจนในรูปแบบต่าง ๆ โดยประมาณมากกว่าสองล้านคนยังคงอยู่ในระดับรายได้ต่ำกว่าระดับความยากจนตามเกณฑ์มาตรฐาน และมีหลายล้านคนที่เผชิญกับภาวะความยากจนหลายมิติ ซึ่งรวมถึงการขาดโอกาสทางการศึกษา สุขภาพ และคุณภาพการดำรงชีวิตที่เหมาะสม แม้ประเทศไทยจะสามารถลดจำนวนคนจนลงอย่างมีนัยสำคัญในช่วงหลายปีที่ผ่านมา แต่จำนวนคนที่ยังเผชิญกับการขาดแคลนในด้านพื้นฐานหรือเผชิญความเสี่ยงต่อการตกกลับสู่ความยากจนยังคงสูง โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทและกลุ่มประชากรที่เปราะบาง ซึ่งผลกระทบจากความยากจนเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำให้ชีวิตของบุคคลแย่ลงเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อความสามารถของชุมชนในการพัฒนา รวมถึงสร้างความเหลื่อมล้ำในสังคมที่ยากจะแก้ไขในระยะยาว

นอกเหนือจากผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ความยากจนยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อสุขภาพจิต งานวิจัยต่างประเทศพบว่า ผู้ที่มีรายได้น้อยมีแนวโน้มที่จะประสบปัญหาสุขภาพจิตมากกว่า (Ridley et al., 2020) รวมถึงมีสุขภาวะทางอารมณ์ (Tan et al., 2020) และความสุขทางใจ (Sophie et al., 2022) ที่ต่ำกว่าผู้ที่มีรายได้สูงด้วย นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างความยากจนและสุขภาพจิตนั้นซับซ้อนและอาจเป็นไปในสองทิศทาง กล่าวคือ ความเจ็บป่วยทางจิตสามารถเพิ่มความเสี่ยงที่บุคคลจะตกอยู่ในความยากจน ในขณะที่ประสบการณ์ความยากจนก็อาจส่งผลเสียต่อสุขภาพจิตได้เช่นกัน (Ridley et al., 2020)

งานวิจัยด้านจิตวิทยาชี้ให้เห็นว่า การดำรงชีวิตท่ามกลางความขาดแคลนอย่างต่อเนื่องทำให้บุคคลเผชิญกับความเครียดเรื้อรัง ความวิตกกังวล และภาวะซึมเศร้าในระดับที่สูงกว่าประชากรทั่วไป ขณะเดียวกัน ประสบการณ์ของการถูกมองข้าม การถูกตีตรา และการขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมในสังคม ยังบั่นทอนความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (self-worth) และค่อย ๆ หล่อหลอมอัตลักษณ์ของผู้ยากจนให้รับรู้ตนเองผ่านเลนส์ของความล้มเหลวหรือความด้อยค่า มากกว่าการมองตนเองในฐานะมนุษย์ ที่มีศักดิ์ศรีและศักยภาพ ความยากจนจึงมิได้เป็นเพียงสภาพภายนอกของชีวิต หากแต่แทรกซึมเข้าไปในโลกภายในของบุคคล กระทบต่อวิธีที่เขามองตนเอง ผู้อื่น และอนาคตของชีวิต

ในมิติทางจิตวิทยา ความยากจนจึงไม่ใช่เป็นเพียงการขาดแคลนปัจจัยทางวัตถุ แต่เป็นประสบการณ์ชีวิตที่ส่งผลลึกซึ้งต่ออัตลักษณ์และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การดำรงอยู่ภายใต้ความไม่มั่นคง การพึ่งพาผู้อื่น และการถูกลดทอนคุณค่าในสายตาสังคมอย่างต่อเนื่อง หล่อหลอมให้ผู้ยากไร้จำนวนมากพัฒนาความรู้สึกไร้อำนาจ ความสิ้นหวัง และการลดคุณค่าในตนเอง ความยากจนจึงกลายเป็นบาดแผลทางจิตใจ ที่ถูกส่งต่อข้ามรุ่น พร้อมกับการทำให้ “เสียง” และ “การมีอยู่” ของผู้ยากไร้ถูกมองไม่เห็นในสังคมกระแสหลัก

จากมุมมองทางจิตวิทยา ความยากจนยังสามารถอธิบายได้ในฐานะประสบการณ์ของความเครียดเรื้อรัง (chronic stress) ซึ่งเกิดจากการต้องเผชิญกับความไม่มั่นคงในชีวิตอย่างต่อเนื่อง ทฤษฎีความเครียดของ Lazarus และ Folkman ชี้ให้เห็นว่า เมื่อบุคคลรับรู้ว่าการทรัพยากรที่ตนมีไม่เพียงพอต่อการรับมือกับความต้องการของชีวิต ความเครียดจะสะสมและส่งผลกระทบต่อทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต (Lazarus & Folkman, 1984) ในบริบทของความยากจน ความเครียดลักษณะนี้มักมาพร้อมกับประสบการณ์ของการถูกตีตราทางสังคม (stigma) ซึ่ง Goffman อธิบายว่าเป็นกระบวนการที่สังคมลดทอนคุณค่าของบุคคล จนเขาถูกมองว่า “ด้อยกว่า” หรือ “ไม่สมบูรณ์” (Goffman, 1963) การถูกตีตราซ้ำ ๆ ไม่เพียงส่งผลกระทบต่อปฏิสัมพันธ์ทางสังคม แต่ยังค่อย ๆ หล่อหลอมอัตลักษณ์ภายในของผู้ยากจนให้มองตนเองผ่านสายตาของการถูกปฏิเสธ

เมื่อบุคคลเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมหรือเปลี่ยนแปลงได้อย่างต่อเนื่อง เขาอาจเรียนรู้ที่จะยอมจำนนและลดความพยายามในการเปลี่ยนแปลงชีวิตของตนเอง แม้ในสถานการณ์ที่ยังมีความเป็นไปได้ (Seligman, 1975) กลไกทางจิตวิทยานี้ช่วยอธิบายว่าทำไมความยากจนจึงมิได้เป็นเพียงปัญหาของทรัพยากรภายนอก แต่ยังบั่นทอนพลังใจ ความหวัง และความเชื่อในศักยภาพของตนเอง

อย่างไรก็ดี แนวคิดจิตวิทยาที่เน้นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ชี้ให้เห็นว่า การยืนยันคุณค่าความเป็นมนุษย์อย่างไม่มีเงื่อนไข สามารถฟื้นฟูอัตลักษณ์และความหวังของผู้ที่ถูกกดทับทางสังคมได้ (Hicks & Waddock, 2016) มุมมองนี้สอดคล้องอย่างลึกซึ้งกับหลักคำสอนทางสังคมของพระศาสนจักรคาทอลิก และสาระสำคัญในสมณสาสน์ Dilexi te (He Loves You) ของพระสันตะปาปาเลโอที่ 14 ที่ย้ำว่า ความรักของพระเจ้าเป็นรากฐานในการฟื้นฟูศักดิ์ศรีและอัตลักษณ์ของผู้ยากจนก่อนสิ่งอื่นใด

ภายใต้บริบทดังกล่าว คำสอนของพระศาสนจักรให้ความสำคัญกับผู้ยากจนตามจิตตารมณ์พระวรสาร โดยมีได้เป็นเพียงจุดยืนทางศีลธรรมเชิงสังคม แต่เป็นการตอบสนองต่อบาดแผลเชิงโครงสร้างของมนุษยชาติ สมณสาสน์ฉบับนี้ย้ำเตือนอย่างชัดเจนว่า พระเจ้ามิได้ทรงรักมนุษย์อย่างเป็นนามธรรม หากแต่ทรงแสดงความรักเป็นพิเศษต่อผู้ที่ถูกกดทับและถูกกลืนเลือน การประกาศว่า “พระเจ้าทรงรักคนยากจน” จึงเป็นทั้งการฟื้นฟูศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในระดับเทววิทยา และเป็นถ้อยคำที่มีพลังเยียวยาในระดับจิตวิทยา

ด้วยเหตุที่ความยากจนมิได้เป็นเพียงสภาพของการมี “น้อยกว่า” แต่เป็นประสบการณ์ของการดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางความไม่แน่นอนอย่างต่อเนื่อง ผู้ยากจนจำนวนมากมิได้เผชิญเพียงการขาดรายได้ หากแต่ต้องใช้พลังทางจิตใจอย่างมหาศาล ในการตัดสินใจเรื่องพื้นฐานของชีวิตในแต่ละวัน ไม่ว่าจะเป็นการเลือกว่าจะกินอะไร จะจ่ายค่าใช้จ่ายใดก่อน หรือจะดูแลสมาชิกครอบครัวอย่างไรภายใต้ทรัพยากรที่จำกัด

นักจิตวิทยาบางคนเรียกสภาวะนี้ว่า scarcity mindset หรือ “กรอบความคิดภายใต้ความขาดแคลน” (Wanchen et al., 2023) ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อสมองต้องจดจ่อกับปัญหาปัจจุบันอย่างเข้มข้น จนพื้นที่สำหรับการวางแผนระยะยาวหรือการตัดสินใจเชิงอนาคตลดลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ บุคคลจึงอาจดูเหมือนขาดการวางแผน ขาดวินัย หรือไม่รับผิดชอบ ทั้งที่ในความเป็นจริง เขากำลังใช้พลังทางความคิดเกือบทั้งหมดเพื่อความอยู่รอดในวันนี้

ความเข้าใจเช่นนี้ช่วยให้เราตระหนักว่า พฤติกรรมบางอย่างของผู้ยากจนมิใช่ผลของความเกียจคร้านหรือความล้มเหลวส่วนบุคคลเสมอไป แต่เป็นผลจากแรงกดดันทางจิตใจที่สะสมมาอย่างยาวนาน การดำรงชีวิตภายใต้ความไม่มั่นคงทำให้ระบบประสาทอยู่ในภาวะ “ระวังภัย” ตลอดเวลา ส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าทางอารมณ์ ความหงุดหงิดง่าย หรือการตอบสนองที่ดูเหมือนรุนแรงเกินเหตุ

ในอีกด้านหนึ่ง ความยากจนยังสัมพันธ์กับประสบการณ์ของ “ความอับอายทางสังคม” (social shame) ผู้ยากจนจำนวนมากเรียนรู้ที่จะหลีกเลี่ยงการขอความช่วยเหลือ เพราะการยื่นมือขอความช่วยเหลืออาจหมายถึงการยอมรับหน้าสังคมว่า “ตนล้มเหลว” ความอับอายเช่นนี้ทำให้หลายคนเลือกเงียบ เลือกถอนตัว หรือหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์ แม้ในเวลาที่พวกเขาต้องการความช่วยเหลือมากที่สุด

ดังนั้น ความยากลำบากของผู้ยากจนจึงไม่ได้อยู่เพียงที่การขาดทรัพยากร แต่ยังอยู่ที่การต่อสู้กับความรู้สึกไร้คุณค่า ความไม่มั่นคง และการถูกมองผ่านสายตาของการตัดสินอยู่เสมอ

อย่างไรก็ดี เมื่อบุคคลทั่วไปพบผู้ยากจน ปฏิกริยาแรกๆ ที่มักเกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัวคือการอธิบายความยากจนผ่านกรอบของความรับผิดชอบส่วนบุคคล เช่น ความขยัน ความสามารถ หรือการตัดสินใจในอดีต ปรากฏการณ์นี้สอดคล้องกับสิ่งที่นักจิตวิทยาเรียกว่า fundamental attribution error ซึ่งมนุษย์มีแนวโน้มอธิบายพฤติกรรมของผู้อื่นจากลักษณะนิสัย มากกว่าสภาพแวดล้อมที่เขาเผชิญ (Paul, 2021)

การตระหนักถึงอคติทางจิตใจนี้ช่วยให้เราเปลี่ยนจากท่าทีของการตัดสิน ไปสู่ท่าทีของความเข้าใจ การพบผู้ยากจนจึงมิใช่เพียงโอกาสในการให้ความช่วยเหลือ แต่เป็นโอกาสในการเรียนรู้ที่จะมองมนุษย์ผ่านเลนส์ของศักดิ์ศรี มากกว่าความสำเร็จ

ท่าทีที่เหมาะสมต่อผู้ยากจนจึงมิใช่ความสงสารเพียงอย่างเดียว เพราะความสงสารที่ขาดความเข้าใจอาจแฝงความรู้สึกเหนือกว่าโดยไม่รู้ตัว แต่เป็นท่าทีของ “ความเห็นอกเห็นใจ” (empathy) ซึ่งหมายถึงการพยายามเข้าใจโลกจากมุมมองของอีกฝ่ายหนึ่ง การยอมรับฟังเรื่องราวชีวิตโดยไม่รีบให้คำแนะนำ หรือไม่เร่งแก้ปัญหานั้นทันที อาจเป็นรูปแบบของการช่วยเหลือที่ทรงพลังยิ่งกว่าการให้สิ่งของเสียอีก

สำหรับผู้อภิบาลที่ทำงานกับผู้ยากจน ความท้าทายสำคัญมิใช่เพียงการจัดสรรทรัพยากร แต่คือการดูแล “บาดแผลภายใน” ที่มีซ่อนอยู่เบื้องหลังความยากจน ผู้ยากจนจำนวนมากไม่ได้ต้องการเพียงความช่วยเหลือทางวัตถุ แต่ต้องการประสบการณ์ของการได้รับการยอมรับในฐานะมนุษย์ที่มีคุณค่า

การอภิบาลผู้ยากจนจึงเริ่มต้นจากการ “อยู่กับ” มากกว่าการ “ทำเพื่อ” การปรากฏตัวอย่างเรียบง่าย การรับฟังโดยไม่ตัดสิน และการสร้างความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง ช่วยฟื้นฟูความไว้วางใจในผู้อื่นและในพระเจ้าได้อย่างลึกซึ้ง

ในเชิงจิตวิทยา ความสัมพันธ์ที่ปลอดภัย (psychological safety) มีบทบาทสำคัญต่อการฟื้นฟูความหวัง เมื่อบุคคลรู้สึกว่าคุณค่าตนไม่ถูกตัดสิน เขาจะค่อย ๆ กลับมาเชื่อว่าชีวิตของตนยังมีความหมาย การอภิบาลจึงไม่ใช่เพียงการนำคำสอนมาสู่ผู้ยากจน แต่เป็นการทำให้ผู้ยากจน “สัมผัสได้” ถึงความรักของพระเจ้าผ่านประสบการณ์ความสัมพันธ์

ผู้อภิบาลยังจำเป็นต้องระวังสิ่งที่เรียกว่า helper's superiority หรือความรู้สึกเหนือกว่าของผู้ช่วยเหลือ ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว เมื่อการช่วยเหลือกลายเป็นความสัมพันธ์แบบผู้ให้กับผู้รับเพียงด้านเดียว พระวรสารกลับเชื้อเชิญให้ผู้รับใช้เรียนรู้จากผู้ยากจนเช่นกัน เพราะในหลายครั้ง ผู้ยากจนเผยให้เห็นความเชื่อ ความหวัง และความไว้วางใจในพระเจ้าที่ลึกซึ้งกว่าผู้ที่ใช้ชีวิตที่มีความมั่นคง

ดังนั้น การช่วยเหลือผู้ยากจนอย่างแท้จริง จำเป็นต้องก้าวข้ามการช่วยเหลือแบบสงเคราะห์เพียงชั่วคราว ไปสู่การส่งเสริมศักยภาพและความหวังในระยะยาว แนวทางสำคัญประกอบด้วย

1. การยืนยันคุณค่า (Affirmation of dignity)

เมื่อเราตระหนักว่า มนุษย์ทุกคนมีคุณค่า เราจะปฏิบัติต่อบุคคลอื่นอย่างไรให้เกิดเกียรติ การเรียกชื่อ การรับฟังเรื่องราวชีวิต การให้เกียรติ และการให้พื้นที่ในการมีส่วนร่วม จึงเป็นการยืนยันว่า บุคคลมิใช่ปัญหา แต่เป็นมนุษย์ที่มีคุณค่า

2. การสร้างความสัมพันธ์ก่อนการแก้ปัญหา

ความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจได้เป็นพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีจึงเป็นเรื่องที่ควรเกิดขึ้นมากกว่าการเสนอคำแนะนำหรือโครงการช่วยเหลืออย่างเร่งรีบ

3. การเสริมพลัง (Empowerment)

ด้วยเหตุที่ ผู้ยากจนมักจะรู้สึกว่า ตนเองไร้ค่า การช่วยให้พวกเขามีบทบาทในการตัดสินใจเกี่ยวกับชีวิตของตนเอง โดยเราอาจจะช่วยในเรื่องของการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ จะช่วยฟื้นฟูความรู้สึกมีอำนาจภายใน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของสุขภาวะทางจิตใจ

4. การอภิบาลแบบองค์รวม

การดูแลควรครอบคลุมทั้งด้านจิตใจ สังคม เศรษฐกิจ และจิตวิญญาณ เพราะความยากจนส่งผลต่อมนุษย์ทั้งครบทุกมิติของชีวิต

การเข้าใกล้ผู้ยากจนมิใช่เพียงการเข้าไปแก้ไขความขาดแคลนของเขา แต่เป็นการยอมให้ตนเองเกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านการพบปะกับมนุษย์อีกคนหนึ่ง พระวรสารมิได้เรียกร้องเพียงให้เราช่วยเหลือผู้ยากจน แต่เชื่อเชิญให้เราเรียนรู้ที่จะมองเห็นพระคริสตเจ้าในบุคคลที่โลกมองข้าม

เมื่อศักดิ์ศรีของผู้ยากจนได้รับการยืนยัน ความช่วยเหลือจึงไม่ใช่เพียงการบรรเทาความทุกข์ แต่กลายเป็นการร่วมกันฟื้นฟูความหวังของมนุษยชาติทั้งหมด

ทั้งนี้ ก่อนที่การช่วยเหลือผู้ยากจนจะเริ่มต้นขึ้นอย่างแท้จริง มนุษย์จำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีมองเสียก่อน เพราะความยากจนมิได้เรียกร้องเพียงทรัพยากร แต่เรียกร้องหัวใจที่พร้อมจะพบอีกคนหนึ่งโดยปราศจากการตัดสิน การเข้าใกล้ผู้ยากไร้จึงเป็นกระบวนการของการเรียนรู้ที่จะมองเห็น “บุคคล” ก่อน “ปัญหา” และมองเห็น “เรื่องราวชีวิต” ก่อน “สถานะทางสังคม” เมื่อมนุษย์ได้รับการมองเห็นอย่างแท้จริง ความหวังที่เคยเลือนรางย่อมมีพื้นที่ที่จะค่อย ๆ พื้นคืน ความสัมพันธ์เช่นนี้ทำให้การช่วยเหลือไม่ใช่เพียงการให้จากผู้ที่มีมากกว่า แต่เป็นการพบกันของมนุษย์สองคนที่ต่างต้องการความรัก ความหมาย และการยอมรับเช่นเดียวกัน

สำหรับผู้ถือปฏิบัตและผู้มีความเชื่อ การอยู่เคียงข้างผู้ยากจนจึงมิใช่เพียงพันธกิจทางสังคม หากเป็นการดำเนินชีวิตตามหัวใจของพระวรสาร เพราะในสายพระเนตรของพระเจ้าไม่มีมนุษย์คนใดถูกกำหนดคุณค่าด้วยความสำเร็จหรือความล้มเหลว พระเจ้าทรงมองเห็นมนุษย์ก่อนเห็นเงื่อนไขของชีวิต และถ้อยคำที่ผู้ยากจนจำนวนมากรอคอยอาจไม่ใช่คำสอนที่ยิ่งใหญ่ หากเป็นการยืนยันอย่างเรียบง่ายว่า แม้โลกจะมองข้ามเขา แม้ชีวิตจะเต็มไปด้วยบาดแผลและความเปราะบาง แต่เขายังมีคุณค่าเสมอ และยังมีใครบางคนกล้าบอกเขาว่า “คุณเป็นที่รัก”

ท้ายที่สุด ความหวังของผู้ยากจนมิได้เริ่มต้นจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมเพียงอย่างเดียว หากเริ่มต้นจากประสบการณ์ที่ลึกที่สุดของหัวใจมนุษย์ คือการได้ค้นพบว่าตนไม่ได้ถูกกลืนเลือน ในโลกที่วัดคุณค่ามนุษย์ด้วยความสำเร็จ พระเจ้าทรงกระซิบถ้อยคำที่ตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิง เมื่อมนุษย์คนหนึ่งได้ยินและเชื่ออย่างแท้จริงว่า “ตนเป็นที่รัก” ศักดิ์ศรีที่เคยถูกบดบังย่อมได้รับการฟื้นฟู ความหวังที่เคยดับมอดย่อมถูกจุดขึ้นใหม่ และในช่วงเวลานั้นเองข่าวดีของพระวรสารไม่ได้เป็นเพียงคำสอนอีกต่อไป แต่กลายเป็นเหตุการณ์แห่งความรอดที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง เพราะมนุษย์ได้ค้นพบว่า ตนมีคุณค่าเสมอ ในสายพระเนตรของพระเจ้า ผู้ทรงรักมนุษย์อย่างไม่มีขอบเขต ไม่มีเงื่อนไข และทรงรักก่อนเสมอ

เอกสารอ้างอิง

- Goffman, E. (1963). *Stigma: Notes on the management of spoiled identity*. Prentice-Hall.
- Hicks, D., & Waddock, S. (2016). Dignity, wisdom, and tomorrow's ethical business leader. *Business and Society Review*, 121(3), 447–462.
- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. Springer.
- Paul, C. (2021). The role of the fundamental attribution error in the context of human resource management. *Psychology Research*, 11(2), 7–12.
<https://doi.org/10.17265/2159-5542/2021.01.002>
- Ridley, M., Rao, G., Schilbach, F., & Patel, V. (2020). Poverty, depression, and anxiety: Causal evidence and mechanisms. *Science*, 370(6522), Article eaay0214. <https://doi.org/10.1126/science.aay0214>
- Seligman, M. E. P. (1975). *Helplessness: On depression, development, and death*. W. H. Freeman.
- Sophie, V., Sara, C., Jellen, T., & Lieven, A. (2022). The role of peace of mind and meaningfulness as psychological concepts in explaining subjective well-being. *Journal of Happiness Studies*, 233331–3346.
- Tan, W., Hao, F., McIntyre, R., Jiang, L., Jiang, X., Zhang, L., Zhao, X., Zou, Y., Hu, Y., Luo, X., Zhang, Z., Lai, A., Ho, R., Tran, B., Ho, C., & Tam, W. (2020). Is returning to work during the COVID-19 pandemic stressful? A study on immediate mental health status and psychoneuroimmunity prevention measures of Chinese workforce. *Brain, Behavior, and Immunity*, 87, 84–92. <https://doi.org/10.1016/j.bbi.2020.04.055>
- Wanchen, L., Meng, J., & Cui, F. (2023). Scarcity mindset reduces empathic responses to others' pain: The behavioral and neural evidence. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 18(1), 1–10.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2568). รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี 2567. กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม. https://www.nesdc.go.th/wordpress/wp-content/uploads/2025/09/Final-Report-2024_as-of-20250912.pdf

(หมวดกฎหมายคริสตศาสนา)

ความเรียบง่ายของชีวิตสงฆ์ท่ามกลาง ความท้าทายของโลกสมัยใหม่

บาทหลวงอานาภาพ วงษ์แก้ว¹

1. ภูมิทัศน์ของพระศาสนจักรเอเชียในยุคโลกาภิวัตน์

เอกสาร *Final Document of the Asian Continental Assembly on Synodality* (2023) ชี้ให้เห็นความกังวลต่างๆของพระศาสนจักรของเอเชียเกี่ยวกับ “ความอื้อฉาว (Scandal) ของพระสงฆ์” ซึ่งกำลังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้คนจำนวนมากเลิกปฏิบัติศาสนาหรือไม่ยึดถือศาสนาได้เลย อิทธิพลของโลกสมัยใหม่ ไม่ว่าจะเป็นลัทธิทันสมัย วัตถุนิยม และโลกนิยม กำลังทำให้คุณค่าทางศาสนาถูกกัดกร่อนอย่างหนัก

ในสภาพโลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว พระสงฆ์แม้อาศัยอยู่ในโลก แต่ถูกเรียกให้ “มิใช่คนของโลก” ตามที่พระเยซูเจ้าตรัสไว้ (ยน 17:14) อย่างไรก็ตาม ความกดดันของบริบทวัฒนธรรมที่ยกย่องความสะดวกสบาย ความสำเร็จทางวัตถุ และความเป็นปัจเจก ทำให้พระสงฆ์จำนวนมากไม่

¹ บาทหลวงสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นรองผู้อำนวยการสำนักงานวินัยคดีประจำสังฆมณฑลจันทบุรี

น้อยตกอยู่ในภาวะถูกดึงดูดสู่การใช้ชีวิตที่ขาดความเรียบง่ายและขาดความเป็นประจักษ์พยานที่น่าเชื่อถือ

ปัญหาที่พบในหลายพื้นที่ของเอเชีย ได้แก่ การใช้อำนาจเกินควร การตัดสินใจโดยปราศจากกระบวนการปรึกษาหารือ และบางกรณีถึงขั้นทุจริตทรัพย์สินของพระศาสนจักร ซึ่งไม่เพียงเป็นสาเหตุให้เกิดความสับสนแก่สัตบุรุษ แต่ยังบั่นทอนความน่าเชื่อถือของพระศาสนจักรทั้งระบบ²

2. ผลกระทบต่อชีวิตพระศาสนจักรและกระแสเรียก

พระสงฆ์เป็นผู้ประกอบพิธีบูชาขอบพระคุณ ในพระนามและพระบุคคลของพระคริสตเจ้า ซึ่งเป็นศูนย์กลางของชีวิตของพระศาสนจักรและเป็นศูนย์กลางชีวิตจิตของประชากรของพระเจ้า ดังนั้น ความสับสนที่เกิดจากการประพฤติไม่เหมาะสมของสงฆ์จึงส่งผลอย่างร้ายแรงต่อชีวิตพระศาสนจักรทั้งหมด

ข้อมูลล่าสุดชี้ว่า พระสงฆ์สังฆมณฑลทั่วโลกลดลง **911 องค์** พระสงฆ์นักบวชลดลง **1,400 องค์** เมื่อเป็นอย่างนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อสัดส่วนจำนวนคริสตชนต่อพระสงฆ์หนึ่งองค์เพิ่มขึ้นเป็น **3,373 คน** ต่อพระสงฆ์หนึ่งองค์³ เมื่อพระสงฆ์ลดจำนวนลง การเข้าถึงศีลมหาสนิทย่อมลดลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งนำไปสู่คำถามเชิงอภิบาลที่หนักหนาขึ้น

“พระศาสนจักรจะดำรงอยู่ได้อย่างไร หากไม่มีผู้เลี้ยงดูประชากรด้วยศีลศักดิ์สิทธิ์อย่างเพียงพอ?” ในบริบทนี้ คุณลักษณะของ “พระสงฆ์ที่เป็นแบบอย่าง” จึงเป็นสิ่งที่พระศาสนจักรต้องการอย่างเร่งด่วน พระสงฆ์ได้รับเรียกให้สะท้อน “ใบหน้าแห่งแท้จริงของงานสงฆ์และงานอภิบาล” ผ่านชีวิตประจำวันของตนเองต่อทุกคนทั้งผู้เชื่อและผู้ไม่เชื่อ ดังที่ *Lumen Gentium* สอนไว้อย่างเด่นชัด⁴

² "FEDERATION OF ASIAN BISHOPS'S CONFERENCES," Asian Continental Assembly on Synodality Final Document, March 16, 2023, n.90, 93, 94, 113, 122.

https://www.synod.va/content/dam/synod/common/phases/continental-stage/final_document/ACAS-Final-Dokument-16-Mar-2023.pdf.

³ N. Krapic, "Fides: Catholic Church Statistics for World Mission Sunday," Vatican News, publication date (22 October), <https://www.vaticannews.va/en/church/news/2023-10/fides-catholic-church-statistics-world-mission-sunday.html>.

⁴ Sacrosanctum Concilium Oecumenicum Vaticanum II, *Constitutio Dogmatica Lumen gentium*, De Ecclesia, 21 novembris 1964, n.28, in AAS 57 (1965),33.

3. การตอบสนองของพระศาสนจักรต่อปัญหาคอร์รัปชัน

พระศาสนจักรสากลตระหนักถึงปัญหานี้อย่างจริงจัง สมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสตรัสในประเทศฟิลิปปินส์ด้วยถ้อยคำที่หนักแน่นว่า: **“ทุกคนในทุกระดับของสังคมต้องปฏิเสธทุกรูปแบบของการทุจริต เพราะการทุจริต คือ การยึดเอาทรัพยากรของคนยากจนไป”**⁵

สมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสทรงเน้นว่า การทุจริตของพระสงฆ์ไม่ใช่เพียงบาปส่วนบุคคล แต่เป็นบาปที่ทำลายชีวิตของผู้ยากไร้ ทำลายความเชื่อของสัตบุรุษ และทำให้ศาสนจักรสูญเสียความชอบธรรมในการประกาศข่าวดี

4. หลักกฎหมายพระศาสนจักร: ความเรียบง่ายและการหลีกเลี่ยงการเป็นต้นเหตุให้ผู้อื่นสะดุด

ประมวลกฎหมายพระศาสนจักรได้วางหลักการสำคัญสำหรับชีวิตสงฆ์ไว้ในกฎหมายพระศาสนจักร 282 §1 และ 285 §1 ซึ่งเป็นบทนำของ “หน้าที่และสิทธิของสงฆ์” ในนิติบัญญัติคาทอลิก⁶

Can. 282 §1 — สมณะจะต้องปลูกฝังฝึกฝนการดำเนินวิถีชีวิตที่เรียบง่าย

“สงฆ์ต้องปลูกฝังฝึกฝนการดำเนินวิถีชีวิตที่เรียบง่าย และละเว้นจากสิ่งที่มีลักษณะของความฟุ้งเฟ้อหรูหรา” ความเรียบง่ายไม่ใช่เพียงคุณธรรมทางศีลธรรม แต่เป็นรูปแบบการประกาศข่าวดีรูปแบบหนึ่ง เพราะทำให้พระสงฆ์อยู่เคียงข้างผู้ยากไร้อย่างแท้จริง และทำให้ชีวิตของสงฆ์เป็น “พระวรสารที่มีชีวิต”

Can. 285 §1 — การหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่สมกับฐานานุรูปของสมณะ

“สมณะต้องละเว้นโดยสิ้นเชิงจากสิ่งทั้งปวงที่ไม่สมกับฐานานุรูปของตน” ประชาชนมองดูสงฆ์เป็นสัญลักษณ์ของคุณค่าที่สูงกว่า ดังนั้น สิ่งที่ไม่สมควรสำหรับสงฆ์จึงไม่ได้ตัดสินโดยสงฆ์เท่านั้น แต่ยังโดยสายตาของสัตบุรุษด้วย ชีวิตที่ไม่เหมาะสมของสงฆ์หนึ่งคนสามารถสร้างความเสียหายต่อความเชื่อของคนจำนวนมากได้

⁵ T.O’Leary, "Pope Francis arrives in the Philippines," USA Today, January 16, 2015, <https://www.usatoday.com/story/news/world/2015/01/16/pope-francis-philippines/21851815/>.

⁶ Can. 282, 285, in Pontificia Commissio Codici Iuris Canonici Authentice Interpretando, *Code of canon law : Latin-English edition. (2023). Canon Law Society of America., Auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus, Typis Polyglottis Vaticanis, 92- 93.*

5. บทสรุป: เส้นทางสู่ความซื่อสัตย์และความหวังใหม่ในเอเชีย

พระสงฆ์เป็นผู้ทำงานในสวนองุ่นของพระเจ้าเต็มเวลา ทุกก้าวอย่างของสงฆ์จึงเป็นประจักษ์พยานต่อสายตาของประชากรของพระเจ้า ในยุคที่เต็มไปด้วยความสับสน ความสับสนของสงฆ์ทำให้ความเชื่อสั่นคลอน ความหวังอ่อนล้า และกระแสเรียกลดลงอย่างน่าเป็นห่วง

ทางออกของพระศาสนจักรในเอเชียจึงไม่ใช่เพียงการปฏิรูปเชิงโครงสร้าง แต่คือการกลับสู่หัวใจของชีวิตสงฆ์ ความเรียบง่าย ความสุจริต ความถ่อมตน และการเป็นประจักษ์พยานถึงพระคริสตเจ้าอย่างแท้จริง นี่คือนเส้นทางสู่การฟื้นฟูความเชื่อของประชากรของพระเจ้า และเป็นเมล็ดพันธุ์แห่งกระแสเรียกในอนาคต

(หมวดกฎหมายคริสต์ศาสนา)

**พระสมณฤกษ์ก้าสำนักงานศาลพระศาสนจักรเพื่อชีวิตภายใน
เรื่องปีศักดิ์สิทธิ์พิเศษนักบุญฟรังซิสและการมอบพระคุณการณย์ครบบริบูรณ์
โอกาสครบรอบ 800 ปีมรณกรรมของนักบุญฟรังซิสแห่งอัสซีซี
ลงวันที่ 16 มกราคม ค.ศ. 2026¹**

แปลโดย บาทหลวงนุพันธ์ ทัตมาลี²

“ท่านทั้งหลายจงยึดมั่นในความทรงจำของนักบุญฟรังซิสแห่งอัสซีซี บิดาและพี่ชายของเรา เพื่อสรรเสริญและถวายเกียรติแด่องค์พระผู้เป็นเจ้า ผู้ทรงทำให้ท่านเป็นผู้ยิ่งใหญ่ท่ามกลางพวกเรา และทรงยกย่องท่านต่อหน้าบรรดาทูตสวรรค์ จงอธิษฐานภาวนาเพื่อท่าน ดังที่ท่านเคยขอเรา และจงอธิษฐานภาวนาต่อท่านว่า พระเจ้าจะทรงทำให้เราได้มีส่วนร่วมกับการท่านในพระหรรษทานอันศักดิ์สิทธิ์ของพระองค์” (จดหมายเวียนของบราเดอร์เอลีอา, Brother Elias, ถึงทุกแขวงของคณะเกี่ยวกับมรณกรรมของนักบุญฟรังซิส, 7 (FF 311))

ในขณะที่ผลแห่งพระหรรษทานของปีศักดิ์สิทธิ์ปีลี 2025 ได้สิ้นสุดลงไปแล้ว เราทุกคนได้รับการกระตุ้นเตือนให้เป็นผู้แสวงบุญแห่งความหวังที่ไม่ทำให้เราผิดหวัง (ดู โรม 5:5) ยิ่งดำรง

¹ <https://press.vatican.va/content/salastampa/en/bollettino/pubblico/2026/01/16/260116c.html>

² บาทหลวงสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเลขาธิการสังฆมณฑลและเลขานุการพระสังฆราช, ผู้ช่วยพระสังฆราชฝ่ายสื่อสารสังคม และผู้อำนวยการแผนกคริสตศาสนธรรม

อยู่และบังเกิดผล โอกาสใหม่แห่งความปิติยินดีและการชำระให้บริสุทธิ์ได้ถูกเพิ่มเข้ามาเป็นส่วนต่อเนืองที่เหมาะสม นั่นคือ โอกาสครบรอบ 800 ปี แห่งการจากไปอย่างสงบสุขของนักบุญฟรังซิสแห่งอัสซีซีจากโลกนี้ไปสู่สวรรค์บ้านแท่นวันตร (3 ตุลาคม 1226)

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา มีปีศักดิ์สิทธิ์พิเศษที่เกี่ยวข้องกับนักบุญฟรังซิสแห่งอัสซีซีและคำสอนท่าน ได้แก่ โอกาสครบรอบ 800 ปีแห่งการสร้างถ้ำพระกุมารจำลองเป็นครั้งแรกที่เมืองเกรชโช (Greccio) ประเทศอิตาลี การประพันธ์บทเพลงสรรเสริญพระเจ้าผู้สร้าง ซึ่งเป็นบทเพลงสรรเสริญความงดงามอันศักดิ์สิทธิ์ของสิ่งสร้าง และการประทับรอยแผลศักดิ์สิทธิ์ที่เกิดขึ้นบนภูเขาเวอร์นา (Mount Verna) ซึ่งเปรียบเสมือนเนินเขากัลวารีโอแห่งใหม่ในสองปีก่อนที่ท่านจะสิ้นชีวิต

ในปี 2026 จะเป็นจุดสูงสุดและความสำเร็จของการเฉลิมฉลองทั้งหมดที่ผ่านมา กล่าวคือ จะเป็นปีของนักบุญฟรังซิส และเราทุกคนต่างถูกเรียกร้องให้เป็นนักบุญในโลกปัจจุบันตามแบบอย่างของบิดาแห่งเทวดา (Seraphic Patriarch) ท่านนี้

เป็นความจริงที่น่าชื่นชมว่า “ไม่มีพระนามอื่นใดภายใต้ฟ้าสวรรค์ที่ประทานให้แก่มนุษย์” (ดู กิจการ 4:12) นอกจากพระเยซูคริสตเจ้า พระผู้ไถ่ของมนุษยชาติ ก็เป็นความจริงที่น่าอัศจรรย์ใจเช่นกันว่า ระหว่างศตวรรษที่สิบสองถึงสิบสาม ในยุคของสงครามศักดิ์สิทธิ์ที่ศีลธรรมที่หย่อนยาน และความศรัทธาทางศาสนาได้ถูกบิดเบือน “ดวงอาทิตย์ดวงหนึ่งได้ถือกำเนิดขึ้นในโลก” (Dante Alighieri, Divine Comedy, Paradise, XI, 50) นั่นก็คือ นักบุญฟรังซิสแห่งอัสซีซี ซึ่งเป็นบุตรชายของพ่อค้าผู้มั่งคั่ง แต่กลับกลายเป็นผู้ยากจนและถ่อมตน เป็นเสมือนพระคริสตเจ้าอีกองค์หนึ่งบนโลกอย่างแท้จริง ท่านได้มอบตัวอย่างที่จับต้องได้ของชีวิตตามหลักพระวรสารและภาพลักษณ์ที่แท้จริงของความสมบูรณ์แบบในคริสตศาสนาแก่โลก

ยุคสมัยของเราไม่ได้แตกต่างจากยุคสมัยที่นักบุญฟรังซิสมีชีวิตอยู่มากนัก และด้วยเหตุนี้ คำสอนของท่านจึงมีความถูกต้องและเข้าใจได้ง่ายมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน เมื่อความรักแบบคริสตชนอ่อนแอลง ความไม่รู้ก็แพร่กระจายเหมือนนิสัยที่ไม่ดี และผู้ที่ยกย่องความปรองดองในหมู่ผู้คนก็ทำเช่นนั้นด้วยความเห็นแก่ตัวมากกว่าด้วยจิตวิญญาณคริสตชนที่จริงใจ เมื่อสิ่งที่เสมือนจริงเป็นสิ่งสำคัญเหนือสิ่งที่เป็นจริง ความขัดแย้งและความรุนแรงในสังคมก็กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน และสันติภาพก็ดูไม่แน่นอนและห่างไกลออกไปทุกวัน

ขอให้ปีแห่งนักบุญฟรังซิสนี้เป็นแรงผลักดันให้เราทุกคน ให้แต่ละคนดำเนินชีวิตเลียนแบบนักบุญฟรังซิสแห่งอัสซีซีตามความสามารถของตนเอง หล่อหลอมตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ตามแบบอย่างของพระคริสตเจ้า อย่าให้เจตนารมณ์ของปีศักดิ์สิทธิ์ยู่ปีที่ผ่านมาสลายไป ขอให้ความหวังที่ทำให้เราเป็นผู้แสวงบุญ จงแปรเปลี่ยนเป็นความกระตือรือร้น และความมุ่งมั่นในการปฏิบัติกิจเมตตาอย่างแท้จริง

“และในเรื่องนี้ข้าพเจ้าอยากทราบว่า ท่านรักพระเจ้าและรักข้าพเจ้า ผู้รับใช้ของพระองค์และของท่านหรือไม่ หากท่านจะทำสิ่งนี้ คือ ขอย่าให้มีภราดา (friar) คนใดในโลกที่ทำบาปมากเท่าที่เขาคouldทำได้ ซึ่งหลังจากได้เห็นดวงตาของท่านแล้ว จะจากไปโดยปราศจากการอภัยโทษอันเมตตาของท่าน หากเขาขอสิ่งนี้กับท่าน” (จดหมายถึงบรรดาภราดาจากนักบุญฟรังซิส, 7-8 (FF 235))

ด้วยถ้อยคำอันพิเศษเหล่านี้ที่กล่าวไว้ในจดหมายของนักบุญฟรังซิสที่ส่งไปให้ภราดาเจ้าคณะท่านหนึ่ง (Epistola ad quendam ministrum) นักบุญฟรังซิสไม่เพียงแต่ให้การปลอบโยนและคำแนะนำแก่เพื่อนร่วมทางนิรนามเท่านั้น แต่เหนือสิ่งอื่นใด ท่านได้เน้นย้ำและชี้ให้เห็นถึงแนวคิดพื้นฐานของความเมตตา ซึ่งเชื่อมโยงอย่างแยกไม่ออกกับการให้อภัยและการยกโทษ และการให้อภัยนี้เอง หรือที่รู้จักกันดีในชื่อ “การอภัยโทษแห่งอัสซีซี” หรือ “การยกโทษแห่งพอร์ตูโนโคลา” (Pardon of Assisi หรือ Indulgence of the Portiuncola) ที่สมเด็จพระสันตะปาปาโฮโนริอุสที่ 3 พระราชทานโดยตรงแก่นักบุญฟรังซิสในฐานะสิทธิพิเศษสำหรับผู้สำราญบาปและรับศีลมหาสนิทแล้วไปแสวงบุญที่วัดน้อยแห่งพอร์ตูโนโคลาในพระวิหารพระนางมารีย์แห่งปวงเทวา (Basilica della Santa Maria degli Angeli) ในเมืองอัสซีซีทุกวันที 2 สิงหาคมของทุกปี ซึ่งสร้างขึ้นเมื่อ 800 ปีก่อนบน “ที่ดินผืนเล็ก ๆ” (จึงเป็นที่มาของชื่อ “พอร์ตูโนโคลา” แปลว่า ที่ดินผืนเล็ก ๆ หรือผู้เล็กน้อย หรือผู้ต่ำต้อย)

ด้วยความกระตือรือร้นและความปิติยินดีอย่างเหลือล้นเช่นเดียวกับที่นักบุญฟรังซิสได้แสดงออกต่อฝูงชนที่มาร่วมพิธีเสกวัดน้อยพอร์ตูโนโคลา เมื่อท่านประกาศพระหรรษทานที่ได้รับหลังจากเห็นคำอธิษฐานภาวนาของท่านได้รับการตอบรับจากผู้แทนของพระคริสตเจ้า คือ สมเด็จพระสันตะปาปาเลโอที่ 14 ผู้ทรงเป็นผู้รับใช้แห่งความเชื่อและความปิตินดีของเรา จึงทรงประกาศว่า ตั้งแต่วันที่ 10 มกราคม 2026 ซึ่งตรงกับวันสิ้นสุดของปีศักดิ์สิทธิ์ปกติ จนถึงวันที่ 10 มกราคม 2027 จะมีการประกาศปีศักดิ์สิทธิ์นักบุญฟรังซิสเป็นพิเศษ ซึ่งคริสตชนผู้ศรัทธาทุกคนจะปฏิบัติตามแบบอย่างของนักบุญแห่งอัสซีซี เป็นแบบอย่างแห่งความศักดิ์สิทธิ์ในชีวิตและเป็นพยานแห่งสันติสุขอย่างต่อเนื่อง

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สำนักงานศาลพระศาสนจักรเพื่อชีวิตภายใน ผ่านทางพระสมณกฤษฎีกานี้ที่ออกตามพระประสงค์ของพระสันตะปาปา เนื่องในโอกาสปีนักบุญฟรังซิส จึงประทานพระคุณการุณย์ครบบริบูรณ์ภายใต้ผู้ที่ปฏิบัติตามเงื่อนไขตามปกติ (การรับศีลอภัยบาป การรับศีลมหาสนิท และการภาวนาตามพระประสงค์ของพระสันตะปาปา) ซึ่งสามารถอุทิศให้กับวิญญาณในไฟชำระได้ด้วย กล่าวคือ

1) มอบให้กับนักบวชฟรังซิสกันทุกคน ได้แก่ สมาชิกนักบวชครอบครัวฟรังซิสกัน ชั้นที่หนึ่ง ชั้นที่สอง ชั้นที่สามทั้งนักบวชและฆราวาส สถาบันชีวิตผู้รับเจิมถวายตน สถาบันชีวิตผู้แพร่ธรรม และองค์กรสัตบุรุษทั้งชายและหญิงทั้งสาธารณะและส่วนบุคคล ที่ปฏิบัติตามพระวินัยของนักบุญฟรังซิส หรือได้รับแรงบันดาลใจจากจิตวิญญาณของท่าน หรือสืบทอดพระพรพิเศษของท่านในรูปแบบต่าง ๆ

2) มอบให้กับคริสตชนทุกคน ผู้ที่มีหัวใจปราศจากบาป (ได้รับศีลอภัยบาปแล้ว) ที่ร่วมฉลองปีนักบุญฟรังซิสโดยการจาริกแสวงบุญไปยังวัดหรืออารามของคณะฟรังซิสกันแห่งใดก็ได้ในโลกที่อุทิศให้กับนักบุญฟรังซิส หรือเกี่ยวข้องกับท่านด้วยเหตุผลใดก็ตาม และปฏิบัติตามพิธีกรรมในโอกาสปีศักดิ์สิทธิ์ด้วยความตั้งใจ หรือใช้เวลาที่เหมาะสมเพื่อการอธิษฐานภาวนาและการรำพึงไตร่ตรองถึงชีวิตและคำสอนของนักบุญฟรังซิส ผู้มีความรักแบบคริสตชนต่อเพื่อนบ้านและความมุ่งมั่นที่จะสร้างความปรองดองและสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคมจะได้เกิดขึ้นในหัวใจของพวกเขา โดยจบด้วยบทข้าแต่พระบิดา บทข้าพเจ้าเชื่อ บทสรรเสริญพระนางมารีย์ (แบบใดก็ได้) บทภาวนาของนักบุญฟรังซิสแห่งอัสซีซี นักบุญคลารา หรือนักบุญองค์อื่น ๆ ในครอบครัวฟรังซิสกัน

บรรดาผู้สูงอายุ ผู้ป่วย และผู้ดูแลผู้ป่วย รวมถึงทุกคนที่ไม่สามารถออกจากบ้านได้ด้วยเหตุผลสำคัญ สามารถรับพระคุณการุณย์ครบบริบูรณ์ได้เช่นกัน หากพวกเขาละเว้นจากบาปใด ๆ และตั้งใจที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขสามประการตามปกติโดยเร็วที่สุด (รับศีลอภัยบาป รับศีลมหาสนิท และสวดภาวนาตามวัตถุประสงค์ของพระสันตะปาปา) หากพวกเขาร่วมฉลองปีนักบุญฟรังซิสทางจิตวิญญาณ โดยถวายคำอธิษฐานภาวนา ความเจ็บปวด หรือความทุกข์ทรมานในชีวิตของพวกเขาแด่พระเจ้าผู้ทรงเมตตา

เพื่อให้โอกาสที่จะได้รับพระหรรษทานของพระเจ้าผ่านทางอำนาจแห่งกุญแจของพระศาสนจักรสามารถเกิดขึ้นได้ง่ายยิ่งขึ้น สำนักงานศาลพระศาสนจักรเพื่อชีวิตภายในจึงขอรับรองอย่างจริงจังต่อพระสงฆ์สังฆมณฑลและพระสงฆ์นักบวชที่อยู่อำนาจหน้าที่อย่างเหมาะสมโปรดเตรียมตัวให้พร้อมด้วยจิตใจที่พร้อมจะต้อนรับ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเมตตา เพื่อประกอบพิธีศีลศักดิ์สิทธิ์แห่งการคืนดี (หรือศีลอภัยบาป) ด้วย

พระสมณกฤษฎีกานี้ มีผลบังคับใช้ตลอดปีนักบุญฟรังซิส โดยไม่คำนึงถึงข้อกำหนดใด ๆ ที่ขัดแย้งกัน

มอบให้ ณ กรุงโรม จากสำนักงานศาลพระศาสนจักรเพื่อชีวิตภายใน เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2026 ซึ่งเป็นวันก่อนวันฉลองพระเยซูเจ้าทรงรับพิธีล้าง

พระคาร์ดินัลอันเจโล เดอ โดนาติส (Angelo Card. De Donatis)

ผู้อำนวยการสำนักงานศาลพระศาสนจักรเพื่อชีวิตภายใน (Major Penitentiary)

มงซินญอร์ คริสตอฟ โยเซฟ นีเคียล (Msgr. Krzysztof Józef Nykiel)

พระสังฆราชเกียรตินามแห่งเวเลีย ผู้มีอำนาจลงนามแทน (Titular Bishop of Velia, Regent)

(หมวดชีวิตด้านจิตใจ)

พบพระเจ้าท่ามกลางคนยากจน

ดร. สุภาวดี นัมคณิสสรณ์¹

บทนำ

ประโยคที่เรามักจะเคยได้ยินคนที่มีรายได้น้อยหรือคนยากจนมักจะพูดอยู่เสมอๆ ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงความรู้สึกเครียดเรื่องการเงิน การเน้นไปที่การมีชีวิตอยู่รอดไปในแต่ละวัน ความรู้สึกท้อแท้ในการดำเนินชีวิต การตัดพ้อในเรื่องของต้นทุนในการดำเนินชีวิต หรือการมีทัศนคติและรอคอยความหวังในโชคกลาง ตัวอย่างเช่น “ขอให้มันแค่พออยู่ได้” “เรามั่นใจซื้อไม่ไหวหรอก” “สิ้นเดือนเหมือนสิ้นใจ” “เหนื่อยก็ต้องทำ” “รอถูกหวยก่อน” “ไม่มีเงินก็ไม่มีใครอยากรู้จัก” เป็นต้น

¹ อดีตอาจารย์อาวุโสประจำศูนย์จริยธรรมวิชาชีพ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ความยากจนคืออะไร

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์เศรษฐศาสตร์ แห่งราชบัณฑิตยสถาน ได้อธิบายความหมายของความยากจนไว้ดังนี้

ความยากจน เป็นศัพท์บัญญัติของคำ poverty หมายถึง สภาพที่ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ต่ำกว่ามาตรฐาน กล่าวคือ ไม่มีรายได้เพียงพอที่จะใช้จ่ายในการซื้อสิ่งที่จำเป็นขั้นพื้นฐานในการครองชีพ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และสามารถวัดได้ 2 ลักษณะ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2552) ได้แก่

1) ความยากจนสัมบูรณ์ (Absolute Poverty) คือสภาพที่ประชาชนไม่มีรายได้เพียงพอที่จะมีชีวิตอยู่ได้ แต่อาจไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของปัจเจกบุคคล ทั้งสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไปซึ่งอาจทำให้มีความแตกต่างกันในด้านคุณภาพชีวิตและความเท่าเทียมทางสังคม

2) ความยากจนสัมพัทธ์ (Relative Poverty) คือการเปรียบเทียบกลุ่มคนที่มีรายได้แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนหนึ่ง ๆ กับค่ามาตรฐานหรือระดับคุณภาพชีวิตของสังคมรวมถึงระดับรายได้ ซึ่งหมายความว่าแม้จะมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ ไม่ได้ขาดแคลนปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิตแต่ก็อาจจะเป็นคนที่ยากจนที่สุดในสังคมนั้น ๆ ก็ได้

การวัดระดับความยากจน

ในการวัดความยากจนของประชากร นักเศรษฐศาสตร์นิยมใช้ เส้นความยากจน (Poverty Line) เป็นเครื่องมือวัดระดับความยากจนพื้นฐานในการแบ่งแยกคนจน เพื่อที่รัฐจะได้ออกนโยบายในการช่วยเหลือหรือจัดสวัสดิการให้ได้ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย โดยเส้นความยากจนคือเส้นที่จะบอกระดับรายได้หรือค่าใช้จ่ายที่เพียงพอต่อการดำรงชีพในทุกปัจจัยที่จำเป็นพื้นฐานของชีวิต การวัดความยากจนนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายเหมือนกับการนับรายรับรายจ่าย และไม่มียวิธีเดียวที่จะกำหนด

ความยากจนของประเทศ (หรือของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง) ได้ แต่เส้นความยากจนระหว่างประเทศนั้นก็เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่เราสามารถใช้ติดตามความคืบหน้าเมื่อเวลาผ่านไป เส้นแบ่งความยากจนระหว่างประเทศ (IPL) ซึ่งกำหนดโดยธนาคารโลกจึงเป็นเกณฑ์ทางการเงินที่ใช้กำหนดระดับรายได้ที่ "เพียงพอ" หากบุคคลใดมีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ดังกล่าวจะถือว่าอยู่ในภาวะยากจน

เส้นความยากจนระหว่างประเทศ (IPL) เป็นเส้นความยากจนขั้นต่ำสุดระดับโลก แต่ก็ได้คำนึงถึงเส้นความยากจนระดับประเทศด้วย ซึ่งโดยปกติแล้ว เส้นความยากจนระดับประเทศก็จะมีการพิจารณาจากจำนวนเงินที่บุคคลต้องการสำหรับที่อยู่อาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่มขั้นต่ำที่สามารถยอมรับได้ และอาจจะมีการผันผวนไปตามสภาพเศรษฐกิจของแต่ละประเทศด้วย

ตัวอย่างเช่น เกณฑ์ความยากจนระดับชาติในสหรัฐอเมริกาอยู่ที่ 41.26 ดอลลาร์สหรัฐต่อวันสำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกคนเดียว ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ความยากจนของไอร์แลนด์เล็กน้อย (ประมาณ 48.57 ดอลลาร์สหรัฐต่อวันสำหรับสมาชิกคนเดียว) อย่างไรก็ตาม มันก็ยิ่งสูงกว่าเกณฑ์ของปากีสถาน เกือบสี่เท่า (10.85 ดอลลาร์สหรัฐต่อวัน) มากกว่าหกเท่าของเกณฑ์ของยูเครน (6.85 ดอลลาร์สหรัฐต่อวัน) และสูงกว่าเกณฑ์ความยากจนระดับชาติของรวันดา ถึง 125 เท่า (0.33 ดอลลาร์สหรัฐต่อวัน) เป็นต้น

การหาตัวหารร่วม

ในปี 1990 ธนาคารโลก (โดยร่วมมือกับนักวิจัยอิสระ) ได้คำนวณตัวหารร่วมโดยใช้ค่าอัตราแลกเปลี่ยนตามกำลังซื้อ (PPP) ซึ่งเป็นอัตราที่วัดราคาของสินค้าเฉพาะในประเทศต่างๆ รวมถึง "กำลังซื้อ" ที่แท้จริง (ตัวอย่างเช่น คุณสามารถซื้อได้มากแค่ไหน) ของแต่ละสกุลเงิน จากนั้นจึงแปลงอัตรา PPP เหล่านี้เป็นสกุลเงินร่วม (ดอลลาร์สหรัฐ) ซึ่งค่าแรงขั้นต่ำที่กำหนดครั้งแรกอยู่ที่ 1 ดอลลาร์สหรัฐต่อวัน ซึ่งเป็นเกณฑ์ทั่วไปในประเทศที่มีรายได้ต่ำที่บุคคลสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานที่สุดได้ โดยจาก 1 ดอลลาร์ เป็น 1.90 ดอลลาร์ เป็น 2.15 ดอลลาร์... และตอนนี้เป็น 3 ดอลลาร์

จะเห็นได้ว่าตัวเลขการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานด้วยเงิน 1.90 ดอลลาร์ต่อวันนั้นได้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดย เส้นความยากจนระหว่างประเทศไม่ได้คงที่ตายตัวและค่อยๆ เพิ่มขึ้นในช่วง 35 ปีที่ผ่านมา โดยเปลี่ยนจาก 1.90 ดอลลาร์เป็น 2.15 ดอลลาร์ในปี 2022 และเมื่อต้นเดือนมิถุนายน 2025 นี้ ธนาคารโลกก็ได้ปรับตัวเลขขึ้นอีกครั้งเป็น 3 ดอลลาร์

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้มักเกิดจากภาวะเงินเฟ้อและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจบ่อยครั้งที่การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เกิดจากการที่ธนาคารโลกสามารถเข้าถึงข้อมูลจากประเทศต่างๆ ได้มากขึ้นจึงทำให้มีความเข้าใจที่แม่นยำยิ่งขึ้นเกี่ยวกับความยากจนทั่วโลก ตัวอย่างเช่น ตัวเลข 1.90 ดอลลาร์สหรัฐฯ มาจากข้อมูลของประเทศที่มีรายได้ต่ำ 15 ประเทศ ธนาคารโลกใช้ข้อมูลจากประเทศต่างๆ เกือบสองเท่าในการคำนวณตัวเลขล่าสุดที่ 2.15 ดอลลาร์สหรัฐฯ (28 ประเทศ) ตัวเลขใหม่ที่ 3 ดอลลาร์สหรัฐฯ นั้นรวมข้อมูลเพิ่มเติมอีก 74 จุดในการคำนวณจึงทำให้สามารถสะท้อนสถานการณ์ความยากจนทั่วโลกในปัจจุบันได้อย่างแม่นยำและครบถ้วนยิ่งขึ้น (Concern Worldwide US ,2024:ออนไลน์)

สาเหตุของความยากจน

มีผู้คนประมาณ 700 ล้านคนทั่วโลก (ตามข้อมูลล่าสุดของธนาคารโลก ปี 2025) ซึ่งคิดเป็นประมาณ 8.5% ของประชากรโลกกำลังตกอยู่ในความยากจนและสาเหตุสำคัญที่สุดของความยากจนในปัจจุบันได้แก่

1. ขาดแคลนทรัพยากร คนบางกลุ่มมีโอกาสน้อยกว่าที่จะก้าวหน้าในชีวิต และมีกลไกการรับมือในระหว่างภัยพิบัติหรือวิกฤตการณ์น้อยกว่า คนกลุ่มอื่นๆ สถานการณ์ต่างๆ เช่น ภัยพิบัติทางธรรมชาติหรือความขัดแย้ง สามารถทำให้การขาดแคลนทรัพยากรนั้นรุนแรงยิ่งขึ้นไปอีกจึงส่งผลกระทบต่อฐานะทางเศรษฐกิจและสภาพความเป็นอยู่ของบุคคลหรือครอบครัว ซึ่งเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดวงจรของความยากจนใหม่ แต่ปัจจัยที่ส่งผลกระทบและไม่เป็นธรรมที่สุด คือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แม้ว่ากลุ่มคนที่ยากจนจะมีส่วนในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกน้อยมาก แต่กลับได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างหนัก ในปี 2019 ประชากรที่ยากจนที่สุด 50% ของโลกปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพียง 12% ของทั้งหมด แต่กลับเผชิญกับการสูญเสียรายได้ถึง 75% จากผลกระทบของสภาพภูมิอากาศ นั้นหมายความว่า คนจนไม่เพียงมีทรัพยากรน้อยกว่า แต่ยังต้องแบกรับต้นทุนจากวิกฤติที่พวกเขาไม่ได้สร้าง ผลลัพธ์ก็คือความยากจนที่ไม่สามารถหลุดพ้นได้ง่ายและความเหลื่อมล้ำที่ถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ยังขัดขวางความก้าวหน้าในการลดความยากจนทั่วโลก และยิ่งจะเป็นการขยายช่องว่างระหว่างประเทศที่มีรายได้สูงกับประเทศรายได้ต่ำมากขึ้นเรื่อย ๆ แม้ในหลายประเทศจะมีความพยายามในการส่งเสริมความเสมอภาคและการมีส่วนร่วมของกลุ่มเปราะบาง แต่หากไม่เร่งมือ ความเหลื่อมล้ำก็ยังคงอยู่ และคนจำนวนมากจะถูกทิ้งไว้ข้างหลัง ทั้งในปี 2030 และอีกหลายสิบปีข้างหน้า
2. ความขัดแย้ง ความขัดแย้งเป็นหนึ่งในความเสี่ยงสำคัญที่สามารถผลักดันให้บุคคลหรือครอบครัวตกอยู่ในความยากจน วิกฤตการณ์ขนาดใหญ่และยืดเยื้อสามารถทำให้เศรษฐกิจที่ดำเนินไปอย่างราบรื่นอาจจะหยุดชะงักได้ ความขัดแย้งมักเกิดขึ้นในพื้นที่จำกัด แต่ก็สามารถส่งผลกระทบอย่างมากต่อชุมชน ดังที่เราได้เห็นในช่วงสามปีที่ผ่านมา กับวิกฤติที่ทวีความรุนแรงขึ้นในยูเครน เมื่อมีความขัดแย้งครั้งใหญ่ในส่วนหนึ่งของโลกย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในประเทศและทวีปอื่นๆ ด้วยเช่นกัน ในบางพื้นที่ เช่น เฮติ ตะวันออกกลาง และซูดาน ความขัดแย้งได้ขัดขวางการผลิตและการกระจายอาหาร ทำให้สภาพการณ์เลวร้ายลงและนำไปสู่สถานการณ์ความหิวโหยอย่างรุนแรง

3. ความหิวโหยและภาวะทุโภชนาการ : ความยากจนก่อให้เกิดความหิวโหยและความหิวโหยก็เป็นสาเหตุสำคัญของความยากจนด้วยเช่นกัน หากคนเราไม่ได้รับอาหารเพียงพอ พวกเขาจะขาดพลังกำลังและพลังงานที่จำเป็นต่อการทำงาน หรือระบบภูมิคุ้มกันของพวกเขาจะอ่อนแอลงจากภาวะขาดสารอาหาร ทำให้พวกเขามีโอกาสเจ็บป่วยได้ง่ายขึ้น ซึ่งจะทำให้พวกเขาไม่สามารถไปทำงานได้ นอกจากนี้ พวกเขาอาจเป็นหนี้เพิ่มมากขึ้น หากจำเป็นต้องไปพบแพทย์หรือรับการดูแลอย่างต่อเนื่อง สิ่งนี้สามารถนำไปสู่วัฏจักรที่เลวร้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเด็ก ตั้งแต่ในครรภ์จนถึงโลกนี้ใน 1,000 วันแรกของชีวิตเด็กจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสุขภาพของเขาไปจนตลอดชีวิต นอกจากนี้ แม่ที่ขาดสารอาหารก็มีแนวโน้มที่จะมีลูกที่ขาดสารอาหารด้วยเช่นกัน และปัญหาของการขาดสารอาหารนั้นสามารถส่งผลกระทบไปตลอดชีวิต ดังจะเห็นได้ว่าผู้ใหญ่ที่กระแสรึ้นในวัยเด็กจะมีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่าผู้ที่ไม่กระแสรึ้นถึง 22% ในเอธิโอเปีย การกระแสรึ้นส่งผลให้ GDP ลดลงสูงถึง 16 % ในภาวะที่ขาดแคลนอาหารอาจจะเป็นภาวะที่สามารถบีบบังคับให้ครอบครัวต้องเผชิญกับทางเลือกที่ยากลำบากและอันตราย ทั้งนี้ก็เพราะว่า ครอบครัวที่ขาดแคลนอาหารหรือเงินที่จะซื้ออาหารนั้น พวกเขาจะถูกผลักดันให้ต้องตัดสินใจทำในสิ่งที่ยากลำบากและอันตราย ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและทำให้พวกเขามีความเสี่ยงต่อความรุนแรง ในความสิ้นหวังที่จะหาอาหาร ครอบครัวบางครอบครัวอาจหันไปใช้กลไกในการรับมือที่เป็นอันตราย เช่น การปล่อยให้เด็กตกอยู่ในความเสี่ยงของการแต่งงานในวัยเด็ก การใช้แรงงานเด็ก และการแยกจากครอบครัว
4. ระบบสาธารณสุขที่ไม่เพียงพอ ความหิวโหย ความยากจนขั้นรุนแรง และสุขภาพที่ไม่ดีนั้นมักจะเกิดขึ้นควบคู่กันไป ในประเทศที่มีระบบสาธารณสุขอ่อนแอ โรคที่ป้องกันและรักษาได้ง่าย เช่น มาลาเรีย ท้องเสีย และการติดเชื้อทางเดินหายใจ อาจะกลายเป็นอันตรายถึงชีวิตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กเล็กที่มีระบบภูมิคุ้มกันยังไม่พัฒนาเต็มที่ ผู้สูงอายุและผู้ที่มีภูมิคุ้มกันบกพร่องก็มีความเสี่ยงในลักษณะเดียวกันนี้ด้วยและเมื่อประชาชนต้องเดินทางไกลไปยังคลินิกหรือต้องจ่ายค่ายา ก็จะทำให้ครัวเรือนที่เปราะบางอยู่แล้วต้องสูญเสียเงินและทรัพย์สินมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้ครอบครัวที่ยากจนอยู่แล้วก้าวไปสู่ความยากจนในขั้นรุนแรงมากขึ้น
5. วิกฤตด้านสาธารณสุขและการระบาดของโรค การอาศัยอยู่ในประเทศที่ขาดการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพขั้นพื้นฐานนั้นก็ปัญหาหนึ่ง แต่ถ้าหากเกิดโรคระบาดใหญ่หรือการระบาดของโรคทั่วโลกก็จะทำให้เกิดปัญหาเพิ่มมากขึ้น ธนาคารโลกได้มีการประเมินไว้ว่า ในปีแรกของ การระบาดของโรคอีโบล่า ในแอฟริกาตะวันตก ประเทศ

โลปีเรียและเชียร์ราลีโอนได้ประสบความสูญเสียทางด้านผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ร้อยละ 3.4 และ 3.3 ตามลำดับ ความสูญเสียเหล่านี้ (รวมกับความสูญเสียร้อยละ 2.1 ในกินี) มีมูลค่ารวมเกือบ 1.6 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ จากการศึกษาของมหาวิทยาลัยจอห์นส์ฮอปกินส์ พบว่า โรคโควิด-19 ทำให้บังกลาเทศสูญเสียเงิน 122 ล้านดอลลาร์ สหรัฐต่อปี

การระบาด ของโควิด-19 เป็นความท้าทายที่สำคัญต่อเป้าหมายในการขจัดความยากจนทั่วโลกที่ส่งผลให้มีผู้คนเกือบ 70 ล้านคนตกอยู่ในความยากจนขั้นรุนแรง ซึ่งเป็น การเพิ่มขึ้นมากที่สุดในรอบหนึ่งปีนับตั้งแต่เริ่มมีการติดตามความยากจนทั่วโลกในปี 1990 ตามข้อมูลของธนาคารโลกนับตั้งแต่นั้นมา ค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น ความขัดแย้งใหม่ และที่ดำเนินอยู่ และภัยพิบัติทางสภาพอากาศ ล้วนเป็นอุปสรรคต่อความคืบหน้าในการลดความยากจนขั้นรุนแรง ณ ปี 2022 มีผู้คนประมาณ 712 ล้านคน (8.79% ของ ประชากรโลก) อาศัยอยู่ในความยากจนขั้นรุนแรง หากรูปแบบปัจจุบันยังคงดำเนินต่อไป องค์การสหประชาชาติได้เตือนว่า “คาดว่า 7% ของประชากรโลก หรือประมาณ 575 ล้านคน อาจยังคงติดอยู่ในความยากจนขั้นรุนแรงภายในปี 2030 โดยจะกระจุกตัวอยู่ในภูมิภาคแอฟริกาใต้ทะเลทรายซาฮาราเป็นจำนวนมาก”

6. การเข้าถึงน้ำสะอาดและบริการสุขอนามัย สุขอนามัยที่ไม่ดีย่อมส่งผลให้มีอัตราการแพร่กระจายของโรคสูงขึ้น และอาจถึงขั้นเสียชีวิตได้ เมื่อแหล่งน้ำอยู่ไกลออกไปก็มักจะเป็นหน้าที่ของผู้หญิงและเด็กหญิงในการไปเก็บน้ำ องค์การยูนิเซฟประมาณการว่าผู้หญิงและเด็กหญิงใช้เวลา 200 ล้านชั่วโมงในการเก็บน้ำทุกวันซึ่งเป็นเวลาที่สามารถใช้ไปในทางที่ดีกว่า เช่น การเรียนหนังสือ หรือทำงานอื่นๆ ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้
7. ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ในปี 2015 ธนาคารโลกประเมินว่าภัยพิบัติทางสภาพภูมิอากาศจะส่งผลให้ผู้คนมากกว่า 100 ล้านคนต้องตกอยู่ในความยากจนภายในปี 2030 และในปี 2024 ตัวเลขประมาณการดังกล่าวได้เพิ่มขึ้นมากกว่า 130 ล้านคน ในหลายประเทศที่มีรายได้ต่ำน้อยจะมีความเสี่ยงสูงต่อภัยพิบัติทางธรรมชาติทั้งนี้เพราะยังต้องพึ่งพาภาคเกษตรกรรมและการเลี้ยงสัตว์เป็นอย่างมากสำหรับเศรษฐกิจของตน ตัวอย่างเช่น ประเทศมาลาวีมีประชากร 80% ที่ต้องพึ่งพาภาคเกษตรกรรม ครอบครัวเกษตรกรมักมีอาหารและทรัพย์สินเพียงพอสำหรับฤดูกาลถัดไปเท่านั้น และจะไม่มีเงินสำรองเพียงพอที่จะใช้ในกรณีที่เกิดผลผลิตทางการเกษตรไม่ดี ดังนั้น เมื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศหรือภัยพิบัติทางธรรมชาติ (รวมถึงภัยแล้งที่เกิดขึ้นเป็นวงกว้างจากปรากฏการณ์เอลนีโญ) เกิดขึ้นจึงทำให้ผู้คนหลายล้านคนต้องขาดแคลนอาหาร ซึ่งจะ

ผลักดันพวกเขาให้ตกอยู่ในความยากจนมากยิ่งขึ้น และอาจทำให้การฟื้นตัวนั้นเต็มไปด้วยความยากลำบากมากขึ้นไปอีก

8. การขาดการศึกษา ผู้ใหญ่ส่วนใหญ่ที่ตกอยู่ในความยากจนขั้นรุนแรงนั้นเป็นเพราะไม่ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและหากพวกเขามีลูก พวกเขาก็มีแนวโน้มที่จะถ่ายทอดสิ่งนั้นไปสู่ลูกๆ ของพวกเขาด้วย และการศึกษาก็เป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างความเสมอภาคที่สำคัญ ทั้งนี้ก็เพราะว่า การศึกษาสามารถเปิดประตูสู่การงาน ทรัพยากร และทักษะอื่นๆ ที่ครอบครัวต้องการไม่เพียงแค่ว่าเพื่อความอยู่รอดของชีวิตเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างความสำเร็จรุ่งเรืองให้กับชีวิตด้วย องค์การยูเนสโกได้ประมาณการไว้ว่า คน 171 ล้านคนอาจจะสามารถที่จะหลุดพ้นจากความยากจนขั้นรุนแรงได้ หากพวกเขาออกจากโรงเรียนพร้อมด้วยทักษะในการอ่านขั้นพื้นฐาน แม้ว่าความยากจนจะเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา แต่การศึกษาก็สามารถช่วยยุติความยากจนได้เช่นกัน
9. งานสาธารณะและโครงสร้างพื้นฐานที่ด้อยคุณภาพ การขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานตั้งแต่ถนน สะพาน และบ่อน้ำ ไปจนถึงสายเคเบิลสำหรับไฟฟ้า โทรศัพท์มือถือ และอินเทอร์เน็ต อาจทำให้ชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบทถูกตัดขาดจากโลกภายนอก การใช้ชีวิตอยู่นอกกระบวนสาธารณูปโภคหมายถึงการไม่สามารถไปโรงเรียน ไปทำงาน หรือไปตลาดเพื่อซื้อขายสินค้าได้ การเดินทางไกลเพื่อเข้าถึงบริการพื้นฐานจึงไม่เพียงแต่จะทำให้เสียเวลา แต่ยังทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่าย ซึ่งส่งผลให้ครอบครัวต้องตกอยู่ในความยากจน
10. การขาดระบบสนับสนุนทางสังคม ในประเทศที่มีโครงการสวัสดิการสังคมที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้หากต้องการการดูแลสุขภาพหรือความช่วยเหลือด้านอาหารฉุกเฉินซึ่งหลายคนได้จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันการว่างงานและกองทุนบำเหน็จบำนาญในอนาคตโดยตรงผ่านทางเงินเดือน ระบบเหล่านี้สามารถช่วยให้เรามีหลักประกันรองรับหากเราตกงานหรือเกษียณอายุ แต่ในประเทศที่ปราศจากระบบคุ้มครองทางสังคมนี้ ก็จะทำให้ครอบครัวที่เปราะบางจากการตกอยู่ในความยากจนอยู่แล้วต้องอยู่ในความยากจนขั้นรุนแรงยิ่งขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่ต้องเผชิญกับความขัดแย้งหรือวิกฤตการณ์ระยะยาวอื่นๆ ซึ่งทำให้ประชาชนมีความเปราะบางทั้งต่อภัยพิบัติทางธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ดังนั้น พวกเขาจึงมีโอกาสน้อยที่จะได้รับการสนับสนุนในสิ่งที่พวกเขาต้องการเมื่อเกิดความจำเป็น
11. การขาดระบบความปลอดภัยส่วนบุคคล หากครอบครัวหรือชุมชนมีเงินสำรองไว้ พวกเขาก็จะมีความสามารถที่จะรับมือกับความเสียหายบางอย่างได้ ตัวอย่างเช่น พวกเขาสามารถใช้เงินออมหรือแม้แต่เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำในกรณีที่เกิดปัญหาสุขภาพหรือการถูก

เลิกจ้างอย่างไม่คาดคิด สามารถมีระบบการเก็บรักษาอาหารที่เหมาะสมเพื่อช่วยยืดอายุการใช้งานของผลผลิตจากปีก่อนๆ ได้หากเกิดภัยแล้งหรือภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ทำลายผลผลิตในครั้งต่อไป

แต่ผู้คนที่อาศัยอยู่ในความยากจนขั้นรุนแรงนั้นพวกเขาจะไม่สามารถพึ่งพาความช่วยเหลือเหล่านั้นได้ ซึ่งโดยพื้นฐานแล้ว ความยากจนคือการขาดแคลนทรัพยากรขั้นพื้นฐาน หรือการขาดผลตอบแทนจากทรัพยากรที่บุคคลนั้นมีอยู่ สิ่งนี้จึงทำให้เกิดกลไกการรับมือในเชิงลบ ตัวอย่างเช่น การดึงลูกออกจากโรงเรียนเพื่อช่วยเลี้ยงดูครอบครัว และการขายทรัพยากรเพื่อซื้ออาหาร สิ่งเหล่านี้อาจช่วยให้พวกเขาผ่านพ้นช่วงเวลาที่ย่ำแย่เฉพาะหน้าไปได้ แต่ไม่ใช่ในระยะยาว ดังนั้น สำหรับชุมชนที่ต้องเผชิญกับสภาพอากาศที่รุนแรงหรือความขัดแย้งที่ยืดเยื้ออยู่ตลอดเวลา จนเกิดผลกระทบซ้ำแล้วซ้ำเล่า อาจจะทำให้ครอบครัวต้องตกอยู่ในความยากจนขั้นรุนแรงและทำให้พวกเขาไม่สามารถฟื้นตัวได้เลย และจะไม่มีความสามารถที่จะเก็บเงินไว้ใช้ในยามฉุกเฉินในครั้งต่อไป (Concern Worldwide US, 2025: ออนไลน์)

จะเห็นได้ว่าความยากจนนั้นไม่ได้หมายถึงเพียงแค่การขาดแคลนเงินเท่านั้น แต่เป็นสถานะที่ขาดศักยภาพ โอกาส และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี (Capability Deprivation) อันเป็นผลมาจากโครงสร้างของสังคมที่ไม่เท่าเทียมกัน ความอยู่ดีธรรม และการเข้าถึงทรัพยากร ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพ อารมณ์ และอนาคตด้วย ตัวอย่างเช่น เด็กหญิงผู้มีความเฉลียวฉลาดจากแอฟริกา จะไม่มีโอกาสได้ร่ำเรียนได้สูง หากฐานะทางการเงินของครอบครัวนั้นขัดสน อาหารที่เธอได้รับจะไม่เพียงพอต่อการพัฒนาการของเด็กหญิงผู้นั้นถ้าเธอต้องอดมื้อกินมื้อ เด็กหญิงผู้นี้ที่เธออาจจะเป็นหมอผู้ค้นพบวิธีการรักษาอัลไซเมอร์ อาจจะเป็นนักวิทยาศาสตร์ผู้ค้นพบโลกใหม่ และอาจจะเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่ค้นพบวิธีการในการแก้ปัญหาความยากจน หากเธอมีโอกาสดำเนินการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

แม้หลายประเทศจะสามารถลดอัตราความยากจนลงได้ แต่เบื้องหลังของตัวเลขเหล่านั้นก็คือ ยังมีผู้คนอีกจำนวนมากที่ยังคงย่ำแย่ – ย้ายออกจากสถานะความยากจนอยู่ตลอดเวลา กล่าวคือ ในบางช่วงพวกเขาก็สามารถหลุดพ้นได้แต่ต่อมาก็อาจจะกลับเข้ามาตกอยู่ในความยากจนอีก เช่น ในชนบทของบังกลาเทศและกัมพูชา ประชาชนจำนวนมากสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตและหลุดพ้นจากความยากจนได้อย่างต่อเนื่องในช่วงปี 2011 – 2019 และในช่วง 2008 – 2017 ตามลำดับ ซึ่งเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการมีงานที่สามารถสร้างมูลค่าให้เพิ่มสูงขึ้นได้ ในขณะที่กรณีของเนปาลนั้น แม้จะมีอัตราการจ้างงานต่ำ แต่ก็สามารถลดความยากจนได้หลังสงครามกลางเมืองสิ้นสุดในปี 2006 โดยแรงผลักดันที่สำคัญก็คือจากเงินที่ถูกส่งกลับมาจากแรงงานในต่างประเทศที่สม่ำเสมอ

อย่างไรก็ตาม จากประสบการณ์ของหลายประเทศได้สะท้อนให้เห็นว่า การหลุดพ้นจากความยากจนมักจะเป็นเพียงระยะสั้น โดยมีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่จะสามารถยืนหยัดได้เมื่อเผชิญกับวิกฤตส่วนตัวหรือระดับประเทศ ในเอธิโอเปียและชนบทของแซมเบีย มากกว่า 60% ของกลุ่มตัวอย่างยังคงติดอยู่ในภาวะยากจนเรื้อรัง

ข้อมูลจาก Oxfam International ในปี 2024 ระบุว่า ประชากรที่ร่ำรวยที่สุด 1% ของโลก ครอบครองทรัพย์สินมากกว่าประชากร 95% ที่เหลือรวมกัน และในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อินเดีย และจีน กลุ่มคนรวย 1% ข้างต้น มีรายได้รวมกันคิดเป็นมากกว่า 20% ของรายได้ทั้งประเทศ ภาพเหล่านี้จึงชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนได้ว่าระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันนั้นเป็นระบบที่เอื้อประโยชน์ต่อคนส่วนน้อยอย่างชัดเจน ในขณะที่คนส่วนใหญ่กลับไร้ซึ่งอำนาจในการเข้าถึงโอกาสพื้นฐาน

ในยุคที่โลกเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และโอกาสจึงกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาอย่างทั่วถึง จะเห็นได้ว่าหลายประเทศทั่วโลกนั้นยังคงต้องเผชิญกับปรากฏการณ์ที่คนรวยยิ่งรวยขึ้น ในขณะที่คนส่วนใหญ่ยังคงวนเวียนอยู่ในวงจรของความยากจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของประเทศที่กำลังพัฒนา ผู้ที่เกิดมาในครอบครัวที่ยากจนจึงมักจะมีแนวโน้มสูงที่จะอยู่ในสถานะที่ยากจนต่อไปตลอดชีวิต และก็ส่งต่อภาวะนี้ไปยังรุ่นลูกหลานต่อไป จึงเป็นการส่งผลให้ความไม่เท่าเทียมกันนั้นกลายเป็นโครงสร้างที่ฝังรากลึกต่อไป (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2025:ออนไลน์)

มิติความยากจนของประเทศไทย

จะเห็นได้ว่าความยากจนนั้นไม่ใช่เป็นเพียงแค่ปัญหาในมิติทางเศรษฐกิจเท่านั้นแต่ยังเป็นปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาในทุกมิติ เนื่องจากความยากจนมีพลวัตตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น จึงมีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกัน สำหรับประเทศไทยนั้น สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ให้นิยามความยากจนเอาไว้ว่า ความยากจน เป็นความขัดสนทางเศรษฐกิจ รวมถึงขาดศักยภาพ ในการดำรงชีวิต ทั้งในเรื่องของการศึกษา ทรัพยากร ที่ดิน ทำกิน การรวมกลุ่มและการมีส่วนร่วมทางการเมือง การไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ในการประกอบอาชีพ รวมถึงไม่สามารถเข้าถึงบริการและความช่วยเหลือของภาครัฐ ตลอดจนการมีภาระฟุ้งฟิงสูง หน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาคความยากจนในทุกมิติอย่างบูรณาการ ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ในมิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม โดยมีเป้าหมายหลักเกี่ยวกับความยากจน คือ ประเทศไทยจะต้องมีความยากจนข้ามรุ่นลดลงและมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอและเหมาะสม โดยการสนับสนุนให้ครัวเรือนที่ยากจนให้ได้มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและการพัฒนาทักษะอาชีพ ตลอดจนการสร้างความคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสมและครอบคลุมให้แก่ประชาชนในทุกกลุ่ม ปัญหาคความยากจนนั้นได้ครอบคลุมถึงมิติอื่นๆ ที่หลากหลายซึ่งนอกเหนือจากด้านการเงินหรือรายได้แต่ยังรวมถึงการขาดแคลนที่อยู่อาศัย การขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข การขาดโอกาสในด้านการศึกษาและการไม่มีงานทำ ซึ่งรูปแบบของความยากจนที่มีความแตกต่างกันดังกล่าวนี้ รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคความยากจน จำเป็นจะต้องมีเครื่องมือ เพื่อช่วยในการกำหนดตัวชี้วัดลักษณะของความยากจนที่แตกต่างกัน เพื่อที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์ถึงสาเหตุ ปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาคเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของความยากจน

สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ร่วมกับศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้ดำเนินการพัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform) ซึ่งพัฒนาต่อยอดจากระบบบริหารจัดการข้อมูลคนจนแบบชี้เป้า (Thai Poverty Map and Analytics Platform) เพื่อให้ครอบคลุมปัญหาคความยากจนในมิติที่กว้างขึ้น เช่น เด็กแรกเกิด การศึกษา ผู้สูงอายุ สถานที่อยู่อาศัย เป็นต้น โดยได้พัฒนาระบบการชี้เป้าความยากจนนี้ขึ้นเป็นคลังข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ของภาครัฐที่สามารถจะระบุปัญหาคความยากจนในระดับบุคคล ครัวเรือน ชุมชน ท้องถิ่น/ท้องที่ จังหวัด ประเทศ หรือปัญหาคความยากจนรายประเด็น ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคได้ตรงกับ

กลุ่มเป้าหมายมากขึ้น โดยได้กำหนดนโยบายและโครงการในการแก้ปัญหาได้ตรงกับความต้องการหรือสภาพปัญหาของความยากจน

ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) นี้จะสามารถระบุคนจนเป้าหมายได้โดยใช้ดัชนีความยากจนหลายมิติ (Multidimensional Poverty Index: MPI) ซึ่งมีหลักการว่า คนจน คือ ผู้มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าเกณฑ์คุณภาพชีวิตที่ดีในมิติต่างๆ โดยพิจารณาจากมิติ 5 ด้าน อันได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านรายได้ ด้านความเป็นอยู่ และด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ ซึ่งมิติแต่ละด้านก็จะมีข้อมูลของจำนวนคนในครัวเรือนยากจนที่ตกเกณฑ์ตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ที่นำมาใช้เป็นดัชนีในการคำนวณความยากจนหลายมิติ (MPI) ซึ่งประกอบด้วย

1. มิติด้านสุขภาพ ตัวชี้วัด คือ เด็กแรกเกิดต้องมีน้ำหนัก 2,500 กรัมขึ้นไป ครักเรือนกินอาหารที่ถูกสุขลักษณะ มีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน ครักเรือนมีการใช้ยาเพื่อบรรเทาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้นได้อย่างเหมาะสม คนอายุ 6 ปีขึ้นไป ออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที

2. มิติด้านการศึกษา ตัวชี้วัด คือ เด็กอายุ 3-5 ปี ได้รับการบริการการเลี้ยงดูและเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียน เด็กอายุ 6-14 ปี ได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี เด็กจบชั้น ม.3 ได้เรียนต่อชั้น ม.4 หรือเทียบเท่า คนอายุ 15-59 ปี สามารถอ่านเขียนภาษาไทยและคิดเลขอย่างง่ายได้

3. มิติด้านรายได้ ตัวชี้วัด คือ คนอายุ 15-59 ปี มีอาชีพและรายได้ คนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีอาชีพและรายได้ และครักเรือนมีรายได้เฉลี่ยต่อปี

4. มิติด้านความเป็นอยู่ ตัวชี้วัด คือ ครักเรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย และบ้านมีสภาพคงทนถาวร ครักเรือนมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคเพียงพอตลอดปี อย่างน้อยคนละ 5 ลิตรต่อวัน และมีการจัดการบ้านเรือนที่เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และถูกสุขลักษณะ

5. มิติด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ ตัวชี้วัด คือ ผู้สูงอายุและผู้พิการได้รับการดูแลจากครอบครัว ชุมชน ภาครัฐหรือภาคเอกชน

ตัวชี้วัดมิติความยากจนในแต่ละด้านนั้นจะสามารถนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลในแต่ละปี เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาของความยากจนว่ามีแนวโน้มลดลงหรือเพิ่มขึ้น เพื่อจะได้เป็นข้อมูลให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถประเมินปัจจัยปัญหาของความยากจนได้ในทุกระดับ หรืออาจจะนำไปประเมินประสิทธิภาพของนโยบายที่กำหนดขึ้น เพื่อการแก้ไขปัญหความยากจนในแต่ละมิติให้ได้ตรงตามจุดตรงตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้นำระบบ TPMAP นี้เปิดให้ประชาชน

ทั่วไป รวมถึงหน่วยงานที่ต้องการช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบาง โดยสามารถเข้าถึงข้อมูลในระดับภาพรวมของประเทศ จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้านได้ โดยผ่านทาง <https://www.tpmap.in.th> ซึ่งเป็นเครื่องมือเชิงนโยบายของประเทศที่สามารถจะระบุกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาได้ทั้งในระดับครัวเรือนและระดับบุคคล (National Assembly Library, 2567:ออนไลน์)

สถานการณ์ความยากจนในประเทศไทย

"สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ" (สศช.) เปิดเผยรายงาน "การวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจน และความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี 2567" พบว่าสถานการณ์ความยากจนของไทยเป็นประเด็นทางเศรษฐกิจที่ต้องจับตาอย่างใกล้ชิด หลังจากที่จำนวนคนจนเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 3.43 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 4.89 ของประชากรทั้งประเทศ สูงกว่าปี 2566 ที่อยู่ที่ร้อยละ 3.41 โดยกลุ่ม "คนจนมาก" เพิ่มขึ้นเป็น 8.79 แสนคน และกลุ่ม "คนจนน้อย" เพิ่มขึ้นเป็น 2.55 ล้านคน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงพลวัตของความยากจนที่ไม่หยุดนิ่ง แม้ว่าประชาชนจำนวนมากอาจเปลี่ยนแปลงสถานะจาก "ไม่จน" กลับมาเป็น "จน" ได้ตามแรงกดดันทางเศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติ หรือความผันผวนด้านรายได้ โดย "เส้นความยากจน" ก็ขยับสูงขึ้นมาอยู่ที่ 3,078 บาทต่อคนต่อเดือน ซึ่งเป็นการตอกย้ำถึงภาระค่าใช้จ่ายขั้นต่ำที่ครัวเรือนไทยต้องเผชิญ

"แรงงานในภาคเกษตร" ถือเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบหนักที่สุด โดยมีสัดส่วนคนจนสูงถึงร้อยละ 45.49 ของคนจนทั้งหมด ความเปราะบางเชิงโครงสร้างของภาคเกษตรที่ขึ้นอยู่กับราคาสินค้าและสภาพอากาศที่ไม่แน่นอน ทำให้ครัวเรือนภาคเกษตรจำนวนมากต้องตกอยู่ในความเสี่ยง เมื่อเศรษฐกิจการเกษตรต้องสะดุด คนจนในกลุ่มนี้ก็จะพุ่งสูงขึ้นทันที ในขณะที่โครงสร้างครัวเรือนยากจนยังคงต้องเผชิญกับภาระการฟุ้งเฟื่องที่สูงกว่า โดยในปี 2567 ครัวเรือนยากจนมีอัตราของการฟุ้งเฟื่องเกินร้อยละ 103 ในขณะที่ครัวเรือนทั่วไปอยู่ที่ร้อยละ 60 เท่านั้น จึงมีความหมายหมายความว่าสมาชิกในวัยแรงงานของครัวเรือนยากจนจะต้องทำหน้าที่ทั้งหาเลี้ยงชีพและดูแลเด็กหรือผู้สูงอายุ จึงส่งผลให้ศักยภาพในการสร้างรายได้หดแคบลงอย่างเลี่ยงไม่ได้

อีกประเด็นหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างความยากจนของไทยก็คือ "ขนาดครัวเรือนและระดับการศึกษา" ครัวเรือนที่มีสมาชิกมากแต่ไม่ร่วมสร้างรายได้กลับมีแนวโน้มคนเพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่ากลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือจะมีสัดส่วนความยากจนสูงถึงร้อยละ 14.21 ในขณะที่กลุ่มที่จบมัธยมปลายขึ้นไปจะมีอัตราคนจนต่ำกว่าร้อยละ 3.00 ซึ่งเป็นสิ่งที่ยืนยันให้เห็นว่าการศึกษายังคงเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยให้หลุดพ้นจากความยากจน

ด้าน "สวัสดิการ" รัฐบาลสามารถขยายการครอบคลุมได้ในระดับสูง โดยเกือบทั้งหมดของคนจนสามารถเข้าถึงสิทธิในด้านการรักษาพยาบาล ไม่ว่าจะเป็นระบบบัตรทองหรือสิทธิจากสวัสดิการอื่น ๆ รวมถึงเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุและเบี้ยความพิการที่มีแนวโน้มครอบคลุมมากขึ้น

อย่างไรก็ดี การที่ตัวเลขของผู้รับสิทธิในกลุ่มเปราะบางเพิ่มสูงขึ้นก็เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงแรงกดดันทางเศรษฐกิจที่ทำให้ประชาชนจำนวนมากมีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพิงรัฐมากขึ้นกว่าเดิม

เมื่อมองใน "มิติความเหลื่อมล้ำ" ภาพรวมอาจจะดูเหมือนว่ายังทรงตัว แต่ความแตกต่างในการใช้จ่ายยังคงชัดเจน ทั้งนี้ก็เพราะว่าประชากรในกลุ่มที่มีรายจ่ายต่ำสุดต้องใช้เงินเกือบครึ่งหนึ่งไปกับอาหารและเครื่องดื่ม ในขณะที่กลุ่มรายจ่ายสูงสุดได้ใช้เงินไปกับเทคโนโลยี การท่องเที่ยว หรือการศึกษาขั้นสูง ซึ่งความแตกต่างเช่นนี้ทำให้คุณภาพชีวิตที่แท้จริงจึงยังคงห่างไกลกันมาก

"การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา" พบว่ามีการปรับตัวดีขึ้นในระดับหนึ่ง แต่ช่องว่างระหว่างครัวเรือนที่มีฐานะดีกับฐานะยากจนก็ยังคงเด่นชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมปลายและมหาวิทยาลัย พบว่าครอบครัวที่ร่ำรวยสามารถลงทุนทางการศึกษาได้มากกว่าครัวเรือนที่ยากจนถึงกว่า 8 เท่า จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างคะแนนสอบมาตรฐานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

"ระบบสุขภาพของไทย" แม้ว่าจะมีความครอบคลุมเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ก็ยังคงต้องเผชิญกับปัญหาของความเหลื่อมล้ำในด้านคุณภาพและการกระจายทรัพยากร เช่น กลุ่มบุคลากรและเครื่องมือแพทย์ที่ยังคงกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ ในขณะที่โครงการช่วยเหลือทางกฎหมายจากกองทุนยุติธรรมกลับมีแนวโน้มลดลงสำหรับประชากรที่มีรายได้น้อย ทั้งที่ความต้องการความช่วยเหลือนั้นมีเพิ่มขึ้น

"การเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน" การเข้าถึงไฟฟ้าและโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่จะอยู่ในระดับสูง แต่ก็ยังคงมีความเหลื่อมล้ำในเรื่องของน้ำประปาและอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีฐานะต่ำที่ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการเหล่านี้ได้อย่างเต็มที่

จากภาพรวมทั้งหมดดังที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าปัญหาความยากจนของไทยนั้น ยังไม่สามารถแก้ได้ด้วยการใช้เพียงมาตรการระยะสั้น แต่ต้องการการจัดการเชิงโครงสร้าง ทั้งการสร้างความมั่นคงทางด้านรายได้ การยกระดับการศึกษา การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาศักยภาพแรงงาน และการกระจายโอกาสอย่างเป็นธรรม เพราะแม้ว่าความก้าวหน้าในบางด้าน เช่น การขยายสิทธิสุขภาพหรือการเพิ่มการเข้าถึงสวัสดิการ จะสามารถช่วยบรรเทาความเปราะบางได้ก็ตาม แต่หากโครงสร้างทางเศรษฐกิจและทางสังคมยังคงเปิดช่องให้ครัวเรือนจำนวนมากกลับเข้าสู่ภาวะยากจนได้ง่าย ความยากจนก็ยังคงเป็นโจทย์ใหญ่ที่จะคอยกีดกร่อนการพัฒนาเศรษฐกิจไทยในระยะยาวได้ต่อไป ตามข้อมูลที่ปรากฏดังต่อไปนี้

ข้อมูล:

เส้นความยากจน	ปี 2566	=	3,043 บาทต่อคนต่อเดือน
	ปี 2567	=	3,078 บาทต่อคนต่อเดือน
"คนจน"	ปี 2566	=	2,390,000 คน
	ปี 2567	=	3,400,000 คน
"คนจนมาก"	ปี 2566	=	628,000 คน
	ปี 2567	=	879,000 คน
"คนจนน้อย"	ปี 2566	=	1,760,000 คน
	ปี 2567	=	2,550,000 คน
"คนเกือบจน"	ปี 2566	=	3,970,000 คน
	ปี 2567	=	4,290,000 คน
ครัวเรือนยากจน	ปี 2566	=	686,000 ครัวเรือน
	ปี 2567	=	1,030,000 ครัวเรือน

10 อันดับแรก จังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงสุด ปี 2567 คือ แม่ฮ่องสอน ยะลา ปัตตานี นราธิวาส อุบลราชธานี สระแก้ว พัทลุง ศรีสะเกษ เชียงราย ตาก โดยสาเหตุที่เป็นปัจจัยสำคัญของความยากจน ก็คือ ข้อจำกัดเชิงโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ผลกระทบจากภัยธรรมชาติ ซึ่งภาคอีสานมีจำนวนคนจนสูงสุด 1,190,000 ล้านคน หรือคิดเป็น 34.63% ของคนจนทั้งประเทศ

คนจน คือ คนที่มีระดับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคต่ำกว่าเส้นความยากจน

คนจนมาก คือ คนที่มีระดับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคต่ำกว่าเส้นความยากจน เกินกว่าร้อยละ 20

คนจนน้อย คือ คนที่มีระดับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคต่ำกว่าเส้นความยากจน ไม่เกินร้อยละ 20

คนเกือบจน คือ คนที่มีระดับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคสูงกว่าเส้นความยากจน ไม่เกินร้อยละ 20

(IN NEWS. 2568: ออนไลน์)

ความยากจนในมุมมองของคนจน

ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ความยากจน จะถูกนำเสนอมาจากมุมมองของ นักวิชาการ ผู้รู้ นักกิจกรรม หรือจากตัวเลข สถิติที่ได้มีการรวบรวมเอาไว้แต่ไม่ใช่จากมุมมองของคนจนที่ต้องเผชิญหน้ากับความยากจนจริงๆ

'รูเบิล เอ็มเจ คาคิกี' จากมหาวิทยาลัยเกษตรโฆโคอินได้ศึกษาคนจนในที่ราบอุซันกู ประเทศแทนซาเนียช่วงปี 2545 - 2548 และพบว่า ในสายตาของคนจน ความยากจนนอกจากจะเป็นเรื่องรายได้แล้ว ก็ยังเป็นเรื่องทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้ เช่น เสียงในการพูดในชุมชน สุขภาพ การได้เรียนหนังสือ และการเข้าถึงทรัพย์สิน อย่างที่ดินที่เหมาะสมสำหรับการเกษตร น้ำในการทำเกษตร เป็นต้น ครอบครัวยากจนที่ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ ได้ จึงจำเป็นต้องพึ่งพาการขายแรงงาน

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ 'สเตฟานี เบเคอร์ คอลลินส์' จากมหาวิทยาลัยแมคมาสเตอร์ของแคนาดา ที่ทำให้เข้าใจถึงมุมมองของคนจนได้ดียิ่งขึ้น โดยการวิจัยนี้ได้ให้กลุ่มผู้หญิงที่เป็นสมาชิกของกลุ่มรับแจกอาหารในเขตน้ตกในแองการาของแคนาดาโดยได้มีการแบ่งปันมุมมองเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ความเครียดจากความยากจน และบทบาทหน้าที่ของระบบการช่วยเหลือทางสังคมที่มีส่วนในการกำหนดทัศนคติของสังคม

คุณภาพชีวิตที่ดีในสายตาของคนจน

ผู้เข้าร่วมงานวิจัยส่วนใหญ่ เมื่อพูดถึงเรื่องคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น พวกเขาจะกล่าวถึงสิ่งที่เป็นนามธรรม โดยสิ่งที่พวกเขามองว่าสำคัญที่สุดก็คือ ความสัมพันธ์กับครอบครัว ลูก และเพื่อน ตามมาด้วย ความรัก ความสุข และความภาคภูมิใจในตัวเอง

บางคนจะนึกถึงการใช้ชีวิตที่ปราศจากความเครียด การมีสุขภาพที่ดี การมีหน้าที่การงานที่ดี มีน้ำสะอาด มีบ้านดี มีอาหารเต็มตู้กับข้าว มีบัญชีเงินฝาก การไม่มีหนี้สิน ได้มีวันหยุดพักผ่อน ได้ทำตามความฝัน ผู้เข้าร่วมงานวิจัยแทบจะไม่มีใครที่จะพูดถึงเรื่อง 'เงิน' โดยตรง แต่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างที่เขาต้องการนั้น จะเห็นได้ว่าหลายครั้งก็ต้องใช้เงินเพื่อให้ได้มา

ในมุมมองของพวกเขา การมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีก็คือการที่ต้องใช้ชีวิตกับความเครียดและความวิตกกังวล ซึ่งหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้พวกเขารู้สึกวิตกกังวลก็คือการถูกจับตามอง กลุ่มผู้เข้าร่วมการวิจัยอธิบายว่า การได้รับความช่วยเหลือทางสังคมเปรียบเหมือน 'การใช้ชีวิตภายใต้กล้องจุลทรรศน์ขนาดยักษ์'

กลุ่มผู้เข้าร่วมการวิจัยอธิบายว่า การที่พวกเขาได้รับความช่วยเหลือทางสังคมนั้นเปรียบเหมือน ‘การใช้ชีวิตภายใต้กล้องจุลทรรศน์ขนาดยักษ์’ เพราะพวกเขาเหมือนถูกสอดส่องอยู่ตลอดเวลา ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบตามมา 2 ประการ คือ

1. การมีความรู้สึกผิดกับสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ที่ทำลงไปทุกอย่าง
2. การได้รับความช่วยเหลือทางสังคมทำให้พวกเขาต้องยอมสูญเสียความเป็นส่วนตัวบางส่วน จนทำให้รู้สึกว่าไม่มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

ผู้เข้าร่วมการวิจัยยังระบุต่อไปอีกว่า พวกเขาารู้สึกว่าขาดเสรีภาพ เมื่อต้องพึ่งพาการช่วยเหลือทางสังคม ทั้งเสรีภาพในการใช้จ่าย เสรีภาพในการผ่อนคลาย เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการทำงาน และเสรีภาพในการตัดสินใจ บางครั้งการทำตามกฎหมายเกณฑ์ของเจ้าหน้าที่ ก็ไม่เหมาะสมกับแผนการกำหนดงบประมาณใช้จ่าย

พวกเขายังมองเห็นว่าบรรยากาศทางการเมืองนั้นทำให้คนเพิกเฉยกับการตัดงบประมาณสวัสดิการของรัฐ การลดการช่วยเหลือและการเพิ่มการสอดส่องต่อพวกเขามากขึ้น อีกทั้ง คนในสังคมบางกลุ่มที่มักจะมีการตัดสินคนที่ได้รับสวัสดิการคนจนซึ่งบางครั้งก็มักจะทำให้พวกเขารู้สึกอับอายกับการที่พวกเขาไม่มีเงินซื้อของพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต การต้องพบเจอกับการคอร์รัปชันและการถูกปฏิบัติไม่ดีจนทำให้คนจนรู้สึกถึงการที่ไม่มีอำนาจในการต่อรอง การไม่มีปากมีเสียง และหลีกเลี่ยงที่จะไม่ให้มีการรับสวัสดิการจากรัฐ

นอกจากนี้ คุณภาพชีวิตที่ไม่ดีในมุมมองของคนจนนั้นจะมองเห็นเป็นรูปธรรมมากกว่าตอนที่พูดถึงคุณภาพชีวิตที่ดี ตัวอย่างเช่น การมีรายได้ที่ไม่เพียงพอ ซึ่งนำไปสู่การมีอาหารที่ไม่พอกิน การมีสภาพบ้านที่ไม่ดี การมีสุขภาพที่ไม่แข็งแรง ส่วนในแง่ของความสัมพันธ์นั้นหลายคนมีความกังวลเกี่ยวกับเรื่อง “การไม่มีความสามารถที่จะช่วยคนอื่น” และ “การมีลูกที่เดินผิดทาง”

ฤดูกาลแห่งความยากจน

ฤดูกาลก็เป็นอีกแง่มุมหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับคนจน เพราะฤดูกาล สภาพอากาศจะส่งผลกระทบกับปริมาณงาน ปริมาณอาหาร ระดับรายได้ และกิจกรรมทางการเกษตร อีกทั้งยังกระทบต่อค่าใช้จ่ายอีกด้วย เพราะแต่ละช่วงก็จะมีค่าใช้จ่ายที่เปลี่ยนไปและราคาที่เปลี่ยนไปด้วย เช่น ค่าเสื้อผ้า ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่ายารักษาโรค ค่าอาหาร และอุปกรณ์การเรียน ซึ่งความไม่แน่นอนในเรื่องค่าใช้จ่าย ปริมาณอาหาร ตลอดจนระดับการกู้ยืมเงินนั้น จะทำให้คนจนมีความรู้สึกเครียดมากยิ่งขึ้นไปกว่าเดิม

นอกจากนี้ ความเครียดของคนจนก็มักจะขึ้นลงในแต่ละช่วงของเดือนด้วย โดยในช่วงต้นเดือนคนจนก็มักจะมีกังวลน้อยลง เพราะพอจะมีเงินที่เพียงพอสำหรับค่าอาหาร

แต่ในช่วงปลายเดือนก็จะเป็นช่วงเวลาที่มีความรู้สึกเครียดสุดขีด โดยเฉพาะในช่วงที่มีใบแจ้งเตือนว่าจะมีการถูกตัดน้ำตัดไฟ ซึ่งความเครียดดังกล่าวนี้ก็จะเกิดขึ้นเป็นวงจรเช่นนี้ไปทุกเดือน

คนจนมองชีวิตของคนอื่นอย่างไร

ผู้เข้าร่วมวิจัยมองคนกลุ่มต่างๆ โดย แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มได้แก่ คนรวย คนที่มีรายได้สูง คนที่มีรายได้ปานกลาง คนที่มีรายได้น้อย และคนยากจน โดยคนรวยและคนที่มีรายได้สูงนั้น กลุ่มผู้วิจัยมองว่า ‘มีเงินมาก’ และ ‘ใช้ชีวิตหรูหรา’ คนรวยที่ใช้ชีวิตฟุ่มเฟือย จะมีหนี้สินท่วมตัว ส่วนคนรายได้สูงจะเป็นพวกตระหนี่และชอบการแข่งขัน แต่คนทั้งสองกลุ่มนี้ก็จะมีปัญหาหลายอย่างตามมา เช่น การมีความเครียดสูงและอาจทำให้พวกเขาติดแอลกอฮอล์หรือยาเสพติดด้วย และสิ่งที่น่าสนใจ ก็คือ การใช้จ่ายฟุ่มเฟือยและการใช้ยาเสพติดนั้นก็เป็นที่คนรวยก็มักจะมีภาพจำเกี่ยวกับคนจนเช่นเดียวกัน

ส่วนงานวิจัยเกี่ยวกับมุมมองของคนจนในแทนซาเนียก็ออกมาคล้ายกันว่า คนจนมองว่า “คนรวยที่เข้าถึงความร่ำรวยได้ แต่อย่างไรก็ดี คนรวยบางคนก็ไม่ได้ใช้ความร่ำรวยในการเข้าถึงคุณภาพชีวิตที่ดี” ผู้เข้าร่วมวิจัยนั้นมองคนมีรายได้ปานกลางในแง่ดีมากที่สุด และดูเหมือนว่าจะเป็นกลุ่มที่ผู้เข้าร่วมวิจัยอยากที่จะอยู่ในกลุ่มนี้มากที่สุดด้วย เพราะพวกเขามองว่าคนที่มีรายได้ปานกลางจะเป็นบุคคลที่มีรายได้เพียงพอและจะสามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างสบาย ไม่มีหนี้สิน มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างพอเพียง มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนกลุ่มอื่นๆ และไม่มีความเครียดในชีวิตมากเกินไป ส่วนคนที่มีรายได้น้อย ซึ่งเป็นกลุ่มที่ผู้เข้าร่วมวิจัยอยู่นั้น ในกลุ่มนี้ จะเป็นกลุ่มคนที่มีหนี้และใช้ชีวิตอยู่กับความเครียด แต่ก็มีความสุข และมีทัศนคติที่ดีต่อคนกลุ่มอื่น แต่พวกเขามักจะถูกดูถูกจากทั้งคนรวย คนมีรายได้สูงและคนปานกลาง ในขณะที่คนยากจนเป็นคนกลุ่มที่ไม่มีเงิน ไม่มีบ้าน แทบจะไม่มีอะไรติดตัว จึงมักจะรู้สึกหวาดกลัว ไม่กล้าสูงส่งกับคนอื่น และไม่ค่อยมีความภาคภูมิใจในตัวเอง หลายคนเป็นคนไร้บ้านอย่างถาวรอีกด้วย (The Opener, 2564: ออนไลน์)

จากมุมมองของคนยากจนเราจะเห็นว่าสิ่งที่พวกเขาอยากได้ไม่ใช่แค่เงินแต่เป็นโอกาส และชีวิตที่มีคุณภาพ เขาอยากให้อุปหหลานของเขามีการศึกษา มีงานที่ดีทำ เราจะพบว่า มีอุปหหลานคนจนบางคนที่ฉลาด มีไอคิวสูง มีศักยภาพสูง แต่พวกเขาไม่มีโอกาสได้เรียน ไม่มีโอกาสได้เข้าถึงแหล่งเงินทุน สุดท้าย พวกเขา ก็กลายเป็นคนขายแรงงานไปตลอดชีวิต บางคนก็ติดเหล้า ติดยาเสพติดซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเสียดายมาก เพราะว่าถ้าพวกเขามีโอกาสที่ดี เขาอาจจะได้เป็นวิศวกรที่เก่ง เป็นหมอที่เก่ง เป็นนักการเมือง หรือเป็นข้าราชการที่ดีที่สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมประเทศชาติต่อไป

ฝันของคนจน:ฝันไม่ไกลแต่อาจจะไปไม่ถึง

ผู้เขียนขอแบ่งปันเรื่องราวชีวิตจริงของเด็กสาววัย 17 ปีคนหนึ่งที่เกิดในครอบครัวที่ยากจน เธอต้องตื่นนอนตั้งแต่ตี 4 ครึ่ง เพื่อดูแลแม่ที่ป่วยเป็นอัมพฤกษ์มานานกว่า 10 ปี และยังมีโรครุมเร้าอื่น ๆ ทั้งเบาหวาน ไช้มน ความดัน หัวใจตีบ สมอติบ ต้อกระจก ก้อนเนื้อในนม ไทรอยด์ กระดูกทับเส้น และหัวใจโต

ความเจ็บป่วยของแม่ทำให้เธอไม่มีโอกาสได้ใช้ชีวิตตามวัยและยังต้องทำงานช่วยเหลือครอบครัวตั้งแต่อายุ 10 กว่าขวบ เธอต้องหยุดเรียนบ่อยเพราะต้องพาแม่ไปหาหมอ บางครั้งก็ต้องหยุดเรียนไปขายของแทนพ่อ ในช่วงที่โควิด-19 ระบาด และต้องเรียนทางออนไลน์ เธอต้องนั่งเรียนข้างถนน และขายของไปด้วย ดังนั้น เวลาส่วนใหญ่ของเธอจึงหมดไปกับภาระในครอบครัว

พ่อของเธอเป็นคนจังหวัดหนองคายและมาอยู่กรุงเทพฯ ตั้งแต่อายุ 18 ปี เมื่อไม่มีที่ไปก็ต้องอาศัยสวนลุมฯ เป็นทั้งที่พำนักและที่นอน จนกระทั่งมาเจอกับแม่ของเธอซึ่งเป็นคนกรุงเทพฯ ตั้งแต่อำเนิต และได้ยึดอาชีพค้าขายริมถนนเพื่อหาเลี้ยงชีวิตซึ่งก็พออยู่ได้ตามอัตภาพ โดยครอบครัวของเธอก็พำนักแบบนี้นี้มาแล้ว 3 รุ่น นับตั้งแต่รุ่นตา ยาย จนถึงรุ่นแม่และหลาน แต่พอมีการจัดระเบียบสวนลุมฯ และพื้นที่สาธารณะ จึงส่งผลให้การค้าขายริมทางของพ่อและแม่ของเธอต้องพลอยได้รับผลกระทบ และสูญเสียพื้นที่ทำกิน ยิ่งแม่ของเธอมาล้มป่วย และประกอบกับสถานการณ์โควิดช่วง 3 ปีที่ผ่านมา สามี 4 คนในครอบครัว พ่อแม่ลูกที่ต้องพยายามดิ้นรนเอาตัวรอดในเมืองหลวงก็ยิ่งมีความลำบากมากขึ้น พ่อของเธอกล่าวว่า

“ต้องปากกัดตีนถีบ หากินอยู่สวนลุมฯ มาตั้งแต่เด็ก จนป่านนี้แล้วเราจะไปหาที่ไหน เขาถึงบอกว่าช่องว่างของคนรวยกับคนจนมันเยอะ ยิ่งเจริญเรายังหากินลำบาก เมื่อก่อนหาเงินอย่างน้อยก็ 2,000 บาท โอ้โฮ! ตอนนี้ลำบากมากเลย คนจนมีแต่จนลง ๆ ถ้ายังเจริญเท่าไหร่อังจนลง ๆ เพราะเราหากินไม่ได้หรือถ้าเจริญ ต้นทุนเราสู้เขาไม่ได้”

โดยเงินจากการขายของก็ต้องเก็บไว้จ่ายหนี้รายวันให้กับเจ้าหนี้หลายราย ที่เหลือก็จะเก็บเอาไว้สำหรับลงทุนในวันต่อ ๆ ไป แต่ถ้าไม่พอก็จะกู้ใหม่ แล้วก็กลายเป็นหนี้ทบต้นทบดอก ซึ่งไม่ใช่แค่เงินทุนค้าขายที่ต้องหยิบยืมมาหมุนเวียน แต่ยังมีค่าเช่าห้องเดือนละ 4,500 บาท ซึ่งเป็นห้องเช่าเล็ก ๆ ในแฟลตบ่อนไก่ย่านธุรกิจของกรุงเทพฯ ที่คนหาเช้ากินค่ำพอจะเช่าได้ แต่บางเดือน ก็ยังต้องพึ่งเงินกู้ธนาคารมาจ่าย

ชีวิตครอบครัวของคนจนเมืองแบบครอบครัวของเด็กสาวผู้ที่มีความเปราะบางซ้ำซ้อนทั้งปัญหาที่ค้าขาย ความเจ็บป่วย และที่อยู่อาศัยที่ไม่มั่นคง เป็นความจริงรอบตัวที่ทำให้เด็กวัยเรียนอย่างเด็กสาวคนนี้ต้องเสี่ยงที่จะต้องหลุดออกจากระบบการศึกษา แม้ว่าพ่อและแม่ของเธอจะรู้ดีว่าการศึกษาเป็นหนทางที่พอจะช่วยให้ลูกไม่ต้องมีชีวิตที่ลำบากเหมือนรุ่นพ่อแม่ แต่ด้วย

ภาระค่าใช้จ่ายที่บีบรัดตัว จนแม้ว่าต้องดิ้นรนทำงานหนักทุกวัน ต้องประหยัดอดออม แต่ก็ยังไม่สามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้ แม่ของเธอกล่าวว่า “ถ้าพ่อตาย แม่ตาย ลูกมีความรู้ถึงว่าเรียนไม่เก่ง แต่มีวุฒิใบเดียวก็ยังไปทำมาหากินจะได้ไม่ลำบาก ถ้าแม่มีเงิน ลูกก็ไม่ลำบาก ตอนนี้แม่ไม่มีเงิน ลูกต้องทำทุกอย่าง”

ความฝันของเธอก็คือ การมีบ้าน มีร้านที่ไม่โดนไล่ มีรายได้เลี้ยงดูพ่อแม่ให้มีชีวิตที่ดีกว่านี้ เธอเชื่อว่าการเรียนให้จบ ม.6 และได้เรียนต่อในสิ่งที่เธอชอบ จะนำพาไปสู่ความฝันนั้นได้ แต่ชีวิตในแต่ละวันที่ริมถนนพระรามสี่กลางเมืองใหญ่ของกรุงเทพมหานคร เป็นความจริงที่ทำให้ความฝันของปูแป้นยากที่จะมีโอกาสเกิดขึ้นได้ สำหรับคนทั่วไปแล้ว นี่อาจไม่ใช่ความฝันที่เกินจริง แต่สำหรับเด็กสาวคนนี้ เธอฝันอยากจะมีบ้านเป็นของตัวเองและเห็นคนในครอบครัวมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี อันที่จริงแล้ว นี่ควรจะเป็นชีวิตพื้นฐานทั่วไปที่มนุษย์คนหนึ่งพึงจะมี แต่สำหรับเธอแล้วความฝันอันแสนธรรมดา...แต่หนทางช่างดูยาวไกล

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้นิยาม “ความเปราะบาง” โดยพิจารณาจาก 3 เรื่องหลัก คือ รายได้ สุขภาพ และการศึกษา “ความเปราะบาง” นั้น แตกต่างจากการนิยาม “ความจน” ที่แม้ปัจจุบันจะนิยามในมิติที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งรายได้ การศึกษา ที่อยู่อาศัย สุขภาพและการเข้าถึงการช่วยเหลือของภาครัฐ แต่ไม่ใช่ว่าคนจนทุกคนจะเปราะบาง หากปัญหาไม่ได้ซ้อนทับในหลากหลายมิติ ทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคม

นี่เป็นเพียงเรื่องราวส่วนหนึ่งของชีวิตเด็กสาววัย 17 ปีคนหนึ่ง ที่เธอก็มีความฝันและความฝันของเธอก็สามารถบอกอะไรกับเราได้หลายอย่างเกี่ยวกับเด็กเปราะบางในสังคมไทย และนอกจากเด็กสาวคนนี้แล้ว ก็จะมีเด็กอีกเป็นจำนวนมากที่กำลังเผชิญชะตากรรมแบบเดียวกันนี้และจะต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนเพื่อให้หลุดพ้นจากวังวนของความยากจนข้ามรุ่นนี้ไปได้ (ThaiPBS, 2565:ออนไลน์)

ความยากจนเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคลจริงหรือ

เรามักจะได้ยินวาทกรรมที่ว่า “คนจนเพราะขี้เกียจ” ซึ่งวาทกรรมนี้เป็นมายาคติที่บิดบังความจริงที่ว่า คนจนหลายคนนั้นขยันและต้องทำงานหนักอยู่ตลอดเวลาแต่พวกเขาก็ยังคงต้องติดอยู่ในกับดักของความยากจนและโครงสร้างทางสังคมที่ไม่เป็นธรรม คนจนหลายคนจึงเลือกจบชีวิตของตนเองและครอบครัวด้วยการฆ่าตัวตาย ดังเรื่องราวของพ่อลูกที่เสียชีวิตที่จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อพ่อวัย 31 ปี ฆ่าลูกสาววัย 10 ปีก่อนที่จะผูกคอตายเองตามลูกไปด้วย สาเหตุของความยากจน โดยเพื่อนบ้านเล่าว่า ผู้เป็นพ่อมีปัญหาครอบครัว ถูกภรรยาทิ้งเลยต้องดูแลลูกสาวแต่เพียงลำพัง พ่อมีโรคประจำตัวคือหอบหืด ไม่สามารถรับจ้างทำงานหนักได้จึงต้องรับจ้างทำงานที่ไม่หนักมากใกล้ๆบ้าน บางวันก็ออกไปหาปู ปลา เพื่อมาเลี้ยงลูกสาว ถ้าหามาได้มากก็จะเอาไปขายเมื่อได้เงินมาก็จะเก็บเอาไว้ให้ลูกสาวไปโรงเรียน มีหลายครั้งที่พ่อต้องจัด

สังกะสีหลังคาบ้านไปขายเพราะไม่มีเงินให้ลูกไปโรงเรียน และเมื่อสองปีที่ผ่านมา บ้านก็ถูกตัดน้ำตัดไฟเพราะไม่มีเงินไปจ่ายจึงต้องอยู่ในความมืด ต้องหุงข้าวและทำกับข้าวด้วยเตาถ่าน ตอนกลางคืนพ่อต้องพาลูกสาวออกมานอนนอกบ้านและจุดเทียนเพื่อให้แสงสว่าง

สองพ่อลูกถูกพบว่าได้เสียชีวิตในบ้าน คาดว่าเสียชีวิตมาแล้ว สามวัน ตำรวจสันนิษฐานว่าพ่อน่าจะใช้ของแข็งทุบศีรษะลูกสาวเพื่อจบชีวิตของลูกสาวก่อนที่จะจบชีวิตของตนเอง โดยจากการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ นอกจากจดหมายแล้วยังพบแบบฟอร์มที่ขอสนับสนุนทุนจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ซึ่งคาดว่าลูกสาวได้เตรียมที่จะขอทุนดังกล่าวแต่ไม่ทันเพราะได้จบชีวิตลงเสียก่อน (Facebook-Thai PBS. 2566: ออนไลน์)

ข่าวการเลือกจบชีวิตตัวเองของสองคนพ่อลูกไม่เพียงแต่จะสร้างความสะเทือนใจเท่านั้น แต่ทำให้ผู้คนนั้นต้องได้คิดกันว่า ความยากจนนั้นสามารถฆ่าคนได้

ความจนซ้ำซาก ความจนซ้ำรุ่มนั้นเกิดขึ้นได้เพราะ คนจนเข้าไม่ถึงโอกาส เข้าไม่ถึงการศึกษา เข้าไม่ถึงทรัพยากร พวกเขาถูกเอารัดเอาเปรียบ ความขี้เกียจจึงไม่ใช่ปัญหาหลักของความยากจน ถ้าหากพวกเขาสามารถเข้าถึงโอกาสได้จริงทั้งในเรื่องของทรัพยากรและมีอำนาจในการต่อรอง ความยากจนก็จะลดน้อยลงไป ความยากจนจึงไม่ใช่เรื่องของปัจเจกบุคคลแต่เป็นปัญหาที่ฝังรากลึกในโครงสร้างของสังคม ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องร่วมมือกันในการแก้ปัญหาความยากจนในสังคมของเรา

พระเยซูคริสต์เจ้าทรงเลือกคนยากจน

ในตอนต้นของพระวรสารทั้งสี่จะเห็นว่า พระเยซูคริสต์เจ้าทรงเลือกรับพิธีล้างจากยอห์นแบบติสต์ ดังนั้น บางคนจึงคิดว่าพระองค์จะเป็นผู้ที่มารับหน้าที่แทนยอห์นแต่พระองค์กลับเลือกที่จะไปตามหาและช่วยเหลือคนยากจน คนบาปและคนเจ็บป่วย โดยพระเยซูคริสต์เจ้าได้ทรงประกาศพันธกิจของพระองค์ในศาลาธรรมที่เมืองนาซาเร็ธโดยผ่านทางหนังสือประกาศกอิสยาห์ที่มีผู้ส่งมาให้พระองค์ซึ่งมีข้อความว่า “... พระจิตของพระเจ้าทรงอยู่เหนือข้าพเจ้า เพราะพระองค์ทรงเจิมข้าพเจ้าไว้ ให้ประกาศข่าวดีแก่คนยากจน ทรงส่งข้าพเจ้าไปประกาศการปลดปล่อยแก่ผู้ถูกจองจำ คืนสายตาให้แก่คนตาบอด ปลดปล่อยผู้ถูกกดขี่ให้เป็นอิสระ ประกาศปีโปรดปรานของพระเจ้า...” (ลก 4:18) พระเยซูคริสต์เจ้าได้ทรงเปิดเผยพระองค์เองในฐานะของผู้ที่นำความไถ่ชีวิตแห่งความรักของพระเจ้ามาสู่โลกซึ่งเป็นการปลดปล่อยผู้ที่ถูกความชั่วร้ายจองจำเอาไว้ และผู้ที่อ่อนแอหรือยากไร้ บรรดาเครื่องหมายที่มาพร้อมกับการประกาศของพระองค์ล้วนเป็นการแสดงถึงความรักและพระเมตตาของพระเจ้าที่ทรงมีต่อคนเจ็บป่วย คนยากจน และคนบาป ผู้ซึ่งเป็นบุคคลที่ถูกสังคมและแม้แต่ผู้มีศรัทธากีดกันออกไป พระองค์ทรงเปิดตาคนตาบอด ทรงรักษาคนโรคเรื้อน ทรงทำให้คนตายกลับเป็นขึ้นมา และทรงประกาศข่าวดีแก่คนยากจน

พระเจ้าทรงมีความรักต่อคนยากจนเป็นพิเศษ และถ้อยคำแห่งความหวังและการปลดปล่อยขององค์พระเจ้านั้นได้ถูกส่งมาถึงพวกเขาก่อนใคร ดังนั้น แม้ในความยากจนหรือความอ่อนแอจึงไม่มีใครที่ควรจะรู้สึกว่าการตนเองถูกทอดทิ้งโดยกลุ่มคนที่พระเยซูคริสต์เจ้าทรงให้ความรักและความสนใจเป็นพิเศษนั้น ในพระวรสารจะใช้คำว่า คนจน คนตาบอด คนง่อย คนพิการ คนโรคเรื้อน คนอดอยาก คนน่าสมเพช โสเภณี คนเก็บภาษี คนผีสิง คนถูกเบียดเบียน คนถูกกดขี่ ผู้ถูกจองจำ ผู้ตราครุฑและแบกแอกหนัก ผู่งชน คนสุดท้าย ทารก เป็นต้น

“คนยากจน” ในสมัยของพระเยซูคริสต์เจ้านั้น จะหมายถึง คนที่มีความขัดสนในทางเศรษฐกิจซึ่งคนยากจนในพวกแรกนั้นก็คือ คนขอทานโดยคนพวกนี้จะป่วยเป็นโรคหรือเป็นคนพิการจึงจำเป็นต้องขอทาน เพราะไม่สามารถที่จะหางานทำและไม่มีญาติที่จะคอยให้ความช่วยเหลือ จึงมีหนทางเดียวที่จะหาเลี้ยงตนเองได้ นั่นก็คือ การขอทาน ดังนั้น คนตาบอด คนใบ้หูหนวก คนง่อย คนพิการ คนโรคเรื้อน ต่างก็ต้องขอทานทั้งสิ้น ส่วนแม่หม้ายและเด็กกำพร้าก็เป็นคนที่ไม่มีความสามารถหาเลี้ยงและในสังคมสมัยนั้นก็ไม่มีทางทำมาหากินต้องพึ่งพาคนใจบุญ ความทุกข์ทรมานของคนยากจนนั้นนอกจากจะเป็นทางด้านร่างกายแล้ว ก็ยังมีความทุกข์ที่มากกว่าทางด้านร่างกาย นั่นก็คือ ความอับอาย ทั้งนี้ก็เพราะว่า คนที่มีความยากจนในทางเศรษฐกิจนั้นจะต้องคอยพึ่งพาความเมตตาสงสารจากคนอื่นจึงทำให้รู้สึกอับอายขายหน้ามาก ในทางตะวันออกกลางนั้นเกียรติและศักดิ์ศรีเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากยิ่งขึ้นกว่า อาหาร ทั้งนี้ก็เพราะว่า เงินทอง อำนาจและความรู้เป็นสิ่งที่ทำให้คนมีเกียรติและฐานะเพราะมันเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เราสามารถที่จะทำอะไรให้กับคนอื่นได้ ในขณะที่คนยากจนนั้นก็ต้องคอยพึ่งพาผู้อื่นอีกทั้งยังไม่สามารถที่จะเป็นที่พึ่งให้กับใครได้ด้วย คนเหล่านี้จึงถือได้ว่าเป็นคนที่อยู่ในระดับที่ต่ำที่สุดในสังคม เป็นคนที่ไร้ซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรี มีชีวิตที่ไร้ความหมาย

ดังนั้น คนยากจนก็จะรวมไปถึงกลุ่มคนที่ถูกกดขี่ คนที่ต้องพึ่งพาความเมตตาจากผู้อื่นและคำคำเดียวกันนี้เองก็ได้ถูกนำมาใช้กับคนที่ต้องพึ่งพาความเมตตาจากพระเจ้าซึ่งเรียกว่า ผู้มีใจยากจน “...ผู้มีใจยากจน ย่อมเป็นสุข เพราะอาณาจักรสวรรค์เป็นของเขา...” (มธ 5:3)

คำว่า “คนยากจน” นั้นได้ปรากฏอยู่ในพระวรสารของลูกาหลายครั้ง โดยได้แสดงให้เห็นถึงพระทัยเมตตาและความเอาใจใส่ของพระเยซูคริสต์เจ้าที่มีต่อบรรดาคนยากจนและถูกกดขี่ข่มเหงเป็นพิเศษและยังหมายรวมถึงคนที่หิวโหย คนที่เป็นทุกข์คร่ำครวญ คนป่วย คนที่ถูกทอดทิ้ง คนที่ต้องรับภาระหนัก คนที่ต่ำต้อยหรือแม้แต่คนที่ตายไปแล้วจากสายตาของคนอื่นด้วย นอกจากนี้ บรรดาสตรีในสมัยของพระเยซูคริสต์เจ้าก็ได้รับความเมตตาเป็นพิเศษจากพระองค์ เพราะสถานะของสตรีในสมัยนั้นถูกจัดให้อยู่ในพวกคนยากจนและเป็นภาระของสังคม พระเยซูคริสต์เจ้าจึงทรงแสดงความเมตตาและความสงสารต่อสตรีเหล่านั้นหลายครั้ง ตัวอย่างเช่น พระองค์ทรงปลุกบุตรของหญิงม่ายที่เมืองนาอินให้กลับคืนชีพ โดยตรัสว่า “... หนูแม่เอ๋ย เราบอกเจ้าว่า จงลุกขึ้นนั่งและเริ่มพูด พระเยซูเจ้าจึงทรง

มอบเขาให้แก่มารดา.....” (ลก 7:14-15) พระองค์ยังทรงแสดงความรักและความเมตตาต่อสตรีที่ซโลมพระบาทของพระองค์ด้วยน้ำหอมในบ้านของซีโมนซึ่งเป็นชาวฟาริสี โดยเป็นที่รับรู้กันทั่วไปว่านางเป็นคนบาปแต่พระเยซูคริสต์เจ้าก็ทรงปฏิบัติต่อนางด้วยความรักและความเมตตาและในท้ายที่สุดพระองค์ก็ทรงให้อภัยบาปผิดของนาง แม้ว่าการกระทำดังกล่าวจะเป็นที่สะอิดสะเอียนฟาริสีก็ตาม และแม้ว่าบรรดาศิษย์ของพระองค์จะตำหนิสตรีผู้นั้นว่า “.....ทำไมทำให้น้ำหอมเสียไปเปล่าๆ น้ำหอมนี้อาจจะขายได้เงินมาก แล้วเอาไปแจกให้คนยากจน...” แต่พระองค์ตรัสตอบว่า “.....ท่านจะมีคนยากจนอยู่กับท่านเสมอ แต่ท่านจะไม่มีเราอยู่กับท่านเสมอไป....” (มธ 26:8-9,11) และทรงตรัสแก่บรรดาศิษย์อีกว่า การกระทำของสตรีผู้นี้จะถูกจดจำไว้ตลอดไป “....ที่ใดในโลกที่มีการประกาศข่าวดี จะมีการกล่าวถึงสิ่งที่นางได้ทำเพื่อเป็นการระลึกถึงนาง....” (มธ 26:13) จึงเห็นได้ว่า การกระทำที่เรียบง่ายนั้นสามารถพูดได้มากกว่าคำพูดใดๆ ทั้งนี้ก็เพราะว่าไม่มีการแสดงความรักใดที่แม้ว่าจะเล็กน้อยที่สุดจะถูกลืมไป โดยเฉพาะเมื่อได้มอบให้แก่ผู้ที่กำลังทนทุกข์ โศกเศร้าหรือขัดสน เหมือนเช่นที่องค์พระเยซูคริสต์เจ้าทรงรู้สึกในเวลานั้น

ในสมัยของพระเยซูคริสต์เจ้านั้น คนยากจนและคนคนเจ็บป่วยซึ่งมีความขาดแคลนสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตก็มักจะต้องถูกบีบให้ต้องออกมาขอทาน พวกเขาจึงต้องแบกรับภาระที่หนักมากยิ่งขึ้น นั่นก็คือ ความอับอายทางสังคม เพราะผู้คนมีความเชื่อกันว่า ความยากจนและความเจ็บป่วยนั้นมีความเกี่ยวข้องกับบาปส่วนบุคคลอย่างใดอย่างหนึ่งของคนผู้นั้นแต่พระเยซูคริสต์เจ้าทรงต่อต้านแนวคิดนี้โดยตรัสว่า “.....พระเจ้าทรงให้ดวงอาทิตย์ของพระองค์ขึ้นเหนือคนชั่วและคนดี ทรงให้ฝนตกแก่คนชอบธรรมและคนอธรรม....” (มธ 5:45) นอกจากนี้พระองค์ยังได้ทรงประกาศในบทเทศนาบนภูเขาว่า “..... ผู้ถูกเบียดเบียนข่มเหงเพราะความชอบธรรมย่อมเป็นสุข เพราะอาณาจักรสวรรค์เป็นของเขา....” (มธ 5:10) และบทเทศนานี้ก็ได้รับความกระจ่างชัดในอุปมาเรื่องเศรษฐีกับคนยากจนที่ชื่อลาซารัส เมื่อเศรษฐีกำลังถูกทรมานอยู่ในแดนผู้ตายแล้วอ่อนวอนให้อับราฮัมส่งลาซารัสให้เอาปลายนิ้วจุ่มน้ำมาแตะที่ลิ้นของเขา แต่อับราฮัมตอบว่า “...ลูกเอ๋ย จงจำไว้ว่า เมื่อยังมีชีวิตอยู่ลูกได้รับแต่สิ่งดีๆ ส่วนลาซารัสได้รับแต่สิ่งเลวๆ บัดนี้เขาได้รับการบรรเทาใจที่นี่ ส่วนลูกต้องรับทรมาน ยิ่งกว่านั้นยังมีเหวใหญ่ขวางอยู่ระหว่างเราทั้งสอง จนใครที่ต้องการจะข้ามจากที่นี่ไปหาลูกก็ข้ามไปไม่ได้ และผู้ที่ต้องการจะข้ามจากด้านโน้นมาหาเราก็อข้ามมาไม่ได้ด้วย....” (ลก 16:25-26)

สำหรับพระเยซูคริสต์เจ้านั้น คนยากจนนี้เองที่เป็นคนสุภาพและต่ำต้อย ดังเรื่องราวของนายร้อยที่สุภาพคนหนึ่งที่ยอมรับว่าตนเองไม่เหมาะสมที่จะต้อนรับพระเยซูคริสต์เจ้าในบ้านของตนโดยนายร้อยได้ให้เพื่อนบ้านของเขาไปทูลพระเยซูคริสต์เจ้าว่า “....พระองค์เจ้าข้าอย่าลำบากไปเลย ข้าพเจ้าไม่สมควรให้พระองค์เสด็จมาในบ้านของข้าพเจ้า เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงไม่อาจเอื้อมที่จะออกมาพบพระองค์ แต่ขอพระองค์ตรัสเพียงคำเดียว ผู้รับใช้ของข้าพเจ้าก็จะหายจากโรค....” (ลก 7:6-7) นายร้อยผู้นี้ก็ได้รับการยกย่องจากพระเยซูคริสต์เจ้า

ถึงความเชื่อที่เขามีและพระองค์ก็ได้ทรงแสดงความเมตตาต่อเขาโดยทรงประทานรางวัลให้แก่เขาด้วยการรักษาผู้รับใช้คนหนึ่งของเขาให้หายจากโรค

บรรดาศิษย์ของพระเยซูคริสต์เจ้าก็ได้รับการแนะนำจากพระองค์ไม่ให้แย่งกันเป็นใหญ่ แต่ให้ดำรงตนอยู่ในความสุภาพบริสุทธิ์และมีความเชื่อเหมือนกับเด็กเล็กๆ โดยพระองค์ตรัสว่า “.....ผู้ใดต้อนรับเด็กเล็กๆคนหนึ่งในนามของเรา ผู้นั้นก็ต้อนรับเรา ผู้ใดต้อนรับเรา ผู้นั้นก็ต้อนรับผู้ที่ส่งเรามา เพราะในกลุ่มของท่าน ผู้ใดเล็กที่สุด ผู้นั้นย่อมเป็นใหญ่ที่สุด.....” (ลก 35:48) และความคิดนี้ก็ยังได้ถูกสะท้อนให้เห็นอีกครั้งหนึ่งเมื่อพระเยซูคริสต์เจ้าทรงสรรเสริญพระบิดาเจ้าสวรรค์ว่า “....ข้าแต่พระบิดาเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน ข้าพเจ้าสรรเสริญพระองค์ ที่พระองค์ทรงปิดบังเรื่องเหล่านี้จากบรรดาผู้ปรีชาและรอบรู้แต่ทรงเปิดเผยแก่บรรดาผู้ต่ำต้อย ถูกแล้ว พระบิดาเจ้าข้า พระองค์พอพระทัยเช่นนั้น พระบิดาทรงมอบทุกสิ่งแก่ข้าพเจ้า ไม่มีใครรู้ว่าพระบุตรเป็นใคร นอกจากพระบิดา และไม่มีใครรู้ว่าพระบิดาเป็นใครนอกจากพระบุตรและผู้ທີ່พระบุตรทรงเปิดเผยให้รู้...” (ลก 10:21)

จะเห็นได้ว่าพระเยซูคริสต์เจ้าทรงให้ความสำคัญและทรงเลือกผู้ที่ต่ำต้อยให้ได้รับข่าวดีก่อน และพระองค์ก็ทรงอยู่เคียงข้างคนยากจน คนต่ำต้อย และผู้ที่ถูกทอดทิ้งเสมอ

บัญญัติแห่งความรัก

มีธรรมาจารย์คนหนึ่งเข้ามาเฝ้าพระเยซูคริสต์เจ้าและได้ทูลถามพระองค์ว่า บทบัญญัติใดเป็นเอกกว่าบทบัญญัติข้ออื่นๆ พระเยซูคริสต์เจ้าทรงตอบว่า “....บทบัญญัติเอกก็คือ อิสราแอลเอ๋ย จงฟังเถิด องค์พระผู้เป็นเจ้า พระเจ้าของเราทรงเป็นองค์พระผู้เป็นเจ้าแต่เพียงพระองค์เดียว ท่านจะต้องรักองค์พระผู้เป็นเจ้า พระเจ้าของท่านสุดจิตใจ สุดวิญญาณ สุดสติปัญญาและสุดกำลังของท่าน บทบัญญัติประการที่สองก็คือ ท่านจะต้องรักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตนเอง ไม่มีบทบัญญัติข้อใดยิ่งใหญ่กว่าบทบัญญัติสองประการนี้....” (มก 12:29-31) ในทำนองเดียวกัน นักบุญยอห์นอัครสาวกก็ได้เขียนเอาไว้ว่า “.....ผู้ไม่รักพี่น้องที่เขาแลเห็นได้ ย่อมไม่รักพระเจ้าที่เขาแลเห็นไม่ได้.....” (ยอห์น 4:20) ดังนั้น จะเห็นได้ว่า คำสอนของพระเยซูคริสต์เจ้าที่เกี่ยวกับความรักต่อพระเจ้าเหนือสิ่งอื่นใด ย่อมมีความสัมพันธ์อย่างแยกไม่ออกกับการมีความรักต่อผู้ยากไร้ เพราะเราไม่อาจที่จะรักพระเจ้าได้อย่างแท้จริงถ้าหากเราไม่ขยายความรักนั้นไปยังเพื่อนมนุษย์ เพราะว่าความรักต่อเพื่อนมนุษย์นั้นจะเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ของความรักที่เรามีต่อพระเจ้าอย่างแท้จริง ดังที่ นักบุญยอห์นกล่าวว่า “.....ไม่มีผู้ใดเคยเห็นพระเจ้า แต่ถ้าเรารักกัน พระเจ้าย่อมดำรงอยู่ในเราและความรักของพระองค์ในเราก็คงจะสมบูรณ์ พระเจ้าทรงเป็นความรัก ผู้ใดดำรงอยู่ในความรัก ย่อมดำรงอยู่ในพระเจ้า และพระเจ้าย่อมทรงดำรงอยู่ในเขา....” (1ยอห์น 4:12,16)

เมื่อความรักทั้งสองนี้คือความรักทั้งต่อพระเจ้าและต่อเพื่อนมนุษย์ซึ่งแม้ว่าจะต่างกัน แต่ก็ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ แม้ไว้ในกรณีที่ไม่ได้กล่าวถึงพระเจ้าโดยตรง และพระเยซูคริสต์เจ้าก็ทรงสอนว่า ทุกการกระทำแห่งความรักต่อเพื่อนมนุษย์นั้นเป็นการสะท้อนพระเมตตาธรรมของพระเจ้าเอง “เราบอกความจริงกับท่านทั้งหลายว่า ท่านทำสิ่งใดต่อพี่น้องผู้ต่ำต้อยที่สุดของเราคนหนึ่ง ท่านก็ทำสิ่งนั้นต่อเรา” (มธ 25:40)

ด้วยเหตุนี้ งานเมตตาการุณาจึงเป็นเครื่องหมายแห่งความแท้จริงของการนมัสการพระเจ้า เพราะขณะที่เราสรรเสริญพระองค์ เราก็ได้เปิดหัวใจของเราให้พระจิตเจ้าทรงเปลี่ยนแปลงเรา เพื่อให้เราเป็นภาพลักษณ์ของพระเยซูคริสต์เจ้าและพระเมตตาของพระองค์ต่อผู้ที่อ่อนแอที่สุดและในความสัมพันธ์กับองค์พระผู้เป็นเจ้าที่แสดงออกในการนมัสการนั้นยังเป็นสิ่งที่ช่วยในการปลดปล่อยการใช้เหตุผลแห่งผลประโยชน์ส่วนตัวหรือในการคำนวณถึงเรื่องการตอบแทนแต่เป็นการเปิดใจเพื่อให้เราได้เข้าไปสู่การให้โดยไม่ได้หวังสิ่งตอบแทนใดๆ ซึ่งก็เป็นจิตใจแห่งความรักอย่างแท้จริง ดังที่พระเยซูคริสต์เจ้าได้ทรงตรัสว่า “.....เมื่อท่านจัดเลี้ยงอาหารกลางวันหรืออาหารค่ำ อย่าเชิญมิตรสหาย พี่น้องหรือเพื่อนบ้านที่มั่งมี เพราะเขาจะเชิญท่านและท่านจะได้รับการตอบแทน แต่เมื่อท่านจัดงานเลี้ยง จงเชิญคนยากจน คนพิการ คนง่อย คนตาบอด แล้วท่านจะเป็นสุข เพราะคนเหล่านั้นไม่มีสิ่งใดตอบแทนท่านได้.....” (ลก 14:12-14)

นักบุญเทเรซาแห่งกัลกัตตา (Saint Teresa of Calcutta) ซึ่งได้รับการประกาศเป็นนักบุญในปี ค.ศ. 2016 โดยแบบอย่างชีวิตของท่านนั้นเป็น “สัญลักษณ์สากลของเมตตาธรรม” ซึ่งท่านได้ดำเนินชีวิตจนถึงที่สุดเพื่อผู้ที่ยากไร้ที่สุด ผู้ที่ถูกสังคมทอดทิ้ง ในฐานะของผู้ที่ก่อตั้งคณะธรรมทูตแห่งเมตตาธรรม (Missionaries of Charity) ท่านได้อุทิศชีวิตเพื่อดูแลผู้ป่วยใกล้ตายที่ถูกทิ้งไว้ตามท้องถนนของประเทศอินเดีย ท่านได้นำพวกเขามาดูแล ขำระบาดแผลของพวกเขา และอยู่เคียงข้างพวกเขาจนถึงลมหายใจสุดท้าย ท่านมีความศรัทธาในองค์พระเยซูคริสต์เจ้าอย่างลึกซึ้ง ท่านเห็นพระเยซูคริสต์เจ้าในกายของผู้ที่ท่านช่วยเหลือ ในกายของสตรีที่นอนใกล้จะสิ้นใจที่ข้างถนนในกัลกัตตาที่ใบหน้าของสตรีผู้นั้นถูกหนูและมดแทะไปครึ่งหนึ่ง ซึ่งร่างกายเหล่านั้นท่านมองเห็นว่าก็คือพระเยซูคริสต์เจ้าผู้ทรงถูกทอดทิ้ง ร่างแต่ละร่างที่อยู่ในบ้านสำหรับผู้ใกล้เสียชีวิตที่ซบผอมเพราะขาดอาหารก็คือร่างของพระเยซูคริสต์เจ้าผู้ทรงทนทุกข์ทรมานหรือกำลังสิ้นพระชนม์ สำหรับท่านและสมาชิกในคณะของท่านแล้ว คนโรคเรื้อนที่พวกท่านทำความสะอาดแผลโรคเรื้อนพุพอง เด็กๆที่พวกท่านป้อนอาหาร หรือร่างที่เปียกน้ำปัสสาวะจนชุ่มที่พวกท่านอาบน้ำให้คือร่างของพระเยซูคริสต์เจ้านั่นเอง ท่านเคยพูดว่า “ถ้าไม่คิดแบบนั้น ดิฉันคงทำได้เฉพาะกับบางคนที่ดีฉันรักมากที่สุดเท่านั้น เคยมีคนถามดิฉันว่าทนทำความสะอาดแผลที่เน่าเหม็นของคนโรคเรื้อนได้อย่างไร พวกเขาคิดว่า “จะให้เงินมากแค่ไหนในโลกพวกเราก็ทำไม่ได้หรอก” ดิฉันตอบพวกเขาไปว่า พวกเราก็ทำไม่ได้เหมือนกัน แต่เราทำเพราะเรารักพระเยซูคริสต์เจ้า”

ความรักของนักบุญเทเรซาแห่งกลักตาดาต่อ “ผู้ยากจนที่สุดในหมู่คนยากจน” นั้น ท่านไม่ได้ตอบสนองความต้องการทางกายเท่านั้น แต่ท่านยังสามารถที่จะประกาศข่าวดีแห่ง พระวรสารให้แก่พวกเขาด้วยโดยท่านกล่าวว่า “เราปรารถนาจะประกาศข่าวดีแก่คนยากจนว่า พระเจ้ารักพวกเขา และพวกเขามีคุณค่าต่อเรา พวกเขาถูกสร้างขึ้นด้วยพระหัตถ์แห่งความรัก เดียวกันของพระเจ้า เพื่อรักและเพื่อถูกรัก คนยากจนของเราคือผู้ยิ่งใหญ่ เป็นคนที่น่ารัก ไม่ต้องการความสงสาร หากแต่ต้องการความรักที่เข้าใจ ต้องการการเคารพ ต้องการให้เรา ปฏิบัติต่อเขาอย่างมีศักดิ์ศรี”

ท่านแสวงหาแรงบันดาลใจจากที่ใดเพื่อมอบตนเองอย่างสิ้นเชิงในการรับใช้ผู้อื่น คำตอบก็คือ ในการภาวนาและการพิศเพ่งรำพึงถึงพระเยซูคริสตเจ้าในความเงียบ ในพระพักตร์ศักดิ์สิทธิ์ และพระหฤทัยศักดิ์สิทธิ์ของพระองค์ ท่านกล่าวว่า “ผลของความเงียบคือการภาวนา ผลของการภาวนาคือความเชื่อ ผลของความเชื่อคือความรัก ผลของความรักคือการรับใช้” การภาวนา นี้เองที่ทำให้หัวใจของท่านเต็มไปด้วยสันติสุขของพระเยซูคริสตเจ้า และทำให้ท่านสามารถ แบ่งกระจายสันติสุขนี้ออกไปสู่ผู้อื่น

นักบุญเทเรซาแห่งกลักตาดา ท่านมองตนเองว่าท่านเป็น “เจ้าสาวของพระเยซูคริสตเจ้าผู้ทรง ถูกตรึงกางเขน” ชีวิตของท่านจึงเป็นแบบอย่างของผู้ที่ได้พบพระเจ้าท่ามกลางคนยากจนด้วย การอุทิศชีวิตของท่านเพื่อรับใช้พี่น้องที่กำลังทนทุกข์ด้วยความรักอย่างสุดหัวใจของท่าน

บทสรุป

องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้ วันที่ 17 ตุลาคม ของทุกปีเป็นวันสากล เพื่อการกำจัดความยากจน (International Day for the Eradication of Poverty) ซึ่งวัตถุประสงค์หลักก็คือการเน้นย้ำว่า ความยากจนคือการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและ เชิญชวนให้ทุกประเทศจัดกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมเพื่อลดความยากจนตามเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือ SDGs (Sustainable Development Goals) โดยเฉพาะเป้าหมาย ประการที่หนึ่งซึ่งก็เป็นหนึ่งในวาระโลกด้วยโดยตั้งเป้าหมายว่าความยากจนจะหมดไปภายใน ปี 2030 ซึ่งก็นับว่าเป็นเรื่องที่น่ายินดี

แม้ว่าความยากจนจะเป็นปัญหาที่มีรากลึกและเกิดขึ้นมาตลอดประวัติศาสตร์ ของมนุษยชาติก็ตามแต่สำหรับความเชื่อของคริสตชนในองค์พระเยซูคริสตเจ้าผู้ทรงยอมถ่อม พระองค์เป็นคนยากจน และทรงอยู่เคียงข้างคนยากจนและผู้ถูกทอดทิ้งเสมออีกก็คือรากฐานของ ความห่วงใยของเราที่มีต่อการพัฒนามนุษย์อย่างครบถ้วนสำหรับคนยากจนและคนที่ถูกละเลย ในสังคมด้วยเช่นกัน

คริสตชนมิได้รักผู้อื่นแค่ในฐานะที่พวกเขามีศักดิ์ศรีและความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน แต่รักในฐานะที่เป็นภาพลักษณ์ที่มีชีวิตขององค์พระบิดาเจ้าผู้ที่ได้รับการไถ่กู้ด้วยพระโลหิตของพระเยซูคริสตเจ้าและอยู่ภายใต้การทำงานของพระจิตเจ้า

เราได้เห็นภาพลักษณ์ของพระเจ้าผู้ทรงเป็นองค์ความรัก ความรักของพระองค์จะต้องทำให้เรามีหัวใจที่อ่อนโยนเหมือนชาวสะมาเรียผู้ใจดี นั่นคือ หัวใจที่เปี่ยมไปด้วยความรัก ความเมตตาและพร้อมที่จะช่วยเหลือทุกคนที่ต้องการความช่วยเหลือโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนยากจน และสิ่งนี้มีใช่เป็นเพียงความเมตตาของมนุษย์เท่านั้น แต่เป็นการเปิดเผยของพระเจ้า การที่เราได้สัมผัสกับคนยากจนและผู้ที่ถูกทอดทิ้งนั้นเป็นหนทางพื้นฐานในการพบองค์พระเยซูคริสตเจ้าผู้ที่พระองค์จะยังคงตรัสอยู่กับเราเสมอในคนยากจนและพระองค์ก็ต้องการให้เราปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความรักและความเมตตา เช่นเดียวกับชาวสะมาเรียได้ปฏิบัติ “...ท่านจงไปและทำเช่นเดียวกันเถิด.....” (ลก 10:37)

เอกสารอ้างอิง

Concern Worldwide US. (2023, May 20). สาเหตุของความยากจนทั่วโลก.

<https://www.concernusa.org/news/causes-of-poverty/>

Concern Worldwide US. (2023, June 27). ความยากจนวัดได้อย่างไร?

เส้นความยากจนระหว่างประเทศ.

<https://www.concernusa.org/news/how-is-poverty-measured/>

The Opener. (2564, 18 มกราคม). งานวิจัย: ทำความเข้าใจคนจนจากมุมมองของคนจน. <https://theopener.co.th/>

ThaiPBS. (2565, 23 ตุลาคม). "ปูแป้น" ฝันไม่ไกลแต่ไปไม่ถึง. <https://www.thaipbs.or.th/>

ThaiPBS [ThaiPBS]. (2563, 5 สิงหาคม). สำนวนชีวิต พ่อ-ลูก ไร้ไฟฟ้า

2 ปี จบชีวิตเพราะความจน. Facebook. <https://www.facebook.com/>

คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อพระคัมภีร์. (2557). พระคัมภีร์คาทอลิก

ฉบับสมบูรณ์. แผนกคริสตศาสนธรรม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ.

คำนวน ประสมผล (ผู้แปล). (2546). คุณแม่เทเรซา นักบุญผู้ยากไร้. สำนักพิมพ์มติชน.

เลโอ ที่ 14. (2566). สมณสาส์นเตือนใจเรารักท่าน [Diligite invicem]

(เซอร์มารีหลุยส์ พรฤกษ์งาม, ผู้แปล). สื่อมวลชนคาทอลิก.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2552). ความยากจน.

<http://legacy.orst.go.th/?knowledges=ความยากจน-8-เมษายน-2552>

(หมวดพระคัมภีร์)

ความรักต่อคนยากจนในพระคัมภีร์หมวดปัญญาบรรพ

Rev. Guillaume Lepesqueux, M.E.P.¹

สมณสาสน์เตือนใจ “เรารักท่าน” (*Dilexi te*) ซึ่งเผยแพร่เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2025 ที่ผ่านมา เป็นเอกสารสำคัญฉบับแรกของสมเด็จพระสันตะปาปาเลโอที่ 14 และนักวิจารณ์บางส่วนเห็นว่า เอกสารฉบับนี้จะเป็นเข็มทิศชี้ทางสมณสมัยของพระองค์ อย่างน้อยที่สุดก็เป็นการย้ำเตือนที่ทันท่วงทีถึงความเป็นศูนย์กลางของคนยากจน ทั้งในแผนการของพระเจ้า และในชีวิตของพระศาสนจักร ด้วยเนื้อหา 121 ย่อหน้า สมณสาสน์เตือนใจ *Dilexi te* ได้พิจารณาประวัติศาสตร์ของคริสตศาสนาอย่างกว้างขวางผ่านมุมมองของการเอาใจใส่คนยากจน ทั้งในพระคัมภีร์ (ภาคที่ 2) ในงานเขียนของบรรดาบิดาจารย์และบุคคลสำคัญ

¹ บาทหลวงสังกัดคณะมิสซังต่างประเทศแห่งกรุงปารีส (M.E.P.), อาจารย์ประจำสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

ด้านชีวิตจิตบางท่าน (ภาคที่ 3) ตลอดจนในพัฒนาการล่าสุดของคำสอนทางสังคมของ พระศาสนจักร (ภาคที่ 4) โดยมีวัตถุประสงค์ดังที่ระบุไว้ชัดเจนในย่อหน้าที่ 103 ว่า²:

ข้าพเจ้าได้เลือกที่จะรำลึกถึงประวัติศาสตร์อันยาวนานของพระศาสนจักร ในการดูแล ผู้ยากไร้และอยู่เคียงข้างกับพวกเขา เพื่อแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าสิ่งนี้เป็นหัวใจ สำคัญของชีวิตพระศาสนจักรเสมอมา แท้จริงแล้ว การเอาใจใส่ดูแลผู้ยากไร้เป็นส่วน **หนึ่งของธรรมประเพณีอันยิ่งใหญ่ของพระศาสนจักร** เป็นเสมือนดวงประทีปแห่ง แสงสว่างแห่งพระวรสารที่ส่องสว่างในดวงใจและชี้นำการตัดสินใจของคริสตชนในทุก ยุคทุกสมัย นั่นคือเหตุผลที่เราทุกคนจำเป็นต้องรู้สึกถึงพันธะหน้าที่ ที่จะเชิญชวนทุกคน ให้มีส่วนร่วมในแสงสว่างและชีวิต ซึ่งบังเกิดจากการมองเห็นพระคริสตเจ้าในใบหน้า ของผู้ที่กำลังทนทุกข์และผู้ที่ตกอยู่ในความขัดสน **ความรักต่อผู้ยากไร้เป็น องค์ประกอบสำคัญในประวัติศาสตร์แห่งการที่ พระเจ้าทรงสัมพันธ์กับเรา** ความรัก นี้พลุ่งขึ้นจากหัวใจของพระศาสนจักร เพื่อเป็นเสียงเรียกร้องอย่างไม่สิ้นสุดต่อจิตใจ ของสัตบุรุษ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและในฐานะชุมชนแห่งความเชื่อ ในฐานะที่ เป็นพระกายของพระคริสตเจ้า พระศาสนจักรสัมผัสถึงชีวิตของผู้ยากไร้ประหนึ่งว่า เป็น “เนื้อหนัง” ของตนเอง เพราะผู้ยากไร้นั้นมีสถานะอันทรงเกียรติในท่ามกลาง ประชากรของพระเจ้าผู้กำลังแสวงบุญบนโลกนี้ ดังนั้น **ความรักต่อผู้ยากไร้ ไม่ว่าจะอยู่ใน รูปแบบใดของความยากจนก็ตาม จึงเป็นเครื่องหมายแห่งข่าวดีที่บ่งบอกถึง พระศาสนจักรผู้ซื่อสัตย์ต่อพระหฤทัยของพระเจ้า** แท้จริงแล้ว หนึ่งในความสำคัญ ลำดับแรก ๆ ของทุกกระแสการฟื้นฟูภายในพระศาสนจักรเสมอมาคือการให้ **ความเอาใจใส่เป็นพิเศษต่อผู้ยากไร้** ในแง่นี้ งานของพระศาสนจักรเพื่อผู้ยากไร้จึงมี แรงบันดาลใจ และวิธีการที่แตกต่างจากงานขององค์กรมนุษยธรรมใด ๆ

แน่นอนว่า มุมมองทางประวัติศาสตร์ภายในสมณสาสน์เตือนใจฉบับนี้ ไม่ได้ตั้งใจนำเสนอมุมมอง ทางวิชาการ หากแต่เป็นการเชิญชวนให้คริสตชนคาทอลิกทุกคนดำเนินชีวิตให้สมกับที่ได้รับ มอบหมาย “**ธรรมประเพณีอันยิ่งใหญ่ของพระศาสนจักร**” และให้พวกเขาเปิดใจรับการฟื้นฟู จากพระวรสาร เพื่อตอบสนองต่อความท้าทายใหม่ ๆ อันมีสาเหตุจากความยากจน ได้ดียิ่งขึ้น

ผู้เขียนปรารถนาจะใช้โอกาสการเผยแพร่สมณสาสน์เตือนใจนี้ เพื่อย้อนกลับไป พิจารณารากฐานในพันธสัญญาเดิมของ “**ความรักต่อคนยากจน**” (ซึ่งเป็นหัวข้อรองของสมณ สาสน์เตือนใจ) โดยให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อเนื้อหาประมวลกฎหมายในหมวดหนังสือ ปัญจบรรพ ได้แก่ ประมวลกฎหมายพันธสัญญา (อพย. 20:22-23:19) ประมวลกฎหมายว่าด้วย ความศักดิ์สิทธิ์ (ลนต. 17-26) และประมวลกฎหมายเฉลยธรรมบัญญัติ (ฉธบ. 12-26) ประมวล

² สมเด็จพระสันตะปาปาเลโอที่ 14, สมณสาสน์เตือนใจ “เรารักท่าน” (*Dilexi te*), แปลโดยเซอร์มารีทูลย์สพรุกซ์งาม, CSCT, กรุงเทพมหานคร, 2026, pp. 91-92.

กฎหมายทั้งสามฉบับนี้ได้กล่าวถึงปัญหาความยากจนในลักษณะที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ และอาจเป็นแรงบันดาลใจสำหรับเราในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ในการทำความเข้าใจกับข้อความเหล่านี้ ผู้เขียนเห็นว่าจำเป็นต้องอธิบายกรอบวิธีวิทยาที่จะใช้ในการวิเคราะห์ต่อไปเสียก่อน

1) กรอบวิธีวิทยา: การแยกแยะระหว่างโลกของการเล่าเรื่องกับโลกของผู้เล่าเรื่อง

การแยกแยะระหว่างโลกของการเล่าเรื่องกับโลกของผู้เล่าเรื่องเป็นหลักการพื้นฐานประการหนึ่งในการวิเคราะห์วรรณกรรม ซึ่งในอดีต ไม่ได้เป็นสิ่งที่นำมาใช้กับพระคัมภีร์มากนัก แต่ในปัจจุบันได้มีการนำมาบูรณาการใช้ในการตีความพระคัมภีร์ (exegesis) อย่างกว้างขวาง

“โลกของเรื่องเล่า” (word of the narration) หมายถึงจักรวาลที่ข้อความได้สร้างขึ้น รวมถึงตัวละคร และกฎเกณฑ์ภายใน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เรื่องราวดำเนินไป ส่วน “โลกของผู้เล่าเรื่อง” (world of the narrator) หมายถึงบริบททางประวัติศาสตร์ สังคม และปัญญาที่ผู้เขียน (หรือกลุ่มผู้เขียน) สังกัดอยู่ และเป็นจุดตั้งต้นในการรังสรรค์ตัวบท ในบางกรณี โลกทั้งสองนี้อาจทับซ้อนกันได้บางส่วน – ดังเช่นในคำพยากรณ์บางบทที่สามารถเชื่อมโยงกับบุคคลทางประวัติศาสตร์ได้³ – อย่างไรก็ตาม สำหรับข้อความส่วนใหญ่ในพันธสัญญาเดิม โลกทั้งสองนี้ไม่ได้สอดคล้องต้องกันโดยตรง และจำเป็นต้องแยกแยะอย่างรอบคอบ

ใน “โลกของเรื่องเล่า” แห่งปัญญาบรรพ มีการกล่าวว่า ประมวลกฎหมายพันธสัญญาเป็นชุดกฎหมายที่พระยาห์เวห์ทรงมอบแก่โมเสสบนภูเขาซีนายภายหลังการประกาศพระบัญญัติสิบประการ โดยกฎหมายเหล่านี้ได้รับการบันทึกไว้ในหนังสือพันธสัญญา และทำหน้าที่เป็นเงื่อนไขของพันธสัญญาระหว่างพระยาห์เวห์กับชาวอิสราเอลที่เชิงเขา (อพย. 24:3-8) ส่วนประมวลกฎหมายด้วยความศักดิ์สิทธิ์ได้รับการเปิดเผยในช่วงถัดมา หลังจากที่เขาอิสราเอลสร้างกระโจมนัดพบเสร็จสิ้น (อพย. 25-40) และได้รับข้อกำหนดด้านพิธีกรรม (ลนต. 1-16) สุดท้าย ประมวลกฎหมายเฉลยธรรมบัญญัติประกอบด้วย “บทบัญญัติ ข้อกำหนดและกฎเกณฑ์ทั้งหมด” ที่พระยาห์เวห์ประทานแก่โมเสสบนภูเขาไซเน (ชื่อของภูเขาซีนายในหนังสือเฉลยธรรมบัญญัติ, เทียบ ฉธบ. 5:31) และโมเสสได้นำมาประมวลใหม่สี่สิบปีต่อมาสำหรับชาวอิสราเอลรุ่นที่สอง ซึ่งตั้งค่าย ณ ที่ราบโมอับและเตรียมตัวเข้าสู่ดินแดนแห่งพระสัญญา

อย่างไรก็ตาม หากหันมาพิจารณาประมวลกฎหมายทั้งสามนี้จากมุมมองของ “โลกของผู้เล่าเรื่อง” ก็ต้องยอมรับว่าภาพที่เพ่งวาดมานี้เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ ผู้อธิบายพระคัมภีร์ปัจจุบันเห็นพ้องกันว่า ข้อความเหล่านี้ไม่มีหลักฐานว่าสามารถสืบย้อนไปถึงสมัยของโมเสส แต่ล้วนเป็นผลงานจากกระบวนการเรียบเรียงที่ซับซ้อนและยาวนาน

โดยทั่วไปแล้ว ถือกันว่าประมวลกฎหมายพันธสัญญาเป็นกฎหมายที่เก่าแก่ที่สุด และน่าจะถูกรวบรวมขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 8 หรือต้นศตวรรษที่ 7 ก่อน ค.ศ. แกนหลักของ

³ อย่างไรก็ตาม แม้แต่ในกรณีนี้ค่อนข้างชัดเจนนี้ ก็ยังมีระยะเวลาที่ลัดทอนไม่ได้ระหว่างการประกาศพระวาจาโดยประกาศก และการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งในระยะเวลาดังกล่าว พระวาจานั้นอาจถูกผสมผสานกับพระวาจาอื่นหรือรวมเข้าในบทประพันธ์ที่ใหญ่กว่า ในแต่ละกรณีจึงมีกระบวนการตีความเกิดขึ้น

ประมวลกฎหมายนี้คือกฎหมายจารีต หรือ *mišpatim* ใน อพย. 21:12-22:19 ซึ่งต่อมาได้มีการเพิ่มเติมกฎหมายทางสังคมของ อพย. 22:20-23:9 ตลอดจนบทบัญญัติอื่น ๆ ที่ถูกวางไว้ทั้งข้างหน้า (อพย. 20:22-26: กฎหมายเกี่ยวกับพระแท่นบูชา; อพย. 21:1-11: กฎหมายเกี่ยวกับทาส) และข้างหลัง (อพย. 23:10-12: กฎหมายเกี่ยวกับปีและวันพักผ่อน; อพย. 23:14-19: ปฏิทินพิธีกรรม)⁴ ขณะที่ส่วนที่เก่าแก่ที่สุดของประมวลกฎหมายเฉลยธรรมบัญญัติย้อนกลับไปถึงปลายศตวรรษที่ 7 ก่อน ค.ศ. (ประมาณ ฉธบ. 12:13-27; 13:2-12*; 14:22-15:23; 16:1-18:5*; 19:2-25:12*; 26:2-13*) โดยมีความเป็นไปได้สูงว่าได้รับการเรียบเรียงขึ้นในแวดวงสมณะแห่งกรุงเยรูซาเล็ม เพื่อสนับสนุนนโยบายการปฏิรูปศาสนาของกษัตริย์โยสิยาห์ (เทียบ 2 พกษ. 22-23) ตามความเห็นของผู้อธิบายพระคัมภีร์ส่วนใหญ่ เนื้อหาที่เก่าแก่ที่สุดของประมวลกฎหมายเฉลยธรรมบัญญัติ ส่วนหนึ่งมาจากการปรับปรุงบทบัญญัติของประมวลกฎหมายพันธสัญญาให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมแบบใหม่มากขึ้น⁵ ส่วนกฎหมายที่มองกันว่าเกิดขึ้นในยุคหลังสุด ได้แก่ ประมวลกฎหมายว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งได้รับการเรียบเรียงขึ้นมาประมาณกลางศตวรรษที่ 5 ก่อน ค.ศ. และมีลักษณะเป็นการทบทวน เติบโต และประสานจารีตประเพณีกฎหมายก่อนหน้านี้ทั้งหมด ทั้งสายสมณะ (P) สายเฉลยธรรมบัญญัติ (Dtr) และสายอื่น ๆ (non-P, non-Dtr)⁶

แน่นอน ความคุ้นเคยในระดับหนึ่งกับ “โลกของผู้เล่าเรื่อง” ย่อมเอื้อต่อการทำความเข้าใจต่อบทพระคัมภีร์และนัยทางเทววิทยาของพระคัมภีร์ได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะบริบททางประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งผู้เขียนพระคัมภีร์ดำเนินชีวิตอยู่นั้น มักมีอิทธิพลต่อวิธีที่พวกเขาพูดถึงพระเจ้าและความสัมพันธ์ของพระองค์กับมนุษยชาติ – ไม่มีเทววิทยาใดที่ลอยตัวอยู่นอกบริบท! ตามความเป็นจริงแล้ว การพิจารณาบริบทของพระคัมภีร์เป็นการสร้างระยะห่างเชิงวิพากษ์ที่จำเป็น เพื่อให้สามารถตั้งคำถามที่เหมาะสมต่อข้อความในพระคัมภีร์ (และด้วยวิธีนี้จึงได้รับคำตอบที่ถูกต้อง) ซึ่งเป็นสิ่งที่เราจะพยายามดำเนินการในส่วนถัดไป โดยมุ่งเน้นที่ประเด็นเรื่องความยากจน

⁴ E. Otto, *Wandel der Rechtsbegründungen in der Gesellschaftsgeschichte des antiken Israel. Eine Rechtsgeschichte des 'Bundesbuches' Ex xx 22-xxiii 13*, SB 3, Leiden, 1988; L. Schwienhorst-Schönberger, *Das Bundesbuch (Ex 22,20-23,33)*, BZAW 188, Berlin, 1990; Y. Osumi, *Die Kompositionsgeschichte des Bundesbuches: Exodus 20,22b-23,33*, OBO 105, Fribourg/Göttingen, 1991; F. Crüsemann, *Die Tora. Theologie und Sozialgeschichte des alttestamentlichen Gesetzes*, München, 1992.

⁵ B. M. Levinson, *Deuteronomy and the Hermeneutics of Legal Innovation*, New York, 1997; E. Otto, *Das Deuteronomium. Politische Theologie und Rechtsreform in Juda und Assyrien*, BZAW 284, Berlin/New-York, 1999; Id., *Gottes Recht als Menschen Recht. Rechts- und literaturhistorische Studien zum Deuteronomium*, BZAR 2, Wiesbaden, 2002, pp. 1-24.

⁶ C. Nihan, *From Priestly Torah to Pentateuch. A Study in the Composition of the Book of Leviticus*, FAT.2 25, Tübingen, 2007, pp. 395-575.

2) การยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างพระยาห์เวห์กับคนยากจนในประมวลกฎหมายพันธสัญญา

บทบัญญัติที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการคุ้มครองคนยากจนในสังคม ส่วนใหญ่ถูกรวบรวมไว้ในส่วนที่สองของประมวลกฎหมายพันธสัญญา (อพย. 22:20–23:19) บทบัญญัติเหล่านี้มีลักษณะแตกต่างจาก *mišpatim* ที่มาก่อนหน้า ตรงที่ถูกกำหนดขึ้นในรูปบุรุษที่สอง และในบางกรณีพระยาห์เวห์ทรงปรากฏพระองค์ในฐานะผู้ทรงบัญญัติและทรงคำประกันกฎหมายด้วยพระองค์เอง อันเป็นความแตกต่างอย่างชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับประเพณีกฎหมายอื่น ๆ ในแถบตะวันออกใกล้โบราณ ซึ่งอยู่ในรูปกฎหมายที่ออกโดยกษัตริย์ ลักษณะของกฎหมายเช่นนี้บ่งชี้ถึงแนวคิดของ “การทำให้กฎหมายมีลักษณะเชิงเทววิทยา” (theologization of the law) ซึ่งเป็นพื้นฐานของข้อเรียกร้องเรื่องความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันภายใต้อำนาจของพระยาห์เวห์ นับเป็นนวัตกรรมสำคัญของบรรดาผู้เรียบเรียงประมวลกฎหมายพันธสัญญา และเป็นลักษณะพื้นฐานของกฎหมายในพระคัมภีร์ส่วนที่แต่งขึ้นในเวลาต่อมาด้วย แนวคิดนี้น่าจะเป็นการตอบสนองของกลุ่มสมณะแห่งกรุงเยรูซาเล็มต่อวิกฤตการณ์ทางการเมืองและสังคมที่ส่งผลกระทบต่อนาซาอีร์ยูดาห์ในช่วงเปลี่ยนผ่านระหว่างศตวรรษที่ 8 และ 7 ก่อน ค.ศ. ซึ่งสะท้อนอยู่ในคำประกาศของประกาศกอิสยาห์และมีคาห์ (สืบเนื่องจากประกาศกอาโมสและโฮเซยา)⁷ ข้อความสำคัญอย่างยิ่งในที่นี้คือ อพย. 22:20-26 ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าควรถูกยกมาอ้างโดยครบถ้วน:

²⁰ท่านจะต้องไม่ข่มเหง (*yanah*) หรือรังแก (*lahatz*) คนต่างด้าว เพราะท่านทั้งหลายก็เคยเป็นคนต่างด้าว(*ger*) ในแผ่นดินอียิปต์ (อพย 23:9)

²¹ท่านจะต้องไม่ข่มเหง (*anah*) หญิงม่ายหรือลูกกำพร้า ²²ถ้าท่านข่มเหงเขา เขาจะร้องขอความช่วยเหลือจากเรา เราจะฟังเสียงร้องขอของเขาอย่างแน่นอน ²³เราจะโกรธมาก และจะฆ่าท่านในสงคราม ภรรยาของท่านจะต้องเป็นม่าย และลูกของท่านจะเป็นกำพร้า

⁷ ดู R. Albertz, “Die Theologisierung des Rechts im Alten Israel”, in R. Albertz (ed.), *Religion und Gesellschaft. Studien zu ihrer Wechselbeziehung in den Kulturen des antiken Vorderen Orients, Veröffentlichungen des Arbeitskreises zur Erforschung der Religions- und Kulturgeschichte des Antiken Vorderen Orients*, AOAT 248, Münster 1997, pp. 115-132; D. Markl, “The Redactional Theologization of the Book of the Covenant. A Study in Criteriology”, *BN* 181 (2019), pp. 47-61; K. Schmid, “Auf dem Weg zum Gottesrecht: Die Theologisierung des Bundesbuches (Ex 20,22-23,33)”, in L. Maskow, J. Robker (eds.), *Kritische Schriftgelehrsamkeit in priesterlichen und prophetischen Diskursen. FS für R. Achenbach zum 65. Geburtstag*, BZAR 27, Wiesbaden, 2022, pp. 119-138; E. Otto, “God as Lawgiver. The Theologizing of Law in Jewish Antiquity as a Key to a Political Theology Beyond Carl Schmitt. A Lecture on the Humboldt-Kolleg ‘New Frontiers in Religious Constitutionalism in Australia, Germany, and Indonesia’ at Trinity College of the University of Melbourne”, *ZAR* 30 (2024), pp. 84-97.

²⁴ถ้าท่านให้ประชากรของเรา คนยากจน (*'ani*) ที่อาศัยอยู่กับท่านขอยืมเงิน ท่านจะต้องไม่ทำเหมือนคนออกเงินกู้ที่เรียกร้องให้เขาเสียดอกเบี้ย ²⁵ถ้าท่านยึดเสื้อคลุมของเพื่อนไว้เป็นประกัน ท่านจะต้องคืนให้เขาก่อนตะวันตกดิน ²⁶เพราะเสื้อคลุมเป็นผ้าห่มกายผืนเดียวที่เขามี เขาจะใช้สิ่งใดป้องกันความหนาวเมื่อนอน ถ้าเขาร้องขอความช่วยเหลือจากเรา เราก็จะฟังคำร้องขอของเขา เพราะเราเป็นผู้มีเมตตากรุณา

ในข้อความนี้ มีการกล่าวถึงคนยากจนสามกลุ่ม ได้แก่ คนต่างด้าว แม่ม่ายและเด็กกำพร้า และลูกหนี้ พวกเขาคือใคร และประมวลกฎหมายพันธสัญญากำหนดมาตรการอะไรเพื่อช่วยเหลือพวกเขา?

คนยากจนกลุ่มแรก คือ คนต่างด้าว หรือ *gerim* (ข้อ 20 / อพย. 23:9) แท้จริงแล้วหมายถึงคนต่างชาติหรือต่างเผ่าที่ต้องละทิ้งถิ่นฐานเดิม เนื่องจากสงคราม ภัยอดอยาก โรคระบาด หรือภัยพิบัติอื่น ๆ และเข้ามาอยู่ในอาณาจักรยูดาห์เพื่อความอยู่รอดของตนเองและครอบครัว⁸ เมื่อชาวฐานทรัพยากรทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะที่ดินทำกิน พวกเขาจึงตกอยู่ในสถานะเปราะบางโดยพลตินัย มีความเป็นไปได้ว่าหลายคนในกลุ่มนี้เป็นผู้ลี้ภัยจากการรุกรานของจักรวรรดิอัสซีเรียในช่วงปลายศตวรรษที่ 8 ก่อน ค.ศ. อย่างไรก็ตาม สิ่งที่มีความสำคัญไม่ใช่การที่พวกเขามาจากอาณาจักรอิสราเอลเดิมหรืออาณาจักรใกล้เคียงอื่น ๆ หากแต่เป็นสภาพความเปราะบางและประสบการณ์ของการถูกกีดกันในสังคมเจ้าบ้าน ซึ่งอาจรวมถึงทัศนคติรังเกียจคนต่างถิ่น (*xenophobia*) ด้วยเหตุนี้ ผู้เรียบเรียงประมวลกฎหมายพันธสัญญาจึงเตือนเพื่อนร่วมชาติให้ระลึกถึงประสบการณ์ของตนเองในฐานะคนต่างด้าวในแผ่นดินอียิปต์ อันเป็นการสร้างรากฐานเชิงจริยธรรมที่เชื่อมโยงความทรงจำทางประวัติศาสตร์เข้ากับควมรับผิดชอบในปัจจุบัน ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันจึงกลายเป็นข้อเรียกร้องเชิงปฏิบัติที่สืบเนื่องโดยตรงจากความสัมพันธ์กับพระเจ้า

นอกจาก อพย. 22:20; 23:9 แล้ว เนื้อหาเกี่ยวกับคนต่างด้าวยังปรากฏในกฎหมายเกี่ยวกับวันพักประจำสัปดาห์ใน อพย. 23:12 ซึ่งกำหนดให้มีการหยุดพัก (*šabat*) “เพื่อโคและลาของท่านจะได้พักผ่อน (*nuah*) บุตรของทาสหญิงของท่าน และคนต่างด้าวจะได้พักผ่อนมีกำลังขึ้นใหม่ (*naphas*)” การพักของสัตว์เลี้ยงมีเป้าหมายเพื่อไม่ให้ถูกใช้งานหนักเกินไป และอาจรวมถึงการคืนสภาพเดิมตามธรรมชาติ (*restitutio in integrum*) อีกด้วย⁹ หลักการนี้

⁸ เกี่ยวกับสถานะของคนต่างด้าวในหนังสือปัญจบรรพ ดู R. Achenbach, “*gēr – nakri – tōshav – zār. Legal and Sacral Distinctions Regarding Foreigners in the Pentateuch*” และ R. Albertz, “*From Aliens to Proselyts. Non-Priestly and Priestly Legislation Concerning Strangers*”, in R. Achenbach, R. Albertz, J. Wöhrle (eds.), *The Foreigners and the Law. Perspectives from the Hebrew Bible and the Ancient Near East*, ZAR 16, Wiesbaden, 2011, pp. 29-51 และ pp. 53-69 ตามลำดับ

⁹ R. Albertz, *Exodus, Band II: Ex 19-40*, Zürcher Bibelkommentare AT 2.2, Zürich, 2015, pp. 124-125. สำหรับความหมายของเลขเจ็ดในแถบตะวันออกใกล้และอิสราเอลโบราณ ดู A. Grund, *Entstehung des Sabbats. Seine Bedeutung für Israels Zeitkonzept und Erinnerungskultur*, FAT 75, Tübingen, 2011, pp. 29-38.

ถูกขยายไปยังบุตรของทาสหญิง – กล่าวคือคนที่มิสสถานะทาสตลอดชีวิต – และคนต่างด้าวในส่วนที่สองของข้อ ข้อความนี้มีความน่าสนใจ เพราะชี้ให้เห็นว่าคนต่างด้าวในช่วงต้นศตวรรษที่ 7 ก่อน ค.ศ. จำเป็นต้องอยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของนายเพื่อความอยู่รอด และทำงานให้เขาในสภาพที่คล้ายคลึงกับการเป็นทาส

คนยากจนกลุ่มที่สอง คือ กลุ่มหญิงม่ายและเด็กกำพร้า (ข้อ 21-23) ซึ่งเป็นตัวแทนของความเปราะบางเชิงโครงสร้างในสังคมโบราณ เนื่องจากสตรีในสมัยนั้นไม่มีสิทธิถือครองหรือรับมรดกที่ดิน การสูญเสียสามีจึงมักหมายถึงการสูญเสียหลักประกันทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะในบริบทสังคมที่ผู้ชายมีภรรยาได้หลายคน¹⁰ หญิงม่ายอาจถูกผลักออกจากครอบครัวของสามี และต้องกลับไปพึ่งพิงครอบครัวของตน โดยไม่รู้ว่าจะต้องรับอย่างดีหรือไม่ การเสียชีวิตของสามีจึงทำให้ผู้เป็นภรรยาและบุตรตกอยู่ในสภาพไม่มั่นคงอย่างยิ่ง เช่นเดียวกับกรณีของคนต่างด้าว ข้อ 22-23 มีเป้าหมายป้องกันการเอารัดเอาเปรียบหญิงม่ายและเด็กกำพร้า แต่ลักษณะพิเศษในข้อความนี้ คือ การวางหญิงม่ายและเด็กกำพร้าไว้ภายใต้การคุ้มครองของพระยาห์เวห์ ซึ่งทรงสำแดงพระองค์ในรูปสรรพนามบุรุษที่หนึ่งว่า “เรา” เป็นผู้ค้ำประกันความยุติธรรมโดยตรง หากเสียงร้องของหญิงม่ายหรือเด็กกำพร้ามาถึง “เรา” “เรา” ก็จะพิพากษาผู้ที่กดขี่ข่มเหงพวกเขาอย่างเข้มงวดด้วยการลงโทษพวกเขาด้วยดาบ – กล่าวคือการส่งกองทัพบ่อยทำลายพวกเขา ซึ่งอาจเป็นการกล่าวพาดพิงถึงการล่มสลายของอาณาจักรอิสราเอล¹¹ – และ “เรา” ก็จะทำให้ภรรยาของพวกเขาเป็นม่าย และทำให้บุตรของพวกเขาเป็นเด็กกำพร้า ตามตรรกะของการตอบแทนความดีความชั่วที่สมบูรณแบบ

คนยากจนกลุ่มที่สาม คือ กลุ่มลูกหนี้ แม้ว่าข้อ 24,25-26 ไม่ได้อธิบายสาเหตุที่นำพวกเขาไปสู่ความยากจนไว้อย่างละเอียด แต่มีความเป็นไปได้ว่าคนกลุ่มนี้คือเกษตรกรรายย่อยที่ได้รับผลกระทบจากผลผลิตไม่ดีหรือประสบอุบัติเหตุ และจำต้องพึ่งพาการกู้ยืมเงิน ปัญหาอยู่ที่ว่าการกู้ยืมในแถบตะวันออกใกล้โบราณนั้น มักมีดอกเบี้ยสูง (อย่างน้อย 20-30% ของจำนวนที่ยืม) ส่งผลให้ลูกหนี้จำนวนมากตกอยู่ในวงจรหนี้สินอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และในกรณีร้ายแรงอาจถึงขั้นต้องขายตนเองเป็นทาส (เทียบ อพย. 21:2-11) ในบริบทนี้ ข้อ 24 จึงมีลักษณะเป็นการเบี่ยงเบนจากแนวปฏิบัติข้างต้น โดยกำหนดว่า ห้ามคิดดอกเบี้ยจากคนยากจนอย่างเด็ดขาด โครงสร้างของข้อนี้มีนัยเชิงเทววิทยาที่ลึกซึ้ง: “ถ้าท่านให้ประชากรของเรา คนยากจนที่อาศัยอยู่กับท่าน ขอยืมเงิน” ตามความเป็นจริงแล้ว วลี “ประชากรของเรา” และ “คนยากจนที่อาศัยอยู่กับท่าน” ไม่ได้ทับซ้อนกัน แต่การวางวลีทั้งสองนี้เคียงคู่กันย่อมชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์พิเศษระหว่างพระยาห์เวห์กับคนยากจน ซึ่งยังไม่ปรากฏเช่นนั้นในคำพยากรณ์ของบรรดาประกาศก

¹⁰ สิทธิของสตรีในการถือครองหรือรับมรดกที่ดินปรากฏขึ้นครั้งแรกในพันธสัญญาเดิมใน กดว 27:1-11; 36:1-12 (บุตรสาวทั้งห้าของเศโลเทห์เรียกร้องมรดกที่ดินของบิดา) และในหนังสือรูธ (รธ 4:3) ซึ่งล้วนเป็นข้อความที่เขียนขึ้นในภายหลังมาก (ศ. ที่ 4)

¹¹ เทียบกับการใช้ภาพของดาบในข้อความที่กล่าวถึงการล่มสลายของอาณาจักรอิสราเอลในหนังสือของประกาศกโฮเซยา (ฮยย 7:16; 11:6; 14:1) และอาโมส (อมส 4:10; 7:9,11,17; 9:1,4)

ในศตวรรษที่ 8 ก่อน ค.ศ.¹² ในแง่นี้ ข้อ 24 จึงสามารถถือได้ว่าเป็นต้นแบบที่เก่าแก่ที่สุดของแนวคิดที่ถูกเรียกในคำสอนทางสังคมของพระศาสนจักรคาทอลิกในเวลาต่อมาว่า “ทางเลือกเพื่อคนยากจน” (preferential option for the poor, ดู *Dilexi te* §§ 16, 70, 90, 99, 110, 114)¹³ ต่อจากนั้น บทบัญญัติกล่าวถึงปัญหาการรับจำนำ เมื่อมีการกู้ยืม เจ้าหนี้มักเรียกเก็บดอกเบี้ยและเรียกเอาทรัพย์สินบางอย่างเป็นหลักประกัน ซึ่งหากว่าลูกหนี้เป็นคนยากไร้อย่างยิ่งก็อาจถึงขั้นที่มีการเรียกเอาเสื้อผ้าคลุมเป็นประกัน¹⁴ ข้อ 25-26 ต่อต้านแนวปฏิบัตินี้โดยกำหนดให้เจ้าหนี้คืนเสื้อผ้าให้แก่ลูกหนี้ก่อนพระอาทิตย์ตกดิน เป็นการเรียกร้องให้เจ้าหนี้มีความเห็นอกเห็นใจและไม่ยึดถือสิทธิของตนอย่างเคร่งครัดเกินไป บทบัญญัตินี้ปิดท้ายด้วยพระวาจาของพระเจ้าที่ว่า “ถ้าเขาร้องขอความช่วยเหลือจากเรา เราก็จะฟังคำร้องขอของเขา เพราะเราเป็นผู้มีเมตตากรุณา”¹⁵ การแทรกพระวาจาของพระเจ้าโดยตรงอีกครั้งหนึ่งนี้ตอกย้ำบทบาทของพระยาห์เวห์ในฐานะผู้ทรงค้ำประกันความยุติธรรม และผู้ทรงยืนอยู่เคียงข้างผู้เปราะบางเสมอ

นอกเหนือจากสามกลุ่มหลักดังกล่าว คำว่า “คนยากจน” ยังปรากฏใน อพย. 23:3 (*dal*) และ อพย. 23:6 (*'ani*) ซึ่งกำหนดให้ผู้พิพากษาดำรงความเป็นกลางอย่างเคร่งครัดในการพิจารณาคดีความ โดยไม่เอนเอียงเข้าข้างพวกเขาเพียงเพราะสภาพความเป็นอยู่ หรือบิดเบือนกระบวนการยุติธรรมให้เป็นโทษแก่พวกเขา¹⁶ คนยากจนถูกกล่าวถึงครั้งสุดท้ายในบทบัญญัติเกี่ยวกับปีพักผ่อนของแผ่นดิน (อพย. 23:10-11) ซึ่งอนุญาตให้ชาวอิสราเอลทำการเพาะปลูกในไร่นาเป็นเวลาหกปี และให้ปีที่เจ็ดเป็นปีแห่งการพักผ่อน แนวปฏิบัตินี้คล้ายกับการพักผ่อนประจำสัปดาห์ใน อพย. 23:12 สะท้อนถึงเจตนารมณ์ในการปกป้องผืนดินจากความเสื่อมโทรม และอาจบ่งชี้ถึงความไม่เต็มใจในการปล่อยให้ธรรมชาติอยู่ภายใต้อำนาจครอบงำของมนุษย์อย่างสิ้นเชิง คือ ให้ธรรมชาติได้มีโอกาสกลับคืนสู่สภาพเดิม (*restitutio in integrum*)¹⁷ อย่างไรก็ตาม ในเรื่องนี้มีมิติทางสังคมด้วยเช่นกัน กล่าวคือ พิษผลทั้งหมดที่ออก

¹² E. Bons, “Amos et la contestation des pouvoirs”, in D. Luciani, A. Wénin (eds.), *Le pouvoir. Enquêtes dans l'un et l'autre Testaments*, LD 248, Paris, 2012, pp. 98-101.

¹³ วลี “ทางเลือกเพื่อคนยากจน” มีรากฐานมาจากเทววิทยาแห่งการปลดปล่อยที่พัฒนาขึ้นในละตินอเมริกาในทศวรรษ 1960-1970 และถูกบัญญัติโดยบรรดาพระสังฆราชแห่งลาตินอเมริกาและแคริบเบียนในการประชุมที่เมืองเมเดอิน (ค.ศ. 1968) และเมืองปวยบลา (ค.ศ. 1979) และต่อมาได้รับการบรรจุอย่างเป็นทางการในคำสอนทางสังคมของพระศาสนจักรโดยสมเด็จพระสันตะปาปานิโคลัสยอห์น ปอลที่ 2.

¹⁴ ประเพณีนี้ได้รับการยืนยันจากเศษภาชนะดินเผาของ Metsad Hashavyahu (ปลายศตวรรษที่ 7 ก่อน ค.ศ.) ซึ่งบันทึกคำร้องเรียนที่คนงานเก็บเกี่ยวคนหนึ่งยื่นต่อผู้พิพากษา เรียกร้องให้หัวหน้างานของเขาคืนเสื้อผ้าที่ยึดไว้เป็นประกัน โดยไม่มีเหตุผลชัดเจน ดู J. Naveh, “A Hebrew Letter from the Seventh Century BC”, *IEJ* 10 (1960), pp. 129-139.

¹⁵ วลี “เพราะเราเป็นผู้มีเมตตากรุณา” มาจากเทววิทยาของเพลงสดุดี (เทียบ สดต 86:15; 103:8; 111:4; 116:5; 145:8) และแสดงให้เห็นว่าการรวบรวมประมวลกฎหมายพันธสัญญาได้รับอิทธิพลทางประวัติศาสตร์จากเทววิทยาลัทธิของกรูงยูราเล็ม

¹⁶ คำว่า *dal* และ *'ani* ที่ใช้ในที่นี้หมายถึงชนชั้นสังคมเดียวกันคือ “คนยากจน” โดยมีความแตกต่างเพียงเล็กน้อยในความหมาย เป็นการยากที่จะทราบว่าเหตุใดข้อความหนึ่งจึงใช้คำหนึ่งมากกว่าอีกคำหนึ่ง.

¹⁷ R. Albertz, *Exodus 19-40*, pp. 123-124. มาตรการนี้คงไม่ได้ถูกบังคับใช้ทั่วทั้งประเทศในเวลาเดียวกัน แต่น่าจะเป็นการขอให้เกษตรกรปล่อยให้ที่ดินของตนพักหมุนเวียนที่ละแปลงทุกเจ็ดปี

ขึ้นเองตามธรรมชาติในช่วงเวลานี้จะต้องมอบให้แก่ “คนยากจนที่อยู่กับท่าน” และสัตว์ป่า – และเนื่องจากผลผลิตจากไร่นาอย่างเดียวยังคงไม่ครอบคลุมถึงสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็น ผู้เรียบเรียงประมวลกฎหมายพันธสัญญาจึงขยายหลักการนี้ไปยังสวนองุ่นและสวนมะกอกเทศด้วย!

โดยรวมแล้ว กฎหมายทางสังคมในประมวลกฎหมายพันธสัญญา (อพย. 22:20-23:19) เป็นพยายามถึงความพยายามเบื้องต้นในการ “ทำให้กฎหมายจารีตมิมิติทางจริยธรรม” (ethicalization of customary law)¹⁸ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่คนยากจน อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ตาม ก็ตาม บทบัญญัติเหล่านี้ยังคงเป็นถ้อยคำที่มีลักษณะตักเตือนเป็นส่วนใหญ่ และนอกเหนือจากข้อห้ามการคิดดอกเบี้ย (อพย. 22:24) และบทบัญญัติสองประการเกี่ยวกับการพักผ่อนแล้ว (อพย. 23:10-12) ก็แทบไม่มีข้อกำหนดที่ชัดเจนสำหรับการแก้ไขสถานการณ์ความยากจนอย่างเป็นรูปธรรม ประหนึ่งว่าบทบัญญัติเหล่านี้มุ่งตรงไปยังมโนธรรมของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ โดยพยายามโน้มน้าวมากกว่าบังคับ ในแง่นี้ เป้าหมายพื้นฐานของข้อความเหล่านี้อาจเป็นการอบรมสั่งสอนให้ตระหนักถึงความยุติธรรมและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันตามพระประสงค์ของพระเจ้า และด้วยเหตุนี้จึงปลูกฝังค่านิยมที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมแก่สมาชิกแต่ละคนของประชากร

¹⁸ E. Otto, *Theologische Ethik des Alten Testaments*, Berlin/Stuttgart/Köln, 1994, pp. 18-111.

3) การป้องกันความเหลื่อมล้ำทางสังคมในประมวลกฎหมายเฉลยธรรมบัญญัติ

ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ประมวลกฎหมายเฉลยธรรมบัญญัติถูกเรียบเรียงขึ้นในแวดวงของบรรดาสมณะ ซึ่งได้รับมรดกทางความคิดจากประมวลกฎหมายพันธสัญญา และพยายามปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับบริบทในยุคสมัยของตน อย่างไรก็ตาม พวกเขาแตกต่างจากสมณะรุ่นก่อน ๆ ตรงที่ได้จัดการปัญหาสังคมอย่างเป็นระบบและค่อนข้างครอบคลุม โดยอาศัยการวิเคราะห์สภาพความเป็นจริงทางเศรษฐกิจและสังคมของยุคสมัยตนอย่างละเอียดลึกซึ้ง

กลุ่มผู้ได้รับประโยชน์จากมาตรการทางสังคมในประมวลกฎหมายเฉลยธรรมบัญญัติโดยหลักแล้วยังเป็นชนกลุ่มเดียวกับในประมวลกฎหมายพันธสัญญา ได้แก่ คนต่างด้าว หญิงม่ายและเด็กกำพร้า ตลอดจนลูกหนี้ แต่มีการเพิ่มชนเลวีเข้าไปด้วย ดังปรากฏในชุดคำพูดที่ใช้ซ้ำ ๆ เช่น “คนต่างด้าว เด็กกำพร้า และหญิงม่าย” (ฉธบ. 24:17,19-21; เทียบ ฉธบ. 10:18; 27:19) และ “ชนเลวี คนต่างด้าว เด็กกำพร้า และหญิงม่าย” (ฉธบ. 14:29; 16:11,14; 26:12-13) คนต่างด้าว (*gerim*) ที่กล่าวถึงในข้อความเหล่านี้มักอยู่ในชนชั้นที่ยากจนที่สุดของสังคม แม้ว่าบางตอนยังกล่าวถึงพวกเขาในฐานะผู้ที่ต้องพึ่งพิงผู้อุปถัมภ์ (*gereka*, “คนต่างด้าวที่อาศัยอยู่กับท่าน”; เทียบ ฉธบ. 5:14; 29:10; 31:12) แต่โดยส่วนใหญ่แล้ว พวกเขาถูกเชื่อมโยงกับประชากรยากไร้ในชุมชนชนบท (*‘ašer biš ‘areka*, “ที่อยู่ในเมืองของท่าน”; เทียบ ฉธบ. 14:21,29; 16:11,14; 24:14; 31:12) พัฒนาการนี้ชี้ให้เห็นว่า คนต่างด้าวในปลายศตวรรษที่ 7 ก่อน ค.ศ. มิได้ผูกพันอยู่กับผู้อุปถัมภ์รายเดียวอีกต่อไป หากแต่ทำงานเป็นลูกจ้างรายวันหรือแรงงานตามฤดูกาลให้แก่นายจ้างหลายราย ความเปราะบางทางเศรษฐกิจและสังคมของพวกเขา ซึ่งมีลักษณะไม่มั่นคงและเสี่ยงต่อการถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกสะท้อนอยู่ภายในความเอาใจใส่เป็นพิเศษจากผู้เรียบเรียงประมวลกฎหมายเฉลยธรรมบัญญัติ ส่วนชนเลวีซึ่งไม่ปรากฏในประมวลพันธสัญญา บัดนี้กลับกลายเป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาสกลุ่มใหม่ โดยน่าจะหมายถึงเจ้าหน้าที่สักการสถานท้องถิ่นที่ต้องสูญเสียบทบาทอันเนื่องมาจากนโยบายรวมศูนย์ศาสนกิจทั้งหมดไว้ที่กรุงเยรูซาเล็ม เมื่อขาดทั้งหน้าที่และรายได้ พวกเขาจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มคนยากจนเชิงโครงสร้างในสังคมยูดาห์ปลายศตวรรษที่ 7 ก่อน ค.ศ. ร่วมกับคนต่างด้าว ลูกหนี้ หญิงม่าย และเด็กกำพร้า

มาตรการที่ผู้เรียบเรียงประมวลกฎหมายเฉลยธรรมบัญญัตินำมาใช้เพื่อลดทอนผลกระทบรุนแรงของความเปราะบางเชิงโครงสร้างนี้ มีอะไรบ้าง

ประการแรก คือการถวายหนึ่งในสิบทุกสามปี (ฉธบ. 14:28-30) ซึ่งแตกต่างจากการถวายหนึ่งในสิบประจำปี (ฉธบ. 14:22-27) ที่มีไว้เพื่อสนับสนุนสักการสถานศูนย์กลาง โดยมีคำกำชับมิให้ละเลย “ชนเลวีที่อาศัยอยู่ในเมืองของท่าน” (ข้อ 27) การถวายหนึ่งในสิบทุกสามปีนี้ถูกจัดเก็บในแต่ละชุมชนเพื่อประโยชน์ของผู้ด้อยโอกาสโดยตรง (ชนเลวี คนต่างด้าว หญิงม่าย และเด็กกำพร้า) มาตรการดังกล่าวจึงเปลี่ยนภาษีทางศาสนาให้กลายเป็นเครื่องมือกระจายทรัพยากรในระดับท้องถิ่น อีกทั้งการประกาศอย่างเป็นทางการในพระวิหารถึง

การปฏิบัติตามหน้าที่นี้ (ฉธบ. 26:12-15) ยังเน้นย้ำความสัมพันธ์พื้นฐานระหว่างชีวิตพิธีกรรมกับพันธกรณีทางจริยธรรม

ประการที่สอง ซึ่งมีความสำคัญไม่น้อย คือการปลดหนี้ทุกเจ็ดปี หรือ *semittah* (ฉธบ. 15:1-11) ขณะที่ประมวลกฎหมายพันธสัญญารู้จักเพียงปีพักผ่อนของแผ่นดิน (อพย. 23:10-11) แต่ประมวลกฎหมายเฉลยธรรมบัญญัติได้ขยายหลักการนี้ให้ครอบคลุมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะปัญหาหนี้สิน¹⁹

¹ทุกเจ็ดปี ท่านจะต้องยกเลิกหนี้สิน ²กฎการยกหนี้สินมีดังนี้ ทุกคนที่ให้เพื่อนบ้านยืมเงินหรือสิ่งของไปจะต้องยกหนี้สินให้ เขาจะต้องไม่ทวงหนี้สินจากเพื่อนบ้านหรือพี่น้องของตน เพราะมีการประกาศปีแห่งการยกหนี้สินแล้ว ³ท่านจะทวงหนี้สินจากคนต่างด้าว (*nokrim*) ได้ แต่ท่านต้องไม่ทวงจากพี่น้องของท่าน ⁴จะไม่มีคนยากจนในหมู่ท่าน เพราะพระยาห์เวห์จะทรงอวยพรท่านในแผ่นดินที่พระยาห์เวห์พระเจ้าของท่านทรงมอบให้เป็นมรดก ⁵ถ้าท่านเชื่อฟังพระสุรเสียงของพระยาห์เวห์พระเจ้าของท่านอย่างซื่อสัตย์ และเอาใจใส่ปฏิบัติตามบทบัญญัติที่ข้าพเจ้าบัญชาท่านในวันนี้ ทุกประการ ⁶พระยาห์เวห์พระเจ้าของท่านจะทรงอวยพรท่านดังที่ทรงสัญญาไว้ ท่านจะให้ชนหลายชาติยืม แต่ท่านจะไม่ต้องยืมจากชาติใดเลย ท่านจะปกครองชนหลายชาติ แต่จะไม่มีชนชาติใดมาปกครองท่านได้ ⁷ถ้าในเมืองใดเมืองหนึ่งของแผ่นดินที่พระยาห์เวห์ พระเจ้าของท่านทรงมอบให้ท่าน มีพี่น้องคนใดของท่านยากจน ท่านจะต้องไม่เป็นคนใจดำ ไม่ยอมช่วยเหลือพี่น้องที่ยากจนผู้นั้น ⁸แต่ท่านจะต้องมีใจเอื้อเพื่อให้เขาติดตามที่เขาต้องการ ⁹จงระวังอย่าปล่อยให้ความคิดชั่วร้ายนี้เข้ามาในใจของท่านว่า “ปีที่เจ็ดซึ่งเป็นปีกยกหนี้สินใกล้เข้ามาแล้ว” ท่านจึงไม่ยอมช่วยเหลือพี่น้องที่ยากจนของท่าน และไม่让他ติดตามสิ่งใด มิฉะนั้น เขาจะฟ้องร้องท่านต่อพระยาห์เวห์ แล้วท่านจะมีบาป (*het'*) ¹⁰เมื่อท่านให้เขา จงให้เขาอย่างใจกว้าง ไม่เสียดาย แล้วพระยาห์เวห์พระเจ้าของท่านจะทรงอวยพรท่าน และการงานทุกอย่างที่ท่านทำและตั้งใจจะทำ ¹¹ในแผ่นดินจะยังคงมีคนยากจนอยู่เสมอ ข้าพเจ้าจึงสั่งให้ท่านมีใจเอื้อเพื่อต่อพี่น้องที่ยากจนและขัดสนในแผ่นดินของท่าน

¹⁹ สำหรับข้อความนี้ ดู E. Otto, *Deuteronomium 12:1-23:15*, HThKAT, Freiburg, Herder, 2016, pp. 1320-1373.

ข้อสังเกตสำคัญเกี่ยวกับกฎหมายนี้ ได้แก่

- กฎหมายว่าด้วยการปลดหนี้ทุกเจ็ดปีใช้กับชุมชนอิสราเอลซึ่งถือว่าทุกคนเป็นพี่น้องกัน ขณะที่คนต่างด้าวที่มีได้ฟำนักถาวร (*nokrim*) ไม่อยู่ในขอบเขตนี้ และยังสามารถถูกเรียกดอกเบี้ยได้ (ข้อ 2-3)
- กฎหมายนี้มุ่งป้องกันไม่ให้ผู้คนที่ต้องจมปลักในความยากจนระยะยาว โดยเปิดโอกาสให้ลูกหนี้เริ่มต้นใหม่ทุกเจ็ดปี ผู้อธิบายพระคัมภีร์มักชี้ให้เห็นถึงความคล้ายคลึงบางประการกับขนบธรรมเนียมในแถบตะวันออกใกล้โบราณ แต่ที่นั่นการปลดหนี้ไม่ได้มีลักษณะเป็นวัฏจักรหรือบังคับใช้ทั่วไป หากขึ้นอยู่กับพระประสงค์ของกษัตริย์²⁰ ในทางตรงกันข้าม *šemittah* ในประมวลกฎหมายเฉลยธรรมบัญญัติมีพื้นฐานอยู่บนอำนาจของพระยาห์เวห์ จึงมีลักษณะถาวรและเชิงบรรทัดฐาน
- ความเฉยเมยต่อคนยากจนถูกระบุอย่างชัดเจนว่าเป็น “บาป” (ข้อ 7-9) แสดงให้เห็นว่ากฎหมายนี้ตั้งอยู่บนการไตร่ตรองเชิงเทววิทยาเกี่ยวกับความชั่วร้ายทางสังคม ซึ่งถูกนิยามว่าเป็นการอ้างรักษาความเหลื่อมล้ำทางสังคมอย่างจงใจ อีกทั้งยังคาดการณ์ถึงกลยุทธ์หลีกเลี่ยงที่เจ้าหนี้นี้อาจคิดขึ้นเมื่อปีที่เจ็ดใกล้เข้ามา – กลเม็ดทั้งหมดนี้ถูกประณามอย่างรุนแรง

อย่างไรก็ตาม ภายในจุดมุ่งหมายของกฎหมายนี้ ยังคงเห็นได้ว่ามีความตึงเครียดระหว่างอุดมคติและความเป็นจริง กล่าวคือ ด้านหนึ่งเสนอภาพอุดมคติว่า “จะไม่มีคนยากจนในหมู่ท่าน” (ข้อ 4) แต่อีกด้านหนึ่งกลับยอมรับความจริงว่า “จะมีคนยากจนในแผ่นดินเสมอ” (ข้อ 11ก) การคลี่คลายความตึงเครียดนี้อยู่ในคำเชิญชวนสุดท้ายให้แต่ละคนเปิดมือ “ให้พี่น้องของท่านคนยากจนและคนขัดสนในแผ่นดินของท่าน” (ข้อ 11ข) กล่าวคือ ถึงแม้ว่าพลวัตทางเศรษฐกิจจะได้สร้างสถานการณ์ใหม่ของความเปราะบางและการเอารัดเอาเปรียบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อคนที่อ่อนแอที่สุด และถึงแม้ว่าความร่วมมือเชิงสังคมจะไม่สามารถขจัดความยากจนได้โดยสิ้นเชิง แต่ก็สามารถลดทอนและบรรเทาผลกระทบที่รุนแรงที่สุดได้

มาตรการอีกประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับวัฏจักรเจ็ดปีคือการปลดปล่อยทาส (ฉธบ 15:12-18) ซึ่งเป็นการปรับปรุงอย่างมีนัยสำคัญจากบทบัญญัติเดิมใน อพย. 21:2-11²¹

²⁰ ตัวอย่างเช่น ภาษากรีก *misarum* ที่ประกาศโดยกษัตริย์อัสซีเรีย-ชาดูคา ผู้เป็นเหลนของกษัตริย์อัสซูร์บาปัลลัต บิโณ (ประมาณ 1646 ก่อน ค.ศ.) กล่าวถึงการปลดหนี้ให้แก่ทุกคน ดู J. P. J. Olivier, “Restitution as Economic Redress: The Fine Print of the Old-Babylonian *mesarum*-Edict of Ammisaduqa”, *ZAR* 3 (1997), pp. 12-25. ธรรมเนียมนี้สืบต่อมาจนถึงยุคนี้โออัสซีเรีย (ภาษากรีก *andurarum*). ดู P. Villard, “L’(an)duraru à l’époque néo-assyrienne”, *RA* 101 (2007), pp. 107-124.

²¹ B. Levinson, “The Manumission of Hermeneutics: The Slave Laws of the Pentateuch as a Challenge to Contemporary Pentateuchal Theory”, in A. Lemaire (ed.), *Congress Volume Leiden 2004*, VT.S 109, Leiden, 2006, pp. 281-324.

อพย. 21:2-11	ฉธบ. 15:12-18
<p>²เมื่อท่านซื้อ (<i>qanah</i>) ทาสชาวฮีบรูมา เขาจะเป็นทาสรับใช้ท่านอยู่หกปี ในปีที่เจ็ดเขาจะเป็นอิสระโดยไม่ต้องจ่ายค่าไถ่ตนเอง ³ถ้าเขามาเป็นทาสในขณะที่ยังเป็นโสด ก็ให้เขาไปคนเดียว ถ้าเขามาเป็นทาสพร้อมกับภรรยา ก็ให้ปล่อยภรรยาไปกับเขาด้วย ⁴ถ้านายหาภรรยาให้เขา และหญิงนั้นให้กำเนิดบุตรชายหรือบุตรหญิง ภรรยาทาสกับลูกๆ จะต้องเป็นของนาย และชายนั้นจะเป็นอิสระได้แต่ผู้เดียว</p> <p>⁵แต่ถ้าทาสประกาศว่า “ข้าพเจ้ารักนาย รักภรรยาและลูก ข้าพเจ้าไม่อยากเป็นอิสระ” ในกรณีเช่นนี้ นายจะนำเขามาเฉพาะพระพักตร์พระเจ้า พาไปที่ประตูหรือเสาประตู เพื่อใช้เหล็กฆาตคเณาะใบหูของเขา เขาจะเป็นทาสของนายไปตลอดชีวิต</p> <p>⁷ถ้าชายใดขายบุตรหญิงเป็นทาส นางจะไม่ได้เป็นอิสระดังทาสชาย ⁸ถ้านายตั้งใจรับนางไว้เป็นภรรยา แต่นายไม่พอใจนางในภายหลัง เขาจะต้องยอมให้บิดาเฝ้านางกลับไปได้ นายไม่มีสิทธิ์จะขายนางให้ชาวต่างชาติ เพราะจะเป็นการไม่ยุติธรรมต่อนาง ⁹ถ้าเขาคิดจะยกนางให้บุตรชาย เขาจะต้องปฏิบัติต่อนางเหมือนเป็นบุตรหญิง ¹⁰ถ้าเขาจะรับหญิงอีกคนหนึ่งเป็นภรรยา เขาจะต้องให้ภรรยาคนแรกมีอาหาร เสื้อผ้า และสิทธิในฐานะภรรยาเหมือนที่นางเคยมี ¹¹ถ้าเขาไม่ปฏิบัติต่อนางดังนี้ ก็ให้เขาปล่อยนางเป็นอิสระ โดยไม่ต้องรับเงินค่าไถ่</p>	<p>¹²ถ้าพี่น้องชาวฮีบรูทั้งชายและหญิงขายตัว (<i>makar</i>) เป็นทาส เขาจะรับใช้ท่านเป็นเวลาหกปี ปีที่เจ็ด ท่านจะต้องปล่อยเขาให้เป็นอิสระ ¹³การปล่อยเขาให้เป็นอิสระ ท่านจะต้องไม่ปล่อยเขาไปมือเปล่า ¹⁴ท่านจะต้องมีใจเอื้อเฟื้อ จัดลูกแพะแกะ ข้าวสาลี และเหล้าองุ่นเป็นของขวัญ ให้เขาพอสมควร พระยาห์เวห์พระเจ้าของท่านทรงอวยพรท่านอย่างไร ท่านจะต้องให้เขาอย่างนั้นด้วย ¹⁵จงจำไว้ว่า ท่านเคยเป็นทาสในแผ่นดินอียิปต์ และพระยาห์เวห์พระเจ้าของท่านทรงไถ่ท่านให้เป็นอิสระ ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงสั่งท่านในวันนี้</p> <p>¹⁶แต่ถ้าทาสของท่านบอกท่านว่า “ข้าพเจ้าไม่อยากไปจากท่าน” เพราะเขารักท่านและครอบครัวของท่าน และพอใจจะอยู่กับท่าน ¹⁷ท่านจะต้องเอาเหล็กฆาตคเณาะใบหูของเขาที่ประตูบ้าน และเขาจะเป็นทาสของท่านตลอดไป ท่านจะต้องทำเช่นเดียวกันกับทาสหญิงของท่าน ¹⁸อย่าเสียดายที่ต้องปล่อยทาสไป เพราะเขารับใช้ท่านมาหกปีแล้ว ด้วยค่าแรงครึ่งหนึ่งของลูกจ้าง แล้วพระยาห์เวห์พระเจ้าของท่านจะทรงอวยพรท่าน และการงานทุกอย่างที่ท่านทำ</p>

บริบทของ อพย. 22:2-11 ซึ่งชี้ชัดถึงการมีอยู่ของระบบ “ทาสสินไถ่” ซึ่งเปิดโอกาสให้ลูกหนี้สามารถชำระหนี้ผ่านแรงงานเมื่อไม่อาจชำระด้วยวิธีอื่นได้ โดยทั่วไปแล้ว ระยะเวลาของการเป็นทาสย่อมแปรผันตามจำนวนหนี้สิน อย่างไรก็ตาม เจ้าหนี้มีเครื่องมือหลายประการในการยืดระยะเวลาดังกล่าวให้ยาวนานขึ้นเพื่อประโยชน์ของตน แนวทางแก้ไขที่เสนอโดยผู้เรียบเรียงประมวลกฎหมายพันธสัญญา มีลักษณะค่อนข้างเรียบง่าย กล่าวคือ จำกัดระยะเวลาของการเป็นทาสเพราะหนี้ไว้ที่หกปี ไม่ว่าจำนวนหนี้จะมากเท่าใด กระนั้นก็ดี บทบัญญัตินี้ยังคงมีความคลุมเครืออยู่มาก กล่าวคือ ภายหลังคำอธิบายสั้น ๆ เกี่ยวกับการปลดปล่อยทาสและภรรยาของเขา (ข้อ 2-3) – ซึ่งโดยนัยหมายถึงภรรยาที่เขามีก่อนจะขายตนเองเป็นทาส – กฎหมายกลับกำหนดเงื่อนไขการออกจากสภาพทาสในลักษณะที่แทบเป็นเพียงแต่ภาพลวงตาเท่านั้น ตัวอย่างเช่น หากนายได้จัดหาภรรยาให้แก่ทาส ภรรยาและบุตรที่เกิดมาระหว่างระยะเวลาการรับใช้จะยังคงเป็นทรัพย์สินของนาย (ข้อ 4-6) นอกจากนี้ การปฏิบัติต่อทาสหญิงยังแตกต่างจากทาสชายอย่างมาก (ข้อ 7-11) ทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นว่ากฎหมายดังกล่าวซึ่งปราศจากการให้เหตุผลเชิงอุดมการณ์หรือเชิงเทววิทยา มุ่งหมายปกป้องผลประโยชน์ของนายเป็นหลัก และโดยพฤตินัยแล้วเป็นการธำรงรักษาระบบทาสในระยะยาว²²

ฉบบ. 15:12-18 ได้นำเสนอการปรับปรุงเนื้อหาของ อพย. 22:2-11 อย่างลึกซึ้ง โดยมี การเปลี่ยนแปลงสำคัญสามประการ ได้แก่

- มุมมองเปลี่ยนจากโครงสร้างลำดับชั้นไปสู่ความเป็นพี่น้องกัน โดยทาสถูกเรียกว่า “พี่น้องชาวฮีบรูทั้งชายและหญิง” (ข้อ 12) อันสะท้อนว่าการเป็นสมาชิกของชุมชนอิสราเอลมีความสำคัญเหนือความแตกต่างทางสังคมและเพศ
- ความเป็นพี่น้องกันดังกล่าวไม่ใช่แค่คำพูดสวยหรู เพราะว่ากฎหมายกำหนดให้นายต้องมอบทรัพยากรชดเชยอย่างเพียงพอแก่ทาสที่ได้รับการปลดปล่อยในปีที่เจ็ด เพื่อเอื้อให้ทาสนั้นสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมั่นคง (ข้อ 13-14)
- กฎหมายนี้มีมิติทางเทววิทยาที่ชัดเจน (ต่างจากกฎหมายจารีตของ อพย. 21:2-11) โดยอ้างถึงความทรงจำในการที่พระยาห์เวห์ไถ่อิสราเอลให้เป็นอิสระ (ข้อ 15) รากฐานเชิงเทววิทยานี้เองที่อธิบายและรับรองการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้กฎหมายมีลักษณะเอื้อประโยชน์แก่ชาวอิสราเอลที่จำต้องขายตนเองเพราะหนี้มากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้ แม้แนวคิดหลักของประมวลกฎหมายพันธสัญญา (การจำกัดระยะเวลาทาสไว้ที่หกปี) จะยังคงอยู่ แต่รูปแบบการนำไปปฏิบัติได้รับการปรับเปลี่ยนอย่างลึกซึ้งด้วยเหตุผลทางเทววิทยา

²² F. Crüsemann, *Die Tora*, pp. 183-188.

นอกเหนือจากบทบัญญัติสำคัญเหล่านี้แล้ว ประมวลกฎหมายเฉลยธรรมบัญญัติยังกำหนดมาตรการอื่น ๆ เพื่อบรรเทาผลกระทบของความยากจนในหลากหลายมิติ กล่าวคือ สนับสนุนให้ชาวอิสราเอลที่มีฐานะพาผู้ด้อยโอกาสจากชุมชนของตนขึ้นไปฉลองเทศกาลต่าง ๆ ที่กรุงเยรูซาเล็ม (ฉธบ. 16:9-15, ยกเว้นเทศกาลปัสกาใน ฉธบ. 16:1-8)²³ ขยายข้อห้ามการคิดดอกเบี้ยให้ครอบคลุมสมาชิกทุกคนในสังคม (ฉธบ. 23:20-21; ต่างจาก อพย. 22:24 ซึ่งจำกัดเฉพาะคนยากจน) และกำหนดข้อจำกัดที่เข้มงวดขึ้นต่อการเรียกเอาทรัพย์สินค้ำประกัน โดยเฉพาะเครื่องมือทำมาหากินและเสื้อผ้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของคนผู้ยากไร้ (ฉธบ. 24:6,10-13 , อพย. 22:24-26) นอกจากนี้ ยังบังคับให้จ่ายค่าจ้างแก่แรงงานรายวันทันที (ฉธบ. 24:14-15) รับรองสิทธิของคนต่างด้าว หญิงม่าย และเด็กกำพร้าในกระบวนการยุติธรรม (ฉธบ. 24:17-18) และยังมีกฎหมายว่าด้วยการเก็บตกผลผลิต (ฉธบ. 24:19-22) ที่กำหนดให้กันส่วนหนึ่งของผลผลิตในทุ่งนา สวนมะกอกเทศ และสวนองุ่นไว้สำหรับผู้ขัดสน

บทบัญญัติทั้งหมดนี้ตั้งอยู่บนแรงจูงใจทางเทววิทยาที่ปรากฏชัดอย่างเด่นชัดว่า “จงระลึกว่าท่านเคยเป็นทาสในแผ่นดินอียิปต์” (ฉธบ. 15:15; 16:12; 24:18,22) กล่าวคือ ประสบการณ์พื้นฐานแห่งการถูกปลดปล่อยออกจากความเป็นทาสที่อียิปต์ยังคงเป็นเกณฑ์สำคัญในการประเมินและวิพากษ์รูปแบบต่าง ๆ ของการกดขี่ที่อาจเกิดขึ้นในหมู่ชาวอิสราเอลเอง ไม่ว่าจะเป็นในฐานะผู้กระทำหรือผู้ถูกระงับก็ตาม

โดยสรุป ประมวลกฎหมายเฉลยธรรมบัญญัติ ซึ่งเรียบเรียงขึ้นในปลายศตวรรษที่ 7 ก่อน ค.ศ. และถึงแม้ว่าจะยังคงใช้รูปแบบเชิงตักเตือนเช่นเดียวกับประมวลกฎหมายพันธสัญญา แต่ก็นับเป็นหมุดหมายสำคัญในพัฒนาการของความคิดในพันธสัญญาเดิมเกี่ยวกับความรักต่อคนยากจน โดยไม่เพียงมุ่งส่งเสริมการคุ้มครองกลุ่มเปราะบางหรือมีค่าเตือนไม่ให้เอาเปรียบคนยากจนเท่านั้น หากแต่ยังมีมิติของการแทรกแซงโครงสร้างที่ก่อให้เกิดความยากจนโดยตรง อีกทั้งมีการย้ำซ้ำว่าบุตรแห่งอิสราเอลล้วนเป็นพี่น้องกัน มีความเสมอภาคกันต่อหน้าพระยาห์เวห์ ซึ่งยังเป็นการท้าทายโครงสร้างลำดับชั้นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความเชื่อในพระเจ้าของอิสราเอลจึงมีมิติทางสังคมและการเมืองที่ไม่อาจแยกออกจากมิติทางจิตวิญญาณ

²³ เป็นที่น่าสังเกตว่า บรรดานักเทววิทยาสายเฉลยธรรมบัญญัติได้ส่งเสริมให้คนต่างด้าวเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และยิ่งไปกว่านั้น ยังริเริ่มแนวทางรวมคนต่างด้าวเข้าเป็นส่วนหนึ่งในศาสนาด้วย ทั้งที่นักเทววิทยากลุ่มนี้เองที่เน้นย้ำความแตกต่างระหว่างอิสราเอลกับบรรดาประชาชาติอื่นมากกว่ากลุ่มใด ๆ อย่างไรก็ตาม ณ ที่นี้ แนวคิดของพวกเขาที่ว่า พระยาห์เวห์ทรงเลือกสรรอิสราเอลและทรงแยกพวกเขาออกจากชนชาติทั้งปวง (ฉธบ. 7:6-11; 10:14-15) มีได้นำไปสู่ข้อสรุปว่าคนต่างด้าวที่อยู่ท่ามกลางพวกเขาสวมควรถูกเกลียดชัง กดขี่ทรมาน หรือขับไล่ออกไป ตรงกันข้าม พวกเขากลับอนุมานจากการทรงเลือกสรรอิสราเอล – ซึ่งมีรากฐานอยู่ในประสบการณ์แห่งอียิปต์ – ว่าพระยาห์เวห์ทรงรักคนต่างด้าวด้วย และทรงประสงค์ให้อิสราเอลปฏิบัติต่อคนเหล่านั้นด้วยความรักอันเดียวกัน (ฉธบ 10:17-19)

4) คนยากจนในประมวลกฎหมายว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์

ประมวลกฎหมายว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์ได้รับการเรียบเรียงขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 5 ก่อน ค.ศ. สำหรับแคว้นยูเดียและสะมาเรีย ช่วงเวลาดังกล่าวนับเป็นยุคที่มีความยากลำบากทาง เศรษฐกิจอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้ปกครองชาวเปอร์เซียได้เปลี่ยนระบบการจัดเก็บภาษี จากเดิมที่อิงกับผลผลิตทางการเกษตร มาเป็นการกำหนดอัตราคงที่และเรียกเก็บเป็นทองคำ²⁴ การเปลี่ยนแปลงนี้เอื้อประโยชน์ต่อไร่นาขนาดใหญ่ซึ่งสามารถรับมือกับความผันผวนของ ผลผลิตได้ แต่เจ้าของที่ดินรายย่อยจำนวนมากกลับต้องประสบกับความล่มสลายอย่างค่อยเป็น ค่อยไป (เทียบ นหม. 5:1-5) บริบทที่ตึงเครียดเช่นนี้เองเป็นฉากหลังของการไตร่ตรองเชิงสังคม ของผู้เรียบเรียงประมวลกฎหมายว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์

เช่นเดียวกับประมวลกฎหมายทั้งสองก่อนหน้า คนต่างด้าว (*gerim*) ยังคงได้รับความสนใจเป็นพิเศษ โดยถูกกล่าวถึงร่วมกับคนยากจน (*'ani*) ใน ลนต. 19:9-10; 23:22 ซึ่งเป็นข้อความคู่ขนานเกี่ยวกับการเก็บตกผลผลิต (// ฉธบ. 24:19-22) ผู้เรียบเรียงประมวล กฎหมายว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์ได้ขยายขอบเขตของกฎหมายเฉลยธรรมบัญญัติเล็กน้อย โดยแนะนำให้เว้นไม่เพียงเศษตกค้างเท่านั้น แต่รวมถึงรวงข้าวที่ขอบนาไว้ด้วย คนต่างด้าวยัง ปรากฏอีกครั้งใน ลนต. 19:33-34 ซึ่งเรียกร้องให้ชาวอิสราเอลปฏิบัติต่อพวกเขา “เหมือนท่าน ปฏิบัติต่อชาวอิสราเอลด้วยกัน และรักเขาเหมือนรักตนเอง อย่าลืมนะว่าท่านทั้งหลายเคยเป็น คนต่างด้าว (*gerim*) ในแผ่นดินอียิปต์มาแล้ว” การรวมคนต่างด้าวไว้ในข้อกำหนดเรื่อง ความเมตตาที่ควรเป็นแนวทางในการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวอิสราเอลด้วยกันนั้น เป็นการย้ำเตือนอย่างชัดเจนถึง อพย. 22:20 และคำตักเตือนใน ฉธบ. 10:18-19 อย่างไรก็ดี ข้อความ หลายตอนในประมวลกฎหมายว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์ชี้ให้เห็นว่าคนต่างด้าวมีสถานะดีขึ้น อย่างมาก บางคนถึงกับมีฐานะมั่งคั่งพอที่จะถวายเครื่องบูชาราคาแพง เช่น เครื่องเผาบูชา (ลนต. 17:8; 22:18) และสามารถจ้างชาวอิสราเอลที่เป็นหนี้ให้มาทำงานได้ (ลนต. 25:47-54) คนต่างด้าวเหล่านี้จึงแตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากผู้ลี้ภัยในประมวลกฎหมายพันธสัญญาหรือแรงงาน ยากจนในประมวลกฎหมายเฉลยธรรมบัญญัติ พวกเขาเป็นชาวต่างชาติที่ดำเนินชีวิตและทำงาน อย่างเสรีในแคว้นยูเดีย ซึ่งมีลักษณะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างชัดเจนในสมัยชาวเปอร์เซีย ปกครอง (ดู นหม. 2:10,19; 3:7; 4:1; 5:17; 6:6; 13:16,23)²⁵ น่าสังเกตว่า หญิงม่ายและเด็ก กำพร้าไม่ได้ถูกกล่าวถึงเลยในประมวลกฎหมายว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์ ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า พวกเขาหมดไปจากสังคมหรือหลุดพ้นจากความยากจน หากแต่เป็นไปได้ว่าบทบัญญัติ จากประมวลกฎหมายเฉลยธรรมบัญญัติยังคงเพียงพออยู่ จนไม่มีใครรู้สึกจำเป็นต้องปรับปรุง อีกข้อความหนึ่งที่ควรกล่าวถึงคือ ลนต. 19:13-14 ซึ่งพูดถึงแรงงานรายวันและแรงงาน

²⁴ ดู Herodotus, *Histories* §§34 และ 89.

²⁵ สำหรับวิธีที่ประมวลกฎหมายว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์พยายามบูรณาการชาวต่างชาติ ดู R. Albertz, “From Aliens to Proselyts”, pp. 56-63.

ตามฤดูกาลที่ต้องได้รับค่าจ้างโดยไม่ล่าช้า (// ฉธบ. 24:14-15) รวมถึงการห้ามขัดขวางการดำเนินชีวิตของคนตาบอดและคนหูหนวก

กลุ่มคนยากจนที่ประมวลกฎหมายว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์ให้ความสำคัญมากที่สุดคือลูกหนี้ ประมวลกฎหมายว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์ได้สถาปนาระบบการจัดตั้ง “ปีเปาเขาสัตว์” (jubilee) ซึ่งมีรายละเอียดใน ลนต. 25²⁶ เนื้อหาตอนต้นของบทนี้ (ข้อ 2-7) กล่าวถึงปีที่เจ็ดหรือ “ปีสับบาโต” (สืบเนื่องจาก อพย. 23:10-11) ซึ่งเป็นปีพักผ่อนของแผ่นดิน และผลผลิตที่เกิดขึ้นในปีนั้น “จะเป็นอาหารเลี้ยงท่าน ทาสชายหญิงของท่าน ลูกจ้างและคนต่างด้าวที่อาศัยอยู่กับท่าน (tošab = คนต่างด้าวที่มีสิทธิ์พำนักจำกัด)” จุดที่น่าสนใจคือ มิติทางสังคมของบทบัญญัติเดิมได้เปลี่ยนไปสู่ลักษณะของ “การทำให้เสมอภาค” กล่าวคือ ในปีสับบาโต ทุกคนในสังคมจะถูกวางไว้บนฐานะเดียวกัน ปีนี้จึงมีความหมายเชิงสัญลักษณ์ในการปลดปล่อยมนุษย์จากสถานะทางสังคมของตน และเปิดประตูสู่สังคมที่ทุกคนเท่าเทียมกันจริง ๆ²⁷ ส่วนเนื้อหาส่วนที่สองของ ลนต. 25 (ข้อ 8-54) บรรยายถึงปีเปาเขาสัตว์ ซึ่งเกิดขึ้นทุกปีที่ห้าสิบ ภายหลังครบวัฏจักรเจ็ดปีเจ็ดรอบ ในปีนี้ ซึ่งเป็นปีพักผ่อนของแผ่นดินอีกปีหนึ่ง (ข้อ 11-12) ประกอบด้วยมาตรการสำคัญสองประการที่ระบุไว้ในข้อ 10 ได้แก่ “แต่ทุกคนจะได้รับที่ดินของตระกูล (ahuzzah) คืนมา” (ดูข้อ 13-19, 23-34) และ “แต่ทุกคนจะกลับไปยังครอบครัว (mišpahah) ของตน” (ดูข้อ 39-54) ระหว่างมาตรการทั้งสองนี้ ผู้เรียบเรียงประมวลกฎหมายว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์ได้แทรกข้อห้ามการคิดดอกเบี้ย (ข้อ 35-38) ซึ่งไม่ใช่มาตรการสำหรับปีเปาเขาสัตว์โดยตรง แต่มีบทบาทสำคัญในการป้องกันการเป็นหนี้และการสูญเสียที่ดิน (เทียบ อพย. 22:24-26; ฉธบ. 23:20-21) และเช่นเดียวกับในประมวลกฎหมายพันธสัญญาและประมวลกฎหมายเฉลยธรรมบัญญัติ แรงจูงใจทางเทววิทยามีรากฐานอยู่ในความทรงจำแห่งการปลดปล่อยจากอียิปต์ “เราคือพระยาห์เวห์พระเจ้าของท่าน เราได้นำท่านออกจากแผ่นดินอียิปต์ เพื่อมอบแผ่นดินคานาอันให้แก่ท่าน และเพื่อเป็นพระเจ้าของท่าน” (ข้อ 38)

มาตรการสำคัญประการแรกของปีเปาเขาสัตว์เกี่ยวข้องกับการได้รับกรรมสิทธิ์ที่ดินของตระกูลคืนมา หลังจากที่ดินสูญหายไปเนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรไม่ดีหรือหนี้สินค้างชำระ เป็นที่น่าสังเกตว่า ในที่นี้ การยกเลิกหนี้สินไม่ได้เกิดขึ้นทุกเจ็ดปีเหมือนใน ฉธบ 15:11-18

²⁶ บรรณานุกรมเกี่ยวกับ ลนต 25 ยาวมาก ดูตัวอย่างเช่น R. Westbrook, *Property and the Family in Biblical Law*, JSOT.SS 113, Sheffield, 1991; R. Albertz, “Die Tora Gottes Gegen die wirtschaftlichen Sachzwänge. Die Sabbat- und Jubeljahrgesetzgebung Lev 25 in ihrer Geschichte”, *Ökumenische Rundschau* 44 (1995), pp. 290-310; D. Luciani, “Le Jubilé dans Lévitique 25”, *RThL* 30 (1999), pp. 456-486; J.-F. Lefebvre, *Le Jubilé Biblique. Lv 25 – exégèse et théologie*, OBO 194, Fribourg/Göttingen, 2003; J. S. Bergsma, *The Jubilee from Leviticus to Qumran. A History of Interpretation*, VT.S 155, Leiden, 2007; M. Harbin, “The Manumission of Slaves in Jubilee and Sabbath Years”, *Tyndale Bulletin* 63 (2012), pp. 53-74; H. Ausloos, “‘We Must Fan the Flame of Hope’ (Pope Francis). The Biblical Origins of the Jubilee Year as a Sign of Hope”, *ITS* 62 (2025), pp. 9-40.

²⁷ สิ่งนี้เกิดขึ้นแล้วทุกวันสับบาโต (อพย 20:8-11; ฉธบ 5:12-15) ดังนั้น วันสับบาโตประจำสัปดาห์และปีสับบาโตจึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมืออันทรงพลังสำหรับการวิพากษ์วิจารณ์แนวโน้มการแบ่งชั้นทางสังคมที่เป็นลักษณะเฉพาะของทุกสังคม

หากแต่เกิดทุกห้าสิบปี แล้วเราจะสรุปได้หรือไม่ว่าประมวลกฎหมายว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์ ถอยหลังจากความก้าวหน้าทางสังคมของประมวลกฎหมายฉลยธรรมบัญญัติ ผู้เขียนมองว่าไม่เป็นเช่นนั้น เพราะในความเป็นจริง ประมวลกฎหมายว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์นำเสนอระบบที่ซับซ้อนกว่า ซึ่งช่วยให้ชาวอิสราเอลสามารถได้รับที่ดินของตนคืนก่อนปีเปาเชาส์ตรว์ ในข้อ 14-17 มีการกำหนดราคาที่ดินตามจำนวนปีที่เหลือก่อนถึงปีเปาเชาส์ตรว์ครั้งต่อไป “ยิ่งเหลือจำนวนปีมากเท่าใด ราคา ก็ยิ่งมากขึ้นเท่านั้น ยิ่งจำนวนปีน้อยลงเท่าใด ราคา ก็น้อยลงตามไปด้วย เพราะสิ่งที่เขาขายให้ท่านนั้นคือจำนวนการเก็บเกี่ยวพืชผล” (ข้อ 16) กล่าวอีกนัยหนึ่ง การซื้อขายไม่ใช่การโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน แต่เป็นเพียงการโอนสิทธิในการใช้ประโยชน์ (usufruct) ต่อจากนั้น ข้อ 25-27 อธิบายถึงวิธีไถ่ถอนที่ดินก่อนกำหนดผ่านความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของครอบครัว ในด้านหนึ่ง กฎหมายกำหนดให้ญาติสนิทที่สุด (go'el) มีหน้าที่ไถ่ถอนที่ดินที่พี่น้องของเขาถูกบังคับให้สละไป และในอีกด้านหนึ่ง ลูกหนี้ก็สามารถไถ่ถอนที่ดินได้ด้วยตนเอง หากมีทรัพย์สินเพียงพอ ซึ่งในการนี้ผู้เรียบเรียงประมวลกฎหมายว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์ได้จัดตั้งหลักการการชำระหนี้ที่ลดลง ตัวอย่างเช่น ถ้าชายคนหนึ่งขายที่ดินของตนไม่นานหลังจากการเฉลิมฉลองปีเปาเชาส์ตรว์ แต่สามารถไถ่คืนได้เมื่อเวลาผ่านไปยี่สิบห้าปี เขาต้องจ่ายเพียงครึ่งหนึ่งของราคาเดิม เนื่องจากผู้ซื้อได้รับประโยชน์จากสิทธิในการใช้ประโยชน์ไปแล้วยี่สิบห้าปี การคืนที่ดินโดยอัตโนมัติในช่วงปีเปาเชาส์ตรว์จะใช้ได้เฉพาะในกรณีที่ไม่มีใครสามารถไถ่ถอนที่ดินได้ก่อนหน้านี้ (ข้อ 28) มาตรการเหล่านี้สะท้อนถึงความพยายามของบรรดาสมณะปฏิรูปเพื่อช่วยเหลือคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส โดยมีพื้นฐานบนความเชื่อที่ว่า พระยาห์เวห์ทรงเป็นเจ้าของที่ดินเพียงผู้เดียว (ข้อ 23: “แผ่นดินเป็นของเรา และท่านเป็นเหมือนคนต่างด้าว (ger) หรือคนเช่าที่ดิน (tošab) ของเรา”) ทำให้ “กรรมสิทธิ์” ของมนุษย์มีลักษณะสัมพัทธ์ และเป็นรากฐานของแนวคิดเรื่อง “จุดหมายสากลของทรัพย์สิน” ภายในคำสอนของพระศาสนจักรด้วย (ดู *Rerum Novarum* §19, *Gaudium et Spes* §§ 69-71; *Populorum Progressio* §§ 22-24; *Centesimus Annus* §§ 30-43; *Caritas in Veritate* §§ 34-42, *Laudato Si'* §§ 93-95, 156-158; *Dilexi te* § 86)

มาตรการสำคัญประการที่สองของปีเปาเชาส์ตรว์เกี่ยวข้องกับการกลับไปยังครอบครัวของตน ซึ่งเป็นการพัฒนากฎหมายเดิมใน อพย. 21:2-11 และ ฉธบ. 15:12-18 ถึงแม้ว่าเมื่อมองโดยผิวเผิน จะเห็นว่า ประมวลกฎหมายว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์อนุญาตให้มีการใช้ผู้อื่นทำงานแทนเงินได้นานถึงสี่สิบเก้าปี และไม่กล่าวถึงเงินชดเชยที่นายให้เมื่อปล่อยทาส ซึ่งอาจดูไม่เอื้อเพื่อเท่ากับที่ประมวลกฎหมายฉลยธรรมบัญญัติได้กำหนดไว้ แต่แท้จริงแล้ว บทบัญญัติใน ลนต. 25:39-43 นั้นมีลักษณะสุดขีดกว่ามาก เพราะเป็นการห้ามลดฐานะชาวฮีบรูด้วยกันให้เป็นทาสโดยสิ้นเชิง “ถ้าพี่น้องของท่านอยู่กับท่านยากจนลงต้องขายตัวเป็นทาสของท่าน ท่านจะต้องไม่ให้เขาทำงานเยี่ยงทาส แต่จงให้เขาอยู่กับท่านอย่างลูกจ้างหรือคนเช่าที่ดิน เขาจะรับใช้ท่านจนถึงปีเปาเชาส์ตรว์” (ข้อ 39-40) เหตุผลทางเทววิทยายังคงเหมือนเดิม กล่าวคือ “ชาวอิสราเอลทุกคนเป็นผู้รับใช้ของเรา เราได้นำเขาออกจากแผ่นดินอียิปต์ เพราะฉะนั้น

เขาจะต้องไม่ถูกขายเยี่ยงทาส” (ข้อ 42) ถ้าชาวอิสราเอลเป็นผู้รับใช้ของพระยาห์เวห์ พวกเขาที่ไม่สามารถกลายเป็นทาสของกันและกันได้! ลำพังคนต่างด้าวที่มีได้พำนักราว (nokrim) ยังคงสามารถถูกทำให้เป็นทาสได้ (ข้อ 44-46) มาตรฐานสองแบบนี้ อาจทำให้ผู้อ่านพระคัมภีร์ในปัจจุบันรู้สึกประหลาดใจ อย่างไรก็ตาม สิ่งนี้อาจอธิบายได้ด้วยลักษณะเฉพาะของอิสราเอลในฐานะประชากรของยาห์เวห์ – ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะที่จะถูกทำลาย และข้ามพ้นในข้อความอื่นๆ อีกมากมายในพันธสัญญาเดิม²⁸ อีกกรณีหนึ่งคือชาวอิสราเอลที่ตกเป็นทาสของคนต่างด้าว (ข้อ 47-54) ซึ่งประมวลกฎหมายว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์กำหนดให้ต้องพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้เขาได้รับอิสรภาพตามตรรกะของการชำระหนี้ที่ลดลงดังที่กล่าวมาแล้ว หรือมิฉะนั้นก็ให้เขาได้รับการปลดปล่อยในปีเปาเซสตร์ มาตรการเหล่านี้ยังคงเป็นไปตามหลักการพื้นฐาน กล่าวคือไม่มีชาวอิสราเอลคนใดสามารถถูกกักขังเป็นทาสได้ตลอดไป

กระนั้นก็ดี บทบัญญัติเหล่านี้อาจดูมีข้อจำกัดบางประการในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเผชิญกับกรณีที่มิปีที่กำหนดให้แผ่นดินต้องพักผ่อนติดต่อกัน คือ ปีที่สืบลีและปีที่หาลีบ ประชากรจะอยู่รอดได้อย่างไรในช่วงเวลานี้ หากไม่มีการเพาะปลูก ข้อ 20-21 ตอบปัญหานี้ในลักษณะที่ชวนให้นึกถึงการแจกจ่ายมานนาใน อพย 16 ด้านหนึ่ง ชาวอิสราเอลได้รับมานนาเป็นสองเท่าในวันที่หกเพื่อให้พวกเขาสามารถพักผ่อนในวันที่เจ็ด อีกด้านหนึ่ง พระยาห์เวห์ทรงสัญญาว่าแผ่นดินจะผลิตพืชผลสามเท่าในปีที่หกที่อยู่ก่อนปีเปาเซสตร์ เพื่อให้ชาวอิสราเอลสามารถผลิตเพื่อกินกับการพักผ่อนสองปีติดต่อกันโดยไม่ต้องกังวล และกลับไปทำการเพาะปลูกในปีที่แปด ลำพังคำอธิบายนี้ก็เผยให้เห็นถึงลักษณะทางเทววิทยาของกฎหมายใน ลนต. 25 ราวกับว่า ลนต. 25 ได้ละทิ้งการมองสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริงของ ฉบ 15 เพื่อวางตนเองในระดับหลักการ²⁹ อย่างไรก็ตาม ข้อความนี้ยังคงมีความสำคัญในทางปฏิบัติอยู่บ้าง เพราะเป็นการเชิญชวนให้ไตร่ตรองถึงนัยทางสังคมของการสร้าง (creation) และการปลดปล่อย (redemption) กล่าวคือ อำนาจสูงสุดของพระเจ้าเหนือแผ่นดิน ย่อมทำให้ไม่มีมนุษย์ผู้ใดสามารถครอบครองที่ดินได้อย่างเด็ดขาดหรือถาวร แม้แต่กษัตริย์แห่งเปอร์เซีย และในเมื่อพระเจ้าทรงเป็นผู้ปลดปล่อยชาวอิสราเอลออกจากความเป็นทาสในอียิปต์ พระองค์จึงทรงเป็นนายของพวกเขาเพียงผู้เดียว และทรงทำให้พวกเขาย่อมไม่อาจตกอยู่ภายใต้การครอบงำของมนุษย์คนอื่นอย่างถาวรได้ เพราะหากทำเช่นนั้นก็จะเท่ากับเป็นการแย่งชิงอำนาจของพระเจ้า ดังนั้น บทบัญญัติของ ลนต. 25 จึงยืนยันถึงความไม่ชอบธรรมขององค์กรหรือโครงสร้างทางสังคมใด ๆ ที่ละเมิดศักดิ์ศรีของผู้เป็นพี่น้อง ไม่ว่าองค์กรหรือโครงสร้างดังกล่าวจะเกิดจากชาวอิสราเอลเองหรือคนต่างด้าวก็ตาม

²⁸ D. Nocquet, *Israël a aimé ses ennemis. Bienveillance et reconnaissance dans l'Ancien Testament*, MB 77, Genève, 2023.

²⁹ ไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดในเอกสารสมัยพระวิหารที่สองที่ยืนยันถึงการปฏิบัติจริงของปีเปาเซสตร์ มีเพียงกฎที่เกี่ยวข้องกับปีสับบาโตเท่านั้นที่ดูเหมือนจะได้รับการปฏิบัติตามโดยกลุ่มผู้เคร่งศาสนาบางกลุ่ม ดังที่ฟลาวีอุส โจเซฟัส และข้อความบางส่วนในหนังสือมัคคาบีได้ระบุไว้

สรุป

การวิเคราะห์ข้างต้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ผู้ที่อยู่เบื้องหลังการเรียบเรียงบรรดาประมวลกฎหมายทั้งสามในหนังสือหมวดบัญญัติบรรพ มิได้ละความพยายามใด ๆ ในการตอบสนองต่อความท้าทายที่ความยากจนก่อให้เกิดในสังคมที่พวกเขาอาศัยอยู่ จากรุ่นสู่รุ่น พวกเขาได้ระดมและใช้สอยธรรมประเพณีต่าง ๆ ที่มีอยู่ เพื่อนำมาปรับปรุง ขยายความ และทำให้ร่วมสมัยอยู่เสมอ อีกทั้งในบางช่วงเวลายังแสดงให้เห็นถึงพลังแห่งนวัตกรรมและความกล้าหาญทางความคิดอย่างน่าทึ่ง พัฒนาการเหล่านี้เกิดจากความเชื่อและความซื่อสัตย์ของพวกเขาต่อพระยาห์เวห์ ผู้ทรงปลดปล่อยบรรพบุรุษของพวกเขาให้พ้นจากการเป็นทาสในอียิปต์ และในพระนามของพระองค์ พวกเขายอมไม่อาจยอมรับสภาพแห่งการกดขี่ที่พี่น้องของตนต้องประสบ หรือที่ตนเองอาจกระทำต่อผู้อื่นได้ ในความหมายนี้ การพัฒนาประมวลกฎหมายในหนังสือหมวดบัญญัติบรรพจึงสอดคล้องอย่างยิ่งกับนิยามของ “ประเพณี” ที่กุสตาฟ มาห์เลอร์ (Gustav Mahler) คีตกวีคนสำคัญได้กล่าวไว้ว่า “ประเพณีคือการชำระไว้ซึ่งเปลวไฟ มิใช่การบูชาไข้เถา” กล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ผู้ที่ซื่อสัตย์ต่อประเพณีย่อมมิใช่ผู้ที่รักษาไว้เพียงถ้อยคำตามตัวอักษร หากแต่คือผู้ที่สามารถตั้งคำถามต่อความร่วมมือของมัน และตีความใหม่อย่างสร้างสรรค์ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องโดยตรงกับคำเชื่อเชิงในสมณสาสน์เตือนใจ *Dilexi te* ของสมเด็จพระสันตะปาปาเลโอที่ 14 ด้วยอาศัย “ธรรมประเพณีอันยิ่งใหญ่ของพระศาสนจักร” เพื่อให้คริสตชนคาทอลิกจะได้มีความรักต่อคนยากจนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

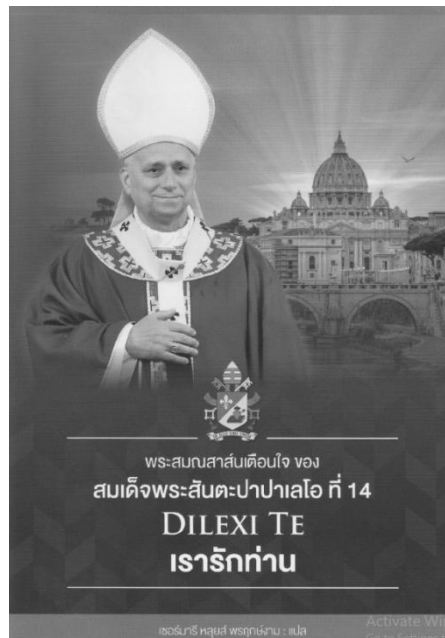
- R. Achenbach, “gêr – nakri – tôshav – zâr. Legal and Sacral Distinctions Regarding Foreigners in the Pentateuch”, in R. Achenbach, R. Albertz, J. Wöhrle (eds.), *The Foreigners and the Law. Perspectives from the Hebrew Bible and the Ancient Near East*, ZAR 16, Wiesbaden, 2011, pp. 29-51.
- R. Albertz, “Die Tora Gottes Gegen die wirtschaftlichen Sachzwänge. Die Sabbat- und Jubeljahrgesetzgebung Lev 25 in ihrer Geschichte”, *Ökumenische Rundschau* 44 (1995), pp. 290-310.
- Id., “Die Theologisierung des Rechts im Alten Israel”, in R. Albertz (ed.), *Religion und Gesellschaft. Studien zu ihrer Wechselbeziehung in den Kulturen des antiken Vorderen Orients, Veröffentlichungen des Arbeitskreises zur Erforschung der Religions- und Kulturgeschichte des Antiken Vorderen Orients*, AOAT 248, Münster 1997, pp. 115-132.

- Id., “From Aliens to Proselyts. Non-Priestly and Priestly Legislation Concerning Strangers”, in R. Achenbach, R. Albertz, J. Wöhrle (eds.), *The Foreigners and the Law. Perspectives from the Hebrew Bible and the Ancient Near East*, ZAR 16, Wiesbaden, 2011, pp. 53-69.
- Id., *Exodus, Band II: Ex 19-40*, Zürcher Bibelkommentare AT 2.2, Zürich, 2015.
- Ausloos H., “‘We Must Fan the Flame of Hope’ (Pope Francis). The Biblical Origins of the Jubilee Year as a Sign of Hope”, *ITS* 62 (2025), pp. 9-40.
- Bergsma J. S., *The Jubilee from Leviticus to Qumran. A History of Interpretation*, VT.S 155, Leiden, 2007.
- Bons E., “Amos et la contestation des pouvoirs”, in D. Luciani, A. Wénin (eds.), *Le pouvoir. Enquêtes dans l’un et l’autre Testaments*, LD 248, Paris, 2012, pp. 95-110.
- Crüsemann F., *Die Tora. Theologie und Sozialgeschichte des alttestamentlichen Gesetzes*, München, 1992.
- Grund A., *Entstehung des Sabbats. Seine Bedeutung für Israels Zeitkonzept und Erinnerungskultur*, FAT 75, Tübingen, 2011.
- Harbin M., “The Manumission of Slaves in Jubilee and Sabbath Years”, *Tyndale Bulletin* 63 (2012), pp. 53-74.
- Levinson B. M., *Deuteronomy and the Hermeneutics of Legal Innovation*, New York, 1997.
- Id., “The Manumission of Hermeneutics: The Slave Laws of the Pentateuch as a Challenge to Contemporary Pentateuchal Theory”, in A. Lemaire (ed.), *Congress Volume Leiden 2004*, VT.S 109, Leiden, 2006, pp. 281-324.
- Lefebvre J.-F., *Le Jubilé Biblique. Lv 25 – exégèse et théologie*, OBO 194, Fribourg/Göttingen, 2003.
- Luciani D., “Le Jubilé dans Lévitique 25”, *RThL* 30 (1999), pp. 456-486.
- Markl D., “The Redactional Theologization of the Book of the Covenant. A Study in Criteriology”, *BN* 181 (2019), pp. 47-61.
- Naveh J., “A Hebrew Letter from the Seventh Century BC”, *IEJ* 10 (1960), pp. 129-139.
- Osumi Y., *Die Kompositionsgeschichte des Bundesbuches: Exodus 20,22b-23,33*, OBO 105, Fribourg/Göttingen, 1991.
- C. Nihan, *From Priestly Torah to Pentateuch. A Study in the Composition of the Book of Leviticus*, FAT.2 25, Tübingen, 2007.

- Nocquet D., *Israël a aimé ses ennemis. Bienveillance et reconnaissance dans l'Ancien Testament*, MB 77, Genève, 2023.
- Olivier J. P. J., "Restitution as Economic Redress: The Fine Print of the Old-Babylonian *mesarum*-Edict of Ammisaduqa", *ZAR* 3 (1997), pp. 12-25.
- Otto E., *Wandel der Rechtsbegründungen in der Gesellschaftsgeschichte des antiken Israel. Eine Rechtsgeschichte des 'Bundesbuches' Ex xx 22-xxiii 13*, SB 3, Leiden, 1988.
- Id., *Theologische Ethik des Alten Testaments*, Berlin/Stuttgart/Köln, 1994.
- Id., *Das Deuteronomium. Politische Theologie und Rechtsreform in Juda und Assyrien*, BZAW 284, Berlin/New-York, 1999.
- Id., *Gottes Recht als Menschen Recht. Rechts- und literaturhistorische Studien zum Deuteronomium*, BZAR 2, Wiesbaden, 2002.
- Id., *Deuteronomium 12:1-23:15*, HThKAT, Freiburg, Herder, 2016.
- Id., "God as Lawgiver. The Theologizing of Law in Jewish Antiquity as a Key to a Political Theology Beyond Carl Schmitt. A Lecture on the Humboldt-Kolleg 'New Frontiers in Religious Constitutionalism in Australia, Germany, and Indonesia' at Trinity College of the University of Melbourne'", *ZAR* 30 (2024), pp. 84-97.
- Schmid K., "Auf dem Weg zum Gottesrecht: Die Theologisierung des Bundesbuches (Ex 20,22-23,33)", in L. Maskow, J. Robker (eds.), *Kritische Schriftgelehrsamkeit in priesterlichen und prophetischen Diskursen. FS für R. Achenbach zum 65. Geburtstag*, BZAR 27, Wiesbaden, 2022, pp. 119-138.
- Schwienhorst-Schönberger L., *Das Bundesbuch (Ex 22,20-23,33)*, BZAW 188, Berlin, 1990.
- Villard P., "L'(an)duraru à l'époque néo-assyrienne", *RA* 101 (2007), pp. 107-124.
- Westbrook R., *Property and the Family in Biblical Law*, JSOT.SS 113, Sheffield, 1991,

(แนะนำหนังสือ)

พระสมณสาสน์เตือนใจ “เรารักท่าน” (Dilexi Te) เรื่องความรักต่อคนยากจน

บาทหลวง ผศ.สมชัย พิทยาพงศ์พร¹

ชื่อหนังสือ

เรื่อง

ผู้เขียน

ผู้แปล

ผู้จัดพิมพ์

บรรณาธิการ

พิมพ์ครั้งแรก

จำนวนหน้า

พระสมณสาสน์เตือนใจ “เรารักท่าน” (Dilexi Te)

ความรักต่อคนยากจน

สมเด็จพระสันตะปาปาเลโอ ที่ 14

เซอร์มารี หลุยส์ พรฤกษ์งาน

สื่อมวลชนคาทอลิกประเทศไทย

บาทหลวงอนุชา ไชยเดช

กุมภาพันธ์ 2026

112 หน้า

¹ บาทหลวงสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นอาจารย์ประจำวิทยาลัยแสงธรรม และบาทหลวงวิญญูณรักษ์ สามเณราลัยแสงธรรม

คำนำ(ข้อ 1-3)

พระสมณสาสน์เตือนใจ “เรารักท่าน” (Dilexi Te) ซึ่งเป็นพระสมณสาสน์ฉบับแรกของ สมเด็จพระสันตะปาปาเลโอ ที่ 14 ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2025 มีสาระสำคัญดังนี้:

1. ที่มาและหัวใจของสาร (The Essence) ชื่อเรียก: "Dilexi Te" (เรารักท่าน) มาจากพระคัมภีร์วิวรณ์ (วิว 3:9) เพื่อย้ำเตือนว่าแม้ผู้น้อยจะ "มีกำลังน้อย" แต่พระเจ้าทรงรักเขาอย่างที่สุด **แรงบันดาลใจ:** สืบเนื่องจากสมณสาสน์ *Dilexit Nos* (พระเจ้าทรงรักเรา) ของโป๊ปฟรังซิส โดยเน้นว่า ความรักจากพระหฤทัยพระเยซูต้องแปรเปลี่ยนเป็นการกระทำต่อคนยากจน **สถานะ:** การดูแลคนยากจน ไม่ใช่ทางเลือก (Option) แต่เป็นหนทางสู่ความศักดิ์สิทธิ์ และเป็น "ศิลาฤกษ์" ของความเชื่อที่แท้จริง

2. วัตถุประสงค์หลัก 1. การบังเกิดเป็นมนุษย์ของพระคริสต์เป็นแบบอย่างในการมีส่วนร่วมกับความทุกข์ของสังคม 2. การเผชิญหน้ากับบาปเชิงโครงสร้าง: เรียกร้องให้คริสตชนกล้าเผชิญหน้ากับ "โครงสร้างของบาป" ที่สร้างความเหลื่อมล้ำและวัฒนธรรมการทิ้งขว้าง (Throwaway Culture) 3. เป็นพระศาสนจักรที่ยากจนเพื่อคนยากจน: มุ่งหวังให้พระศาสนจักรมีความน่าเชื่อถือผ่านความรัก ความยุติธรรม และการลงมือทำจริง

3. โครงสร้างเนื้อหา (121 ข้อ แบ่งเป็น 5 บท)

บทที่	ชื่อบท	เนื้อหาโดยสังเขป
บทที่ 1	ถ้อยคำเล็กน้อยที่สำคัญ	การพบพระเจ้าผ่านพี่น้องผู้ต่ำต้อย และการปรับทัศนคติคริสตชน (ข้อ 4-15)
บทที่ 2	พระเจ้าทรงเลือกคนยากจน	รากฐานทางเทววิทยาว่าด้วยการเลือกที่รักและอยู่เคียงข้างผู้ยากไร้ (ข้อ 16-34)
บทที่ 3	พระศาสนจักรเพื่อผู้ยากไร้	ตัวอย่างและจิตตารมณ์จากบรรดานักบุญที่อุทิศตนเพื่อคนจน (ข้อ 35-81)
บทที่ 4	ประวัติศาสตร์ที่ยังดำเนินต่อไป	การประยุกต์ใช้คำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักรในบริบทโลกปัจจุบัน (ข้อ 82-102)
บทที่ 5	การทำทนายที่ต่อเนื่อง	แผนการปฏิบัติและข้อเรียกร้องให้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมอย่างเร่งด่วน (ข้อ 103-121)

4. บทสรุปเชิงปฏิบัติ พระสมณสาสน์นี้เปลี่ยนสถานะของคนจนจาก "ผู้รับความช่วยเหลือ" ให้เป็น "ตัวแทนในการประกาศข่าวดี" โดยเน้นว่าพระศาสนจักรจะฟื้นฟูได้ก็ต่อเมื่อก้าวไปพร้อมกับคนยากจน **คุณค่าที่สำคัญ:** ความน่าเชื่อถือของคริสตชนในโลกสมัยใหม่ วัดได้จาก "ความรักที่กลายเป็นการกระทำ" ต่อผู้ที่สังคมทอดทิ้งนั่นเอง

.....

บทที่ 1: ถ้อยคำเล็กน้อยที่สำคัญ (ข้อ 4-15) เน้นย้ำถึงความสำคัญของคนยากจนในสายพระเนตรของพระเจ้า และหน้าที่ของคริสตชนต่อพี่น้องผู้ต่ำต้อย โดยสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้:

1. **การพบพระเจ้าในคนยากจน** ความรักต่อพระเจ้าและความรักต่อคนยากจนคือ "เรื่องเดียวกัน" การรับใช้ผู้ต่ำต้อยไม่ใช่แค่ความเมตตาแบบมนุษย แต่เป็นการสัมผัสพระเจ้า ผู้ทรงสถิตอยู่ในตัวพวกเขาตามพระคำรัสที่ว่า "เมื่อท่านทำสิ่งใดให้พี่น้องผู้น้อยที่สุด...ก็เท่ากับทำกับเรา" (มธ 25:40)

2. **แบบอย่างและพลังแห่งการฟื้นฟู** นักบุญฟรังซิสแห่งอัสซีซี: เป็นต้นแบบของการโอบกอดคนโรคเรื้อนและการเปลี่ยนวิถีชีวิตเพื่อคนยากจน **สภาสังคายนาวาติกันที่ 2:** ยึดถืออุปมาเรื่อง "ชาวสะมาเรียผู้ใจดี" เป็นหัวใจสำคัญ **จุดยืน:** การเลือกให้ความสำคัญกับคนยากจนเป็นพิเศษ (Option for the Poor) คือพลังที่จะฟื้นฟูทั้งพระศาสนจักรและสังคม

3. **เสียงร้องที่พระเจ้าทรงสดับ** พระเจ้าทรงเป็นพระผู้ไถ่ที่ได้ยินเสียงร้องของประชากรที่ทุกข์ยากเสมอ (เช่น สมัยโมเสสในอียิปต์) หากเราเพิกเฉยต่อเสียงร้องของคนยากจน เท่ากับเรากำลังทำบาปและหันหลังให้พระหฤทัยของพระเจ้า

4. **รูปแบบความยากจนที่หลากหลาย** ความยากจนไม่ได้หมายถึงแค่การขาดเงิน แต่ครอบคลุมถึง: 1. ขาดปัจจัยพื้นฐาน (อาหาร/ที่อยู่อาศัย) 2. ถูกกีดกันทางสังคมและศักดิ์ศรี 3. ความยากจนทางศีลธรรม จิตวิญญาณ และวัฒนธรรม 4. การถูกกลืนโดยสิทธิและเสรีภาพ

5. **วัฒนธรรมการทอดทิ้ง (Culture of Exclusion)** โลกปัจจุบันตกอยู่ใน "ภาพลวงตาแห่งความสุข" ที่เน้นการสะสมความมั่งคั่งและความสะดวกสบาย จนทำให้เราเฉยเมยต่อความหิวโหยและความไม่เป็นธรรม: จำนวนคนจนเพิ่มขึ้นแม้ในประเทศรวย ผู้หญิงยังถูกเลือกปฏิบัติและขาดสิทธิเท่าเทียม ระบบโครงสร้างสังคมยังไม่เอื้อต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง

6. **การขจัดอคติและกลับไปหาพระวรสาร** 1. ความยากจนไม่ใช่เรื่องบังเอิญ: แต่เกิดจากระบบเศรษฐกิจที่เน้นตัวเลขการเติบโตจนเกิดความเหลื่อมล้ำ 2. **เตือนสติคริสตชน:** อย่าหลงไปกับกระแสโลกที่ดูหมิ่นงานการกุศล หรือมองว่าการช่วยคนจนไม่ใช่พันธกิจหลัก

3.ทางออก: ต้องกลับไปอ่านและยึดถือ "พระวรสาร" เป็นที่ตั้ง เพื่อให้ความรักต่อคนยากจนเป็นกระแสชีวิตที่บังเกิดผลจริง

สรุปสุดท้าย: ความยากจนในยุคใหม่ซับซ้อนกว่าที่ตาเห็น การช่วยเหลือจึงไม่ใช่แค่การสงเคราะห์ แต่คือการเปลี่ยนวิธีคิดและรื้อฟื้นศักดิ์ศรีให้แก่เพื่อนมนุษย์

บทที่ 2 พระเจ้าทรงเลือกคนยากจน พื้นฐานทางเทววิทยา

1. พระเจ้าผู้ทรงสละพระองค์รับความยากจน นิยามทางเทววิทยา: พระเจ้าไม่ใช่แค่ผู้เมตตา แต่ทรง "เลือก" กลายเป็นผู้ยากจนด้วยการบังเกิดเป็นมนุษย์ (ในรางหญ้า) และสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขนอย่างอนาถา การเลือกเป็นพิเศษ (Preferential Option): การที่พระศาสนจักรเน้นช่วยคนยากจน มิใช่การเลือกปฏิบัติหรือทอดทิ้งกลุ่มอื่น แต่เป็นการเน้นย้ำว่าพระเจ้าทรงมี "ที่พิเศษในพระหฤทัย" สำหรับผู้ถูกกดขี่ และคริสตชนต้องเลือกยืนอยู่เคียงข้างผู้ที่อ่อนแอที่สุด

2. (พันธสัญญาเดิม) พระยาห์เวห์: เป็นสหายและผู้ปลดปล่อย **1. พระเจ้าทรงฟังเสียงร้องของผู้ยากไร้** และทรงเป็นที่ลี้ภัยของเขา **2. คำสอนจากประกาศ:** พระเจ้าทรงประณามความอยุติธรรม การนมัสการหรือการสวดภาวนาจะไร้ความหมาย หากผู้ภาวนายังคงกดขี่ข่มเหงคนยากจน (ประกาศอาโมสและอิสยาห์)

3. (พันธสัญญาใหม่) พระเยซูเจ้า: พระเมสสิยาห์ของผู้ยากจน **1. วิถีชีวิต:** ทรงมีฐานะเป็นช่างไม้(แรงงาน) ทรงเลือกเครื่องบูชาของคนจน (นกเขา/นกพิราบ) และไม่มีแม่ที่วางศิระ **2. พันธกิจ:** ทรงประกาศข่าวดีแก่คนยากจน และเปลี่ยนมุมมองสังคมที่เคยเชื่อว่า "คนจน/คนป่วยคือคนบาป" โดยทรงยืนยันว่าพระเจ้าทรงรักทุกคนอย่างเท่าเทียม **3. ความสุขแท้:** อาณาจักรของพระเจ้าเป็นของคนยากจน พระศาสนจักรที่แท้จริงต้องเป็นพื้นที่สำหรับผู้ต่ำต้อย ถ่อมตน

4. (บัญญัติเอก)ความรักต่อพระเจ้าและความรักต่อเพื่อนมนุษย์ **1. แยกจากกันไม่ได้:** การรักพระเจ้าที่มองไม่เห็น ต้องพิสูจน์ด้วยการรักพี่น้องที่มองเห็นได้ **2. การทำเพื่อผู้อื่น = ทำเพื่อพระเจ้า:** "ท่านทำสิ่งใดต่อผู้ต่ำต้อย...ท่านทำต่อเรา" (มธ 25:40) **3. การพิพากษาสุดท้าย:** เกณฑ์ตัดสินความศักดิ์สิทธิ์และการเข้าสู่อาณาจักรสวรรค์ คือ "ความเมตตาต่อผู้ยากไร้"

5. แบบอย่างจากชุมชนคริสตชนสมัยแรกเริ่ม **1. ความเชื่อที่ต้องมีการกระทำ:** นักบุญ ยากอบเน้นว่าความเชื่อที่ไม่มีการแบ่งปันอาหาร/เครื่องนุ่งห่มคือ "ความเชื่อที่ตายแล้ว" **2. การจัดระเบียบการช่วยเหลือ:** มีการตั้งผู้ดูแล (สังฆานุกร) เพื่อแจกจ่ายอาหารแก่หญิงม่ายและคนต่างด้าว ไม่ให้ใครถูกละเลย **3. พยานชีวิตของนักบุญเปาโล:** แม้จะเน้นงาน

ประกาศสอน แต่ท่านไม่เคยลืม "การเรียไรเพื่อคนยากจน" และสอนว่าการให้ด้วยใจยินดี จะได้รับพระพรตอบแทนจากพระเจ้า

บทสรุปว่า "ความยากจนของพระเยซูเจ้าคือรากฐานความเชื่อคริสตชน"
การช่วยเหลือคนยากจนไม่ใช่แค่การทำบุญทั่วไป แต่เป็นภารกิจหลักทางความเชื่อ (Core Mission) ที่คริสตชนทุกคนต้องมีส่วนร่วม เพื่อสะท้อนภาพลักษณ์ของพระเจ้าผู้ทรงเมตตา

.....

**บทที่ 3: พระศาสนจักรเพื่อผู้ยากไร้ ซึ่งประมวลภาพประวัติศาสตร์ 2,000 ปีของบรรดา
พยานผู้รับใช้ผู้ยากไร้**

1. จิตตารมณ์และศิษย์ยุคแรกเริ่ม (ศตวรรษที่ 1-3) 1. พันธกิจแห่งการรับใช้ (Diakonia): ตั้งแต่สมัยอัครสาวกมีการแต่งตั้ง "สังฆานุกร" (Deacons) เพื่อดูแลผู้ยากไร้ โดยเฉพาะ เช่น นักบุญ สเตเฟน 2. ทรัพย์สินสมบัติที่แท้จริง: นักบุญลอเรนซ์ ยืนยันต่อจักรพรรดิโรมันว่า "คนยากจนคือทรัพย์สินสมบัติของพระศาสนจักร" ไม่ใช่เงินทอง

2. คำสอนของบรรดาบิดาจารย์ (ศตวรรษที่ 4-5) 1. การลักขโมยจากคนจน: นักบุญยอห์น คริโซสโตม สอนว่าการกักตุนความมั่งคั่งและไม่แบ่งปัน คือการ "ลักขโมย" สิ่งที่เป็นของคนจน 2. ความยุติธรรมไม่ใช่แค่ความสงสาร: นักบุญอัมโบรส เน้นว่าการให้ทานคือการคืนความยุติธรรม เพราะทรัพย์สินของโลกเป็นของทุกคน 3. ศีลศักดิ์สิทธิ์ในคนจน: นักบุญออกัสติน สอนว่าเราพบพระพักตร์พระคริสต์ในคนยากจน การรักพระเจ้าต้องพิสูจน์ด้วยการเมตตาต่อพี่น้อง

3. พยานแห่งการเยียวยาและรักษา (ด้านสาธารณสุข) 1. สัมผัสเนื้อหนังพระคริสต์: บรรดานักบุญเช่น นักบุญคามิลลัส และ นักบุญยอห์นแห่งพระเจ้า ก่อตั้งคณะนักบวชเพื่อรับใช้ผู้ป่วยด้วย "ความรักเยี่ยงมารดา" 2. โอเอซิสแห่งศักดิ์ศรี: คณะธิดาแห่งเมตตาธรรมของนักบุญวินเซนต์ เดอ ปอล และคณะอื่นๆ เปลี่ยนโรงพยาบาลให้เป็นสถานที่ประกาศพระอาณาจักรพระเจ้าผ่านการดูแลผู้เปราะบางและผู้ติดยาเสพติด

4. วิถีนักพรตและการศึกษา (อารามและโรงเรียน) 1. อารามที่เป็นที่พึ่ง: นักบุญบาซิล และ นักบุญเบเนดิกต์ สร้างวัฒนธรรมการต้อนรับคนแปลกหน้าและคนยากจนในอาราม เปรียบเสมือนการต้อนรับพระคริสต์ ให้การศึกษาเด็กและเยาวชน 2. การศึกษาคือความรัก: นักบุญอย่าง ยอห์น บัปติสต์ เดอ ลา ซาลล์ และ คุณพ่อบอสโก ก่อตั้งโรงเรียนฟรีสำหรับเด็กยากจน เพราะการศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการกู้คืนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

5. การปลดปล่อยทาสและผู้อพยพ (อิสรภาพและสิทธิ) 1. ปลดปล่อยเชลย: ในสมัยกลางมีคณะนักบวช (เช่น Trinitarians) ที่ยอมสละตนเองเพื่อไถ่ทาสและเชลยศึก 2. อุปถัมภ์ผู้อพยพ: นักบุญสกาลาบรินี และ นักบุญกาบรินี อุทิศตนดูแลผู้เดินทางต่างแดน โดยพระศาสนจักรยุคปัจจุบันยังคงยึดหลัก: **ต้อนรับ ปกป้อง ส่งเสริม และบูรณาการ**

6. จิตตารมณ์ความยากจนและการต่อสู้เชิงโครงสร้าง (สมัยกลาง - ปัจจุบัน)

1. คณะภิกษุ: นักบุญฟรังซิสแห่งอัสซีซี และ นักบุญดอมินิก ปฏิวัติฝ่ายจิตด้วยการเลือกใช้ชีวิต "ยากจนร่วมกับคนจน" ทำลายสังคมที่บ้าคลั่งความมั่งคั่ง 2. สัญลักษณ์สากล: นักบุญเทเรซาแห่งกลักตตา และ นักบุญดูลเซ (บราซิล) เป็นพยานถึงความรักที่เข้าใจและเคารพศักดิ์ศรีของผู้ที่ถูกสังคมทอดทิ้งที่สุด 3. ขบวนการประชาชน: ในยุคปัจจุบัน พระศาสนจักรสนับสนุนการรวมตัวของฆราวาสเพื่อ "ต่อสู้กับรากเหง้าของความเหลื่อมล้ำ" (ที่ดิน งาน และที่อยู่อาศัย) เพื่อเผชิญหน้ากับอำนาจเงินตราที่ทำลายชีวิตมนุษย์

บทสรุปประเด็นสำคัญ ตลอดประวัติศาสตร์ พระศาสนจักรยืนยันว่า "คนยากจนไม่ใช่ภาระ แต่เป็นส่วนหนึ่งของพระกายพระคริสต์" และงานเมตตาธรรมต้องทำควบคู่ไปกับการเรียกร้องความยุติธรรมเชิงโครงสร้างในสังคม

บทที่ 4: ประวัติศาสตร์ที่ยังคงดำเนินต่อไป: ศตวรรษแห่งคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร ซึ่งเน้นการวิเคราะห์รากเหง้าของปัญหาความยากจนในเชิงโครงสร้างและจุดยืนของสมเด็จพระสันตะปาปาในยุคต่างๆ

1. วิวัฒนาการของคำสอนด้านสังคม (Social Magisterium) ตลอด 150 ปีที่ผ่านมา พระศาสนจักรตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีผ่านพระสมณสาส์นสำคัญ: 1. พระสันตะปาปาเลโอ ที่ 13 (Rerum Novarum): จุดเริ่มต้นที่พูดถึงปัญหาแรงงานและความอยุติธรรมในยุคอุตสาหกรรม 2. พระสันตะปาปาจอห์น ที่ 23 (Mater et Magistra): เรียกร้องความยุติธรรมระดับสากล ให้ประเทศรวยช่วยประเทศจน 3. สภาสังคายนาวาติกันที่ 2: ยืนยันว่าพระศาสนจักรต้องเป็น "พระศาสนจักรของคนยากจน" โดยมีศูนย์กลางที่พระคริสต์ผู้ทรงยากจน

2. หลักการ "ทรัพย์สินมีไว้เพื่อส่วนรวม" (Universal Destination of Goods)

1. หน้าที่ทางสังคมของทรัพย์สิน: ทรัพย์สินในโลกถูกสร้างมาเพื่อมนุษย์ทุกคน ไม่ใช่เพื่อเจ้าของเพียงผู้เดียว 2. สิทธิในความอยู่รอด: ผู้ที่ขาดแคลนอย่างรุนแรงมีสิทธิที่จะนำสิ่งที่จำเป็นจากส่วนเกินของผู้อื่นมาใช้ได้ (Gaudium et Spes) พระสันตะปาปาเปาโล ที่ 6: ย้ำว่าไม่มีใครมีสิทธิเก็บทรัพย์สินส่วนเกินไว้คนเดียวในขณะที่เพื่อนพี่น้องยังอดตาย

3. โครงสร้างแห่งบาป (Structures of Sin) และบาปทางสังคม สมเด็จพระสันตะปาปา ฟรังซิส และสภาพระสังฆราชลาตินอเมริกา (เมเดยิน/ปวยบลา) วิเคราะห์ว่าความยากจนไม่ใช่เรื่องบังเอิญ แต่เกิดจาก: 1. เผด็จการทางเศรษฐกิจ: ระบบที่เน้นกำไรและการเก็งกำไรโดยปราศจากการควบคุม (เสรีภาพกลไกตลาดที่ไร้ขอบเขต) 2. วัฒนธรรมการทิ้งแล้วทิ้ง (Throwaway Culture): การละเลยคนจนและสิ่งแวดล้อมจนกลายเป็นเรื่องปกติในสังคม 3. ความแปลกแยกทางสังคม: สังคมที่บีบคั้นคนส่วนใหญ่เพื่อประโยชน์คนส่วนน้อยและมองไม่เห็นแก่ตัวเป็นเรื่องสมเหตุสมผล

4. ความไม่เท่าเทียม: รากเหง้าของความชั่วร้าย 1. ความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้าง: การแก้ปัญหาด้วยสวัสดิการชั่วคราวไม่เพียงพอ ต้องแก้ที่รากเหง้าคือ "ความไม่เสมอภาค"

2. สิทธิที่ไม่เท่ากัน: ในทางปฏิบัติ สิทธิมนุษยชน สิทธิที่ไม่เท่ากันสำหรับทุกคน ระบบปัจจุบันทำให้คนส่วนน้อยบริโภคฟุ่มเฟือยจนโลกรับไม่ไหว

5. สิ่งแวดล้อมและที่อยู่อาศัย 1. ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อ "คนจน" รุนแรงที่สุด 2. การออกแบบเมืองและที่อยู่อาศัยต้องเอื้อต่อความสัมพันธ์และศักดิ์ศรีของมนุษย์ ไม่ใช่สร้างพื้นที่ที่กีดกันผู้เปราะบาง

6. คนยากจนในฐานะ "ผู้ประกาศข่าวดี" (Evangelizers) 1. ไม่ใช่แค่วัตถุแห่งความสงสาร: เราต้องมองคนยากจนเป็น "ผู้มีบทบาทหลัก" มีวัฒนธรรมและปรัชญาถ้อยคำที่พระเจ้ามอบให้ 2. ปรัชญาจากความทุกข์: คนยากจนสอนให้เราเรียนรู้ปรัชญาจากความทุกข์ยาก เรียนรู้ที่จะเอาชีวิตรอดในสภาพที่ยากลำบากที่สุด การวางใจในพระเจ้าเมื่อไม่มีใครเห็นคุณค่า และการช่วยเหลือกันในยามมืดมน 3. การเลือกอยู่ข้างคนยากจน: ไม่ใช่แค่ไปเยี่ยมชั่วคราว แต่คือการดำเนินชีวิตคลุกคลีและเคียงข้างเพื่อให้พวกเขาปลดปล่อยตนเองตามวิถีแห่งพระวรสาร

ประเด็นสำคัญเพื่อการไตร่ตรอง บทนี้ย้ำว่า "พระอาณาจักรของพระเจ้า" จะเกิดขึ้นได้เมื่อเรากล้าเผชิญหน้ากับโครงสร้างที่อยุติธรรม และเปลี่ยนวิธีคิดจากการสะสมมาเป็น การแบ่งปัน โดยมีคนยากจนเป็นครูผู้สอนทางจิตวิญญาณให้แก่เรา

.....

บทที่ 5: การท้าทายที่ต่อเนื่อง ซึ่งเป็นบทสรุปและข้อเรียกร้องเชิงปฏิบัติสำหรับคริสตชนทุกคน ในยุคปัจจุบัน

1. อัตลักษณ์ของงานเมตตาธรรม (พระศาสนจักร vs องค์การทั่วไป) 1. ไม่ใช่แค่งานบรรเทาทุกข์: งานของพระศาสนจักรเพื่อผู้ยากไร้แตกต่างจากองค์กรมนุษยธรรมทั่วไป เพราะมีแรงบันดาลใจจาก "การมองเห็นพระพักตร์พระคริสต์" ในผู้ที่ทนทุกข์ 2. ส่วนหนึ่งของครอบครัว: เราไม่มองคนจนเป็น "ปัญหาสังคม" ที่ต้องกำจัด แต่มองว่าเขาเป็น "คนในครอบครัว" ที่เราต้องมอบเวลา รับฟัง และอยู่เคียงข้าง

2. บทเรียนจากชาวสะมาเรียผู้ใจดี (Fratelli Tutti) 1. คำถามต่อมโนธรรม: ในสังคมที่พัฒนาแล้ว เรามักกลายเป็นคน "ไม่รู้หนังสือ" ในการดูแลผู้อื่น เราเคยชินกับการหันหน้าหนีคนเจ็บข้างทาง 2. เปลี่ยนมุมมอง: เมื่อเห็นคนไร้บ้านในคืนที่หนาวเหน็บ เรามองเขาเป็น "อุปสรรคที่น่ารำคาญ" หรือมองเป็น "ภาพลักษณ์ของพระเจ้า" ที่ได้รับการไถ่โดยพระเยซู?

3. พันธกิจ: "จงไปและทำเช่นเดียวกัน" คือการนำความเมตตาไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

3. ผู้ยากไร้ในฐานะ "ครู" และ "ผู้ประกาศข่าวดี" 1. ครูสอนความถ่อมตน: ความยากจนของผู้อื่นช่วยขำระล้างความเย่อหยิ่งและการหลงตัวเองของเรา เตือนให้เราสำนึก

ถึงความเปราะบางของชีวิต 2. **ผู้เปิดเผยพระวรสาร:** พยานแห่งความเจ็บของคนจน ผู้เปิดเผยพระวรสารให้จิตวิญญาณมีขอบเขต นักบุญเกรกอรีเตือนว่า คนรวยที่ลงนรกไม่ใช่เพราะขโมยของใคร แต่เพราะ "ขาดความเมตตาในหัวใจ" ท่ามกลางทรัพย์สมบัติที่มี

4. **อันตรายของ "โลกียฝ่ายจิต" (Spiritual Worldliness)** 1. ศาสนาที่ว่างเปล่า: ชุมชนที่เน้นแต่ศาสนพิธีหรือการประชุม แต่ละเลยการดูแลคนจนอย่างเป็นรูปธรรม กำลังตกอยู่ใน "โลกียฝ่ายจิต" 2. **ข้อแก้ตัวที่ต้องระวัง:** การอ้างว่า "หน้าที่เรามีแค่สวดภาวนา" หรือ "เป็นหน้าที่ของรัฐบาล" เป็นเพียงการแสดงออกของจิตใจที่ติดอยู่กับโลกวัตถุและแสวงหาสิทธิพิเศษให้ตนเอง

5. **คุณค่าของการ "ให้ทาน" ในโลกสมัยใหม่** 1. **สัมผัสเนื้อหนังของผู้ทุกข์ยาก:** แม้การช่วยให้มีงานทำจะเป็นวิธีที่ดีที่สุด แต่การให้ทานยังคงจำเป็น เพราะเป็นโอกาสให้เราได้ "สบตาและสัมผัส" ผู้ยากไร้ด้วยความรัก 2. **ปีกของการภาวนา:** นักบุญยอห์น ครีโซโตมสอนว่า การให้ทานคือปีกของการภาวนาที่ทำให้คำอธิษฐานโอบยบินไปถึงพระเจ้าได้

6. **บทสรุป: "เรารักท่าน" (Dilexi Te)** 1. **จากพระหฤทัยสู่เพื่อนพี่น้อง:** พระสมณสาสน์นี้เชื่อมโยงความรักของพระเจ้า (Dilexit Nos) เข้ากับการดูแลคนยากจนอย่างแยกไม่ออก 2. **ไม่ใช่ทางเลือก แต่เป็นหนทางสู่ความศักดิ์สิทธิ์:** การเป็น "พระศาสนจักรที่ยากจนเพื่อคนยากจน" คือมาตรวัดความน่าเชื่อถือของคริสตชนในโลกวันนี้ 3. **เสียงเรียกสู่การกลับใจ:** เรียกร้องให้เราเลิกเมินเฉย เผชิญหน้ากับ "โครงสร้างของบาป" และร่วมสร้างสังคมที่เปี่ยมด้วยความยุติธรรมและภราดรภาพ

บทสรุปส่งท้าย เนื้อหาทั้งหมดใน 5 บทนี้ คือเสียงเรียกร้องให้พระศาสนจักรกลับไปสู่รากเหง้าของพระวรสาร โดยมี "คนยากจนเป็นหัวใจ" และเป็นทางเดินที่นำเราไปพบกับพระเจ้าอย่างแท้จริง

วารสารแสงธรรมปริทัศน์ ใบสมัครสมาชิก/ต่ออายุสมาชิก/ยกเลิกสมาชิก/เปลี่ยนที่อยู่

ข้าพเจ้า บาทหลวง/ภคินี/นาย/นาง/นางสาว.....มีความจำนง

() 1.สมัครสมาชิกใหม่ ในนาม () องค์กร (โปรดระบุชื่อ).....

() บุคคล (โปรดระบุชื่อ).....

โดยเริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ..... (หรือ ปีที่..... ฉบับที่.....) (ปีละ 3 ฉบับ อัตราค่าสมาชิก ปีละ 300 บาท)

ที่อยู่ในการจัดส่งวารสาร เลขที่.....วัด/โรงเรียน.....

ถนน.....ซอย.....แขวง/ตำบล.....

เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....มือถือ.....โทรสาร.....

() 2.ต่ออายุสมาชิก หมายเลข.....ปี พ.ศ. (หรือ ปีที่).....

() 3.ยกเลิกการเป็นสมาชิก หมายเลข.....ตั้งแต่ปี พ.ศ. (หรือ ปีที่).....

() 4.เปลี่ยนที่อยู่ในการจัดส่งวารสาร ของ.....สมาชิกเลขที่.....

เป็นดังนี้ เลขที่.....วัด/โรงเรียน.....

ถนน.....ซอย.....แขวง/ตำบล.....

เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....มือถือ.....โทรสาร.....

() 5.สมทบทุนในการจัดพิมพ์วารสารแสงธรรมปริทัศน์ ปีที่.....ฉบับที่.....(หากต้องการระบุปี/ฉบับ)

พร้อมกันนี้ ขอส่งเงินค่า () สมาชิกใหม่ () ต่ออายุสมาชิกใหม่

() ยอดค้างชำระค่าสมาชิก () สมทบทุน

เป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....)

โดยช่องทาง

() เงินสด

() โอนเข้าบัญชี ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาเทสโก้ โลตัส สามพราน นครปฐม

บัญชีเงินฝาก ออมทรัพย์ ชื่อบัญชี นายอภิสิทธิ์ กฤษเจริญ เลขที่บัญชี 403-613134-4

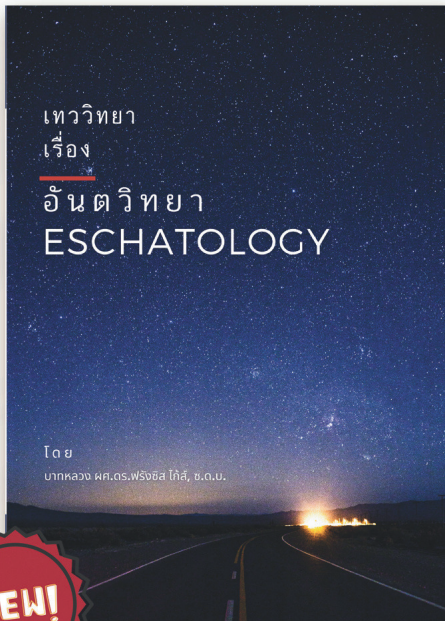
โดยกรุณาส่งสำเนาใบนำเข้าบัญชี (Pay-in-Slip) พร้อมระบุ ชื่อ - สกุล และหมายเลขสมาชิก (ถ้ามี)

มาทาง E-mail: scjournal2022@gmail.com

ลงชื่อ.....ผู้สมัครสมาชิก

วันที่...../...../.....

Recommend แนะนำหนังสือ

NEW!

รายการที่ 1

หนังสือเทววิทยาเรื่องอันตวิทยา
ผู้เขียน: บาทหลวง ผศ.ดร.ฟรังซิส ไรล์, S.D.B.
ราคาเล่มละ: 270.-

NEW!

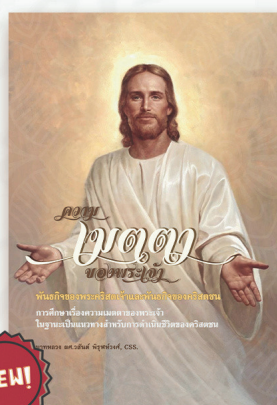
รายการที่ 2

หนังสือพระนางมารีย์
ผู้เขียน: บาทหลวง ผศ.วสันต์ พิรุฬห์วงศ์, CSS.
ราคาเล่มละ: 350.-

รายการที่ 3

หนังสือจุดตะเกียงที่สองทาง
ผู้เขียน: บาทหลวงเชษฐา ไชยเดช
ราคาเล่มละ: 120.-

NEW!

รายการที่ 4

หนังสือความเมตตาของพระเจ้า
ผู้เขียน: บาทหลวง ผศ.วสันต์ พิรุฬห์วงศ์, CSS.
ราคาเล่มละ: 200.-

รายการที่ 5

หนังสือวิถีชีวิตแห่งความเป็นหนึ่งเดียว
ผู้เขียน: บาทหลวง ผศ.สมชาย พิทยาพงศ์พร
ราคาเล่มละ: 45.-

SAENGTHAM BOOKSTORE

สอบถามสั่งซื้อได้ที่: แสงธรรมบุ๊คสโตร์ โทร.0-2429-0100-3 ต่อ 620

"สำหรับคริสตชน คนยากจนไม่ใช่
เพียงหมวดหมู่ทางสังคมวิทยา
แต่คือเนื้อหนังของพระคริสตเจ้า"

-Dilexi Te 110

วารสารแสงธรรมปริทัศน์

วิทยาลัยแสงธรรม 20 หมู่ 6 ต.ท่าข้าม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110 โทรศัพท์ 02-429100-3 โทรสาร 02-4290819

Saengtham College 20 Petkasem Rd, Sampran, Nakorn Pathom 73110 Thailand. Tel. 02-429100-3 Fax. 02-4290819